

การพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร: การประยุกต์ใช้การประเมินอภิมาน

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
พฤษภาคม 2550

การพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร: การประยุกต์ใช้การประเมินอภิมาน

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุริยบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
พฤษภาคม 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร: การประยุกต์ใช้การประเมินอภิมาน

บทคัดย่อ
ของ
ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุฎิบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
พฤษภาคม 2550

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. (2550). *การพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร: การประยุกต์ใช้การประเมิน
อภิมาน*. ปริญญาโท กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ,
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งคะพิภพ.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยการประยุกต์ใช้วิธีการ
ประเมินอภิมาน (Meta-evaluation) โดยมีความมุ่งหมายย่อย คือ 1) เพื่อประเมินอภิมานงานวิจัย
ที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร งานวิจัยที่เกี่ยวกับการ
ประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอภิมานจำนวน 266 เล่ม จาก 14 สถาบัน ข้อมูลในการประเมินอภิมาน
ประกอบด้วย ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรจำนวน 266 ค่า และตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยจำนวน
31 ตัวแปร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย การวิเคราะห์ความแปรปรวน การวิเคราะห์การถดถอย
พหุคูณ การวิเคราะห์โมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (HLM) การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของ
โมเดลเชิงสาเหตุ (LISREL) และตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการประเมินหลักสูตรโดย
ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

1.1 ผลการประเมินอภิมานคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรในภาพรวมอยู่ใน
ระดับดี และเมื่อพิจารณาในแต่ละมาตรฐานพบว่ามาตรฐานด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม
และด้านความถูกต้องอยู่ในระดับดี ยกเว้นมาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์อยู่ในระดับพอใช้

1.2 ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .0005 แสดงว่าผลการประเมิน
หลักสูตรอยู่ในระดับดี

1.3 ผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (HLM) พบว่า ตัวแปรปรับที่ส่งผลต่อค่า
คุณภาพผลการประเมินหลักสูตรในระดับที่ 1 ได้แก่ ตัวแปรความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิมและตัวแปรการ
ประเมินหลังการใช้หลักสูตร และตัวแปรปรับที่ส่งผลต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรในระดับที่ 2
ได้แก่ ตัวแปรการประเมินหลังการใช้หลักสูตร

1.4 ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมิน
หลักสูตร พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าไค-แสด์เท่ากับ 6.820
องศาอิสระเท่ากับ 3 ค่า p เท่ากับ .077 มีค่า GFI เท่ากับ .990 ค่า AGFI เท่ากับ .949 และค่า SRMR
เท่ากับ .043 โมเดลสามารถร่วมกันอธิบายค่าความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้
ร้อยละ 14 ตัวแปรปีที่ทำวิจัยเสร็จ การประเมินหลังการใช้หลักสูตร บทบาทการประเมินแบบสรุปรวม และ
ความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิมมีอิทธิพลต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญ

2. รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การบริหารจัดการก่อนการประเมินหลักสูตร 2) การออกแบบการประเมินหลักสูตร 3) การดำเนินการประเมินหลักสูตร 4) การรายงานผลและเผยแพร่ผลการประเมินหลักสูตร 5) การประเมินผลการประเมินหลักสูตร ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการประเมินหลักสูตรพบว่า รูปแบบการประเมินหลักสูตรมีความเหมาะสม โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ .78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .37

A DEVELOPMENT OF THE CURRICULUM EVALUATION MODEL:
AN APPLICATION OF A META-EVALUATION

AN ABSTRACT
BY
CHAIYOS PAIWITHAYASIRITHAM

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Education degree in Curriculum Research and Development
at Srinakharinwirot University
May 2007

Chaiyos Paiwithayasiritham. (2007). *A Development of the Curriculum Evaluation Model: An Application of a Meta-evaluation*. Dissertation, Ed.D. (Curriculum Research and Development). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assist.Prof. Dr. Siriyupa Poonsuwan, Prof. Dr. Nonglak Wiratchai, Assist.Prof. Dr. Nikom Tangkapipop.

The main purpose of this research was to develop the curriculum evaluation model using meta-evaluation method. The two research objectives were to meta-evaluate the curriculum evaluation research reports and to develop the curriculum evaluation model. In this study, 266 curriculum evaluation research reports from 14 institutes were meta-evaluated, and their quality level of curriculum evaluation were obtained in addition to 31 attribute variables derived from the reports. Descriptive statistics, analysis of variance (ANOVA), multiple linear regression analysis, hierarchical linear model (HLM) and LISREL are utilized for data analysis. Finally, the curriculum evaluation model was developed, and its appropriateness indicated that was examined by 10 experts. The results were as follows:

1. The meta-evaluation results as follows:

1.1 The meta-evaluation indicated that for Feasibility, Propriety and Accuracy the evaluation results were 'good' level. However, the result was at 'fair' level for Utility.

1.2 The average and the standard deviation of the curriculum evaluation quality values were .0005, indicating good quality.

1.3 Analyzing with HLM, the moderator variables which had effects on the curriculum evaluation quality values at first level were the dummy 'the original university' variable and 'after curriculum evaluation' variable. For the second level, the moderator variables was 'after curriculum evaluation'.

1.4 According to LISREL which is used for model validation, the findings were as follows: The model is fit to the empirical data, with chi-square 6.820 df= 3, $p = .077$, GFI = .990, AGFI = .949 and SRMR = .043 respectively. 14% of the variance of the curriculum evaluation quality variables could be explained by the model. The curriculum evaluation quality values were significantly affected by the following four variables: 'year of research report' 'after curriculum evaluation' 'summative evaluation' and 'original university'.

2. The developed curriculum evaluation model was consisted of 5 steps: 1) Manage the available information 2) Design the curriculum evaluation 3) Process the curriculum evaluation 4) Report and publish the result of the curriculum evaluation 5) Evaluate result of curriculum evaluation. In the examination of the curriculum evaluation model, the results showed that the developed curriculum evaluation model was appropriate. The average equals .78 and the standard deviation is .37.

ปริญญาบัตร
เรื่อง

การพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร: การประยุกต์ใช้การประเมินนิเทศ

ของ

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2550

คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

.....ประธาน
(ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งกะพิภพ)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งกะพิภพ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิลก ดิลกานนท์)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
ทุนแบน-บุญมา วิรัชชัย

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวกตากรุณาและความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจาก คณะกรรมการควบคุมปริญญาโททั้ง 3 ท่าน อันประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม ตั้งคะพิภพ ผู้ซึ่งถ่ายทอดความรู้ ให้การอบรมสั่งสอน ให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันทรงคุณค่า และแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความห่วงใย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณท่าน อาจารย์ทั้งสามเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิลก ดิลกานนท์ ที่กรุณาได้รับเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาโท

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัยเป็นอย่างสูงที่มอบทุน “แบน-บุญมา วิรัชชัย” เพื่อสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรทุกท่านที่กรุณา ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ และถ่ายทอดวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาในการศึกษาเล่าเรียน

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบและให้ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย และรูปแบบการประเมินหลักสูตร

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตทุกท่านที่คอยให้กำลังใจและความช่วยเหลือต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ ศึกษาและทำปริญญาโท

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณสมพรและคุณเมธา ไพวิทยศิริธรรม มารดาและบิดาอันเป็นที่รักและเคารพยิ่งของผู้วิจัย ที่กรุณาอบรมสั่งสอน ให้ความห่วงใย ให้กำลังใจ และให้การสนับสนุน ด้านกำลังทรัพย์ตลอดระยะเวลาในการศึกษาและทำปริญญาโทนี้จนสำเร็จ และขอขอบพระคุณ พี่สาวและพี่ชายของผู้วิจัยที่ให้ความช่วยเหลือทุกสิ่งทุกอย่างและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	10
ความสำคัญของการวิจัย	10
ขอบเขตของการวิจัย	10
ข้อตกลงเบื้องต้น	10
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินและการประเมินหลักสูตร	12
การประเมินอภิमान	52
รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินอภิमान	71
กรอบขั้นตอนในการวิจัย	92
3 วิธีดำเนินการวิจัย	93
ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์เพื่อวางกรอบการประเมินอภิमान- งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร	95
ขั้นตอนที่ 2 การประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร... ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินอภิमान	96
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอภิमान	102
การเก็บรวบรวมข้อมูล	106
การวิเคราะห์ข้อมูล	107
ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรและตรวจสอบ คุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร	109
กลุ่มตัวอย่างสำหรับตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร	111
เครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร	112
การเก็บรวบรวมข้อมูล	112
การวิเคราะห์ข้อมูล	112

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	113
ตอนที่ 1 สถิติพื้นฐานของคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การประเมินหลักสูตร	113
ตอนที่ 2 ผลการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร...	135
ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร	140
ตอนที่ 4 ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร	149
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	203
สรุปผลการวิจัย	206
อภิปรายผลการวิจัย	208
ข้อเสนอแนะ	212
บรรณานุกรม	214
ภาคผนวก	221
ภาคผนวก ก รายชื่อปริญญาโท/งานวิจัยที่นำมาประเมินอภิมาน	222
ภาคผนวก ข แบบบันทึกคุณลักษณะงานประเมินหลักสูตรและคู่มือลงรหัส	246
ภาคผนวก ค แบบประเมินอภิมานงานประเมินหลักสูตร	261
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมิน หลักสูตรจำแนกตามตัวแปรปรับและผลการวิเคราะห์เพื่ออธิบายความ แปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรจำแนกตามตัวแปรปรับ	270
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม HLM	282
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Lisrel	292
ภาคผนวก ช รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมิน หลักสูตร และผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินอภิมาน การประเมินหลักสูตร	309
ภาคผนวก ซ รายละเอียดตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร	310
ประวัติย่อผู้วิจัย	313

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 พัฒนาการของนิยามการประเมิน	12
2 กระบวนทัศน์ของการประเมิน	14
3 สรุปขั้นตอนการประเมินหลักสูตร	24
4 ตารางการประเมินหลักสูตรของสสทก	31
5 ขั้นตอนของการประเมินตามแนวของเวลช์	35
6 ตารางการวิเคราะห์ของปุยแซงค์	39
7 ตัวอย่างการวิเคราะห์หลักสูตรภาษาไทยโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบปุยแซงค์	40
8 การวิเคราะห์หลักสูตรภาษาไทยในตารางวิเคราะห์แบบปุยแซงค์	41
9 การวิเคราะห์รูปแบบการประเมินหลักสูตรในมิติต่างๆ	47
10 โครงสร้างของตรรกะเกี่ยวกับการประเมินอภิमान	59
11 ความสัมพันธ์ของเกณฑ์การประเมินอภิमानและขั้นตอนการประเมิน	67
12 ความสัมพันธ์ของเกณฑ์การประเมินอภิमानตามแนวคิดของสตีฟเฟิลบีมและคณะ และแนวคิดของสคริฟเวน	70
13 สรุปสาระงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินอภิमान	74
14 สรุปสาระของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประเมิน	76
15 สรุปวิธีดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรด้วย วิธีการประเมินอภิमान	93
16 รูปแบบการประเมินที่คาดว่าจะได้จากการสังเคราะห์รูปแบบการประเมินหลักสูตร ด้วยวิธีการประเมินอภิमान	101
17 ร้อยละของความสอดคล้องในการประเมินอภิमानงานประเมินหลักสูตรระหว่าง คณะกรรมการควบคุมปริญญาโทและผู้วิจัย	106
18 เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายคุณภาพการประเมินระดับมาตรฐานย่อย	107
19 เกณฑ์การแปลความหมายผลการประเมินอภิमानตามมาตรฐานหลัก	108
20 จำนวนและร้อยละของงานประเมินหลักสูตรจำแนกตามสถาบันที่ผลิตและ ประเภทงานประเมิน	114
21 จำนวนและร้อยละของตัวแปรคุณลักษณะทั่วไปของงานประเมินหลักสูตรที่เกี่ยวกับ รายละเอียดผู้ประเมิน	115

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
22 จำนวนและร้อยละของตัวแปรคุณลักษณะทั่วไปของงานประเมินหลักสูตร เกี่ยวกับหลักสูตรที่ประเมิน	117
23 จำนวนและร้อยละของตัวแปรคุณลักษณะทั่วไปของงานประเมินหลักสูตร เกี่ยวกับวิถีวิทยาการประเมิน	119
24 จำนวนและร้อยละของตัวแปรการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของงานประเมินหลักสูตร	122
25 จำนวนและร้อยละของตัวแปรสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการประเมิน ของงานประเมินหลักสูตร	122
26 จำนวนและร้อยละของตัวแปรผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร	123
27 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรคุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัย	124
28 จำนวนและร้อยละของแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร	125
29 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน	127
30 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแหล่งข้อมูลในการประเมิน จำแนกตามประเภทของแหล่งข้อมูล	127
31 จำนวนและร้อยละของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร	128
32 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจำนวนข้อคำถามและ ค่าคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	130
33 จำนวนและร้อยละของการวิเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตร	131
34 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินหลักสูตรจำแนก ตามองค์ประกอบหลักสูตร	133
35 จำนวนและร้อยละของงานประเมินหลักสูตรจำแนกตามระดับคุณภาพและ มาตรฐานการประเมิน	136
36 สถิติพื้นฐานคุณภาพงานประเมินหลักสูตรรวมทุกมาตรฐาน	138
37 สถิติพื้นฐานของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร	141
38 ผลการทดสอบความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร (ไมเดลคูณีย์)	142

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
39 ผลการวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple Model) ของตัวแปรระดับค่าคุณภาพ ผลการประเมินหลักสูตร	143
40 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน (Hypothetical Model) ของตัวแปรระดับ ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร	144
41 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคุณลักษณะงานประเมินหลักสูตรกับค่าระดับคุณภาพ การประเมินหลักสูตร (N=266)	146
42 ผลการวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและค่าสถิติการวิเคราะห์ ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร	148
43 จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำแนกตามรูปแบบ การประเมินหลักสูตร	149
44 จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำแนกตามแนวคิด การประเมินหลักสูตร	150
45 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอน กิจกรรม และแนวทางการประเมินหลักสูตรที่ได้จากเอกสาร เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร	151
46 จำนวนและร้อยละของสารสนเทศในการประเมินหลักสูตรที่ได้จากการประเมินอภิमान จำแนกตามแนวคิดการประเมินหลักสูตร	156
47 จำนวนและร้อยละของสารสนเทศในการประเมินหลักสูตรที่ได้จากการประเมินอภิमान จำแนกตามรูปแบบการประเมินหลักสูตร	159
48 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอน กิจกรรม และแนวทางการประเมินหลักสูตรที่ได้จากงานวิจัย ที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร	164
49 ผลการพิจารณาความเหมาะสมของร่างรูปแบบการประเมินหลักสูตรโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ	168
50 การเปรียบเทียบจุดเน้นของการประเมินภายในและการประเมินภายนอก	173

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 รูปแบบการประเมินผลของไทเลอร์	26
2 รูปแบบของการตัดสินใจ	44
3 ความสอดคล้องของรูปแบบการตัดสินใจและรูปแบบการประเมินแบบชิป	44
4 กรอบการพัฒนา รูปแบบการประเมินหลักสูตร: การประยุกต์ใช้การประเมินอภิมาน	92
5 แผนภูมิต้นใบของผลการประเมินหลักสูตร	134
6 ลักษณะการแจกแจงของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร	140
7 โมเดลเชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร	148
8 แนวคิดรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น	174
9 กรอบขั้นตอนการประเมินหลักสูตร	175

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “การศึกษา” ว่าเป็น “กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” จากนิยามนี้แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่มีระบบแบบแผนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนให้เป็นที่พึงประสงค์ได้ และได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติเพื่อเป็นแนวทางในการนำสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ (มาตรา 33)

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน เป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2545–2559) ที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาพื้นฐานในการกำหนดแผน โดยมีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มีการนำศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และธรรมชาติมาบูรณาการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยรวม ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน มีคุณภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม และมุ่งไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวง ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 1-4.) คือ 1) พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาคน 2) สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ และ 3) พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้

การนำสิ่งที่กำหนดตามวัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จนั้นสามารถทำได้โดยจัดทำเป็นหลักสูตรการศึกษา ดังที่อ้าง บัณฑิต (2542: 10-11.) ได้กล่าวว่า “หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ถ่ายทอดเจตนารมณ์หรือเป้าประสงค์ของการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติ หรืออาจกล่าวได้ว่าหลักสูตรคือสิ่งที่นำเอาความมุ่งหมายและนโยบายการศึกษาไปแปลงเป็นการกระทำขึ้นพื้นฐานในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ถ้าจะกล่าวว่าการหลักสูตรคือหัวใจของการศึกษาก็คงจะไม่ผิด เพราะถ้าปราศจากหลักสูตรเสียแล้วการศึกษาก็ย่อมดำเนินการไปไม่ได้”

เมื่อหลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจของการศึกษา กระบวนการพัฒนาหลักสูตรจึงมีความสำคัญ ถ้าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีคุณภาพย่อมส่งผลต่อกระบวนการจัดการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนในอนาคตด้วย กระบวนการพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไปมีขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537:

25-26.) คือ ขั้นตอนแรกเป็นการเตรียมการ โดยการศึกษารวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร อาทิ ข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาระดับชาติ หลักสูตรเดิม สภาพและปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ปรัชญา ทฤษฎี และจิตวิทยาการเรียนรู้ เป็นต้น ขั้นตอนที่สอง ขั้นการพัฒนาหลักสูตรและวางแผนการใช้หลักสูตร โดยกำหนดหลักการ จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา ซึ่งทั้งหมดนี้รวมเรียกว่าโครงสร้างหลักสูตร ขั้นตอนที่สามเป็นการดำเนินการใช้หลักสูตร โดยนำโครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปดำเนินการทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด และขั้นตอนที่สี่ การตรวจสอบกระบวนการใช้หลักสูตรหรือการประเมินหลักสูตร ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นขั้นการตรวจสอบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นและนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายแล้วบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ มีจุดเด่น จุดด้อยอย่างไร และต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในส่วใดของหลักสูตรเพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตามต้องการ

การประเมินหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายสำคัญสรุปได้ 4 ประการ คือ 1) เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร 2) เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร 3) เพื่อตัดสินคุณภาพของหลักสูตรว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้มากน้อยเพียงใด ตอบสนองความต้องการของสังคมเพียงใด เหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อไปหรือไม่ และ 4) เพื่อติดตามผลผลิตจากหลักสูตร โดยเฉพาะผู้เรียนว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ (โชติ เพชรชื่น. 2535: 570; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 192-193; ชมพันธ์ุ กุญชร ณ อยุธยา. 2540: 38-40; ไพศาล หวังพานิช. 2543: 14; ทิศนา แหมมณี. 2544: 134)

ในการประเมินหลักสูตรมีผู้เสนอรูปแบบการประเมินสรุปได้เป็น 11 รูปแบบ จำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก (Goal-Based Model) กลุ่มรูปแบบการประเมินที่ยึดเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นหลัก (Criterion-Based Model) และกลุ่มรูปแบบการประเมินที่ยึดความต้องการตัดสินใจเป็นหลัก (Decision-Based Model) (สงัด อุทรานันท์. 2532; โชติ เพชรชื่น. 2536?; นิสา ชูโต. 2538; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2541; เยาวดี วิบูลย์ศรี. 2542; ไพศาล หวังพานิช. 2543; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2543; สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. 2543; สุวิมล ตีรกานันท์. 2545; ศิริชัย กาญจนวาสี. 2546)

รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก มีจุดเน้นที่การตรวจสอบคุณภาพหรือความสำเร็จของหลักสูตร ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากผู้เรียนว่ามีคุณลักษณะเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพียงใด รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้ได้แก่ รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler) ซึ่งมีจุดเน้นที่การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนกับจุดมุ่งหมายที่

กำหนดไว้ และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ (Hammond) ซึ่งมีแนวคิดว่าการประเมินผลควรประเมินองค์ประกอบต่างๆ ในรูปของปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของมิติต่างๆ ในการศึกษา 3 มิติ คือ มิติด้านการสอน (Instruction Dimensions) มิติด้านสถาบัน (Institution Dimensions) และมิติด้านพฤติกรรม (Behavioral Dimensions)

รูปแบบการประเมินหลักสูตรกลุ่มที่สอง เป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นหลัก เน้นการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้ได้แก่ รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสแตก (Stake) ซึ่งได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่าเป็นการบรรยายและตัดสินคุณค่าของหลักสูตร เน้นเรื่องการบรรยายสิ่งที่จะถูกประเมินโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในการตัดสินคุณค่า กระบวนการประเมินมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ด้าน คือ สิ่งที่มีอยู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) กระบวนการเรียนการสอน (Transactions) และผลผลิต (Outcomes) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสคริฟเวน (Scriven) เป็นรูปแบบที่เน้นการประเมินผลทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากหลักสูตรทั้งที่คาดหวังและไม่ได้คาดหวัง รูปแบบการประเมินหลักสูตรของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้นิยามความหมายของการประเมินว่าหมายถึง การเก็บรวบรวมและใช้ข้อสนเทศเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา โดยเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรไว้ 4 วิธี คือ การศึกษากระบวนการ การวัดความสามารถของนักเรียน การวัดเจตคติของนักเรียน และการติดตามผล รูปแบบการประเมินหลักสูตรของเวลช์ (Welch) เป็นการประเมินที่มุ่งจะหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจสั่งการ ในการประเมินทุกครั้งจะต้องตอบคำถาม 3 ข้อ คือ ประเมินทำไม ประเมินอะไร และประเมินอย่างไรก่อนที่จะทำการประเมิน และรูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบปุยแซงค์ (Puissance) เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้ในการประเมินเอกสารหลักสูตรโดยวิเคราะห์องค์ประกอบ 3 ส่วนของหลักสูตร คือ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน โดยใช้ตารางวิเคราะห์ปุยแซงค์ แล้วใช้สูตรของปุยแซงค์ในการคิดคำนวณหาค่าคุณภาพของหลักสูตร แล้วนำผลที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น เพื่อตัดสินคุณภาพของหลักสูตรว่าอยู่ในระดับใด

รูปแบบการประเมินหลักสูตรกลุ่มที่สาม เป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดการตัดสินใจเป็นหลัก เน้นการเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจทางการบริหาร รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้ได้แก่ รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโพรวัส (Provus) ซึ่งพัฒนามาจากการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก การประเมินตามแนวคิดนี้เป็น “การประเมินความไม่สอดคล้อง” (The Discrepancy of Evaluation) ซึ่งโพรวัสได้ให้นิยามการประเมินว่าเป็นกระบวนการค้นหาความไม่สอดคล้องระหว่างความคาดหวังและผลการปฏิบัติ โดยการประเมินองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการคือ การออกแบบ (Designs) ทรัพยากรหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเริ่มใช้หลักสูตร (Installation) กระบวนการ (Process)

ผลผลิตของหลักสูตร (Products) และค่าใช้จ่ายหรือผลตอบแทน (Cost) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของฟาย เดลตา แคปปา (Phi Delta Kappa) หรือชิปโมเดล (CIPP Model) เป็นรูปแบบการประเมินเพื่อตัดสินใจ เดเนียล สตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam; et al.) ได้ให้นิยามว่าการประเมินเป็นกระบวนการรวบรวมและสกัดข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ประกอบด้วยการประเมินที่สำคัญ 4 ส่วนคือ การประเมินสภาวะแวดล้อมหรือบริบท (Context) เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อตั้งจุดมุ่งหมาย การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input) เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างและกำหนดวิธีการที่เหมาะสม การประเมินกระบวนการ (Process) เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อใช้ประโยชน์ ควบคุม ปรับปรุงวิธีการ และการประเมินผลผลิต (Product) เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดการใช้หลักสูตรหรือโครงการ ตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตรหรือโครงการว่ามีมากน้อยเพียงไร รูปแบบการประเมินหลักสูตรของของโกรว์ (Gow) เป็นรูปแบบการประเมินเพื่อตัดสินคุณภาพของหลักสูตร กระบวนการดำเนินงานในการประเมินหลักสูตรมี 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนแรกเป็นการวิเคราะห์หลักสูตร โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ประการ คือ โอกาสในการเรียนรู้ (Opportunity) สิ่งเร้า (Motivators) โครงสร้างของหลักสูตร (Structure) และสภาพการเรียนรู้การสอน (Instructional Events) และขั้นตอนที่สองเป็นการตัดสินคุณภาพของหลักสูตรโดยใช้ทฤษฎีทางการศึกษาและทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นหลัก และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของซีเอสอี (CSE) ของอัลคิน (Alkin) ที่ได้เสนอขั้นตอนการประเมินออกเป็น 5 ระยะเวลา โดยที่ในแต่ละระยะของการประเมินจะประสานสัมพันธ์กันและจะเป็นส่วนช่วยส่งเสริมเกี่ยวกับการตัดสินใจต่อการประเมิน ประกอบด้วย การสำรวจความจำเป็นต่อสิ่งที่ประเมิน การวางแผนการประเมิน การปรับแก้แผนการประเมิน การประเมินความก้าวหน้าของแผนการประเมิน และการประเมินผลผลิต

ในประเทศไทยได้มีการนำรูปแบบการประเมินดังกล่าวไปใช้ประเมินหลักสูตรเป็นจำนวนมาก เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรนั้นมีคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด จากการสำรวจข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรทั้งหมดที่เป็นปริญาวิทยานิพนธ์ทั้งในระดับปริญาตรี ศึกษานิพนธ์ และปริญาโทที่พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 ถึง 2548 จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรอยู่ถึง 266 เล่ม แต่ปัจจุบันยังไม่มี การประเมินคุณภาพของงานประเมินหลักสูตรเพื่อหาข้อสรุปจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร เพื่อให้ผู้ใช้ผลการประเมินสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีทิศทาง วิธีวิทยาที่สามารถนำมาใช้ในการตรวจสอบหรือตัดสินคุณภาพของการประเมินที่นิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบันคือ “การประเมินอภิमान” (Meta-evaluation)

การประเมินอภิमान หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพของการประเมิน (Madaus; Scriven; & Stufflebeam, 1984: 16; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545: 171-172) กล่าวว่า “การประเมินอภิमानเป็นการ

ตัดสินคุณภาพของการประเมิน ถ้าการประเมินใดมีคุณภาพ การประเมินนั้นจะต้องประกอบไปด้วยคุณภาพของการกำหนดคำถามการประเมิน วิธีการประเมิน และผลการประเมิน" โดยมีเกณฑ์การตัดสินคุณภาพของการกำหนดคำถามในการประเมินจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและการมีส่วนร่วมของผู้ต้องการใช้สารสนเทศ เกณฑ์การตัดสินคุณภาพของวิธีการประเมินพิจารณาจากการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการประเมินที่ชัดเจน มีความสอดคล้องกับประสบการณ์ ค่านิยมของผู้เกี่ยวข้องและสภาพแวดล้อมของการประเมิน และเกณฑ์การตัดสินคุณภาพของผลการประเมินพิจารณาจากสัมพันธภาพที่ระหว่างนักประเมินกับผู้ต้องการใช้ผลการประเมิน ความสมเหตุสมผลของเกณฑ์และการยอมรับเกณฑ์ของผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนนักประเมินจะต้องมีความเชี่ยวชาญในวิธีการประเมิน เนื้อเรื่องของสิ่งที่ประเมินและมีจรรยาบรรณ เป็นต้น

สุวิมล ว่องวานิช (2538 : 63-64) กล่าวว่า "การประเมินอภิมานไม่น่าจะหมายความว่าเพียงแต่การประเมินวิธีการหรือคุณภาพของการประเมินในโครงการใดโครงการหนึ่งโดยเฉพาะ แต่สามารถทำได้โดยการสังเคราะห์วิธีการที่ใช้ในการประเมิน (Synthesis of Evaluation Process) ซึ่งตรงจุดนี้จะคล้ายการวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis) แล้วทำการประเมินคุณภาพของวิธีการที่ได้จากการสังเคราะห์เหล่านั้น อันทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถสรุปรวมเกี่ยวกับจุดดี จุดด้อยของกระบวนการหรือวิธีการทั้งหลายที่ใช้ในการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ดี เป็นการผสมผสานความคิดของการสังเคราะห์กับการตรวจสอบคุณภาพของการประเมินเข้าด้วยกัน" กล่าวโดยสรุปการประเมินอภิมานนั้นเป็นทั้งการตัดสินคุณภาพการประเมินและเป็นการสังเคราะห์วิธีการที่ใช้ในการประเมินด้วย

สมิธ (Smith. 1978; อ้างถึงในศิริชัย กาญจนวาสี. 2545: 174) กล่าวว่า การประเมินอภิมานมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการ คือ ประการแรกเป็นการประเมินคุณภาพ ผลกระทบ หรือการใช้ผลการประเมิน ประการที่สองเพื่อเป็นการตรวจสอบและรับรองรายงานการประเมิน ประการที่สามเพื่อเป็นการควบคุมหรือสะท้อนอคติในการประเมิน และประการสุดท้ายเพื่อเป็นการตีคุณค่าหรือประโยชน์ของวิธีการประเมินใหม่

การประเมินอภิมานแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้า (Formative Meta-evaluation) และการประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation) ซึ่งทั้งสองลักษณะต่างมีบทบาทที่แตกต่างกัน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2541: 84-86) คือ การประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้า (Formative Meta-evaluation) เป็นการประเมินว่าแผนการประเมินและการดำเนินการประเมินเป็นไปตามแนวทางมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ ถ้าปฏิบัติตามแนวทางก็จะได้ผลการประเมินที่ถูกต้อง สมเหตุสมผล อีกทั้งเป็นการหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดโดยทั่วไปของการประเมินได้ สำหรับการประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation) เป็นบทบาทพื้นฐานของการประเมิน กล่าวคือ เป็นการแสดงถึงคุณค่าโดยรวมของงานประเมิน แสดงถึงความพร้อมในการ

ตรวจสอบผลการประเมินของผู้ประเมินโดยการรายงานให้สาธารณชนทราบถึงความเป็นมาตรฐานของงานประเมิน ผลการประเมินอภิमानเชิงสรุปรวมจึงช่วยให้ผู้ใช้ผลการประเมินตัดสินใจได้ว่าควรจะยอมรับผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากงานประเมินมากน้อยเพียงใด

การประเมินอภิमानมีขั้นตอนดำเนินการเช่นเดียวกับการประเมินทั่วไป แต่จะมีขั้นตอนการสังเคราะห์ผลการประเมินงานประเมินเพิ่มมาอีกขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งนางลักษณ์ วิรัชชัย (2546: 30-31.) ได้สรุปขั้นตอนการประเมินอภิमानว่ามีขั้นตอนที่สำคัญ 6 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินอภิमान 2) เสาะค้นหางานประเมินหรือนักประเมิน 3) บรรยายลักษณะงานประเมินหรือนักประเมิน 4) วิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 5) สังเคราะห์งานประเมิน และ 6) นำเสนอรายงานการประเมินอภิमानและการนำไปใช้ การตัดสินคุณภาพของการประเมินในขั้นตอนที่ 4 โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน มีเกณฑ์มาตรฐานที่นิยมใช้ 2 เกณฑ์ คือ เกณฑ์การประเมินอภิमानที่ได้รับการพัฒนาจากคณะกรรมการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการประเมินเอกสารและโครงการทางการศึกษาหรือเกณฑ์การประเมินอภิमानตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam; et al) และเกณฑ์การประเมินอภิमानตามแนวคิดของสคริฟเวน (Michael S. Scriven)

เกณฑ์การประเมินอภิमानของคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ซึ่งมีสตัฟเฟิลบีมเป็นผู้อำนวยการได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานสำหรับการตัดสินคุณภาพการประเมินทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 มาตรฐาน (Madaus; Scriven; and Stufflebeam. 1984: 395-404; อมรรรัตน์ พันธ์งาม. 2543: 39-42; ศิริชัย กาญจนวาสี. 2545: 175-181) ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) เป็นมาตรฐานที่มีเจตนาเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินนั้นให้สารสนเทศที่จำเป็นแก่ผู้เกี่ยวข้อง มี 8 เกณฑ์ 2) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นมาตรฐานที่มีเจตนาเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริง สามารถปฏิบัติได้จริง มีความรอบคอบถ่วงถึ ประหยัดและคุ้มค่า มี 3 เกณฑ์ 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นมาตรฐานที่มีเจตนาเพื่อให้คำนึงถึงกฎ ระเบียบ จริยธรรม/จรรยาบรรณ และความปลอดภัยของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน มี 8 เกณฑ์ และ 4) มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) เป็นมาตรฐานที่มีเจตนาเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินเป็นไปอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา มีการใช้เทคนิควิธีการเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เพียงพอสำหรับการตัดสินคุณค่าทางด้านรูปธรรมและนามธรรมของสิ่งที่ทำการประเมิน มี 11 เกณฑ์

การประเมินอภิमानตามแนวคิดของสคริฟเวน (Scriven. 1991: 230-231) ได้กำหนดเกณฑ์ที่เป็นแบบรายการตรวจสอบการประเมินหลัก (The Key Evaluation Checklist: KEC) เพื่อใช้ในการ

ประเมินคุณภาพงานประเมินในการประเมินอภิमान โดยแบ่งออกเป็น 13 ประเด็น ครอบคลุมประเด็น การตรวจสอบตั้งแต่ก่อนเริ่มต้นการประเมินจนถึงรายงานผลการประเมิน โดยมีรายการตรวจสอบการ ประเมินประกอบไปด้วย 1) การบรรยาย (Description) 2) ภูมิหลังและบริบท (Background and Context) 3) ผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน (Consumer) 4) แหล่งที่มาของการประเมิน (Resources) 5) คุณค่าของการประเมิน (Values) 6) กระบวนการในการประเมิน (Process) 7) ผลลัพธ์ของการ ประเมิน (Outcomes) 8) ความคุ้มค่าของการประเมิน (Costs) 9) การเปรียบเทียบผลการประเมิน (Comparisons) 10) การสรุปอ้างอิงผลการประเมิน (Generalizability) 11) ความสำคัญของการ ประเมิน (Significance) 12) ข้อเสนอแนะในการประเมิน (Recommendation) และ 13) การรายงาน (Report)

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การประเมินอภิमानทั้ง 2 แนวคิดดังกล่าว พบว่า มีความสอดคล้องกันเป็น ส่วนใหญ่ โดยเกณฑ์การประเมินอภิमानทั้งสองแนวคิดครอบคลุมกระบวนการประเมิน ตั้งแต่ก่อนเริ่ม มีการประเมินจนกระทั่งถึงขั้นตอนของการนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประโยชน์

ในประเทศไทยมีการวิจัยที่ใช้วิธีการประเมินอภิमान เช่น การประเมินอภิमानการใช้ แบบจำลองชิปในการประเมินโครงการทางการศึกษา (เนติ เอลยวาเรศ. 2541: 1-133.) การพัฒนา กระบวนการประเมินแฟ้มผลงานและการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินแฟ้มผลงาน โดยการ ประยุกต์ใช้การประเมินอภิमान (อมรรัตน์ พันธุ์งาม. 2543: 1-161.) การประเมินหลักสูตรสถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์: การประเมินอภิमानและการวิเคราะห์อภิमान (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์; และ นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2547) และการสังเคราะห์รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา (นงลักษณ์ วิรัชชัย; และวรรณณี เจตจำนงนุช. 2548)

การประเมินอภิमानของเนติ เอลยวาเรศ (2541: 1-133) ใช้แบบจำลองชิปในการประเมิน โครงการการศึกษามีความมุ่งหมายของการวิจัย 3 ประการ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการนำ แบบจำลองชิปมาใช้ในการประเมินโดยศึกษาเหตุผลของการใช้แบบจำลองชิปแต่ละรูปแบบในการ ประเมิน และศึกษาการนำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการประเมิน 2) เพื่อประเมิน อภิमानการใช้แบบจำลองชิปในการประเมิน และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพงานประเมิน โดยรวบรวมข้อมูลจากปริญญาโทและผู้ที่ทำปริญญาโทในระดับบัณฑิตศึกษาที่ใช้แบบจำลอง ชิปในการประเมินจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2523-2540 จำนวน 46 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) การนำแบบจำลองชิปมาใช้ในการประเมินนั้นมีทั้งหมด 5 รูปแบบซึ่งรูปแบบที่ นิยมใช้มากที่สุดคือ การใช้แบบจำลองชิปประเมินในขณะที่โครงการกำลังดำเนินอยู่จนกระทั่งโครงการ สิ้นสุด โดยประเมินสภาวะแวดล้อมหรือบริบทและปัจจัยนำเข้า ย้อนหลังแล้วจึงประเมินกระบวนการ และผลผลิต แต่ผลการประเมินแต่ละส่วนไม่มีผลต่อการตัดสินใจดำเนินการในขั้นตอนต่อมา 2) ด้าน

การนำผลการประเมินไปใช้ตัดสินใจ ผู้ประเมินส่วนใหญ่ไม่ได้นำผลการประเมินเสนอผู้บริหารในการตัดสินใจทั้งระหว่างดำเนินการและเมื่อโครงการสิ้นสุดลง 3) คุณภาพของงานประเมินโดยใช้แบบจำลองซิปโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี งานประเมินที่ใช้รูปแบบจำลองซิปต่างกันมีคุณภาพงานประเมินแตกต่างกัน และ 4) ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ปัจจัยที่นำแบบจำลองซิปไปใช้ในการประเมินสามารถทำนายคุณภาพงานประเมินได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 24.90

การพัฒนากระบวนการประเมินเพิ่มผลงานและการใช้ประโยชน์จากเพิ่มผลงานของอมรรัตน์ พันธุ์งาม (2543: 1-161) เป็นงานวิจัยที่ประยุกต์ใช้การประเมินอภิมาน มีความมุ่งหมายของการวิจัย 3 ประการ คือ 1) เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินเพิ่มผลงานโดยใช้การวิเคราะห์อภิมาน 2) เพื่อประเมินผลการประเมินเพิ่มผลงานโดยใช้การประเมินอภิมาน และ 3) เพื่อสังเคราะห์ผลที่ได้จากจุดมุ่งหมาย 2 ประการแรก แล้วนำเสนอและตรวจสอบกระบวนการและการใช้ผลการประเมินเพิ่มผลงาน โดยใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณรวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินเพิ่มผลงาน จำแนกเป็นหนังสือ/ตำรา 13 เล่ม บทความทางวิชาการ 17 เรื่อง และรายงานการวิจัย 19 เล่ม ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมจากการศึกษาภาคสนามโดยการสัมภาษณ์ครูอาจารย์จากโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวน 24 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ .98 ซึ่งหมายความว่า กลุ่มนักเรียนที่ใช้การประเมินเพิ่มผลงานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้ใช้การประเมินเพิ่มผลงาน 2) รายงานการวิจัยและการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประเมินเพิ่มผลงานที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานโดยรวมได้แก่ การประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความก้าวหน้ามีระยะเวลาในการทำเพิ่มผลงานนานตั้งแต่ 1 ภาคเรียนขึ้นไป มีการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ และมีการคำนวณความตรงของคะแนนการประเมินเพิ่มผลงาน 3) ผลการสังเคราะห์การวิจัยจากการวิเคราะห์อภิมานและการประเมินอภิมานจะได้กระบวนการและการใช้การประเมินเพิ่มผลงานที่มีค่าขนาดอิทธิพลและคะแนนคุณภาพตามมาตรฐานการประเมินสูงจำนวน 3 รูปแบบจาก 16 รูปแบบ คือ รูปแบบการประเมินเพิ่มผลงานที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความก้าวหน้า มีการดำเนินการประเมินครบทั้งการวางแผน การสะท้อนความคิดและการจัดทำเพิ่มผลงาน มีครูและนักเรียนเป็นผู้ประเมินและมีการอภิปรายและสะท้อนความคิดต่อการประเมิน ส่วนอีก 2 รูปแบบเป็นรูปแบบที่มีลักษณะคล้ายรูปแบบแรก แต่ไม่มีการอภิปรายหรือสะท้อนความคิด และรูปแบบที่สามมีจุดประสงค์เพื่อประเมินผลสรุปรวม

การประเมินหลักสูตรสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์: การประเมินอภิมานและการวิเคราะห์อภิมานของสมหวัง พิธิยานุวัฒน์; และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2547) มีความมุ่งหมาย 3 ประการ คือ 1) เพื่อประเมินคุณภาพรายงานการประเมินหลักสูตรตามหลักการประเมินอภิมาน 2) เพื่อ

สังเคราะห์รายงานการประเมินหลักสูตรตามหลักการวิเคราะห์อภิमान และ 3) เพื่อประมวลข้อค้นพบจากการวิจัยนำเสนอเป็นแนวนโยบายและแนวทางในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยศึกษาจากรายงานการประเมินหลักสูตรในโครงการประกันคุณภาพการศึกษาจำนวน 22 หลักสูตร ผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า คุณภาพของรายงานการประเมินหลักสูตรในด้านกระบวนการและด้านแบบแผนการวิจัยสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินในระดับดีมาก ยกเว้นด้านความเป็นตัวแทนของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งมีขนาดกลุ่มตัวอย่างต่ำกว่าแบบแผนการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเนื่องจากข้อจำกัดเรื่องที่อยู่อาศัย

การสังเคราะห์รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษาของนางลักษณ์ วิรัชชัย; และวรรณิ เจตจำนงนุช (2548) มีความมุ่งหมายเพื่อสังเคราะห์สรุปรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษา โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะ 3 ประการ คือ 1) เพื่อประเมินอภิमान 2) เพื่อสังเคราะห์รายงานโดยใช้หลักการวิเคราะห์อภิमान และ 3) เพื่อประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา โดยศึกษาจากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกและ สมศ. ให้การรับรองรายงานผลการประเมินแล้วจำนวน 42 เล่ม ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่สอดคล้องกับมาตรฐานการประเมิน โดยมีมาตรฐานด้านการนำไปใช้อยู่ในระดับดีมาก มาตรฐานด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับพอใช้ มาตรฐานด้านความเหมาะสมและด้านความถูกต้องอยู่ในระดับดี

เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินอภิमानดังกล่าวที่มีผู้ดำเนินการไว้แล้ว เป็นการประเมินอภิमानแบบสรุปรวมของงานวิจัยเชิงประเมินที่เกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาที่ใช้แบบจำลองชิป แฟ้มผลงาน รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก และรายงานการประเมินหลักสูตรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ซึ่งเป็นการประเมินเฉพาะด้าน ขณะนี้ยังไม่มีการประเมินอภิमानงานวิจัยประเมินหลักสูตรในลักษณะภาพรวมทั้งประเทศซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก การประเมินอภิमानดังกล่าวจะทำให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับงานประเมินหลักสูตรในประเทศสำหรับผู้ประสงค์จะใช้ผลวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการประเมินอภิमानงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพของการนำรูปแบบการประเมินหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของหลักสูตร และนำผลการประเมินอภิมานมาสังเคราะห์และพัฒนาเป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยการประยุกต์ใช้วิธีการประเมินอภิมาน (Meta-evaluation) โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้การประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation) มาใช้ในการประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ทำให้ทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
2. เป็นการตรวจสอบคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร อันนำมาซึ่งแนวทางการปรับปรุงคุณภาพของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้ประเมินหลักสูตรได้ใช้ประโยชน์จากการประเมินอภิมานในการประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรของตนเอง ในลักษณะของการประเมินอภิมานภายใน (Internal Meta-evaluation) อันจะช่วยปรับปรุงและควบคุมคุณภาพการประเมินหลักสูตร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรการศึกษาที่เป็นปริญญาโท/ปริญญาตรีและรายงานการวิจัย จากสถาบันการศึกษาของรัฐและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2513 ถึง 2548 จำนวน 266 เล่ม โดยใช้วิธีการประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation) เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอภิมานในครั้งนี้มีเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผู้ประเมินดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

ข้อตกลงเบื้องต้น

เกณฑ์การประเมินอภิมานที่ใช้ในการประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่พัฒนาโดยคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (Stufflebeam, 1999) แบ่งออกเป็น 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ มีความครอบคลุมกระบวนการประเมินในทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นการประเมินจนกระทั่งเสร็จสิ้นกระบวนการประเมิน จึงสามารถนำมาประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรในบริบทของไทยได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินอภิมาน (Meta-evaluation) หมายถึง กระบวนการตรวจสอบคุณภาพของงานประเมิน โดยอาศัยเกณฑ์ในการประเมินที่มีความครอบคลุมกระบวนการประเมินเพื่อทำให้ทราบถึงคุณภาพของงานประเมินและแนวทางในการปรับปรุงการประเมิน สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือการประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้า (Formative Meta-evaluation) และการประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation)

การประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation) หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพของงานประเมินในภาพรวม โดยใช้เกณฑ์การประเมินอภิมานซึ่งปรับปรุงจากสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1999) และนงลักษณ์ วิรัชชัย; และวรรณิ์ เจตจำนงนุช (2548) ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ ได้แก่ มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ 7 เกณฑ์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ 3 เกณฑ์ มาตรฐานด้านความเหมาะสม 8 เกณฑ์ และมาตรฐานด้านความถูกต้อง 12 เกณฑ์ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพของงานประเมิน

การประเมินหลักสูตร หมายถึง กระบวนการตรวจสอบคุณค่า ความเหมาะสม จุดเด่น จุดด้อย ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร โดยพิจารณาจากสารสนเทศเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล รวมทั้งการบริหารหลักสูตรเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และหาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพดีขึ้น

การพัฒนาารูปแบบการประเมินหลักสูตร หมายถึง การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของกระบวนการประเมินหลักสูตร โดยประยุกต์ใช้การประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation) ตามกรอบขั้นตอนการประเมิน 9 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษารายละเอียดหรือรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ประเมิน 2) ระบุถึงผู้ต้องการทราบผลการประเมิน 3) กำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน 4) ออกแบบการประเมิน 5) กำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน 6) กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 7) กำหนดและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ประเมิน 8) เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และ 9) รายงานผลการประเมิน

รูปแบบการประเมินหลักสูตร หมายถึง หลักการ แนวคิดและกระบวนการในการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้กระบวนการในการประเมินหลักสูตรประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การบริหารจัดการก่อนการประเมินหลักสูตร 2) การออกแบบการประเมินหลักสูตร 3) การดำเนินการประเมินหลักสูตร 4) การรายงานผลและเผยแพร่ผลการประเมินหลักสูตร และ 5) การประเมินผลการประเมินหลักสูตร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้เป็นการนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรด้วยวิธีการประเมินอภิมาน โดยแยกการนำเสนอเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินและการประเมินหลักสูตร ตอนที่ 2 เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินอภิมาน (Meta-evaluation) และตอนที่ 3 เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินอภิมาน ซึ่งได้เสนอตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินและการประเมินหลักสูตร

การประเมิน (Evaluation) เป็นกิจกรรมสำคัญในทุกสาขาวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาการศึกษาที่ต้องมีการใช้การประเมินเป็นหลักพื้นฐานในกระบวนการศึกษา ร่วมกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษา และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์เกี่ยวกับการประเมินและการประเมินหลักสูตร ผู้วิจัยจึงนำเสนอ มโนทัศน์ในประเด็นดังกล่าว จำแนกออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน และส่วนที่สองเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

การรายงานเอกสารในส่วนของแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินนั้น ประกอบด้วยนิยามการประเมินและกระบวนการประเมิน ดังนี้

นิยามการประเมิน

นิยามของการประเมินแตกต่างกันตามความคิดเห็นของนักประเมินและแตกต่างกันตามความหมายของการประเมินแต่ละช่วงเวลา ศิริชัย กาญจนวาสี (2545: 13-22.) ได้สรุปพัฒนาการของนิยามการประเมินเป็น 6 ระยะ ดังนี้

ตาราง 1 พัฒนาการของนิยามการประเมิน

ระยะ	นิยามการประเมิน	นักประเมิน	รายละเอียดของนิยาม
1	การประเมิน (Evaluation) = การวัด (Measurement)	ธรอนไดค์และฮาเกน (Thron-dike and Hagen)	การประเมินได้รับการถ่ายทอดความรู้มาจากการวัด โดยที่การวัดผลถูกนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินหรือประเมินผู้เรียนว่ามีความรอบรู้มากน้อยเพียงใดผ่านทางวิธีการต่างๆ เช่น การสอบด้วยเครื่องมือวัด การสังเกตของผู้สอน เป็นต้น

ตาราง 1 (ต่อ)

ระยะ	นิยามการประเมิน	นักประเมิน	รายละเอียดของนิยาม
2	การประเมิน (Evaluation) = การวิจัยประยุกต์ (Applied Research)	รอสซี (Rossi)	การประเมินและการวิจัยนั้นมีความคล้ายคลึงกันอย่างมากในแง่กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทั้งในส่วนของ การออกแบบ เครื่องมือและการวิเคราะห์
3	การประเมิน (Evaluation) = การตรวจสอบความสอดคล้อง (Determining Congruence)	ไทเลอร์ (Tyler)	การประเมินเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผลที่ได้กับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
4	การประเมิน (Evaluation) = การช่วยตัดสินใจ (Assist Decision Making)	ครอนบาค (Cronbach), อัลคิน (Alkin), สตัฟเฟิลบีม และคณะ (Stufflebeam; et al)	การประเมินเป็นการแสวงหาสารสนเทศต่างๆ ที่เป็นประโยชน์เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานต่างๆ จากผู้บริหาร
5	การประเมิน (Evaluation) = การบรรยายอย่างลุ่มลึก (Description or Portrayal)	สแตก (Stake)	การประเมินคือการบรรยายสิ่งที่มุ่งประเมินอย่างสมบูรณ์ โดยผู้ประเมินจะต้องบรรยายความสัมพันธ์และความสอดคล้องของสิ่งที่คาดหวัง สิ่งที่เกิดขึ้นจริง และมาตรฐานให้ครอบคลุมสิ่งที่มุ่งประเมิน
6	การประเมิน (Evaluation) = การตัดสินคุณค่า (Determining of Worth or Value)	สคริฟเวน (Scriven)	การประเมินคือการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน

ที่มา: ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). **ทฤษฎีการประเมิน**. หน้า 13-22.

จากนิยามการประเมินดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การประเมินมีนิยามที่แตกต่างกันออกไปตามแนวคิดของนักประเมินในแต่ละยุคสมัยและพัฒนาการของวิธีการประเมิน ตั้งแต่การประเมินในยุคแรกจนกระทั่งปัจจุบัน โดยในระยะเริ่มแรกของการประเมินนั้นได้รับการถ่ายทอดความรู้มาจากการวัด จึงนิยามการประเมินว่าเป็นการวัด แต่ในระยะต่อมาการประเมินและการวิจัยมีความคล้ายคลึงกันในแง่ของกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จึงเปรียบเทียบว่าการประเมินเป็นการวิจัยประยุกต์

การประเมินคือการตรวจสอบความสอดคล้องนั้นได้รับอิทธิพลโดยตรงมาจากไทเลอร์ (Tyler) ที่ได้ทำการประเมินโครงการมัธยมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมของผู้เรียน กับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ ต่อมาในช่วงทศวรรษ 1960 การประเมินได้ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวาง โดยเป็นการแสวงหาสารสนเทศต่างๆ มาใช้ประกอบการตัดสินใจ นิยามการประเมินจึงเป็นการช่วยการตัดสินใจ

การประเมินเป็นการบรรยายอย่างลุ่มลึกได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของสเตก (Stake) โดยเป็นการบรรยายสิ่งที่มุ่งประเมินอย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุด โดยให้มีความลุ่มลึกและลึกซึ้ง และสุดท้ายการประเมินเป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน ซึ่งเป็นนิยามของการประเมินในปัจจุบันที่ได้รับแนวคิดมาจากสคริฟเวน (Scriven)

กระบวนทัศน์ของการประเมิน

กระบวนทัศน์ของการประเมินที่ผ่านมามีจนถึงปัจจุบันนี้มีหลายกระบวนทัศน์ ทั้งนี้สัมพันธ์กับพินิยานุวัฒน์ (2541: 109-310.); และศิริชัย กาญจนวาสี (2545: 13-22.) ได้สรุปโดยจำแนกออกเป็น 8 กระบวนทัศน์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 2 กระบวนทัศน์ของการประเมิน

กระบวนทัศน์การประเมิน	ลักษณะสำคัญ	รูปแบบการประเมิน	ข้อดี	ข้อจำกัด
การประเมินตามวัตถุประสงค์	มุ่งเน้นประเมินว่าผลการดำเนินงานนั้นๆ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด	วิธีการประเมินของไทเลอร์, วิธีการประเมินของเมทเฟสเซลและมิเชล (Metfessel and Michel), วิธีการประเมินของแฮมมอนด์ (Hammond), โมเดลการประเมินความไม่สอดคล้องของโพรวัส (Provus), วิธีการประเมินประสิทธิผลของการอบรมของเคิร์กแพททริก (Kirkpatrick), วิธีการประเมินภาคขยายของไทเลอร์ (Tyler)	สะดวกในการปฏิบัติ โดยผู้ประเมินสามารถนิยามมาตรฐานและความสำเร็จโดยใช้วัตถุประสงค์เป็นพื้นฐาน	เน้นผลปลายทางมากเกินไป ทำให้ละเลยผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนต่างๆ ของการประเมิน

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการ ทัศนการณ์ ประเมิน	ลักษณะสำคัญ	รูปแบบการประเมิน	ข้อดี	ข้อจำกัด
การประเมิน เพื่อการ จัดการ	มุ่งเน้นกระบวนการในการ แสวงหาสารสนเทศต่างๆ ที่ เป็นประโยชน์ เพื่อนำเสนอ ให้ผู้บริหารได้ตัดสินใจเลือก ทางเลือกที่ดีที่สุด	รูปแบบการประเมินแบบ ชิป (CIPP), รูปแบบการ ประเมินของยูซีแอลเอ (UCLA), รูปแบบการ ประเมินของเวลช์ (Welch)	ได้สารสนเทศต่างๆ ที่เป็น ประโยชน์ในการตัดสินใจ	ระบบการประเมินยังไม่ ทันต่อความต้องการ ของสารสนเทศเพื่อการ ตัดสินใจ
การประเมิน เน้นทฤษฎี	เป็นการประเมินที่พยายาม ที่จะให้ได้แนวทางเลือกใน การประเมินโปรแกรม การศึกษาที่ทำให้การ ประเมินมีคุณค่าและเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนา โปรแกรมการศึกษามากขึ้น	การประเมินโดยเน้นทฤษฎี โปรแกรม การประเมินโดย ทฤษฎีจากการวิจัยในทาง ประเมิน	เป็นการประเมินที่ให้ คำตอบเชิงประสิทธิผล ของแผนงาน/โครงการ พร้อมช่วยให้คำตอบที่ เป็นนัยทั่วไปในเชิงเหตุ ปัจจัยที่ทำให้เกิดหรือไม่ เกิดประสิทธิผล	ใช้เวลาและการลงทุน ค่อนข้างมาก ต้องมีการ วางแผน จัดสรร ทรัพยากร และคัดเลือก ทฤษฎีเป็นอย่างดี
การประเมิน ตนเอง	เป็นการประเมินที่มี จุดมุ่งหมายเพื่อใช้ผลการ ประเมินในการปรับปรุง พัฒนาตนเองและพัฒนา งาน พัฒนาการบริหารให้ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด	วิธีการประเมินตนเองตาม แนวพุทธศาสตร์	สอดคล้องกับปรัชญาการ ประเมินที่ให้มีการนำผล การประเมินไปใช้ปรับปรุง และพัฒนา	ยากในการกำจัดอคติ ทำให้ผลการประเมิน อาจขาดการยอมรับ และไม่น่าเชื่อถือ
การประเมิน ผลิตภัณฑ์	เป็นกระบวนการตัดสินใจ คุณค่าของผลิตภัณฑ์ทาง การศึกษา เช่น เอกสาร ตำรา หลักสูตร แบบสอบ ผลงานวิจัยทางการศึกษา สื่อการเรียนการสอน	รูปแบบการประเมินของปุย แซงค์	ใช้ผลการประเมินเป็น สารสนเทศเพื่อตัดสินใจ เกี่ยวกับคุณภาพของ ผลิตภัณฑ์	อาจมีผลทำให้ ผลิตภัณฑ์มีราคาสูงขึ้น และขาดความคิดริเริ่ม ในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์
การประเมิน โดย ผู้เชี่ยวชาญ	เป็นการประเมินที่มีแนวคิด ว่าการประเมินเป็นเรื่องของ คุณค่าที่มนุษย์สามารถ เข้าถึงได้ ถ้ามนุษย์มีความรู้ หรือมีความเชี่ยวชาญใน สาขาวิชาชีพ	ระบบการประเมินแบบเป็น ทางการ, ระบบการประเมิน แบบไม่เป็นทางการ, ระบบ การประเมินแบบ คณะกรรมการเฉพาะกิจ, ระบบการประเมินแบบ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะกิจ	ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ	การประเมินมีความ เป็นอัตนัยสูง

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนทัศน์การประเมิน	ลักษณะสำคัญ	รูปแบบการประเมิน	ข้อดี	ข้อจำกัด
การประเมินแบบสืบสวนสอบสวน	เป็นการประเมินที่มีแนวคิดที่จะก่อให้เกิดคุณภาพของทัศนะเชิงนิเทศและเชิงนิมานของผู้ประเมินที่มีผลต่อการประเมิน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในการประเมินและผลการประเมิน	รูปแบบการปรับวิธีการเชิงกฎหมาย, รูปแบบการปรับวิธีกึ่งกฎหมาย, รูปแบบการใช้การอภิปรายที่ไม่ใช่การสืบพยาน	มีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลาย กว้างขวาง เปิดโอกาสให้หลายฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการประเมิน	ไม่สอดคล้องกับปรัชญาการประเมินที่มีการพิจารณาข้อมูลจากผู้สนับสนุนและคัดค้าน ทำให้มองได้ว่าเป็นการจับผิด
การประเมินเชิงธรรมชาติ	มีแนวคิดที่มุ่งให้ความสำคัญต่อการลงไปสัมผัส สังเกต/ข้อมูลและบริบทตามธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นการมุ่งตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม	รูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจคุณค่าของสแตก (Stake), รูปแบบการประเมินเชิงการตอบสนอง	ให้ความสำคัญในความเป็นมนุษย์ในการประเมิน เปิดโอกาสให้ผู้ประเมินได้เข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการอย่างต่อเนื่อง	ใช้เวลา แรงงานและทรัพยากรอย่างมาก

จากกระบวนทัศน์ของการประเมินต่างๆ ข้างต้น จะเห็นได้ว่าการประเมินหลักสูตรนั้นสามารถจัดอยู่ในกระบวนทัศน์ของการประเมินผลิตภัณฑ์ซึ่งกระบวนกรตัดสินใจคุณค่าของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเอกสาร ตำรา หลักสูตร แบบสอบ ผลงานวิจัยทางการศึกษา สื่อการเรียนการสอน ซึ่งโดยธรรมชาติของการประเมินผลิตภัณฑ์นั้นจะเป็นการประเมินแบบสรุปรวม (Summative Evaluation) ทั้งนี้สิ่งสำคัญในกระบวนทัศน์ของการประเมินผลิตภัณฑ์นั้นก็คือ เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินจะต้องมีความสอดคล้องตรงกันทั้งผู้ประเมินและผู้บริโภคนงานประเมิน เพื่อที่จะได้ใช้เป็นข้อมูลให้ผู้บริโภคนงานประเมินได้ตัดสินใจอย่างถูกต้องว่าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนี้มีคุณภาพมากน้อยเพียงใด

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจของการจัดการศึกษา ดังนั้นกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรจึงมีความสำคัญ ทั้งนี้วงจรในการพัฒนาหลักสูตรขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอน กล่าวคือ การวิเคราะห์บริบทหรือการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม การร่างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2546: 2) คือ

1. การวิเคราะห์บริบทหรือการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์ความต้องการหลัก การเป้าหมายของหลักสูตร
2. การร่างหลักสูตร เป็นการวางแผนและออกแบบโครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาสาระ และแผนการเรียนรู้ให้มีสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร
3. การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการบริหารการใช้หลักสูตร การกำกับและสนับสนุนการใช้หลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การประเมินหลักสูตร เป็นการติดตามความก้าวหน้าและความสำเร็จของหลักสูตรว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่ากระบวนการหรือวงจรในการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง ไม่สิ้นสุด การที่จะทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีคุณภาพเพียงใด นักพัฒนาหลักสูตรจะต้องทำการประเมินหลักสูตรในทุกๆ องค์ประกอบของหลักสูตร การประเมินหลักสูตรถือเป็นหัวใจของการพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตรมีมิติที่ 8 ประเด็นคือ นิยามของการประเมินหลักสูตร จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร ประเภทของการประเมินหลักสูตร สิ่งที่ต้องประเมินในการประเมินหลักสูตร หลักสำคัญในการประเมินหลักสูตร ประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร ขั้นตอนการประเมินหลักสูตร และรูปแบบในการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

นิยามของการประเมินหลักสูตร

นักวิชาการได้นิยามการประเมินหลักสูตรไว้หลายความหมาย สามารถวิเคราะห์สรุปนิยามของการประเมินหลักสูตรได้ว่า (โชติ เพชรชื่น, 2535: 570; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539: 191-192; ชมพันธ์ุ กุญชร ณ อยุธยา, 2540: 39-40; ไพศาล หวังพานิช, 2543: 13; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545: 127-128) “การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการตรวจสอบคุณค่าหรือวินิจฉัยเกี่ยวกับความเหมาะสม จุดเด่น จุดด้อย ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรในด้านต่างๆ เช่น จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา รวมทั้งการบริหารหลักสูตร เพื่อตรวจสอบว่า

หลักสูตรนั้นได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด และจะปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้อย่างไร”

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรนั้นมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการ (สันต์ ธรรมบำรุง. 2527: 175; ทิศนา แชมมณี. 2544: 134; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 192-193) คือ

1. **เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร** ทั้งนี้ มักจะประเมินในช่วงที่การพัฒนาหลักสูตรยังคงดำเนินการอยู่ โดยพิจารณาความสอดคล้อง เหมาะสม ขององค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาวิชา การวัดและประเมินผล ฯลฯ ว่าสามารถนำมาปฏิบัติในช่วงการทดลองใช้หรือในขณะที่การใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียน การสอนกำลังดำเนินการอยู่ได้มากน้อยเพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรให้มีคุณภาพได้ทันที่

2. **เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร** การประเมินในลักษณะนี้จะ ดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้ ทำให้ได้แนวทางการปรับปรุงหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายที่ กำหนดไว้

3. **เพื่อตัดสินคุณภาพของหลักสูตร** โดยพิจารณาว่ามีคุณภาพดีหรือไม่ดี บรรลุตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ตอบสนองความต้องการของสังคมเพียงใด เหมาะสมกับการ นำไปใช้ต่อไปหรือไม่ การประเมินในลักษณะนี้จะดำเนินการหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่ง แล้วจึงประเมินเพื่อสรุปผลเมื่อจบโครงการหรือเมื่อการนำไปใช้ครบถ้วนตามวงจรหลักสูตร

4. **เพื่อติดตามผลผลิตจากหลักสูตร** โดยพิจารณาที่คุณภาพของผู้เรียนว่ามีการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหวังของหลักสูตร หลังจากผ่านกระบวนการทางการศึกษา มาแล้ว การประเมินในลักษณะนี้จะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้หรือหลังจากที่ใช้ไปแล้ว ระยะหนึ่ง

ประเภทของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ตามแนวทางในการประเมินได้ดังนี้ ไพศาล หวังพานิช. (2543: 14-15) ได้จำแนกประเภทของการประเมินหลักสูตรตามระดับของ หลักสูตร และจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ดังต่อไปนี้

1. **ประเภทของการประเมินหลักสูตรที่จำแนกตามระดับของหลักสูตร** สามารถแบ่งออก ได้เป็น 2 ระดับ คือ

1.1 การประเมินองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่การประเมินความจำเป็น การประเมินวัตถุประสงค์ การประเมินโครงสร้าง การประเมินกระบวนการใช้หลักสูตร (การสอน วัสดุ อุปกรณ์ กิจกรรม) การประเมินปัจจัยป้อน (ผู้เรียนที่คัดเลือกเข้ามา ความพร้อมด้านต่างๆ) และการประเมินผลหรือผลลัพธ์ (Outcome)

1.2 การประเมินหลักสูตรโดยภาพรวม เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ซึ่งต้องประเมินทุกองค์ประกอบของหลักสูตรเพื่อสรุปผลหรือภาพรวม

2. ประเภทของการประเมินหลักสูตรที่จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การประเมินเพื่อปรับปรุง (Formative Evaluation) เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นตรวจสอบข้อเด่น ข้อด้อยในส่วนประกอบของหลักสูตรเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการแก้ไขปรับปรุงเป็นสำคัญ

2.2 การประเมินเพื่อสรุปรวม (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อการประมวลผลโดยสรุปรวมทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539: 193-194) ได้จำแนกประเภทของการประเมินหลักสูตรตามระยะเวลาในการประเมินหลักสูตรออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. การประเมินหลักสูตรก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ (Pre-Evaluation) เป็นการประเมินในช่วงที่มีการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร อาจมีการดำเนินการตรวจสอบทุกขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตร ตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายไปจนถึงการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียน เมื่อสร้างหลักสูตรฉบับร่างเสร็จแล้ว ก่อนจะนำหลักสูตรไปใช้จริง จึงควรมีการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฉบับร่างและองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร การประเมินหลักสูตรในระยะนี้ต้องอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตร ทางด้านเนื้อหาวิชา ทางด้านวิชาชีพครู ทางด้านการวัดและประเมินผล เป็นต้น

2. การประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร (Midterm or Progressive Evaluation) เป็นการประเมินในขณะที่มีการดำเนินการใช้หลักสูตรที่จัดทำขึ้น ควรมีการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด จะแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม เช่น ประเมินกระบวนการใช้หลักสูตรในด้านการบริหาร การจัดการหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล และการจัดการกระบวนการเรียนการสอน

3. การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร (Summative Evaluation) เป็นการประเมินหลังจากที่มีการใช้หลักสูตรมาแล้วระยะหนึ่งหรือครบกระบวนการเรียบร้อยแล้ว ควรจะประเมินหลักสูตรทั้งระบบซึ่งได้แก่ การประเมินองค์ประกอบด้านต่างๆ ของหลักสูตรทั้งหมด คือ เอกสาร

หลักสูตร วัสดุหลักสูตร บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร การบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับ ติดตาม การจัดกระบวนการเรียนการสอน ฯลฯ เพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นควรจะดำเนินการใช้ต่อไป หรือควรปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น หรือควรจะยกเลิก

นอกจากนี้โชติ เพชรชื่น. (2535: 570-571) ได้จำแนกประเภทของการประเมินหลักสูตร ออกเป็น 2 แนวคิดกว้างๆ คือ

1. **การประเมินผลผลิต** แนวคิดนี้ได้ปฏิบัติกันมานาน อาจเรียกว่าเป็นวิธีการดั้งเดิมซึ่งเป็นการประเมินประสิทธิภาพของการสอน โดยมุ่งวัดความสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของหลักสูตรซึ่งพิจารณาได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนว่า พฤติกรรมของนักเรียนได้เปลี่ยนแปลงไปมากน้อยเพียงไร ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตรหรือไม่ กิจกรรมที่ต้องกระทำในการประเมินตามแนวคิดนี้คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมนักเรียนกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจะทำการประเมินเมื่อการใช้หลักสูตรได้เสร็จสิ้นลงหรือสอนจบหลักสูตร สิ่งที่ใช้ในการประเมินคือ ผลของการทดสอบ หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นลักษณะการประเมินก็เป็นการเปรียบเทียบผลของการทดสอบ หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร การประเมินลักษณะนี้เป็นการประเมินแบบอิงเกณฑ์

2. **การประเมินหลักสูตรทั้งระบบ** แนวคิดนี้เป็นการประเมินองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรทั้งหมด ได้แก่ เอกสารหลักสูตร หรือที่เรียกว่าตัวหลักสูตร สภาพการณ์ก่อนการใช้หลักสูตร การปฏิบัติขณะกำลังใช้หลักสูตร ตลอดทั้งสภาพการณ์ภายหลังจากการใช้หลักสูตรเสร็จแล้ว การประเมินตามแนวคิดนี้มีความเชื่อว่า การศึกษากระบวนการทำงานในการเรียน และสภาวะแวดล้อมของโรงเรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เข้าใจหรืออธิบายคุณภาพของผลผลิตของการเรียนการสอนได้ดีกว่าแนวคิดแรก ลักษณะการประเมินเป็นการประเมินหลายๆ สิ่งหรือหลายๆ ด้าน ผลของการประเมินมักจะเป็นการบรรยายเชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ

สิ่งที่ต้องประเมินในการประเมินหลักสูตร

ในการประเมินหลักสูตรนั้น สิ่งที่ต้องประเมินในการประเมินหลักสูตรแบ่งออกเป็น 4 ประเภท (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 195-197) คือ

1. **การประเมินเอกสารหลักสูตร** เป็นการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรว่า จุดหมาย จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาสาระ และวิธีการวัดและประเมินผลนักเรียนมีความสอดคล้อง เหมาะสม ครอบคลุมและถูกต้องตามหลักการพัฒนาหลักสูตรหรือไม่เพียงใด ภาษาที่ใช้สามารถสื่อสารให้เข้าใจและมีความชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติหรือไม่ หลักสูตรที่สร้างขึ้นเหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ และสามารถสนองความต้องการของสังคมและผู้เรียนมากน้อยเพียงใด การประเมินเอกสารหลักสูตรมักใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และ

ใช้วิธีการที่ให้ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการประเมิน นอกจากนี้ยังสามารถใช้วิธีอื่นๆ เช่น การใช้การสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดรายการและระดับที่ต้องการประเมิน เป็นต้น

2. **การประเมินการใช้หลักสูตร** เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้กับสถานการณ์จริงเพียงใด การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรทำอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอะไรในการใช้หลักสูตร เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น และสามารถนำหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ วิธีการประเมินอาจจะใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และการส่งแบบสอบถามให้ผู้ใช้นี้หลักสูตร คือ ครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้เรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น การประเมินการใช้หลักสูตรอาจประเมินการใช้หลักสูตรทั้งหมดก็ได้

3. **การประเมินสัมฤทธิผลของหลักสูตร** เป็นการตรวจสอบสัมฤทธิผลของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยสัมฤทธิผลทางวิชาการ (Academic Achievement) ได้แก่ ความรู้ ความสามารถในการวิชาการต่างๆ ที่เรียน และสัมฤทธิผลที่ไม่ใช่ทางวิชาการ (Non-Academic Achievement) ได้แก่ บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ เป็นต้น การประเมินสัมฤทธิผลของหลักสูตรนั้น นอกจากจะประเมินผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่แล้ว ยังควรติดตามผลความก้าวหน้าของผู้สำเร็จการศึกษาว่าสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนไปใช้ในการปฏิบัติงานและประสบความสำเร็จในการทำงานหรือศึกษาต่อหรือไม่ เพียงใด มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะแก้ปัญหาและปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ดีหรือไม่ โดยติดตามสอบถามจากผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การส่งแบบสอบถาม เป็นต้น

4. **การประเมินระบบหลักสูตร** ในการประเมินระบบหลักสูตร หากประเมินในแต่ละส่วน อาจทำให้มองเห็นภาพรวมไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้อง จึงควรมีการประเมินหลักสูตรทั้งระบบพร้อมกันไป เพราะการประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร และการประเมินสัมฤทธิผลของหลักสูตรเป็นสิ่งที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

หลักการสำคัญในการประเมินหลักสูตร

ในการประเมินหลักสูตร ผู้ประเมินควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของการประเมิน 3 ประการ (ไพศาล หวังพานิช, 2543: 17) ดังนี้

1. **ความถูกต้องตรงความเป็นจริง (Relevancy)** นักประเมินต้องประเมินได้ตรงวัตถุประสงค์และตรงประเด็น เป็นการประเมินสิ่งที่ต้องการจะประเมินได้อย่างแท้จริง

2. **ความน่าเชื่อถือ (Reliability)** นักประเมินต้องประเมินอย่างตรงไปตรงมา อธิบายได้ มั่นใจได้ ทั้งนี้ต้องอาศัยข้อมูลที่มีคุณภาพและความพอเพียงของข้อมูล

3. **ความยุติธรรม (Fair)** นักประเมินต้องซื่อตรง ไม่ลำเอียง (Unbias) ไม่บิดเบือนจากข้อมูล หรือความเป็นจริงที่ปรากฏ โดยอาศัยเกณฑ์ (Criteria) การพิจารณาตัดสินที่เหมาะสมและชัดเจน

นอกจากนี้เบรดี (Brady. 1987: 167) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร ซึ่งได้รับการพัฒนามาจาก The Phi Delta Kappa National Study Committee on Evaluation โดยสามารถจำแนกเกณฑ์ออกได้เป็น 3 ด้าน คือ เกณฑ์ด้านความเป็นวิทยาศาสตร์ (Scientific Criteria) เกณฑ์ด้านการปฏิบัติ (Practical Criteria) และเกณฑ์ด้านความรอบคอบ (Prudential Criteria) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (Brady. 1987: 167-168; โชติ เพชรชื่น. 2535: 571-572)

เกณฑ์ด้านความเป็นวิทยาศาสตร์ (Scientific Criteria) มีจำนวน 4 เกณฑ์ คือ

1. **ความตรงภายใน (Internal Validity)** หมายถึง การออกแบบรายการประเมินเพื่อรวบรวมข้อมูลนั้นทำให้ได้ข้อมูลตรงตามความต้องการของผู้ประเมิน ผลของการประเมินถูกต้องตรงกันกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ หรือความตรงกันระหว่างสารสนเทศกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั่นเอง

2. **ความตรงภายนอก (External Validity)** หมายถึง ความเป็นไปได้ที่จะอ้างอิงผลการประเมินจากกลุ่มหนึ่งไปยังกลุ่มอื่นๆ กล่าวคือ ผู้ประเมินสามารถใช้หรือประยุกต์ข้อค้นพบที่ได้จากการประเมินกลุ่มหนึ่งไปยังกลุ่มอื่นที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน

3. **ความเที่ยง (Reliability)** หมายถึง ความคงที่หรือความคงเส้นคงวาของข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาจากการวัดหลายๆ อย่าง ในเรื่องนี้ผู้ประเมินจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การวัดค่อนข้างมาก

4. **ความเป็นปรนัย (Objective)** หมายถึง คนส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อมูลที่ได้ตรงกันมากน้อยเพียงไร ความเป็นปรนัยของการประเมินจะเกิดขึ้นได้เพียงไรนั้น ก็อยู่ที่ผู้ประเมินจะต้องตีความหมายข้อมูลให้ตรงกันกับของบุคคลที่ร่วมประเมินด้วย

เกณฑ์ด้านการปฏิบัติ (Practical Criteria) มีจำนวน 6 เกณฑ์ คือ

1. **ความตรงประเด็น (Relevance)** หมายถึง ข้อมูลที่ได้สอดคล้องหรือมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายเพียงไร ดังนั้นการตั้งจุดมุ่งหมายในการประเมินให้ชัดเจนจะช่วยให้ผู้ประเมินระมัดระวังในการเก็บข้อมูล และตรวจสอบความสอดคล้องหรือความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายได้ง่ายขึ้น

2. **ความสำคัญ (Importance)** หมายถึง การจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่จะประเมิน ตลอดจนทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมมาว่าข้อมูลส่วนใดจะให้ประโยชน์แก่การสรุปผลมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการประเมินในบางครั้งจำเป็นต้องประเมินทั้งในมุมกว้างและลึกด้วย

3. **ขอบเขต (Scope)** หมายถึง แบบแผนของการประเมินเพื่ออำนวยความสะดวกให้ศึกษาได้ทั้งกว้างและลึก

4. **ความเชื่อถือหรือการยอมรับ (Credibility)** หมายถึง ผู้ที่ต้องการทราบผลการประเมินเชื่อถือในตัวผู้ประเมินเพียงใด และยอมรับข้อเสนอแนะของผู้ประเมินหรือไม่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ผลการประเมินกับผู้ประเมินมีความสำคัญต่อการประเมินมาก

5. **ความเหมาะสมของเวลา (Timeliness)** หมายถึง การรายงานผลการประเมินเสร็จทันต้องการใช้เพื่อดำเนินการหรือตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ ถ้าหากรายงานผลได้ทันทีก็จะมีประโยชน์อย่างยิ่ง วิธีการรายงานผลให้ทำเป็นระยะๆ และไม่ต้องยึดรูปแบบรายงานอย่างเคร่งครัดก็ได้

6. **ความครอบคลุม (Pervasiveness)** หมายถึง ผลการประเมินได้นำไปใช้กันอย่างกว้างขวางหรือไม่ การที่จะให้มีผลการประเมินที่กว้างขวางนั้น ผู้ประเมินจะต้องรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน และทุกกลุ่มคนได้ทราบทั่วถึงกัน

เกณฑ์ด้านความรอบคอบ (Prudential Criteria) จำนวน 1 เกณฑ์ คือ

1. **ประสิทธิผล (Efficiency)** หมายถึง การพิจารณาถึงความเหมาะสมระหว่างการลงทุนกับผลตอบแทนที่ได้รับ การพิจารณาถึงความสูญเสียเปล่าของทรัพยากรที่มี ตลอดจนการพิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างผลการเกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของหลักสูตร และระหว่างผลที่เกิดขึ้นกับความต้องการของสังคมอีกด้วย

ประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเป็นขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญและขาดไม่ได้ โดยการประเมินหลักสูตรมีประโยชน์ดังต่อไปนี้ (ไพศาล หวังพานิช. 2543: 14; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 197)

1. เพื่อให้ทราบจุดเด่นหรือจุดด้อยของหลักสูตรที่สร้างขึ้น เพื่อช่วยในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรได้ตรงจุด เป็นผลทำให้หลักสูตรมีคุณภาพและมีคุณค่ามากขึ้น
2. เพื่อช่วยในการปรับปรุงการเรียนการสอนและสามารถวางแผนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
3. เพื่อช่วยในการปรับปรุงด้านบริหารการศึกษา และการปฏิบัติงานของบุคลากร
4. เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนของผู้เรียน เนื่องจากทราบระดับการเรียนและพัฒนาการของตนเอง

ขั้นตอนการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรนั้นมีนักวิชาการระบุขั้นตอนไว้อย่างหลากหลาย สามารถวิเคราะห์สรุปขั้นตอนการประเมินหลักสูตรดังนี้ (ดารณี ดวงจันทร์ทิพย์. 2533: 32-33; โชติ เพชรชื่น. 2535: 571; อนันต์ ศรีโสภา. 2535: 114; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 197-202; สุทธนุ ศรีไสย. 2539: 133-141; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2542: 54-57; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2543: 113-115; ทวีป ศิริรัศมี. 2544: 150; ไพศาล หวังพานิช. 2543: 18-19; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2545: 137-143; รุจิรี ภู่อาระ. 2545 : 159-160)

ตาราง 3 สรุปขั้นตอนการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนการประเมิน หลักสูตร	ดารณี (2533)	โชติ (2535)	อนันต์ (2535)	ใจทิพย์ (2539)	สุทนต์ (2539)	สมหวัง (2542)	มสธ (2543)	ทวีป (2544)	ไพศาล (2543)	มสธ (2545)	รุจิร (2545)
1. ศึกษารายละเอียด/รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ประเมิน						ü		ü			
2. ระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมิน		ü					ü	ü			
3. กำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน	ü	ü		ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü
4. กำหนดรูปแบบ/ออกแบบการประเมิน			ü				ü	ü	ü	ü	
5. กำหนดตัวชี้วัด/ตัวบ่งชี้การประเมิน		ü		ü	ü	ü			ü	ü	ü
6. กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü
7. กำหนดและพัฒนาเครื่องมือการประเมิน	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü
8. เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü
9. รายงานผลการประเมิน	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü

จากตาราง 3 สามารถที่จะสรุปขั้นตอนการประเมินหลักสูตรได้เป็น 9 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษารายละเอียด/รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ประเมิน
2. ระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมิน
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน
4. กำหนดรูปแบบ/ออกแบบการประเมิน
5. กำหนดตัวชี้วัด/ตัวบ่งชี้การประเมิน
6. กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการประเมิน
7. กำหนดและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน
8. เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
9. รายงานผลการประเมิน

ซึ่งจากขั้นตอนของการประเมินหลักสูตรทั้ง 9 ขั้นตอนดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจะได้นำมาเป็นกรอบในการประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร โดยผู้วิจัยจะได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภายใต้กรอบขั้นตอนการประเมินหลักสูตร จำนวน 24 ตัวแปร (รายละเอียดปรากฏในบทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย)

รูปแบบการประเมินหลักสูตร

ปัจจุบันรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่นักประเมินนิยมใช้ในการประเมินหลักสูตรมีอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งในแต่ละรูปแบบต่างก็มีแนวคิดและขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตรจำนวน 11 รูปแบบ กล่าวคือ รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ (Hammond) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโพรวัส (Provus) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโดยใช้การเทคนิคการวิเคราะห์แบบปุยแซงค์ (Puissance) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของฟาย เดลตา แคปปา (Phi Delta Kappa) (ซีปโมเดล) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโกว์ (Gow) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสแตก (Stake) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสคริฟเวน (Scriven) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของซีเอสอี (CSE) ของอัลคิน (Alkin) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของครอนบาค (Cronbach) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของเวลช์ (Welch)

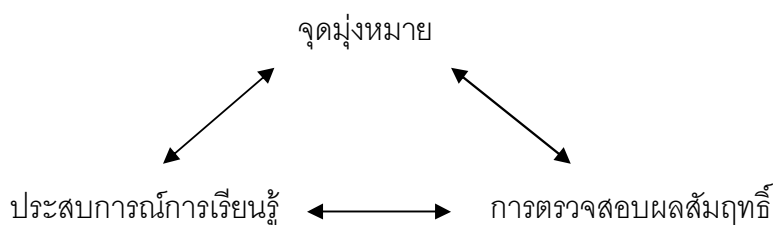
ทั้งนี้รูปแบบการประเมินหลักสูตรดังกล่าว นักวิชาการด้านการประเมิน (สงัด อุทรานันท์. 2532; โชติ เพชรชื่น. 2536?; นิสา ชูโต. 2538; ใจทิพย์ เข็้อรัตนพงษ์. 2539; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2541; เยาวดี วิบูลย์ศรี. 2542; ไพศาล หวังพานิช. 2543; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2543; สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. 2543; สุวิมล ติรกานันท์. 2545; ศิริชัย กาญจนวาสี. 2546) สรุปแนวคิดของรูปแบบการประเมินหลักสูตรได้ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ดังนี้

กลุ่มแรกเป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก (Goal-Based Model) ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของหลักสูตรเป็นหลัก คุณภาพหรือความสำเร็จของหลักสูตรสามารถตรวจสอบได้จากผู้เรียนว่ามีคุณลักษณะเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพียงใด กลุ่มที่สอง เป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นหลัก (Criterion-Based Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมินเป็นหลัก และกลุ่มสุดท้ายเป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดความต้องการตัดสินใจเป็นหลัก (Decision-Based Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจทางการบริหารเป็นหลัก โดยในแต่ละรูปแบบ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 รูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก (Goal-Based Model) ประกอบด้วยรูปแบบการประเมินหลักสูตร 2 รูปแบบ คือ รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler) และ รูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ (Hammond) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler)

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler) (โชติ เพชรชื่น. 2536?: 82-89; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 222-226; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2541: 110-112; อังกร บัวศรี. 2542: 332-334) เป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Base) โดยเป็นการเปรียบเทียบว่าพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ โดยการศึกษารายละเอียดขององค์ประกอบของกระบวนการจัดการศึกษา 3 ส่วน คือ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ และการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยที่องค์ประกอบทั้งสามส่วนต่างมีความสัมพันธ์กัน โดยนิยมเรียกกันว่า “ห่วงวงกลมของไทเลอร์” (Tyler Loop) ดังภาพ

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการประเมินผลของไทเลอร์

ที่มา: ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. หน้า 223. ;และอังกร บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา. หน้า 333.

ทั้งนี้ไทเลอร์เชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนรัดกุมและจำเพาะเจาะจงจะเป็นแนวทางที่จะช่วยในการประเมินผลในภายหลัง ตามแนวคิดของไทเลอร์นั้น พื้นฐานของการจัดหลักสูตรคือผู้จัดทำหลักสูตรจะต้องสามารถวางจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนหรือมีพฤติกรรมเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วอย่างไร และพยายามจัดประสบการณ์การสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่ต้องการ บทบาทของการประเมินหลักสูตรจึงอยู่ที่การดูผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่

ไทเลอร์ได้ระบุถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ 2 ประการ กล่าวคือ ประการแรกเพื่อตัดสินว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดที่ประสบความสำเร็จก็เก็บไว้ใช้ สิ่งใดที่ไม่ประสบความสำเร็จก็ทำการปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้ง ประการที่สองเพื่อเป็นการประเมินความก้าวหน้าทางการศึกษาของกลุ่ม

ตัวอย่างขนาดใหญ่ให้สาธารณชนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ในขณะที่จะช่วยให้เข้าใจปัญหาและความต้องการทางการศึกษา และเพื่อใช้ข้อมูลนั้นเป็นแนวทางในการที่จะปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วยได้ ซึ่งไทเลอร์มีความเห็นว่าการประเมินหลักสูตรนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรควรจะได้ประเมินหลักสูตรในลักษณะที่เป็นการพัฒนาหรือเพื่อประเมินคุณค่าของหลักสูตร ทั้งนี้ไทเลอร์ได้จัดลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนและประเมินผลออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้างๆ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goal Sources) คือ นักเรียน สังคมและเนื้อหาสาระ ส่วนปัจจัยที่กำหนดขอบเขตของจุดมุ่งหมาย (Goal Screens) คือ จิตวิทยาการเรียนรู้ และปรัชญาการศึกษา
2. กำหนดจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นพฤติกรรมที่ต้องการวัดภายหลังจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
3. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
4. เลือกรูปวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่จะทำให้เนื้อหาหรือประสบการณ์ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ
5. ประเมินผลโดยการตัดสินด้วยการวัดผลทางการศึกษาหรือการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. ถ้าไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ก็จะต้องมีการตัดสินใจที่จะยกเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรนั้น แต่ถ้าบรรลุจุดมุ่งหมายก็อาจจะใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อปรับปรุงการกำหนดจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงหรือใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร

2. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ (Hammond)

โรเบิร์ต แฮมมอนด์ (Robert Hammond) (ไซติ เพชรชื่น. 2536?: 90-104; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 226-231; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2541: 116-121) มีแนวคิดในการประเมินหลักสูตรโดยมีส่วนยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลักคล้ายกับไทเลอร์ แต่แฮมมอนด์ได้เสนอแนวคิดที่ต่างจากไทเลอร์ โดยระบุว่า การประเมินผลควรประเมินองค์ประกอบต่างๆ ในรูปของปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ของมิติต่างๆ ที่อยู่ในสภาวะแวดล้อมทางการศึกษาที่ประกอบด้วย 3 มิติใหญ่ๆ ซึ่งในแต่ละมิติจะประกอบด้วยตัวแปรสำคัญๆ หลายตัวแปร ความสำเร็จของหลักสูตรนั้นขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในมิติต่างๆ ได้แก่ มิติด้านการสอน (Instructional Dimensions) มิติด้านสถาบัน (Institution Dimensions) และมิติด้านพฤติกรรม (Behavioral Dimensions) ซึ่งรวมเรียกว่าโครงสร้างเพื่อการประเมิน มีรายละเอียดในแต่ละมิติดังต่อไปนี้

1. มิติด้านการสอน ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ 5 ตัวแปรคือ

1.1 **การจัดชั้นเรียนและตารางสอน** เป็นเรื่องของการจัดครูและนักเรียนให้พบกัน และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการจัดในส่วนนี้จะต้องคำนึงถึงเวลาและสถานที่ (Time and Space) กล่าวคือในเรื่องเวลาหมายถึงการกำหนดช่วงเวลาสอนซึ่งต้องคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียนและลักษณะวิชาว่าควรจัดวิชาใดก่อนหลังในตารางสอน ส่วนสถานที่หมายถึงลักษณะการแบ่งกลุ่มนักเรียนและลักษณะการเลื่อนชั้นสูงขึ้น ซึ่งอาจจัดเป็นระดับชั้นเรียงตามลำดับความยากง่าย หรือการไม่แบ่งชั้น หรือแบบผสมผสานทั้งสองแบบ

1.2 **เนื้อหาวิชา** หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จะนำมาจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างของความรู้ ความคิดรวบยอด และวิธีการแสวงหาความรู้ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละวิชา การจัดลำดับเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะของผู้เรียนและชั้นเรียนแต่ละระดับ

1.3 **วิธีการ** หมายถึง หลักการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้ง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน หลักการเรียนรู้ควรคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ประการ คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การให้ข้อมูลย้อนกลับทันที การให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์แห่งความสำเร็จ และการแบ่งและจัดลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ทีละน้อย

1.4 **สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ** หมายถึง สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ พิเศษ ห้องปฏิบัติการ วัสดุสิ้นเปลืองต่างๆ รวมถึงสิ่งที่มีผลต่อการใช้หลักสูตรและการสอนด้านอื่นๆ

1.5 **งบประมาณ หรือค่าใช้จ่าย** หมายถึง เงินที่ใช้เพื่ออำนวยความสะดวก การจัดการเรียนการสอน การซ่อมแซม เงินเดือนครู ค่าจ้างบุคลากรที่จะทำให้งานการใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จ

2. มิติด้านสถาบัน ประกอบด้วยตัวแปรที่ควรคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร 6 ตัวแปร คือ

2.1 **นักเรียน** มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สุขภาพกายและสุขภาพจิต ภูมิหลังทางครอบครัว ภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ความเกี่ยวข้องกับนวัตกรรม

2.2 **ครู** มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา สุขภาพกาย บุคลิกภาพ 2) ข้อมูลทางการศึกษา ประกอบด้วย วิชาเอก วิชาโทในการศึกษาระดับต่างๆ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา ประสบการณ์ทางการสอน ประสบการณ์ด้านอื่นๆ 3) ข้อมูลด้านสภาวะแวดล้อม เงินเดือน สมาชิกชมรมวิชาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม กิจกรรมที่ทำเวลาว่าง นิสัยทางการอ่าน 4) ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในโปรแกรมการเรียน เช่น การฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในช่วงเวลา 1-3 ปี

2.3 ผู้บริหาร มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา ประสบการณ์ทางการบริหาร เงินเดือน ลักษณะทางบุคลิกภาพ การฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในช่วงระยะเวลา 1-3 ปี ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ

2.4 ผู้เชี่ยวชาญ มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ อายุ เพศ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ลักษณะของการให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือ ลักษณะทางบุคลิกภาพ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2.5 ครอบครัวยุ มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ สถานภาพการสมรส ขนาดของครอบครัว รายได้ สถานที่อยู่ การศึกษา การเป็นสมาชิกของสมาคม การโยกย้าย จำนวนลูกที่อยู่ในโรงเรียนนี้ จำนวนญาติที่อยู่ร่วมโรงเรียน

2.6 ชุมชน มีองค์ประกอบที่ต้องคำนึงถึงในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ สภาพชุมชน จำนวนประชากร การกระจายของอายุของประชากร ความเชื่อ (ค่านิยม ประเพณี ศาสนา) ลักษณะทางเศรษฐกิจ สภาพการให้บริการทางสุขภาพอนามัย การรับนวัตกรรมเทคโนโลยี

3. มิติด้านพฤติกรรม มีองค์ประกอบของพฤติกรรม 3 ด้าน คือ พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) โดยที่พุทธิพิสัย หมายถึง การเรียนรู้เนื้อหาวิชาการ และการเรียนรู้วิชาการต่างๆ จิตพิสัย หมายถึง การอบรมสั่งสอนให้คนเป็นคนดี มีแนวความประพฤติที่ถูกต้อง มีความสนใจ ค่านิยมที่เหมาะสม และทักษะพิสัย หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นในทางด้านการทำงาน ด้านการใช้ทักษะทางกล้ามเนื้อและการปฏิบัติต่างๆ

ขั้นตอนการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน ควรจะเริ่มต้นที่วิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ และจำกัดระดับชั้นเรียนที่จะทำการประเมิน

2. กำหนดตัวแปรในมิติการสอนและมิติสถาบันให้ชัดเจน

3. กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยระบุถึง

3.1. พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงว่าประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนด

3.2 เงื่อนไขของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

3.3 เกณฑ์ของพฤติกรรมที่บอกให้รู้ว่า นักเรียนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์

อย่างน้อยเพียงใด

4. ประเมินพฤติกรรมที่ระบุไว้ในจุดประสงค์ ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวกำหนดพิจารณาหลักสูตรที่ดำเนินการใช้อยู่เพื่อตัดสิน รวมทั้งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

5. วิเคราะห์ผลภายในองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับพฤติกรรมแท้จริงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นผลสะท้อนกลับไปสู่พฤติกรรมที่ตั้งจุดประสงค์ไว้ และเป็นการตัดสินใจว่าหลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพเพียงใด

6. พิจารณาส่งที่ควรเปลี่ยนแปลงปรับปรุง

กลุ่มที่ 2 รูปแบบการประเมินที่ยึดเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นหลัก (Criterion-Based Model) ประกอบด้วยรูปแบบการประเมินหลักสูตร 5 รูปแบบ คือ รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสแตก (Stake) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสคริฟเวน (Scriven) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของครอนบาค (Cronbach) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของเวลช์ (Welch) และ รูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบปุยแซงค์ (Puissance) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสแตก (Stake)

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสแตก (Stake) (โชติ เพชรชื่น. 2536?:47-58; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 232-236) จัดว่าเป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก โดยที่สแตกให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรว่าเป็นการบรรยายและตัดสินคุณค่าของหลักสูตร ซึ่งเน้นเรื่องการบรรยายสิ่งที่จะถูกประเมินโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในการตัดสินคุณค่า ซึ่งตามความเห็นของสแตก (Stake) ที่ระบุว่า การประเมินควรเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง และด้วยวิธีการหลายๆ วิธี ไม่ว่าจะจุดมุ่งหมายของการประเมินนั้นจะเพื่อบรรยายหรือเพื่อตัดสินอย่างใดอย่างหนึ่งก็ตาม กระบวนการประเมินนั้นมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ด้าน คือ สิ่งที่มีอยู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) กระบวนการเรียนการสอน (Transactions) และผลผลิต (Outcomes) โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **สิ่งที่มีอยู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents)** หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เอื้อให้เกิดผลจากหลักสูตรและเป็นสิ่งที่มีอยู่ก่อนการใช้หลักสูตรอยู่แล้ว ประกอบด้วย 7 หัวข้อ คือ บุคลิกและนิสัยของนักเรียน บุคลิกและนิสัยของครู เนื้อหาในหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน อาคารสถานที่ การจัดโรงเรียน และลักษณะของชุมชน

2. **กระบวนการเรียนการสอน (Transactions)** หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน ครูกับผู้ปกครอง ฯลฯ เป็นขั้นของการใช้หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 5 หัวข้อ คือ การสื่อสาร การจัดแบ่งเวลา การลำดับเหตุการณ์ การให้กำลังใจ และบรรยากาศของสิ่งแวดล้อม

3. **ผลผลิต (Outcomes)** หมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร ประกอบด้วย 5 หัวข้อคือ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน เจตคติของนักเรียน ทักษะของนักเรียน ผลที่เกิดขึ้นกับครู และผลที่เกิดขึ้นกับสถาบัน

ทั้งนี้ก่อนที่ผู้ประเมินจะประเมินองค์ประกอบต่างๆ ของทั้ง 3 ด้าน ผู้ประเมินจะต้องตั้งผลที่คาดหวังเอาไว้ก่อน แล้วสังเกตหรือทดสอบผลที่เกิดขึ้นจริง จากนั้นจึงใช้มาตรฐานซึ่งได้แก่เกณฑ์ต่างๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่าควรจะใช้เป็นแนวทางนำไปสู่การตัดสิน ดังนั้นรูปแบบการประเมินหลักสูตรของสเตก (Stake) จึงอาจแสดงให้เห็นได้ชัดเจนดังนี้

ตาราง 4 ตารางการประเมินหลักสูตรของสเตก (Stake)

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ หลักสูตร	ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร			
	ผลที่คาดหวัง	ผลที่เกิดขึ้น	เกณฑ์มาตรฐาน	การตัดสินของบุคคลต่างๆ
ก. สิ่งที่มีมาก่อน 1. บุคลิกและนิสัยของนักเรียน 2. บุคลิกและนิสัยของครู ฯลฯ				
ข. กระบวนการเรียนการสอน 1. การสื่อสาร 2. การจัดแบ่งเวลา ฯลฯ				
ค. ผลผลิต 1. ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน 2. เจตคติของนักเรียน ฯลฯ				

ที่มา : ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. หน้า 234.

จากรูปแบบการประเมินหลักสูตรของสเตก (Stake) จะเห็นว่านอกจากจะพิจารณาข้อมูลทั้ง 3 ด้านแล้ว ผู้ประเมินยังต้องเก็บข้อมูลดังกล่าวเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นการบรรยายและส่วนที่เป็นการตัดสินคุณค่า ดังต่อไปนี้

1. ส่วนที่เป็นการบรรยายหรือที่เรียกว่า “ข้อมูลเชิงบรรยาย” (Descriptive Data) ประกอบด้วยข้อมูล 2 ชนิดคือ

1.1 ข้อมูลที่อธิบายสิ่งที่คาดหวังของหลักสูตรเกี่ยวกับสิ่งที่มีมาก่อน กระบวนการเรียนการสอน และผลผลิตของหลักสูตร

1.2 ข้อมูลที่อธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริงซึ่งสังเกตได้หรือทดสอบได้เกี่ยวกับสิ่งที่มีมาก่อน กระบวนการเรียนการสอน และผลผลิตของหลักสูตร

ผู้ประเมินจะต้องอธิบายความสัมพันธ์ (Congruence) ระหว่างสิ่งที่มียู่ก่อนหรือปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) กระบวนการเรียนการสอน (Transactions) และผลผลิต (Outcomes) ของหลักสูตร และศึกษาความสัมพันธ์ (Contingency) ระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของสิ่งที่มีมาก่อน กระบวนการเรียนการสอน และผลผลิตของหลักสูตรเพื่อจะได้ทราบว่าสิ่งที่คาดหวังจะให้เป็นที่นั้นเกิดขึ้นจริงหรือไม่

2. ส่วนที่เป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าของหลักสูตรหรือที่เรียกว่า “ข้อมูลเชิงตัดสิน” (Judgmental Data) ประกอบด้วยข้อมูล 2 ชนิดคือ

2.1 ข้อมูลที่เป็นเกณฑ์มาตรฐาน (Standards) ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ผู้เชี่ยวชาญต่างๆ เช่น ครู ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง ฯลฯ เชื่อว่าควรจะใช้

2.2 ข้อมูลที่เป็นการตัดสินของบุคคลต่างๆ ซึ่งเป็นความรู้สึกนึกคิดตัดสินคุณภาพและความเหมาะสมของบุคคลต่างๆ

ผู้ประเมินจะต้องตัดสินคุณค่าของหลักสูตรโดยใช้ข้อมูลที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานและข้อมูลที่เป็นการตัดสินของบุคคลต่างๆ มาประกอบการพิจารณาตัดสินว่าหลักสูตรมีส่วนใดดีและส่วนใดไม่ดี

4. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสคริฟเวน (Scriven)

สคริฟเวน (Scriven) (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 231-232) เป็นผู้คิดการประเมินผลโดยไม่ยึดเป้าหมาย โดยสคริฟเวนไม่เห็นด้วยกับการประเมินที่คำนึงถึงแต่จุดประสงค์ที่ตั้งไว้ก่อน เพราะจะก่อให้เกิดความลำเอียงในการประเมินว่าจะต้องตรวจสอบให้ตรงกับจุดประสงค์ให้ได้เท่านั้น ซึ่งจะทำให้การประเมินในสิ่งที่เกิดขึ้นจริงไม่ได้ครบถ้วนแน่นอน สคริฟเวนได้เสนอว่าในการประเมินนั้น ผู้ที่ทำการประเมินควรประเมินผลสิ่งที่เกิดขึ้นจริงๆ และจะสังเกตพฤติกรรมและสภาพการณ์ รวมทั้งผลต่างๆ ที่ได้รับ ผู้ประเมินจะมีความเป็นอิสระในการเก็บข้อมูลทุกชนิดที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่สังเกตได้ และข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมักเป็นข้อมูลในลักษณะเชิงคุณภาพ ซึ่งอาจได้ข้อค้นพบต่างๆ มากมาย นอกเหนือจากการได้ข้อค้นพบเพียงว่าหลักสูตรได้บรรลุจุดประสงค์หรือไม่อย่างไร เช่น อาจได้คำตอบว่าหลักสูตรที่ประเมินนั้นคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ ฯลฯ

จุดเด่นสำคัญของแบบประเมินผลโดยไม่ยึดเป้าหมายของสคริฟเวนคือ เป็นการประเมินผลทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากหลักสูตรทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวังไว้ เป็นการขยายแนวคิดของไทเลอร์ (Tyler) แต่สคริฟเวนก็ได้เสนอแนะอะไรเกี่ยวกับวิธีการประเมินองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร จึงเป็นเพียงแต่การเสนอรูปแบบรวมๆ ของการประเมินผลตามทัศนะของสคริฟเวนเท่านั้น

5. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของครอนบาค (Cronbach)

ครอนบาค (Cronbach) (ไซติ เพชรชื่น. 2536?: 24-30) มีความคิดเห็นว่าการปรับปรุง การศึกษาควรมุ่งมาที่หลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตรก็ควรนำผลจากการประเมินมาใช้ ครอนบาค จึงให้นิยามคำว่า “การประเมิน” ว่าหมายถึง การเก็บรวบรวมและใช้ข้อสนเทศเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับ หลักสูตรการศึกษา ซึ่งหลักสูตรการศึกษาที่กล่าวมานี้ก็คือกิจกรรมการเรียนการสอนหรือประสบการณ์ ของนักเรียน วัสดุอุปกรณ์การสอน ฯลฯ การประเมินที่ใช้กันโดยทั่วไปมักใช้วิธีการสอบ และเอาผลการ สอบของนักเรียนแต่ละคนมาพิจารณา ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้ยังไม่เหมาะสมที่จะใช้เพื่อปรับปรุงหลักสูตร ส่วนการประเมินผลที่เหมาะสมนั้นมีกิจกรรมต่างๆ มากมาย ในแต่ละเรื่องแต่ละสถานการณ์มี หลักเกณฑ์ที่ยืดหยุ่นตามแต่ละสถานการณ์ ไม่ตายตัว ส่วนกิจกรรมใดจะเหมาะสมหรือไม่ นั้น นักประเมินจะเป็นผู้พิจารณา ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้เพื่อพิจารณาตัดสินซึ่งมีด้วยกันหลายอย่าง

ครอนบาค (Cronbach) เสนอว่าการประเมินที่จะนำไปสู่การตัดสินนั้นมี 3 กรณี คือ

1. การปรับปรุงหลักสูตรรายวิชา การประเมินจะช่วยตัดสินว่า วัสดุ อุปกรณ์การสอน และ วิธีการสอนที่ใช้อยู่เป็นที่พึงพอใจแล้วหรือยัง มีส่วนใดบ้างที่ควรปรับปรุงแก้ไข
2. การพิจารณาตัวบุคคล การประเมินจะช่วยตัดสินว่า จะวางแผนการสอนอย่างไร จึงจะ สอดคล้องกับความต้องการด้านต่างๆ ของนักเรียน จะทำการคัดเลือกหรือจัดกลุ่มนักเรียนด้วย คุณลักษณะอะไร จึงจะทำให้นักเรียนได้เข้าใจส่วนที่ดีและข้อบกพร่องของตนเอง
3. การจัดระบบการบริหาร การประเมินจะช่วยตัดสินว่า ควรจัดระบบหรือวิธีการบริหารให้ เหมาะสมได้อย่างไร เช่น จะจัดระบบภายในโรงเรียนอย่างไรจึงจะดี หรือทำอะไรครูจึงจะเป็นครูที่ดี

ทั้งนี้ครอนบาคได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรไว้ 4 วิธี กล่าวคือ การศึกษา กระบวนการ การวัดความสามารถของนักเรียน การวัดเจตคติของนักเรียน และการติดตามผล โดยแต่ละวิธีมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษากระบวนการ (Process Studies) เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ศึกษา ขั้นตอนต่างๆ ในระหว่างการดำเนินการเรียนการสอน และมีจุดเน้นที่การปฏิบัติงานของครู การที่จะ ทราบว่าครูปฏิบัติงานอย่างไรนั้น ข้อมูลที่ได้จากนักเรียนจะดีกว่าข้อมูลที่ได้จากครู เช่น วิธีการสอนที่ ครูใช้ เวลาที่กำหนดและปริมาณเนื้อหาที่ได้สอนในแต่ละหัวข้อ ความยากง่ายของแต่ละหัวข้อหรือเรื่อง ที่สอน ฯลฯ ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้มีคุณค่าต่อการปรับปรุงหลักสูตรและการปรับปรุงการเรียนการสอน

2. การวัดความสามารถของนักเรียน (Proficiency Measurement) มีวิธีการและเทคนิค การวัดหลายวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้แบบทดสอบมาตรฐานสำหรับวัด ซึ่งนับว่ามีประโยชน์มาก สำหรับการปรับปรุงหลักสูตร แต่การจัดคำถามสำหรับสอบนักเรียนแต่ละกลุ่มควรจัดให้แตกต่างกัน เช่น กลุ่มหนึ่งให้ตอบ 50 ข้อ อีกกลุ่มให้ตอบอีก 50 ข้อ ฯลฯ ลักษณะนี้จะทำให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวางขึ้น

ส่วนแบบทดสอบความเรียงหรือแบบปลายเปิด ก็อาจนำมาใช้วัดความสามารถบางอย่างของนักเรียนได้ดี ถึงแม้ว่าการตรวจให้คะแนนค่อนข้างยากลำบากก็ตาม

ในเรื่องของการวัดความสามารถของนักเรียนนี้ ครอนบาคได้ให้ความสำคัญแก่คะแนนของแต่ละข้อมากกว่าคะแนนรวม ทั้งนี้เพราะคำถามแต่ละข้อนั้น ถ้ามองในเนื้อหาต่างๆ อันเป็นส่วนของหลักสูตรจากแนวคิดนี้ การวัดความสามารถของนักเรียนสามารถทำการวัดได้ตลอดเวลา เช่น อาจวัดแต่ละบทเรียน เป็นต้น และการวัดแต่ละบทเรียนก็สามารถวัดได้หลายลักษณะหลายรายการ การวัดความสามารถของนักเรียนควรวัดทุกๆ ด้านที่คิดว่ามี ไม่ควรจำกัดเฉพาะภายในขอบเขตของวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเท่านั้น

3. การวัดเจตคติ (Attitude Measurement) เจตคติหมายถึงความเชื่อ เจตคติเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการศึกษา ซึ่งถือว่ามีค่าสำคัญ นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน นักเรียนก็จะมีคามสนใจและอยากเรียนวิชานั้นๆ

การวัดเจตคติมีวิธีการวัดหลายวิธี เช่น การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม ฯลฯ คำถามที่ใช้เพื่อวัดเจตคติเป็นคำถามที่ถามตรงๆ หรือถามทางอ้อมก็ได้ ความสำคัญอยู่ที่ว่าคำตอบที่ได้มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด สำหรับแบบสอบถามถ้าหากคำถามที่ใช้ถามเป็นการถามตรงๆ คำถามที่ได้ อาจบิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้มาก และถ้าหากผู้ตอบมีจุดมุ่งหมายใดจุดมุ่งหมายหนึ่งเป็นการเฉพาะหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องด้วยแล้ว ก็จะมีคามบิดเบือนมากขึ้น ซึ่งวิธีการแก้ปัญหาที่อาจจะกระทำโดยการพิจารณาผลเฉลี่ยของกลุ่มที่ตอบและตีความหมาย แทนที่จะพิจารณาคำตอบของแต่ละบุคคล

4. การติดตามผล (Follow-up Studies) เป็นวิธีการหนึ่งของการศึกษาผลของการศึกษา วิธีการนี้ใช้เวลาค่อนข้างยาวนานกว่าวิธีการอื่น เพราะต้องรอคอยให้นักเรียนเรียนจบหลักสูตรหรือรายวิชาเสียก่อน เนื่องจากการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องใช้เวลานาน ดังนั้นการนำผลจากการวิเคราะห์มาติดตามปรับปรุงหลักสูตรจึงเป็นไปอย่างล่าช้าไม่ทันกับเหตุการณ์แวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป

การติดตามผลแตกต่างจากการประเมินโดยทั่วๆ ไปก็คือ ควรจะดูผลของหลักสูตรหรือรายวิชานั้นในภาพรวมมากกว่าที่จะเปรียบเทียบหลักสูตรหรือรายวิชาต่างๆ ระหว่างกัน แต่การดูผลของหลักสูตรโดยภาพรวมนั้นถ้าไม่มีการเปรียบเทียบผลที่ได้จากหลักสูตรกับข้อมูลพื้นฐานบางอย่างแล้วก็จะให้ประโยชน์ที่น้อย ในเรื่องของการติดตามผลนั้นข้อมูลจากกลุ่มควบคุมก็มีความสำคัญควรนำมาใช้เปรียบเทียบกับกลุ่มทดลอง

6. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของเวลช์ (Welch)

การประเมินหลักสูตรของเวลช์ (Welch) (อนันตศิลป์ รุจิเรข; สุทัศน์ ลักษณะวิลาส; และประอร สุนทรวิภาต. 2537:227-233; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2541: 183-185) มุ่งจะหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจสั่งการ โดยในการประเมินทุกครั้งจะต้องตอบคำถาม 3 ข้อ กล่าวคือ

1. ทำไมต้องประเมิน หรือประเมินทำไม จากการตอบคำถามนี้ จะทำให้ผู้ประเมินทราบถึงความสำคัญของปัญหาที่จะต้องประเมินว่า การประเมินในครั้งนั้นเป็นการประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation) การประเมินผลสรุปรวม (Summative Evaluation) หรือการประเมินเพื่อบริหาร (Administrative Evaluation)
2. ประเมินอะไร จากการตอบคำถามนี้ จะทำให้ผู้ประเมินทราบวัตถุประสงค์ของการประเมิน
3. ประเมินอย่างไร จากการตอบคำถามนี้ ผู้ประเมินจะได้ทราบถึงวิธีการและขั้นตอนของการประเมิน

เวลช์ได้เสนอขั้นตอนที่สำคัญเฉพาะของการประเมิน (Evaluation) ไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

ตาราง 5 ขั้นตอนของการประเมินตามแนวของเวลช์ (Welch)

ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูล	ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล	ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผล
แบบจำลอง	การลงรหัส	ข้อเขียน
เทคนิค	การวิเคราะห์	ปากเปล่า
การจัดการ	การสังเคราะห์	การติดตามผล

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบจำลอง การที่จะทำการประเมินสิ่งใดก็ตามจะต้องมีการกำหนดกรอบความคิดหรือแนวทางการประเมินก่อน เพราะจะได้มีรูปแบบหรือแนวทางในการประเมิน กรอบแนวคิดนี้เรียกว่าแบบจำลอง (Model) ในการประเมินผลเรื่องเดียวกันด้วยบุคคลคนละชุดกัน ก็อาจจะมีการตีความหมายที่แตกต่างกันได้ ด้วยเหตุนี้การวางแผนการประเมินจึงเป็นกลวิธีที่สำคัญ เหตุผลและการสร้างแบบจำลองสำหรับนักประเมินที่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ควรทำการวางแผนศึกษาขั้นนำ การวางแผนนี้จะเน้นให้เห็นว่าก่อนการประเมินจะต้องทำอะไรบ้าง

เทคนิค นักประเมินผลใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูลที่จะประเมิน โดยใช้เทคนิคการวัดผล ซึ่งในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาเครื่องมือวัดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และพฤติกรรม ต่อมามีการใช้เครื่องมือวัดเจตคติ ความคิดเห็น ความสนใจ คุณค่าและสิ่งแวดล้อม เครื่องมือดังกล่าวนี้ นักประเมินหลักสูตรนำมาใช้กันมาก ตำราการวัดผลเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับนักประเมิน การวัดผลเป็นเทคนิครากฐานหลักของการประเมิน นักประเมินจะต้องมีความรู้เป็นอย่างดีในการใช้เทคนิคการวัดผล

รวบรวมข้อมูลเพื่อทำการจัดกระทำเป็นสารสนเทศต่อไป เทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม เป็นต้น

การจัดการ นักประเมินผลจะต้องมีการจัดเตรียมการด้านเวลา ตัวบุคคลและการเงินสำหรับการประเมิน นักประเมินอาจจะใช้การจัดการด้วยเทคนิค PERT (Program Evaluation and Review Technique) เป็นวิธีการที่ใช้ในการวางแผนโดยเฉพาะทางการวิจัยและพัฒนาโครงการ และอีกรูปแบบหนึ่งคือ PPBS (Program Planning Budget System) นักประเมินสามารถใช้เทคนิคนี้ในการจัดข้อมูลด้านค่าใช้จ่ายงบประมาณที่จะใช้ในการประเมิน

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้มีการสร้างแบบจำลอง ใช้เทคนิคต่างๆ และมีการจัดเก็บข้อมูลแล้ว ต่อมาก็ถึงขั้นตอนของการจัดกระทำข้อมูล ดังนี้

การลงรหัส เป็นการแปลงข้อมูลดิบที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลให้อยู่ในรูปของรหัสที่เป็นตัวเลข เป็นลักษณะของข้อมูลแบบใหม่ที่มีระบบซึ่งจะให้ความสะดวกสำหรับการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลทำได้หลายรูปแบบ โดยทั่วไปจะประยุกต์วิธีการทางสถิติมาใช้ เช่น การวิเคราะห์ข้อสอบ (Item Analysis) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์แจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) การใช้สถิติทดสอบที (t-test) การใช้สถิติทดสอบซี (Z-test) เป็นต้น ในการประเมินบางครั้ง จะมีตัวแปรหลายตัว ก็ควรจะใช้การวิเคราะห์ตัวแปรพหุคูณ (Multivariate Technique) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เป็นต้น

การสังเคราะห์ หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว นำผลของการวิเคราะห์มาเรียบเรียงใหม่ให้ได้ใจความ รวบรวมประเด็นสำคัญๆ เพื่อประมวลเป็นสารสนเทศ

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผล

เป็นการเสนอผลการจัดกระทำกับข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ สิ่งสำคัญที่นักประเมินต้องทำในขั้นตอนนี้คือ การรายงานผลการประเมิน ในรูปของสารสนเทศแก่ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการหรือผู้ที่ตัดสินใจ สารสนเทศที่เสนอควรมีลักษณะกะทัดรัด สั้น ได้ใจความสำคัญ อ่านง่าย สื่อได้รวดเร็ว การรายงานผลที่เป็นสารสนเทศ อาจทำได้โดยการเขียนเป็นข้อความหรือทำด้วยวาจา การรายงานด้วยการเขียนจะเป็นหลักเป็นฐานดีกว่าพูด ส่วนการรายงานด้วยวาก็มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ อาจจะเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็ว สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมกันได้ แต่จะไม่มีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร อาจจะทำให้ลืมได้ ดังนั้นการรายงานสารสนเทศที่ได้ อาจทำได้ทั้งสองรูปแบบควบคู่กันไปก็ได้

นอกจากนี้เว็ลช์ยังได้เสนอแนะขั้นตอนของการติดตามผลของการประเมินผลไว้ด้วย ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงความก้าวหน้าของการนำผลการประเมินไปใช้ว่า นำไปใช้จริงมากน้อยเพียงใด หรือไม่ได้นำไปใช้เลย

7. รูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบปุยแซงค์ (Puissance Analysis Technique)

วิธีการวิเคราะห์แบบปุยแซงค์ (Puissance Analysis Technique) (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 209-222) เป็นวิธีการประเมินเอกสารหลักสูตรรูปแบบหนึ่งทีวิเคราะห์องค์ประกอบ 3 ส่วนของหลักสูตร คือ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอน โดยใช้ตารางวิเคราะห์ปุยแซงค์ แล้วใช้สูตรของปุยแซงค์ในการคิดคำนวณ เมื่อได้ตัวเลขหรือผลจากการคำนวณก็นำมาเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อตัดสินคุณภาพของหลักสูตรว่าอยู่ในระดับใด

เฮนรี วอลเบสเซอร์ (Henry Walbesser) ได้นำแนวคิดของไทเลอร์ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญในการสร้างหลักสูตรซึ่งมี 3 ส่วนที่สัมพันธ์กัน คือ จุดประสงค์ ประสพการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ โดยนำองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนมาวิเคราะห์โดยใช้ตารางวิเคราะห์ปุยแซงค์ (The Puissance Analysis Matrix) และนำหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของกาเย (Gagne') มาสร้างเป็นตารางวิเคราะห์ปุยแซงค์

กาเยได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้ 8 ประเภท แต่ได้รับการดัดแปลงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมเพียง 6 ประเภท คือ 1) ความรู้แบบลูกโซ่ 2) ความรู้แบบเชื่อมโยงโดยใช้คำพูด 3) ความรู้แบบผสมผสาน 4) ความรู้แบบแนวคิด 5) ความรู้แบบหลักการ และ 6) ความรู้แบบแก้ปัญหา รูปแบบทั้ง 6 ประเภทนี้จะเป็นความรู้ที่เรียงจาง่ายไปหายาก โดยความรู้แบบลูกโซ่จะง่ายที่สุด และความรู้แบบแก้ปัญหาจะเป็นความรู้ที่ยากที่สุด และเป็นรูปแบบความรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เพราะสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ในตารางวิเคราะห์ปุยแซงค์จะมีการให้ค่าน้ำหนักสำหรับการพิจารณาประเมินหลักสูตรตามความยากง่าย โดยให้ค่าน้ำหนักน้อยที่สุดคือ 1 แก่รูปแบบความรู้ที่ง่ายที่สุดคือความรู้แบบลูกโซ่ และเรียงลำดับค่าน้ำหนักมากขึ้นทีละ 1 แก่รูปแบบความรู้ที่ยากขึ้นตามลำดับ โดยรายละเอียดของรูปแบบความรู้ทั้ง 6 ประเภทซึ่งมีความต่อเนื่องกันได้เรียงลำดับจากง่ายไปยากดังต่อไปนี้

1. ความรู้แบบลูกโซ่ เป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถทำอะไรได้เป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง และระดับความยากสูงขึ้นตามลำดับ (มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1)
2. ความรู้แบบเชื่อมโยงโดยใช้คำพูด เป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำลำดับขั้นตอนที่ต่อเนื่องมาอธิบายความเชื่อมโยงให้เห็นความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันของความรู้แต่ละขั้นตอนด้วยคำพูดได้ (มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2)

3. ความรู้แบบผสมผสาน เป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถผสมผสานความรู้ต่างๆ ที่เคยเรียนมา (มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3)

4. ความรู้แบบแนวคิด เป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้แบบผสมผสานมาทำให้เกิดแนวคิดหรือสามารถชี้ประเด็นหรือระบุสาระสำคัญของเรื่องที่เรียนได้ถูกต้อง (มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4)

5. ความรู้แบบหลักการ เป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถผสมผสานแนวคิดหลายๆ แนวเข้าด้วยกัน จนทำให้เกิดเป็นหลักการใหม่ๆ ได้ (มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5)

6. ความรู้แบบแก้ปัญหา เป็นความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ต่างๆ ที่ได้มาแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ (มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 6)

สำหรับประเภทของพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่แสดงออกมาให้เห็นได้นั้น กาเยกำหนดไว้เป็น 9 ชนิด ซึ่งเรียงลำดับจากพฤติกรรมที่ง่ายไปหายากกล่าวคือ 1) การบอกรู้หรือชี้ 2) การเลือก 3) การบอกเกณฑ์ 4) การจัดลำดับ 5) การสาธิต 6) การสร้าง 7) การอธิบายหรือบรรยาย 8) การจำแนก และ 9) การประยุกต์ใช้เกณฑ์ พฤติกรรมการเรียนรู้ทั้ง 9 ประเภทนี้มีการให้น้ำหนักตามความยากง่ายซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 เป็นระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ง่ายที่สุด ประกอบด้วยพฤติกรรม 3 ชนิด แต่ละชนิดจะมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน ดังนี้

1.1. การบอกรู้ (Name) หรือชี้เพื่อแสดงความสามารถที่จำสิ่งที่เรียนได้ เช่น การเรียกชื่อสิ่งของได้ ครูชี้แล้วนักเรียนบอกรู้ได้

1.2 การเลือกหรือการบอกลักษณะ (Identify) บอกลักษณะของสิ่งของ เช่น บอกลักษณะของแมลงได้

1.3 การบอกเกณฑ์ (State a Rule) บอกกฎเกณฑ์ที่ท่องไว้ได้ เช่น การท่องสูตรคูณ บอกหลักการ (Principle) หักเหของแสง

ระดับที่ 2 เป็นระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ยากกว่าพฤติกรรมในระดับที่ 1 ประกอบด้วยพฤติกรรม 2 ชนิด และแต่ละชนิดจะมีค่าน้ำหนักปานกลางคือมีค่าเท่ากับ 2 คะแนน ดังนี้

2.1 การจัดลำดับ (Order) เรียงลำดับสิ่งต่างๆ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้อง เช่น การเรียงลำดับตัวเลข

2.2 การสาธิต (Demonstration) แสดงวิธีการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ถูกต้องตามลำดับขั้นตอน เช่น สาธิตการพรวนดิน

ระดับที่ 3 เป็นระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ยากกว่าทุกระดับ ประกอบด้วยพฤติกรรม 4 ชนิด และแต่ละชนิดจะมีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน ดังนี้

3.1 การสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมา (Construction) สามารถสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ เช่น การสร้างรูปแบบ (Model) การกำหนดวัตถุประสงค์

3.2 การอธิบายหรือบรรยาย (Describe) สามารถอธิบายหรือบรรยายสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ถูกต้องตามกำหนด เช่น บรรยายการปฐมพยาบาลเมื่อถูกสารเคมี

3.3 การจำแนกแยกแยะ (Distinguish) สามารถจำแนกแยกแยะประเภทของสิ่งของได้ เช่น สุริยุปราคา จันทรุปราคา

3.4 การประยุกต์ใช้กฎเกณฑ์ (Apply a Rule) การเรียนรู้กฎเกณฑ์แล้วนำไปประยุกต์ใช้ได้ เช่น $a^2 - b^2 = (a - b)(a + b)$

ตามหลักการเรียนรู้ของกาเย่ ความรู้หรือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ยากหรืออยู่ในอันดับสูงๆ มากเท่าใด ก็จะเป็นความรู้หรือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและสามารถนำสิ่งที่เรียนไปใช้ให้เป็นประโยชน์มากขึ้นเท่านั้น ดังนั้น หลักสูตรใดที่มุ่งสอนให้ผู้เรียนมีความรู้และแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ชั้นสูงๆ ได้ หลักสูตรนั้นนับว่าเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพดี

ตาราง 6 ตารางการวิเคราะห์ของปุยแซงค์ (Puisance)

พฤติกรรมการเรียนรู้	รูปแบบของความรู้					
	ลูกโซ่ (น.น. = 1)	เชื่อมโยง (น.น. = 2)	ผสมผสาน (น.น. = 3)	แนวคิด (น.น. = 4)	หลักการ (น.น. = 5)	แก้ปัญหา (น.น. = 6)
บอกชื่อ/ชี้ (น.น. = 1)						
เลือก/บอกลักษณะ (น.น. = 1)						
บอกกฎเกณฑ์ (น.น. = 1)						
จัดลำดับ (น.น. = 2)						
สาธิต (น.น. = 2)						
สร้าง (น.น. = 3)						
อธิบาย/บรรยาย (น.น. = 3)						
จำแนก/แยกแยะ (น.น. = 3)						
ประยุกต์ใช้กฎเกณฑ์ (น.น. = 3)						

ที่มา: ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. หน้า 213-214.

ขั้นตอนของการประเมินหลักสูตรโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบปุยแซงค์

การประเมินหลักสูตรโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบปุยแซงค์นี้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

1. นำองค์ประกอบของหลักสูตรคือ จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้งหมดของหลักสูตรมาวิเคราะห์ดูว่าในแต่ละข้อของแต่ละองค์ประกอบเป็น ความรู้ในลักษณะใด และพฤติกรรมการเรียนรู้นั้นอยู่ในลำดับหรือขั้นไหน ตัวอย่างเช่น สมมติว่า หลักสูตรภาษาไทยมีจุดประสงค์ 3 ข้อ มีกิจกรรมการเรียนการสอน 8 ข้อ และมีการวัดและประเมินผล 4 ข้อ รวมทั้งหมด 15 ข้อ นำทั้ง 15 ข้อนี้มาวิเคราะห์ตามตัวอย่างในตาราง 7

ตาราง 7 ตัวอย่างการวิเคราะห์หลักสูตรภาษาไทยโดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบปูยแซงค์

ข้อ ที่	องค์ประกอบ	รูปแบบ ความรู้	เหตุผล (เพราะช่วยให้ นักเรียนสามารถ...)	พฤติกรรมการ เรียนรู้
จ1	จุดประสงค์ (จ) สามารถเล่าเรื่องง่ายๆ เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงจาก ประสบการณ์ของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้	ผสมผสาน	ผสมผสานสิ่งที่เคยประสบมา เล่าให้ผู้อื่นเข้าใจ	บรรยาย
จ2	อ่านเขียนใช้คำใหม่ต่อไป...ได้	แก้ปัญหา	ใช้ความรู้ที่เรียนมาแก้ปัญหา โดยอ่านเขียนและใช้คำใหม่ได้	ประยุกต์ใช้ กฎเกณฑ์
	ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ
ก1	กิจกรรมการเรียนการสอน (ก) ครูให้นักเรียนเล่าเรื่องสัตว์เลี้ยงจาก ประสบการณ์	ผสมผสาน	ผสมผสานประสบการณ์เดิม เรื่องสัตว์เลี้ยง	บรรยาย
ก2	ครูออกเสียงแล้วให้นักเรียนออกเสียงตาม	ลูกโซ่	ออกเสียงตามครูเป็นลำดับ ต่อเนื่อง	สาธิต
ก3	ครูชูบัตรคำให้นักเรียนรูปภาพหรือของจริง ให้ตรงความหมายของคำ	เชื่อมโยง	เชื่อมโยงความหมายของคำกับ รูปภาพหรือของจริงได้	บอกชื่อหรือชี้
	ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ
ว1	การวัดและประเมินผล (ว) สังเกตการใช้ภาษาในการเล่าและสนทนา	ผสมผสาน	ผสมผสานประสบการณ์เดิม แล้วเรียบเรียงเป็นคำพูดได้	บรรยาย
ว2	สังเกตการกรล้าพูด	หลักการ	นำหลักการในการพูดมาใช้ให้ เป็นนิสัย	สาธิต
ว3	ตรวจสอบความถูกต้องในการอ่าน เขียน และใช้คำในบทเรียน	แก้ปัญหา	สามารถใช้ความรู้ที่เรียนมาใน การอ่าน เขียนและใช้คำ	ประยุกต์ใช้ กฎเกณฑ์
	ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ

ที่มา: ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. หน้า 215-217.

2. นำจุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ การสอน และการวัดและประเมินผลทั้ง 15 ข้อที่วิเคราะห์แล้วมาใส่ในตารางวิเคราะห์แบบปูยแซงค์ ดังตาราง 8

ตาราง 8 การวิเคราะห์หลักสูตรภาษาไทยในตารางวิเคราะห์แบบปูยแซงค์

พฤติกรรมการเรียนรู้	รูปแบบของความรู้					
	ลูกโซ่ (น.น. = 1)	เชื่อมโยง (น.น. = 2)	ผสมผสาน (น.น. = 3)	แนวคิด (น.น. = 4)	หลักการ (น.น. = 5)	แก้ปัญหา (น.น. = 6)
บอกชื่อ/ชื่อ (น.น. = 1)		ก3 = 2				
เลือก/บอกลักษณะ (น.น. = 1)			ก5=3			ก4=6
บอกกฎเกณฑ์ (น.น. = 1)						
จัดลำดับ (น.น. = 2)						
สาธิต (น.น. = 2)	ก2=2				ว2,ก6=20	
สร้าง (น.น. = 3)						ก7,ก8=36
อธิบาย/บรรยาย (น.น. = 3)			จ1,ก1,ว1, ว4 =36			
จำแนก/แยกแยะ (น.น. = 3)						จ3=18
ประยุกต์ใช้กฎเกณฑ์ (น.น. = 3)						จ2,จ3=36

ที่มา: ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. หน้า 218-219.

3. วิเคราะห์หาค่าน้ำหนักคะแนนในแต่ละช่องของตารางวิเคราะห์ โดยใช้สูตร

น้ำหนักของแต่ละช่อง = น้ำหนักของแบบความรู้*น้ำหนักของพฤติกรรมการเรียนรู้*จำนวนข้อในช่องนั้น

ซึ่งจากตารางวิเคราะห์ปูยแซงค์นั้น ในช่องความรู้แบบเชื่อมโยงโดยใช้คำพูดและพฤติกรรม การเรียนรู้ชนิดบอกชื่อหรือชื่อจะมีกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพียง 1 ข้อ (ก3) ดังนั้น น้ำหนักของช่องนี้ คือ $2*1*1 = 2$ หรือในช่องความรู้แบบผสมผสานและพฤติกรรมกรเรียนรู้ชนิดบรรยายจะมี จ1, ก1, ว1 และ ว4 รวม 4 ข้อ ดังนั้นน้ำหนักของช่องนี้คือ $3*3*4 = 36$

4. หลังจากได้น้ำหนักคะแนนของแต่ละช่องแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือใช้สูตรของปูยแซงค์เพื่อ คำนวณหาค่าคุณภาพของหลักสูตร (The Puissance Measure ใช้ตัวอักษรย่อว่า P.M. แทนคำว่า คุณภาพของหลักสูตร)

P.M. = ผลบวกของน้ำหนักของทุกช่องในตารางปูยแซงค์ / จำนวนข้อที่นำมาวิเคราะห์

จากตัวอย่างในตารางที่ 2.3 จะเห็นว่าคุณภาพของหลักสูตรมีดังนี้

$$P.M. = 2+3+6+2+20+36+36+18+36 = 159/15 = 10.6$$

5. นำผลที่คำนวณได้มาแปลผลโดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลคือ

ค่า P.M. ตั้งแต่ 1-3.99 หมายถึง หลักสูตรมีคุณภาพต่ำหรือควรแก้ไข

ค่า P.M. ตั้งแต่ 4-9.99 หมายถึง หลักสูตรมีคุณภาพปานกลางหรือใช้ได้

ค่า P.M. ตั้งแต่ 10-18 หมายถึง หลักสูตรมีคุณภาพสูงหรือดีมาก

การแปลผลจากตัวอย่างสมมติในตารางที่ 2.5 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 10.6 นั้นหมายถึงว่าหลักสูตรภาษาไทยมีคุณภาพอยู่ในระดับสูงหรือดีมาก

กลุ่มที่ 3 รูปแบบการประเมินที่ยึดความต้องการตัดสินใจเป็นหลัก (Decision-Based Model) ประกอบด้วย รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโพรวัส (Provus) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของฟายเดลตา แคปปา (Phi Delta Kappa) หรือซีบีเอ็มเดล (CIPP Model) รูปแบบการประเมินหลักสูตรของของโกว (Gow) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของซีเอสอี (CSE) ของอัลคิน (Alkin) โดยมีรายละเอียดดังนี้

8. รูปแบบการประเมินของโพรวัส (Provus)

แมลคอล์ม โพรวัส (Malcolm Provus) (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 237-238; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2541: 121-127) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่เรียกว่า “การประเมินความไม่สอดคล้อง” (The Discrepancy of Evaluation) โดยได้นิยามการประเมินว่าเป็นกระบวนการค้นหาความไม่สอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับผลการปฏิบัติ ซึ่งแนวคิดของโพรวัสนี้ได้พัฒนามาจากการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลักตามแนวคิดของไทเลอร์ โดยในการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของโพรวัสนี้จะทำการประเมินในองค์ประกอบ 5 ส่วนที่สำคัญ คือ การออกแบบ (Design) ทรัพยากรหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเริ่มใช้หลักสูตร (Installation) กระบวนการ (Processes) ผลผลิตของหลักสูตร (Products) และค่าใช้จ่ายหรือผลตอบแทน (Cost) ในแต่ละส่วนจะมีขั้นตอนการประเมินผลเหมือนกันโดยจะดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ประเมินจะต้องกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน (Standard: S) ของสิ่งที่ต้องการวัดก่อน เช่น มาตรฐานด้านเนื้อหา เป็นต้น
2. ผู้ประเมินต้องรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือการปฏิบัติจริงของสิ่งที่ต้องการวัด (Performance: P)
3. ผู้ประเมินนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในขั้นตอนที่ 2 มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ 1 (Compare: C)
4. ผู้ประเมินศึกษาความแตกต่างหรือความไม่สอดคล้องระหว่างผลการปฏิบัติจริงกับเกณฑ์มาตรฐาน (Discrepancy: D)

5. ผู้ประเมินส่งผลการประเมินไปให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรว่าจะยกเลิกการใช้หลักสูตรที่ประเมิน หรือจะทำการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติหรือเกณฑ์มาตรฐานให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น (Decision Making)

ทั้งนี้ไพรวัดได้เสนอว่ารูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องนี้ ผู้ประเมินสามารถทำการประเมินโครงการหรือหลักสูตรที่กำลังดำเนินการอยู่ และสามารถประเมินในขั้นตอนใดก็ได้ กล่าวคือ ตั้งแต่ขั้นการวางแผนจนถึงขั้นการนำไปใช้ นอกจากนี้ยังสามารถใช้ประเมินทั้งในระดับโรงเรียน จนถึงระดับชาติได้

9. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของฟาย เดลตา แคปปา (Phi Delta Kappa)/รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบชิป (CIPP)

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของฟาย เดลตา แคปปา (Phi Delta Kappa) หรือที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในชื่อว่าเป็นรูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ซึ่งย่อมาจาก “Context-Input-Process-Product Model” ซึ่งเป็นรูปแบบที่แดเนียล สตัฟเฟิลบีมและคณะ (Daniel L. Stufflebeam et al.) (ไซตีเพอร์ซัน. 2536?: 59-75; ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539: 240-242; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2541: 166-172) ได้เสนอไว้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 โดยได้นิยามการประเมินว่าเป็นกระบวนการรวบรวมและสกัดข้อมูลเพื่อสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งสตัฟเฟิลบีมเชื่อว่าถ้าผู้ใดมีสารสนเทศที่มีคุณภาพเพียงพอครบถ้วน จะช่วยให้ผู้นั้นสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ฉะนั้นจึงจัดว่าการประเมินรูปแบบนี้เป็นการประเมินเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งการตัดสินใจนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 แนวทาง ได้แก่

1. **Planning Decisions** เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อตั้งจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นผลที่คาดหวัง
2. **Structuring Decisions** เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งเป็นวิธีการที่คาดหวัง
3. **Implementing Decisions** เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อใช้ประโยชน์ ควบคุมปรับปรุงวิธีการ ซึ่งเป็นวิธีการที่เกิดขึ้นจริงๆ
4. **Recycling Decisions** เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดการใช้หลักสูตร มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตรว่า ควรปรับปรุงแก้ไข ปรับให้เข้าหรือสอดคล้องกับหลักสูตรอื่นหรือล้มเลิกหลักสูตร ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจริง

สาระของการตัดสินใจทั้ง 4 ประเภทมีดังนี้

	สิ่งที่คาดหวัง (Intended)	สิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Actual)
ผลที่เกิด (Ends)	1. ตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน (Planning)	4. ตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อ (Recycling)
วิธีการ (Means)	2. ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง (Structuring)	3. ตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติ (Implementing)

ภาพประกอบ 2 รูปแบบของการตัดสินใจ

ที่มา: โชติ เพชรชื่น. (2536?). **เทคนิคการประเมินหลักสูตร**. หน้า 62.

ทั้งนี้จะพบว่ารูปแบบการประเมินแบบชิปมีความสอดคล้องกับรูปแบบการตัดสินใจ คือ

สิ่งที่คาดหวัง (Intended)	สิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Actual)
1. การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน อาศัยการประเมินสถานะแวดล้อมหรือบริบท (Context)	4. การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อ อาศัยการประเมินผลผลิต (Product)
2. การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้าง อาศัยการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input)	3. การตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติ อาศัยการประเมินกระบวนการ (Process)

ภาพประกอบ 3 ความสอดคล้องของรูปแบบการตัดสินใจและรูปแบบการประเมินแบบชิป

ที่มา: โชติ เพชรชื่น. (2536?). **เทคนิคการประเมินหลักสูตร**. หน้า 63.

จากภาพประกอบ 3 จะเห็นได้ว่า การประเมินสถานะแวดล้อมหรือบริบท (Context) เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนเพื่อตั้งจุดมุ่งหมาย การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input) เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างและเพื่อกำหนดวิธีการที่เหมาะสม การประเมินกระบวนการ (Process) เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อใช้ประโยชน์ ควบคุม ปรับปรุงวิธีการ และการประเมินผลผลิต (Product) เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดการใช้หลักสูตรหรือโครงการ เพื่อการตรวจสอบความสำเร็จของหลักสูตรหรือโครงการว่ามีมากน้อยเพียงไร โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินแบบชิปต่อไปนี้

1. **การประเมินสถานะแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation)** เป็นการประเมินผลสถานะแวดล้อมหรือบริบทเพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ต่างๆ ของหลักสูตร โดยการวิเคราะห์สถานะแวดล้อม ปัญหาความต้องการต่างๆ เพื่อชี้ให้เห็นว่าควรกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างไร จึงจะสนองความต้องการและแก้ปัญหาที่ประสบอยู่

2. **การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)** เป็นการประเมินปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร นักเรียน อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่ งบประมาณ ฯลฯ เพื่อตรวจสอบดูว่าปัจจัยเบื้องต้นเหล่านั้นเป็นอย่างไร มีผลหรือมีส่วนช่วยให้การใช้หลักสูตรในเชิงปฏิบัติบรรลุผลหรือไม่อย่างไร

3. **การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)** เป็นการประเมินหลักสูตรในขั้นปฏิบัติการหรือประเมินกระบวนการใช้หลักสูตรเพื่อตรวจสอบดูว่ากิจกรรมหรือกระบวนการต่างๆ ของการใช้หลักสูตรในสภาพที่แท้จริงเป็นอย่างไร มีปัญหาหรือข้อบกพร่องหรือไม่ เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับการสอน การบริหาร เป็นต้น

4. **การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)** เป็นการประเมินผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตรนั้น เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรโดยตรวจสอบว่าผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด ซึ่งอาจพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ภาวะการมีงานทำหรือการศึกษาต่อ ฯลฯ

10. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโกว์ (Gow)

รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบโกว์ (Gow) (สังัด อุทรานันท์. 2532: 289-291; ใจทิพย์ เข็วรัตน์พงษ์. 2539: 239-240) เป็นรูปแบบการประเมินเพื่อตัดสินคุณภาพของหลักสูตร กระบวนการดำเนินงานในการประเมินหลักสูตรมี 2 ขั้นตอน กล่าวคือ ขั้นตอนแรกเป็นการวิเคราะห์หลักสูตร โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ประการ คือ โอกาสในการเรียนรู้ (Opportunity) สิ่งเร้า (Motivators) โครงสร้างของหลักสูตร (Structure) และสภาพการเรียนการสอน (Instructional Events) และขั้นตอนที่สองเป็นการตัดสินคุณภาพของหลักสูตรโดยใช้ทฤษฎีทางการศึกษาและทฤษฎีทางจิตวิทยาเป็นหลัก โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. **การวิเคราะห์หลักสูตร** ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรทั้ง 4 องค์ประกอบนั้น จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปนี้

1.1 **โอกาสในการเรียนรู้ (Opportunity)** โดยพิจารณาจาก 1) โอกาสในการเรียนรู้เนื้อหาวิชา ซึ่งพิจารณาจากความคิดรวบยอด เนื้อหาและทักษะ และ 2) โอกาสในการเรียนรู้อันเนื่องมาจากการใช้หลักสูตร โดยพิจารณาจากความเข้มของเนื้อหาสาระของหลักสูตรและการสนองตอบต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

1.2 **สิ่งเร้า (Motivators)** โดยพิจารณาจาก 1) การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสนำทางตนเอง เลือกสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ประเมินผลตนเอง และมีการวางแผนการเรียนของตนเอง 2) การที่ผู้เรียนได้รับแรงเสริมทั้งภายนอกและภายในผู้เรียน และ 3) ความหลากหลายของรูปแบบวิธีการและกลวิธีในการสอน

1.3 โครงสร้างของหลักสูตร (Structure) โดยพิจารณาจาก 1) ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ของหลักสูตรกับลักษณะนิสัย และความต้องการของผู้เรียน 2) ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับบทเรียน 3) ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์และบทเรียน 4) ความเหมาะสมในการกำหนดและจัดลำดับของจุดประสงค์ เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย และ 5) ความเหมาะสมในการให้แนวทางกับครูสำหรับการวินิจฉัยและทำการสอนซ่อมเสริมให้แก่ผู้เรียน

1.4 สภาพการเรียนรู้การสอน (Instructional Events) โดยพิจารณาจาก 1) ความเหมาะสมของคู่มือในการให้แนวทางการสอนและให้ความรู้พื้นฐานจำเป็นสำหรับครู 2) ความเหมาะสมและความชัดเจนของเอกสารสำหรับผู้เรียนในการให้แนวทางแก่ผู้เรียน 3) ความสะดวกในการใช้รูปแบบต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารการสอน และ 4) ความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างกลวิธีในการสอนกับลักษณะของผู้เรียน

2. การตัดสินคุณภาพของหลักสูตร หลังจากได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์คุณลักษณะต่างๆ ในองค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนมาแล้ว ก็นำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักการและทฤษฎีทางการศึกษาและทฤษฎีทางจิตวิทยาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ หรือมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด การใช้หลักการและทฤษฎีทางการศึกษาและจิตวิทยาเป็นหลักในการพิจารณาตัดสินคุณภาพของหลักสูตรนี้จะทำให้การประเมินหลักสูตรด้วยวิธีนี้มีความแตกต่างจากการประเมินโดยรูปแบบอื่นที่มักจะใช้ความคิดเห็นของบุคคลผู้วิเคราะห์เป็นหลักสำคัญ

11. รูปแบบการประเมินหลักสูตรของซีเอสอี (CSE)

มาร์วิน ซี อัลคิน (Marvin C. Alkin) ผู้อำนวยการของศูนย์การศึกษาค้นคว้าเรื่องการประเมินของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ที่เมืองลอสแอนเจลิส (The UCLA Center of the Study of Evaluation) ได้เสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตรซีเอสอี (CSE) (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537: 252) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระยะ โดยแต่ละระยะของการประเมินจะประสานสัมพันธ์กันและจะเป็นส่วนช่วยส่งเสริมเกี่ยวกับการตัดสินใจต่อการประเมินหลักสูตรซึ่งแบ่งได้ดังนี้

ระยะที่ 1 การสำรวจความจำเป็นต่อสิ่งที่ประเมิน ได้แก่ การพยายามศึกษาความแตกต่างสิ่งที่มุ่งหวังหรือโครงการ เถลยกับสิ่งที่ปฏิบัติอยู่จริง ถ้ามีความแตกต่างกันมากย่อมแสดงว่าความต้องการจำเป็นมีอยู่สูงมาก และถ้าการปฏิบัติอยู่ใกล้เคียงกับโครงการเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่าความต้องการจำเป็นมีน้อย ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้การประเมิน การตัดสินใจที่จะเลือกสิ่งที่จะประเมินได้ถูกต้อง

ระยะที่ 2 การวางแผนการประเมิน คือการศึกษา ทบทวนสิ่งที่กำลังกระทำอยู่ เป็นการรวบรวมข้อมูลข้อมูลต่างๆ มาเพื่อประกอบการตัดสินใจ และวางแผนรูปแบบและลักษณะของการประเมินที่ชัดเจน

ระยะที่ 3 เป็นการเปลี่ยนแปลงปรับแก้แผนที่จะประเมินว่าต้องมีสิ่งใดที่ขาดความสมบูรณ์ ไม่มีความชัดเจน ซึ่งจะต้องทำการวิเคราะห์แผนและศึกษาข้อมูลให้ละเอียด เพื่อให้โปรแกรมการประเมินมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ระยะที่ 4 เป็นการประเมินความก้าวหน้าของแผนต่างๆ มีความสำเร็จแต่ละขั้นเป็นไปมากน้อยเพียงใด ตรงตามจุดประสงค์ของโครงการเกณฑ์ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด การเก็บข้อมูลระยะนี้จะต้องมีความรอบคอบ มีความละเอียดเพื่อความถูกต้องของการวิเคราะห์

ระยะที่ 5 การประเมินผลผลิต คือการยอมรับมาตรฐานของผลผลิตและสิ่งที่ประเมินได้ตอบจุดประสงค์ของการประเมินในระยะที่ 1 หรือไม่ ข้อค้นพบเหล่านี้จะมาเป็นส่วนช่วยส่งเสริมการตัดสินใจหรือเสนอแนะว่าโปรแกรมของหลักสูตรมีจุดอ่อนหรือจุดแข็งอย่างไร ควรจะแก้ไขสิ่งใด และเพิ่มเติมสิ่งใดที่ขาดหรือจะปรับขยายสิ่งใด

จากรูปแบบการประเมินหลักสูตรทั้ง 11 แนวคิดที่นำเสนอมาข้างต้น สามารถที่จะสรุปถึงช่วงเวลาที่ใช้ในการประเมิน จุดเน้นของการประเมิน บทบาทของผู้ประเมิน แหล่งประเมิน ข้อดีและข้อจำกัดของรูปแบบการประเมินทั้ง 11 แนวคิด ดังตาราง 9

ตาราง 9 การวิเคราะห์รูปแบบการประเมินหลักสูตรในมิติต่างๆ

รูปแบบการประเมิน	ช่วงเวลาที่ประเมิน	จุดเน้นการประเมิน	บทบาทผู้ประเมิน	แหล่งประเมิน	ข้อดี	ข้อจำกัด
ไทเลอร์ (Tyler)	ระหว่างและหลังการใช้หลักสูตร	ความชัดเจนของจุดประสงค์และวิธีการวัดและประเมินผล การเรียน	เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรในการประเมินและพัฒนาส่วนย่อยของหลักสูตรและประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร	นักเรียน/สังคม/เนื้อหาสาระ	1) สามารถตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้มุ่งเน้นการกำหนดจุดประสงค์ที่ชัดเจน 2) สามารถวัดผลผู้เรียนตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ง่าย	1) มุ่งเน้นผลลัพธ์ที่ได้จากการวัดขั้นสุดท้ายมากเกินไป ทำให้มองข้ามผลที่อาจจะเกิดก่อนและระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร
แฮมมอนด์ (Hammond)	ระหว่างและหลังการใช้หลักสูตร	การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	เป็นผู้ให้คำปรึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเป็นผู้ฝึกอบรมนักประเมินในท้องถิ่น	การสอน/สถาบัน/พฤติกรรม	1) ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นร่วมประเมิน 2) มีการพิจารณาถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปรและตัวแปรต่างๆ 3) ช่วยให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เน้นการประเมินตนเอง	1) มีความยากลำบากในการจัดข้อมูลจากตัวแปรที่มีจำนวนมากและหลายมิติ อีกทั้งยังมีความสลับซับซ้อนและเสียเวลามาก

ตาราง 9 (ต่อ)

รูปแบบการประเมิน	ช่วงเวลาที่ประเมิน	จุดเน้นการประเมิน	บทบาทผู้ประเมิน	แหล่งประเมิน	ข้อดี	ข้อจำกัด
โพรวัส (Provus)	ก่อน/ระหว่าง/หลังการใช้หลักสูตร	เป็นการค้นหาความแตกต่าง (ความไม่สอดคล้อง) ระหว่างมาตรฐานกับผลการปฏิบัติของคณะทำงาน	เป็นผู้ที่ช่วยในการปรับปรุงหลักสูตร และเสนอแนะแก่ผู้บริหาร ซึ่งควรที่จะมีอิสระในการดำเนินงาน	ผู้ประเมินจะเป็นผู้กำหนด	1) มีการติดต่อประสานงานระหว่างผู้ประเมินกับผู้ดำเนินการหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยข้อมูลย้อนกลับในแต่ละวงจร 2) ให้แนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรตั้งแต่วะยะเริ่มแรกจนกระทั่งสิ้นสุดการใช้หลักสูตร 3) มีแนววิธีการหลายๆวิธีในการปรับปรุงจุดมุ่งหมายและปรับปรุงการดำเนินการ 4) มีการบังคับใช้มาตรฐานอย่างชัดเจน	1) ใช้เวลาในการประเมินนานมาก ทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย 2) ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวนมาก 3) มีการออกแบบประเมินหลักสูตรทั้งหมด แต่ไม่มีการประเมินในส่วนย่อยของหลักสูตร
ปุยแซงค์ (Puissance)	ก่อนการใช้หลักสูตร	การพิจารณาคุณภาพ/คุณค่าในทุกอย่างประกอบของหลักสูตร	เป็นผู้พิจารณาคุณภาพของเอกสารหลักสูตร	เอกสารหลักสูตร	การพิจารณาคุณภาพ/คุณค่าของเอกสารหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตัวหลักสูตรมากขึ้น	การกำหนดพฤติกรรมกรรมกรเรียนรู้นั้นเป็นเรื่องที่ยาก และผู้ประเมินอาจไม่ได้กำหนดพฤติกรรมที่สำคัญ
ฟาย เดลตา แคปปา (Phi Delta Kappa / CIPP Model) (Stufflebeam)	ก่อน/ระหว่าง/หลังการใช้หลักสูตร	รายงานผล การประเมินเพื่อใช้สำหรับการตัดสินใจ	ทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ	ทั้งระบบหลักสูตร	1) มีหน่วยบริการข้อมูลสำหรับผู้บริหารและผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ 2) ได้ข้อมูลย้อนกลับอย่างรวดเร็ว 3) เป็นการประเมินในทุกขั้นตอนของหลักสูตร 4) ทราบผลการประเมินในภาพรวม	1) เน้นคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องน้อยเกินไป 2) กระบวนการตัดสินใจกล่าวไว้ไม่ชัดเจน และไม่นิยมวิธีการประเมิน 3) สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย และวิธีการมีความซับซ้อน 4) ไม่สามารถประเมินกิจกรรมได้ทั้งหมด

ตาราง 9 (ต่อ)

รูปแบบการประเมิน	ช่วงเวลาที่ประเมิน	จุดเน้นการประเมิน	บทบาทผู้ประเมิน	แหล่งประเมิน	ข้อดี	ข้อจำกัด
โกรว์ (Gow)	ก่อน/ระหว่างการใช้หลักสูตร	ความเหมาะสมของหลักสูตรเมื่อพิจารณากับทฤษฎีทางการศึกษาและจิตวิทยา	เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตร	นักเรียน/เอกสารหลักสูตร/เอกสารประกอบหลักสูตร	เป็นการลดอคติโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบภายในของโอกาสการเรียนรู้ สิ่งเข้า โครงสร้างหลักสูตร และสภาพการเรียนรู้การสอน เมื่อเปรียบเทียบกับทฤษฎีทางการศึกษาและจิตวิทยา	มีความจำกัดในความแม่นยำเกี่ยวกับทฤษฎีทางการศึกษาและจิตวิทยาของผู้ที่ทำการประเมิน
สเตก (Stake)	ระหว่าง/หลังการใช้หลักสูตร	ทำการรวบรวมข้อมูลในลักษณะของการบรรยายและการตัดสินใจจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย	เป็นผู้เชี่ยวชาญในการรวบรวมวิเคราะห์ตีความหมายและตัดสินใจข้อมูล	สิ่งที่มีอยู่ก่อนการใช้หลักสูตร/กระบวนการเรียนการสอน/ผลผลิตของหลักสูตร	1) ใช้วิธีการที่เป็นระบบในการจัดกระทำข้อมูลเชิงบรรยายและข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ภายในและระหว่างข้อมูล 2) มีการกำหนดมาตรฐานที่แน่นอน 3) เป็นรูปแบบการประเมินที่ใช้ได้ทั่วไป	1) ตัวแบบการประเมินยังไม่มียุทธวิธีรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม 2) ตารางการออกแบบมีความซับซ้อน ในบางช่องมีความแตกต่างไม่ชัดเจน 3) อาจเกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่ดำเนินการในหลักสูตรเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร
ซีเอสอี (อัลคิน) (CSE / Alkin)	ระหว่าง/หลังการใช้หลักสูตร	รายงานผลการประเมินเพื่อใช้ในการตัดสินใจสั่งการ	ทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อเตรียมผลการประเมินเสนอผู้ตัดสินใจ	ผู้ประเมินเป็นผู้กำหนดตามจำเป็น	1) ทำให้มีหน่วยบริการข้อมูลแก่ผู้บริหารและผู้ทำการตัดสินใจ 2) การประเมินเข้าไปเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของหลักสูตร 3) ทราบผลการประเมินโดยภาพรวมด้วย	1) บทบาทของคุณค่าในการประเมินยังไม่ชัดเจน 2) การอธิบายกระบวนการตัดสินใจครบถ้วนสมบูรณ์ 3) ค่าใช้จ่ายสูงและมี ความซับซ้อนในการปฏิบัติ 4) ไม่สามารถประเมินกิจกรรมทั้งหมดได้อย่างชัดเจน

ตาราง 9 (ต่อ)

รูปแบบการประเมิน	ช่วงเวลาที่ประเมิน	จุดเน้นการประเมิน	บทบาทผู้ประเมิน	แหล่งประเมิน	ข้อดี	ข้อจำกัด
สคริฟเวน (Scriven)	ระหว่าง/ หลังการใช้หลักสูตร	ให้เหตุผลในการได้ข้อมูล เครื่องมือการให้น้ำหนัก และการเลือกเป้าหมาย โดยพยายามปรับรวมข้อมูลที่อยู่ต่างสเกลให้เป็นสเกลเดียวกัน	รับผิดชอบ ตัดสินคุณค่าใน การปฏิบัติทางการศึกษาและ ผลิตผลที่ได้รับ	ยึดหลักการ เก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ	1) แยกการประเมิน ความก้าวหน้าและการ ประเมินสรุปรวมออกจากกัน 2) มุ่งประเมินคุณค่า 3) นำไปใช้ในสภาพการ ต่างๆ ที่มีบริบทที่ ต่างกัน 4) เป็นการวิเคราะห์ทั้ง วิธีการและผลผลิต 5) จำแนกประเภทของการประเมินไว้ชัดเจน 6) เป็นการประเมินตาม จุดมุ่งหมาย	1) ก่อให้เกิดปัญหาในการ เปรียบเทียบผลกับเกณฑ์ ที่แตกต่างกันตลอดจน ปัญหาในการกำหนด น้ำหนักของเกณฑ์ 2) ไม่มีวิธีการในการ ประเมินความตรงของการ ตัดสินใจ 3) มีความซ้ำซ้อนเกี่ยวกับ ความคิดรวบยอดของการ ประเมิน
ครอนบาค (Cronbach)	ระหว่าง/ หลังการใช้หลักสูตร	ประเมินทั้ง จุดมุ่งหมาย และ ผลข้างเคียง ที่เกี่ยวข้องกัน	รวบรวมข้อมูล และใช้ข้อมูล เพื่อตัดสินใจ เกี่ยวกับการ ปรับปรุง หลักสูตร	นักเรียน	1) ง่ายต่อการนำมา ประยุกต์ใช้ 2) ศึกษาตัวแปรที่ เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง	1) มักจะเน้นที่การ ประเมินผลสรุปมากกว่า ความก้าวหน้า 2) เกณฑ์การตัดสินใจอยู่กับลักษณะของกลุ่ม 3) อาจมีปัญหาในการ ประเมินผลข้างเคียง
เวลช์ (Welch)	ระหว่าง/ หลังการใช้หลักสูตร	รายงานผล การประเมิน เพื่อใช้ในการ ตัดสินใจสั่ง การ	รวบรวม จัด กระทำ เสนอ ข้อมูล	นักเรียน/ ผู้สอน	1) มีขั้นตอนของการ ประเมินที่ละเอียด ครบถ้วนทุกขั้นตอน รวมทั้งมีการติดตามผล 2) เป็นรูปแบบประเมินที่ สามารถนำไปใช้ได้ทั่วไป	1) ผู้ประเมินต้องมีความรู้ เรื่องคอมพิวเตอร์และ ระบบการวางแผน 2) ไม่กล่าวถึง ความสำคัญของ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) ไม่เน้นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ กล่าวแต่เรื่อง ทั่วไป

จากรูปแบบการประเมินหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าในแต่ละรูปแบบต่างก็มีจุดเน้นของการประเมิน ช่วงเวลาในการประเมิน แหล่งการประเมิน ตลอดจนข้อดีและข้อจำกัดในการประเมินหลักสูตรที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้การที่ผู้ประเมินหลักสูตรจะเลือกใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบใดมาทำการประเมินหลักสูตรนั้นจะต้องทำการพิจารณาถึงมิติต่างๆ ของหลักสูตรก่อนที่จะมาทำการประเมิน อาทิ จุดเน้นของการประเมิน (ก่อน ระหว่าง หรือหลังการใช้หลักสูตร) แหล่งการประเมิน (เช่น เอกสารหลักสูตร ผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร หรือทั้งระบบหลักสูตร เป็นต้น) เพื่อจะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์มาใช้สำหรับการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

ทั้งนี้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนนี้ จะทำให้ทราบถึงคุณลักษณะและรายละเอียด ตลอดจนขั้นตอนสำหรับการประเมินหลักสูตรในรูปแบบต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตรวจสอบคุณภาพตลอดจนความถูกต้อง ตามมิติที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรในขั้นตอนของการประเมินอภิมาน

ตอนที่ 2 การประเมินอภิमान (Meta-evaluation)

ในตอนที่ 2 นี้จะเป็นการนำเสนอการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินอภิमान 7 ด้าน คือ ความหมายของการประเมินอภิमान จุดมุ่งหมายของการประเมินอภิमान ประเภทของการประเมินอภิमान หลักการประเมินอภิमान โครงสร้างทางตรรกะสำหรับการประเมินอภิमान ขั้นตอนการประเมินอภิमान และเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินอภิमान โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ความหมายของการประเมินอภิमान

ไมเคิล สคริฟเวน (Michael Scriven) ให้ความหมายของคำว่า การประเมินอภิमान (Meta-evaluation) ไว้เมื่อปี ค.ศ. 1969 ว่าหมายถึง การประเมินงานประเมินหลายๆ เรื่อง หรือการประเมินผู้ประเมินหลายๆ คน (Evaluation of Evaluations or Evaluators) หรือเป็นการประเมินชั้นการประเมิน (Second-order Evaluation)

นอกจากนี้สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam. 2000: 96) ได้กล่าวถึงความหมายของการประเมินอภิमानว่าเป็นกระบวนการในการบรรยาย การได้รับ และการประยุกต์ใช้สารสนเทศเชิงบรรยาย และสารสนเทศเชิงตัดสินใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องของการประเมิน เพื่อให้แนวทางในการประเมินและการรายงานต่อสาธารณะในส่วนของจุดแข็งและจุดอ่อนของการประเมิน

จุดมุ่งหมายของการประเมินอภิमान

สมิธ (Smith. 1978 อ้างถึงในศิริชัย กาญจนวาสี. 2545: 174) กล่าวว่า การประเมินอภิमानเป็นกลไกอย่างหนึ่งในการควบคุมคุณภาพของการประเมินอันอาจนำไปสู่การพัฒนาทฤษฎีและวิธีปฏิบัติทางการประเมิน การประเมินอภิमानอาจนำไปใช้โดยมีจุดมุ่งหมายต่างๆ คือ

1. ประเมินคุณภาพ ผลกระทบ หรือการใช้ผลการประเมิน
2. ตรวจสอบและรับรองรายงานการประเมิน
3. ควบคุม หรือสะท้อนอดีตในการประเมิน
4. ตีคุณค่าหรือประโยชน์ของวิธีการประเมินใหม่ๆ

ประเภทของการประเมินอภิमान

การประเมินอภิमानสามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ การประเมินอภิमानเชิงความก้าวหน้า (Formative Meta-evaluation) และการประเมินอภิमानเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2541: 84-85)

1. การประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้า (Formative Meta-evaluation)

การประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้าเป็นการประเมินงานที่มีลักษณะการใช้การประเมินเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ เป็นการวางแผนก่อนปฏิบัติการประเมิน การประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้าช่วยให้เห็นการประเมินตัดสินใจเกี่ยวกับการตัดสินใจว่าจะประเมินอะไร นิยามปัญหาที่ประเมิน กำหนดผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน หรือลูกค้านำของการประเมิน ทำวัตถุประสงค์ของการประเมินให้กระจ่าง กำหนดข้อสัญญา กำหนดข้อมูลและสารสนเทศที่ต้องการ กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูล และวิธีวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดตารางการประเมิน จัดหาทีมประเมิน กำหนดงบประมาณ เตรียมข้อสรุปและเสนอแนะ และเลือกรูปแบบและวิธีการรายงานผลการประเมิน โดยสัญลักษณ์การประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้า แสดงได้ดังสมการดังนี้

$$\begin{array}{l} \text{แผนการประเมินและ} \\ \text{การดำเนินการประเมิน} \end{array} = \begin{array}{l} \text{การประเมินตามแนวทาง} \\ \text{มาตรฐานที่กำหนด} \end{array} + \begin{array}{l} \text{การหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดหรือ} \\ \text{หลุมพรางของการประเมิน} \end{array}$$

โดยสรุปแล้วการประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้าหมายถึงการประเมินว่าแผนการประเมินและการดำเนินการประเมินเป็นไปตามแนวทางมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ ถ้าปฏิบัติตามแนวทางก็จะได้ผลประเมินที่ถูกต้อง สมเหตุสมผล อีกทั้งเป็นการหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดโดยทั่วไปของการประเมินได้ ทั้งนี้ข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญคือ คุณค่าสูงสุดของการประเมินจะมีความมากที่สุดเมื่อดำเนินการประเมินตามแนวทางมาตรฐานของการประเมินที่กำหนดและหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดในการประเมิน

2. การประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation)

การประเมินอภิมานเชิงสรุปรวมนั้นถือว่าเป็นบทบาทพื้นฐานของการประเมินอภิมานกล่าวคือ เป็นการแสดงถึงคุณค่ารวมของงานประเมิน เป็นบทบาทที่แสดงถึงความพร้อมที่จะให้ตรวจสอบได้ของนักประเมินโดยการรายงานให้สาธารณะทราบถึงความเป็นมาตรฐานของงานประเมิน ผลการประเมินอภิมานเชิงสรุปรวมช่วยให้ผู้ใช้ผลการประเมินตัดสินใจได้ว่าควรจะยอมรับผลการประเมินและข้อเสนอแนะจากงานประเมินมากน้อยเพียงใด

นอกจากนี้ยังลักษณะ วิรัชชัย (2547: 21-22) ได้กล่าวถึงประเภทของการประเมินว่าในปัจจุบันการประเมินอภิมานมีแนวปฏิบัติแตกต่างกันสองแบบ กล่าวคือ แบบแรกเป็นการประเมินอภิมานงานประเมินเดียว (Meta-evaluation of the Evaluation) และแบบที่สองเป็นการประเมินอภิมานงานประเมินหลายเรื่อง (Meta-evaluation of evaluations) โดยมีรายละเอียดคือ

1. การประเมินอภิมานงานประเมินเดียว (Meta-evaluation of the Evaluation)

การประเมินอภิมานงานประเมินเดียวเป็นการประเมินอภิมานงานประเมินเพียงเรื่องเดียว มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบ ควบคุม และรับรองคุณภาพงานประเมิน เน้นความสำคัญของการประเมิน

คุณภาพงานประเมิน โดยไม่มีการสังเคราะห์ผลของการประเมินเพราะมีงานประเมินเพียงเรื่องเดียว การประเมินอภิมานแบบนี้อาจทำได้ทั้งการประเมินอภิมานของการประเมินภายนอกและการประเมินอภิมานของการประเมินภายใน

2. การประเมินอภิมานงานประเมินหลายเรื่อง (Meta-evaluation of evaluations)

การประเมินอภิมานงานประเมินหลายเรื่องเป็นการประเมินหลายโครงการ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบคุณภาพและเพื่อสังเคราะห์งานประเมินทั้งหมด ซึ่งสคริปเวนอนธิบายว่าการประเมินแบบนี้เน้นความสำคัญของการประเมินงานประเมินหลายเรื่อง เพื่อตรวจสอบ ควบคุม และรับรองคุณภาพงานประเมิน และเพื่อสังเคราะห์งานประเมินให้ได้องค์ความรู้ที่นำไปใช้ปรับปรุงทั้งในส่วนของงานประเมินและในส่วนของ การประเมินอภิมานได้

หลักการประเมินอภิมาน

นางลักษณ์ วิรัชชัย (2547: 23) กล่าวถึงการประเมินอภิมานว่าเป็นการประเมินแบบหนึ่ง ดังนั้นหลักการประเมินอภิมานจึงเหมือนกับหลักการประเมินทั่วไป โดยมีคำถามการประเมิน 8 คำถามดังต่อไปนี้ (Stufflebeam. 1974: 13-25, 73-74; นางลักษณ์ วิรัชชัย. 2547: 23-25)

1. การประเมินอภิมานคืออะไร

การประเมินคืออะไรนั้น สามารถตอบได้ 3 คำตอบ กล่าวคือ คำตอบแรก การประเมินเป็นการตัดสินใจว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นนั้นบรรลุผลสำเร็จหรือไม่ คำตอบที่สอง การประเมินเป็นกระบวนการในการค้นหาสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ และคำตอบที่สาม การประเมินเป็นการตัดสินใจ คุณค่าของสิ่งที่ถูกประเมิน

ดังนั้นการประเมินอภิมานจึงเป็นการประเมินคุณค่าและคุณค่าของการประเมินหรืองานประเมิน

2. การประเมินอภิมานใช้ทำประโยชน์อะไร

คำถามนี้จะเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการใช้ผลการประเมิน ถ้าการประเมินเป็นการค้นหาสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ผลการประเมินก็จะใช้ประโยชน์เพื่อการตัดสินใจ และเป็นประโยชน์เพื่อนำไปปรับปรุงขณะที่โครงการกำลังดำเนินอยู่หรือในขณะที่โครงการสิ้นสุดลง

ดังนั้นการประเมินอภิมานจึงเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงรุกเกี่ยวกับงานประเมินว่ามีคุณค่าในภาพรวมสมควรจะทำต่อไปหรือไม่ และเป็นประโยชน์ในการให้ข้อมูลสารสนเทศเชิงรับเพื่อปรับปรุงงานในแต่ละขั้นตอน

3. การประเมินอภิมานเพื่ออะไร

คำถามนี้จะเกี่ยวข้องกับภาพรวมของการประเมิน ในการประเมินนั้นนักประเมินจะทำการประเมินจุดประสงค์ (Goals) การออกแบบการประเมิน (Design) วิธีดำเนินการ (Implementation)

และผลการประเมิน (Results) โดยอาจจะแยกทำการประเมินออกเป็นส่วนๆ หรือทำการประเมินในภาพรวม

ดังนั้นการประเมินอภิมานจึงเป็นการประเมินความสำคัญของวัตถุประสงค์การประเมิน ความเหมาะสมของการออกแบบการประเมินและการวางแผนการประเมิน ความพอเพียงในการดำเนินการประเมิน และความสำคัญและคุณภาพของผลการประเมิน รวมทั้งการใช้ประโยชน์ผลการประเมิน โดยอาจทำแยกกันหรือทำการประเมินในภาพรวมก็ได้

เมื่อมองสิ่งที่ถูกประเมิน (Evaluation Object) การประเมินโดยทั่วไปอาจเป็นการประเมินการเรียนการสอน (หลักสูตร วิธีการสอน การเรียนรู้ของผู้เรียน ผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น) การประเมินทรัพยากร การประเมินงานวิจัย การประเมินตำรา หรือการประเมินการบริหารจัดการ ดังนั้นการประเมินอภิมานอาจหมายถึงการประเมินผลการประเมินสิ่งที่ถูกประเมินที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด

4. สารสนเทศอะไรที่ต้องการใช้ในการประเมินอภิมาน

ในการประเมินนั้น นักประเมินต้องการสารสนเทศที่มีความถูกต้อง ละเอียด ครบถ้วน เพื่อใช้ในการตัดสินใจที่ต้องการ ในการประเมินบางครั้งมีการตัดสินใจที่หยابเพราะข้อมูลที่ได้มานั้นไม่มีความละเอียดเพียงพอ ดังนั้นการประเมินอภิมานต้องการได้ข้อมูลที่เป็นการผสมผสานกันระหว่างการบรรยาย การตัดสินใจ และข้อเสนอแนะ

การประเมินโดยทั่วไปให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับลักษณะของโครงการ สารสนเทศเกี่ยวกับการตัดสินใจคุณภาพของโครงการ และข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในการปรับปรุงการดำเนินโครงการ ดังนั้นการประเมินอภิมานจึงให้สารสนเทศที่บรรยายลักษณะการประเมินที่ใช้สารสนเทศเกี่ยวกับผลการประเมินของการประเมิน และข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงวิธีการประเมิน รวมทั้งการใช้ประโยชน์ผลการประเมิน

5. ใครเป็นผู้ใช้ผลการประเมินอภิมาน

คำถามนี้เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ผลการประเมิน ซึ่งผู้ใช้ผลการประเมินนั้นมีหลากหลาย อาทิเช่น ครู อาจารย์ นักวิจัย ผู้บริหาร พ่อแม่ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้สนับสนุนการประเมิน เป็นต้น ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้ใช้ผลการประเมินก็คือผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการประเมินทุกคนไม่ว่าจะเป็นการประเมินภายนอกหรือการประเมินภายใน ต่างก็เป็นผู้ใช้ผลการประเมิน

ดังนั้นผู้ใช้ผลการประเมินอภิมานจึงประกอบด้วยนักประเมิน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้สนใจการประเมินอภิมานทุกกลุ่มทุกระดับ

6. ใครควรเป็นผู้ประเมินอภิमान

การประเมินโดยทั่วไปควรเป็นการประเมินโดยนักประเมินสองกลุ่ม กลุ่มแรกคือนักประเมินภายในทำหน้าที่ประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงาน เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรหรือสถานศึกษา และกลุ่มที่สองคือนักประเมินภายนอกทำหน้าที่ประเมินสรุปรวม เพื่อให้ทราบผลการประเมินคุณภาพขององค์กรหรือสถานศึกษาในภาพรวม

ดังนั้นการประเมินอภิमानจึงควรเป็นการประเมินทั้งสองแบบที่ดำเนินการโดยนักประเมินทั้งสองกลุ่ม แบบแรกคือการประเมินอภิमानงานประเมินภายในโดยกลุ่มนักประเมินภายในองค์กรหรือสถานศึกษา และแบบที่สองคือการประเมินอภิमानงานประเมินภายนอก ซึ่งอาจดำเนินการโดยกลุ่มนักประเมินภายนอก หรืออาจดำเนินการโดยกลุ่มนักประเมินภายในที่เป็นบุคลากรจากหน่วยงานต้นสังกัด แต่เป็นบุคลากรภายนอกองค์กรหรือสถานศึกษา

7. วิธีในการดำเนินการประเมินอภิमानนั้นทำอย่างไร

คำถามนี้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดของการประเมินในส่วนที่เกี่ยวกับวิถีวิทยาในการประเมิน ซึ่งนักประเมินแต่ละคนก็จะมีวิธีการหรือขั้นตอนในการประเมินที่แตกต่างกันไป อาทิเช่น

สเตก (Stake. 1967) ได้เสนอแนะถึงวิธีการในการประเมิน กล่าวคือ เริ่มที่การบรรยายโครงการที่จะประเมิน การรายงานเกี่ยวกับผู้ใช้ผลการประเมิน การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ และการรายงานผลการตัดสินใจกลับสู่ผู้ใช้ผลการประเมิน

สคริฟเวน (Scriven.1972) ได้เสนอแนะวิธีการประเมินโดยแบ่งออกเป็น 9 ขั้นตอน กล่าวคือ 1) การบรรยายลักษณะโครงการที่จะประเมิน 2) ทำความชัดเจนเกี่ยวกับข้อสรุปที่ต้องการ 3) การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุและผล 4) การทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลที่จะตามมา 5) การประเมินต้นทุน 6) การระบุและประเมินจุดประสงค์ 7) การเปรียบเทียบข้อวิจารณ์โครงการของฝ่ายตรงข้าม 8) การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับความสำคัญของโครงการ และ 9) การตัดสินใจในภาพรวมของโครงการ

โพรวัส (Provus. 1971) ได้เสนอขั้นตอนในการประเมิน โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การทำความเข้าใจในการออกแบบของโครงการ 2) การประเมินระหว่างดำเนินการ 3) การประเมินผลลัพธ์ชั่วคราว 4) การประเมินผลระยะยาว และ 5) การประเมินต้นทุนและกำไร

สตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam; et al. 1971) แบ่งขั้นตอนของการประเมินออกเป็น 3 ขั้นตอน กล่าวคือ 1) ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ผลการประเมินเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศ 2) การรวบรวม การจัดการ และการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ และ 3) การตีความและการรายงานข้อค้นพบต่อผู้ใช้ข้อมูลสารสนเทศ

โดยสรุปแล้วการประเมินโดยทั่วไปมีขั้นตอนในการดำเนินการที่สำคัญมากสามขั้นตอน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์และคำถามการประเมิน การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการประเมิน และการใช้ประโยชน์ผลการประเมินในการพัฒนางาน

ดังนั้นการประเมินอภิมานจึงมีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ 3 ขั้นตอน กล่าวคือ การกำหนดวัตถุประสงค์และคำถามสำหรับการประเมินอภิมาน การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการประเมินอภิมาน และการนำผลการประเมินอภิมานไปใช้ประโยชน์

8. การตัดสินคุณภาพการประเมินอภิมานใช้มาตรฐานอะไร

โดยปกติการประเมินใช้มาตรฐานด้านความเหมาะสมของการประเมิน ความเป็นไปได้ของการประเมิน ความถูกต้องของการประเมิน และประโยชน์ของการประเมิน รวมทั้งประสิทธิผล/ต้นทุนของการประเมิน นอกจากนี้ยังอาจใช้มาตรฐานของคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ก็ได้ ดังนั้นการตัดสินคุณภาพการประเมินในการประเมินอภิมานจึงควรใช้มาตรฐานที่คล้ายคลึงกันด้วย

โครงสร้างทางตรรกะของการประเมินอภิมาน

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1974: 74-79) ได้กล่าวถึงโครงสร้างทางตรรกะของการประเมินอภิมาน (A Logical Structure for Meta-evaluation) ว่าประกอบด้วยมิติ 3 ด้าน กล่าวคือ มิติด้านจุดมุ่งหมายของการประเมินอภิมาน (Purposes of Meta-evaluation) มิติด้านขั้นตอนในการกระบวนการประเมินอภิมาน (Steps in the Meta-evaluation Process) และมิติด้านสิ่งที่ประเมินในประเมินอภิมาน (Objects of Meta-evaluation) โดยมีรายละเอียดกล่าวคือ

มิติด้านจุดมุ่งหมายของการประเมินอภิมาน (Purposes of Meta-evaluation)

จุดมุ่งหมายของการประเมินอภิมานมี 2 ประการ คือ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจและเป็นความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) ดังนี้

1. การประเมินอภิมานนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ ซึ่งถือว่าการประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้า (Formative Meta-evaluation) เป็นการเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการ การใช้ประโยชน์ และต้นทุน/ประสิทธิผลของการประเมิน

2. การประเมินอภิมานนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) โดยต้องการให้การประเมินอภิมานให้ข้อมูลย้อนกลับในกระบวนการตัดสินคุณค่า/คุณภาพดีของงานประเมิน ทั้งนี้จุดมุ่งหมายของการประเมินอภิมานนี้เปรียบเสมือนการประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation)

มิติด้านขั้นตอนในการกระบวนการประเมินอภิमान (Steps in the Meta-evaluation Process)

ขั้นตอนในกระบวนการประเมินแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. การบรรยายสารสนเทศหรือแสดงสารสนเทศที่ต้องการโดยละเอียด
2. การจัดหาสารสนเทศที่ต้องการ
3. การประยุกต์ใช้สารสนเทศที่จัดหามาได้เพื่อการตัดสินใจ หรือความรับผิดชอบที่สามารถ

ตรวจสอบได้

มิติด้านสิ่งที่ประเมินในประเมินอภิमान (Objects of Meta-evaluation)

สิ่งที่ประเมินในการประเมินอภิमानแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. วัตถุประสงค์ในการประเมิน
2. การออกแบบการประเมิน
3. กระบวนการในการประเมิน
4. ผลการประเมิน

ซึ่งทั้งสามมิติดังกล่าวข้างต้น สามารถแสดงเป็นภาพความสัมพันธ์ในรูปตารางโครงสร้างของ
ตรรกะเกี่ยวกับการประเมินอภิमानได้ดังตาราง 10

ตาราง 10 โครงสร้างของตรรกะเกี่ยวกับการประเมินอภิमान

จุดมุ่งหมายของการประเมินอภิमान	ขั้นตอนในกระบวนการประเมินอภิमान	สิ่งในการประเมินอภิमान			
		วัตถุประสงค์ของการประเมิน	การออกแบบการประเมิน	กระบวนการในการประเมิน	ผลการประเมิน
1. เพื่อการตัดสินใจในการประเมิน (เป็นการประเมินอภิमानเชิงความก้าวหน้าและดำเนินการโดยคนในโครงการ)	การบรรยายหรือการแสดงผลสารสนเทศที่ต้องการโดยละเอียด	- ผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน - วัตถุประสงค์ของการประเมินที่เป็นไปได้ - เกณฑ์สำหรับการจัดระดับวัตถุประสงค์ของการประเมิน	- การออกแบบการประเมินที่เป็นทางเลือกอื่น - เกณฑ์สำหรับระดับของการออกแบบการประเมิน	- การกระจายงานและตารางสำหรับการออกแบบการประเมิน - การตรวจสอบในการบริหารสำหรับการออกแบบการประเมิน	- เกณฑ์เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ต้นทางคุณภาพผลกระทบของการประเมิน - จุดมุ่งหมายของผู้ใช้ผลการประเมิน
	การจัดการสารสนเทศที่ต้องการ	- การวิเคราะห์เหตุผลของวัตถุประสงค์ของการประเมิน - ระดับของวัตถุประสงค์ของการประเมิน	- ระดับของการออกแบบการประเมินที่เป็นทางเลือก	- ทบทวนการออกแบบการประเมิน - การควบคุมกระบวนการประเมิน	- ระดับคุณภาพของรายงาน - หลักฐานการใช้ผลการประเมินเพื่อตัดสินใจหรือความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ - ระดับของคุณค่าของรายงานการประเมิน - การควบคุมค่าใช้จ่ายในการประเมิน
	การประยุกต์สารสนเทศที่จัดหามาได้	- ข้อเสนอแนะสำหรับวัตถุประสงค์ของการประเมินที่เลือก	- ข้อเสนอแนะสำหรับการออกแบบการประเมินที่เลือก	- รายงานความก้าวหน้าและข้อคัดค้านเป็นระยะ - ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงการออกแบบหรือกระบวนการประเมิน	- การรายงานคุณภาพ ผลกระทบ ต้นทุน/ประสิทธิผลของการประเมินเป็นระยะ - ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงการรายงานการประเมิน

ตาราง 10 (ต่อ)

จุดมุ่งหมายของ การประเมิน อภิमान	ขั้นตอนใน กระบวนการ ประเมินอภิमान	สิ่งในการประเมินอภิमान			
		วัตถุประสงค์ของ การประเมิน	การออกแบบการ ประเมิน	กระบวนการใน การประเมิน	ผลการประเมิน
2. เพื่อความ รับผิดชอบที่ ตรวจสอบได้ใน การประเมิน (เป็นการ ประเมินอภิमानเชิง สรุปวม ซึ่ง ดำเนินการโดยคน นอกโครงการ)	การบรรยายหรือ การแสดง สารสนเทศที่ ต้องการโดย ละเอียด	- ผู้เกี่ยวข้องกับการ ประเมิน - เลือกวัตถุประสงค์ - เกณฑ์สำหรับการ ตัดสินวัตถุประสงค์ ของการประเมิน	- การเลือกรูปแบบ การประเมิน - การวิจารณ์คู่แข่ง - เกณฑ์สำหรับ ระดับของการ ออกแบบการ ประเมิน	- การกระจายงาน และตารางสำหรับ การเลือกรูปแบบ การประเมิน - การตรวจสอบใน การบริหารสำหรับ การทบทวนการ ออกแบบการ ประเมิน	- เกณฑ์เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ ต้นทุน คุณภาพ ผลกระทบของการ ประเมิน - จุดมุ่งหมายของ ผู้ใช้ผลการประเมิน
	การจัดการ สารสนเทศที่ ต้องการ	- ตรวจสอบความ ต้องการการประเมิน - ระดับของ ผู้เกี่ยวข้องของการ เลือกวัตถุประสงค์ การประเมิน - วิเคราะห์ วัตถุประสงค์การ ประเมินที่เกี่ยวข้อง เกณฑ์ ความ ต้องการและระดับ ผู้เกี่ยวข้อง	- ระดับของการ ออกแบบการ ประเมินที่เป็น ทางเลือก	- การศึกษาเฉพาะ กรณีของ กระบวนการ ประเมิน - การวิเคราะห์ ความไม่ลงรอยกัน ระหว่าง กระบวนการ ประเมินและการ เลือกรูปแบบการ ประเมิน	- ระดับคุณภาพของ รายงาน - หลักฐานการใช้ผล การประเมินเพื่อ ตัดสินใจหรือความ รับผิดชอบที่ ตรวจสอบได้ - ระดับของคุณค่า ของรายงานการ ประเมิน - การวิเคราะห์ต้นทุน ในการประเมิน
	การประยุกต์ สารสนเทศที่จัดหา มาได้	- การตัดสินใจสำหรับ การเลือก วัตถุประสงค์การ ประเมิน	- การตัดสินใจสำหรับ การเลือกการ ออกแบบการ ประเมิน	- การตัดสินใจสำหรับ การดำเนินการใน การออกแบบการ ประเมิน	- การตัดสินใจสำหรับ การดำเนินการใน การออกแบบการ ประเมิน

จากตารางโครงสร้างของตรรกะเกี่ยวกับการประเมินอภิมานนั้นสามารถสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินอภิมานนั้นจำแนกได้เป็น 2 ประการคือ ประการแรกเพื่อตัดสินใจในการประเมิน โดยเป็นการประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้าและดำเนินการโดยคนในโครงการ และประการที่สองเพื่อความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ในการประเมิน เป็นการประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม ซึ่งดำเนินการโดยคนนอกโครงการ ทั้งนี้ขั้นตอนในกระบวนการประเมินอภิมานตามจุดมุ่งหมายของการประเมินอภิมานทั้ง 2 ประการต่างก็มีสามขั้นตอนเหมือนกันคือ ขั้นตอนแรกเป็นการบรรยายหรือการแสดงผลสารสนเทศที่ต้องการโดยละเอียด ขั้นตอนที่สองเป็นการจัดหาสารสนเทศที่ต้องการ และขั้นตอนที่สามเป็นการประยุกต์ใช้สารสนเทศที่หามาได้ โดยในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการประเมินตามจุดมุ่งหมายของการประเมินอภิมานต่างก็มีวัตถุประสงค์ของการประเมิน การออกแบบการประเมิน กระบวนการประเมิน และผลการประเมินที่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปแล้ววัตถุประสงค์ การออกแบบ กระบวนการ และผลการประเมินอภิมานตามจุดมุ่งหมายแรกที่เป็นประเมินอภิมานเพื่อการตัดสินใจในการประเมินจะเน้นไปที่การรายงานคุณภาพ ผลกระทบ ต้นทุน ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพเป็นระยะเพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงรายงานการประเมิน

ในส่วนของวัตถุประสงค์ การออกแบบ กระบวนการ และผลการประเมินอภิมานตามจุดมุ่งหมายประการที่สองที่เป็นประเมินอภิมานเพื่อความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ในการประเมินนั้น จะเน้นที่การตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพ การใช้ประโยชน์และต้นทุน ประสิทธิภาพของกิจกรรมการประเมินเป็นหลัก

ขั้นตอนการประเมินอภิมาน

การประเมินอภิมานประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงานเช่นเดียวกับการประเมินทั่วไป แต่จะมีขั้นตอนการสังเคราะห์ผลการประเมินงานประเมินเพิ่มมาอีกขั้นตอนหนึ่ง Scriven. (2003); Scott-little, Hamann ;and Jurs. (2002: 387-419); Harvey. (1999); นงลักษณ์ วิรัชชัย (2546: 30-31) ได้สรุปว่าการประเมินอภิมานมีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินอภิมาน

การดำเนินงานขั้นตอนนี้เป็นการระบุความจำเป็น เหตุผลที่ต้องการประเมินอภิมาน พร้อมระบุจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการประเมินอภิมาน

ขั้นตอนที่ 2 เสาะค้นงานประเมิน/นักประเมิน

ขั้นตอนนี้เป็นการเสาะค้นหางานประเมิน/นักประเมินซึ่งจะนำมาประเมินอภิมาน ในบางกรณีอาจมีงานประเมินอภิมานที่ต้องการประเมินอภิมานแล้วก็ได้ ในกรณีที่ยังไม่มีอาจจะต้องเสาะค้นตาม

หลักการเสาะค้นงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์งานวิจัย ในกรณีที่เป็นการศึกษาประเมินนักประเมินต้องกำหนดคุณสมบัติหรือขอบข่ายของนักประเมินที่จะนำมาประเมินอภิमान

ขั้นตอนที่ 3 บรรยายลักษณะงานประเมิน/นักประเมิน

การดำเนินงานขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาบรรยายลักษณะของงานประเมิน/นักประเมินซึ่งจะนำมาประเมินอภิमान ลักษณะของรายงานที่ได้จะเป็นรายงานบรรยายลักษณะธรรมชาติของกระบวนการประเมินที่ใช้ ตั้งแต่วัตถุประสงค์ของการประเมิน ลักษณะของนักประเมิน การบรรยายสิ่งที่ถูกประเมิน การสร้างเครื่องมือประเมินและการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอผลการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ประเมินว่ามีลักษณะอย่างไร

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน

การดำเนินงานขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบคุณภาพงานประเมิน/นักประเมิน โดยวิเคราะห์ว่างานประเมิน/นักประเมินมีลักษณะสอดคล้องตรงตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมากน้อยเพียงใด การดำเนินงานขั้นตอนนี้อาจใช้บัญชีตรวจสอบงานประเมินหลักที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพของงานประเมินของ The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation ก็ได้ นอกจากนี้นักประเมินยังต้องตรวจสอบคุณภาพของแผนแบบการวิจัยที่ใช้ในการประเมินด้วย

ขั้นตอนที่ 5 การสังเคราะห์งานประเมิน

หลังจากการดำเนินงานในขั้นตอนที่สี่ เมื่อนักประเมินพบว่างานประเมิน/นักประเมินมีคุณภาพตรงตามที่ต้องการ นักประเมินจะดำเนินการสังเคราะห์งานประเมิน/ลักษณะของนักประเมินทั้งในส่วนที่เป็นผลการประเมินและการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ สรุปและอภิปรายผลการสังเคราะห์หากงานประเมินใช้แบบแผนวิจัยเชิงทดลอง นักประเมินอภิमानจะสังเคราะห์ขนาดอิทธิพล (Effect Size) ของงานประเมินด้วย

ขั้นตอนที่ 6 เสนอรายงานประเมินอภิमानและการนำไปใช้

ขั้นตอนนี้เป็นการสรุปผลการประเมินอภิमानทั้งหมดจัดทำเป็นรายงาน นักประเมินอภิमानต้องให้ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายเกี่ยวกับการนำผลการประเมินอภิमानไปใช้ประโยชน์ ทั้งในการปรับปรุงงานประเมินที่นำมาประเมินอภิमानและปรับปรุงวิธีการประเมินอภิमानด้วย

นอกจากนี้สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2000: 100) ได้ระบุถึงขั้นตอนในกระบวนการประเมินอภิमानว่าประกอบด้วย 10 ขั้นตอน กล่าวคือ

1. จัดเตรียมสิ่งที่มีผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการประเมินอภิमान
2. กำหนดคุณสมบัติของทีมนักประเมินอภิमान
3. นิยามคำถามการประเมินอภิमान

4. กำหนดและให้การยอมรับมาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินอภิमान
5. กำหนดกรอบข้อตกลงในการประเมินอภิमान
6. รวบรวมและทบทวนสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
7. รวบรวมสารสนเทศใหม่ๆ ที่จำเป็น โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจ
8. วิเคราะห์สารสนเทศเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และทำการตัดสินคุณภาพการประเมินตามมาตรฐานการประเมินที่กำหนด
9. จัดเตรียมและนำเสนอรายงานการประเมินอภิमान
10. ช่วยเหลือผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ในการตีความและประยุกต์ใช้ข้อค้นพบที่ได้จากการประเมินอภิमान

เกณฑ์การประเมินอภิमान

สิ่งสำคัญประการหนึ่งของการประเมินอภิमानก็คือ “เกณฑ์การประเมินอภิमान” ที่เป็นมาตรฐานที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการพิจารณาตัดสินคุณค่างานประเมิน ทั้งนี้เกณฑ์การประเมินอภิमानที่สำคัญมีอยู่ 2 แนวทางได้แก่ เกณฑ์การประเมินอภิमानตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam; et al.) และเกณฑ์การประเมินอภิमानตามแนวคิดของสคริฟเวน (Scriven) โดยมีรายละเอียดของแต่ละแนวคิดดังต่อไปนี้

1. เกณฑ์การประเมินอภิमानตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมและคณะ

คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) ซึ่งมีสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นผู้อำนวยการได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานสำหรับการตัดสินคุณภาพการประเมินทางการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) จำนวน 30 เกณฑ์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (Madaus, Scriven; and Stufflebeam. 1984: 395-404; Worthen; and Sander. 1987:371-375; Popham. 1993: 348-352; ศิริชัย กาญจนวาสี. 2545: 175-181)

1. มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) เป็นมาตรฐานที่มีเจตนาเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินนั้นให้สารสนเทศที่จำเป็นแก่ผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยเกณฑ์จำนวน 8 ข้อดังนี้

U1 การระบุผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการใช้สารสนเทศ: จะเป็นการระบุผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับการประเมินหรือผู้ต้องการใช้สารสนเทศในการประเมิน

U2 ความเป็นที่น่าเชื่อถือของผู้ประเมิน: ผู้ประเมินจะต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงวิธีการประเมิน ผู้ประเมินจะต้องเป็นที่น่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับ ตลอดจนมีความซื่อสัตย์ (น่าไว้วางใจ)

U3 การรวบรวมข้อมูลครอบคลุมและตอบสนองความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้อง: การรวบรวมสารสนเทศจะต้องมีความครอบคลุมและเลือกใช้สารสนเทศที่ตรงกับวัตถุประสงค์การประเมิน ตลอดจนตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เกี่ยวข้อง

U4 การแปลความหมายและการตัดสินคุณค่ามีความชัดเจน: การแปลความหมายจากข้อค้นพบที่ได้จะต้องให้มุมมอง กระบวนการและเหตุผล โดยจะต้องบรรยายอย่างระมัดระวัง และการตัดสินคุณค่าจะต้องมีความยุติธรรม

U5 รายงานการประเมินมีความชัดเจนทุกขั้นตอน: รายงานการประเมินจะต้องบรรยายตั้งแต่วัตถุประสงค์ของการประเมิน บริบทของการประเมิน ความมุ่งหมาย กระบวนการและข้อค้นพบของการประเมิน โดยจะต้องมีการอธิบายให้ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลการประเมินได้เข้าใจว่า ประเมินอะไร ประเมินทำไม ใช้สารสนเทศอะไร บทสรุปเป็นอย่างไร และมีข้อเสนอแนะอะไรบ้าง

U6 การเผยแพร่ผลการประเมินไปยังผู้เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง: ข้อค้นพบที่ได้จากการประเมินจะต้องเผยแพร่ไปยังผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน โดยที่ผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินสามารถประเมินและนำข้อค้นพบไปใช้ได้

U7 รายงานการประเมินเสร็จทันเวลาสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์: รายงานการประเมินจะต้องเสร็จทันเวลา ผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินสามารถใช้สารสนเทศที่ได้จากรายงานการประเมินมากที่สุด

U8 การประเมินส่งผลกระทบต่อในการกระตุ้นให้มีการดำเนินการประเมินต่อไปอย่างต่อเนื่อง: การประเมินจะต้องกระตุ้นให้เกิดการวางแผนและปฏิบัติต่อไป

2. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) เป็นมาตรฐานที่มีเจตนาเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินนั้นสอดคล้องกับความเป็นจริง สามารถปฏิบัติได้จริง มีความรอบคอบถ่วงถ่วงที่ประหยัดและคุ้มค่า ประกอบด้วยเกณฑ์จำนวน 3 ข้อดังนี้

F1 วิธีการประเมินสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง: กระบวนการของการประเมินสามารถปฏิบัติได้จริง

F2 การเป็นที่ยอมรับได้ทางการเมือง: การออกแบบและการปฏิบัติการประเมินควรได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

F3 ผลที่ได้มีความคุ้มค่า: การประเมินควรได้รับสารสนเทศที่เพียงพอที่จะพิสูจน์ถึงความถูกต้อง เพื่อที่จะสามารถปรับปรุง ขยายงานหรือการล้มเลิก

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) เป็นมาตรฐานที่มีเจตนาเพื่อให้คำนึงถึงกฎ ระเบียบ จริยธรรม/จรรยาบรรณ และความปลอดภัยของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน ประกอบด้วยเกณฑ์จำนวน 8 ข้อดังนี้

P1 การกำหนดข้อตกลงของการประเมินอย่างเป็นทางการ: มีการกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นในการประเมิน (ทำไมถึงประเมิน ประเมินอย่างไร ใครเป็นผู้ให้ข้อมูล ประเมินเมื่อใด)

P2 การแก้ปัญหาของความขัดแย้งในการประเมินด้วยความเป็นธรรมและโปร่งใส: การให้ความสนใจเกี่ยวกับความขัดแย้ง (ที่เกิดขึ้นและหลีกเลี่ยงไม่ได้) และการปฏิบัติกับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างซื่อสัตย์และตรงไปตรงมา

P3 รายงานผลการประเมินอย่างตรงไปตรงมา เปิดเผยและคำนึงถึงข้อจำกัดของการประเมิน: การรายงานการประเมินจะต้องมีความตรงไปตรงมา ซื่อสัตย์ เปิดเผย ตรงกับข้อค้นพบที่ได้จากการประเมิน และบอกถึงข้อจำกัดของการประเมินด้วย

P4 มีการให้ความสำคัญต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณะ: การประเมินจะต้องให้ความเคารพและรับรองสิทธิในการรับรู้ข่าวสาร โดยจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและสิทธิส่วนบุคคล

P5 การคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง: การประเมินจะต้องออกแบบและปฏิบัติโดยคำนึงถึงสิทธิและความปลอดภัยของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้จะต้องให้ความเคารพและปกป้องกลุ่มตัวอย่าง

P6 การเคารพสิทธิในการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง: ผู้ประเมินจะต้องเคารพสิทธิ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน

P7 มีรายงานผลการประเมินที่สมบูรณ์ ยุติธรรมและเสนอทั้งจุดเด่น จุดด้อยของสิ่งที่ประเมิน: รายงานการประเมินจะต้องมีความสมบูรณ์และยุติธรรมในการนำเสนอจุดเด่นและจุดด้อยของสิ่งที่ทำการประเมิน

P8 ผู้ประเมินทำการประเมินด้วยความรับผิดชอบและมีจรรยาบรรณ: ผู้ประเมินจะต้องใช้ทรัพยากรอย่างรอบคอบ มีความรับผิดชอบและมีจริยธรรม/จรรยาบรรณ

4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) เป็นมาตรฐานที่มีเจตนาเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินเป็นไปอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา มีการใช้เทคนิควิธีการเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจคุณค่าทางด้านรูปธรรมและนามธรรมของสิ่งที่ทำการประเมิน ประกอบด้วยเกณฑ์จำนวน 11 ข้อดังนี้

A1 มีการระบุวัตถุประสงค์ของการประเมินอย่างชัดเจน: วัตถุประสงค์ของการประเมินจะต้องได้รับการตรวจสอบอย่างดี และจะต้องมีความชัดเจน

A2 มีการวิเคราะห์บริบทของการประเมินอย่างเพียงพอ: จะต้องมีการตรวจสอบรายละเอียดของบริบทการประเมินในรายงานการประเมิน

A3 มีการบรรยายจุดประสงค์และกระบวนการประเมินอย่างชัดเจน:
วัตถุประสงค์และกระบวนการประเมินจะต้องมีการบรรยายอย่างละเอียด เพียงพอและสามารถปฏิบัติได้

A4 มีการบรรยายแหล่งข้อมูลและการได้มาอย่างชัดเจน: จะต้องมีการบรรยายแหล่งสารสนเทศ (ข้อมูล) ที่จะใช้อย่างละเอียด ชัดเจนและเพียงพอ

A5 การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความตรง: เครื่องมือและกระบวนการประเมินจะต้องมีความตรง และได้สารสนเทศที่ถูกต้องแม่นยำ

A6 การพัฒนาเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเที่ยง: เครื่องมือและกระบวนการประเมินจะต้องมีความเที่ยง และได้สารสนเทศที่มีความคงเส้นคงวา

A7 มีการจัดระบบควบคุมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และการรายงาน: การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และการรายงานในการประเมินได้รับการพิจารณา/ตรวจสอบเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ไม่มีข้อบกพร่องผิดพลาด

A8 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ: มีการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในการประเมิน เพื่อสนับสนุนการแปลความหมายของผลการประเมิน

A9 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ: มีการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการประเมิน เพื่อสนับสนุนการแปลความหมายของผลการประเมิน

A10 มีการลงสรุปที่มีเหตุผลและมีผลการประเมินสนับสนุน: การสรุปผลการประเมินจะต้องมีความแน่นอน ชัดแจ้ง มีเหตุผลสนับสนุน

A11 มีการเขียนรายงานที่มีความเป็นปรนัย (Objectivity): การเขียนรายงานการประเมินจะต้องมีความชัดเจนถูกต้องตามข้อค้นพบจากการประเมิน โดยปราศจากข้อคิดเห็นที่ลำเอียงของผู้ประเมิน

นอกจากนี้สตัฟเฟิลบีมและมาดาอัส (Stufflebeam; and Madaus. 1984: 404) ได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเกณฑ์การประเมินอภิमान 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ข้างต้นกับขั้นตอน/ภาระงาน (Tasks) ในการประเมิน (ซึ่งประกอบด้วย 10 ขั้นตอน/ภาระงาน กล่าวคือ 1) การตัดสินใจที่จะทำการประเมิน (Deciding Whether to do a Study) 2) การกำหนดเป้าหมายการประเมิน (Clarity and Assessing Purpose) 3) การเป็นที่ยอมรับได้ทางการเมือง (Ensure Political Viability) 4) การทำสัญญา (Contract) 5) การจัดทีมผู้ประเมิน (Staff the Study) 6) การบริหารจัดการ/ดำเนินการประเมิน (Manage the Study) 7) การรวบรวมข้อมูล (Collect Data) 8) การวิเคราะห์ข้อมูล (Analyze Data) 9) การรายงานข้อค้นพบ (Report Findings) และ 10) การนำผลการประเมินไปใช้ (Apply Results)) ในรูปตารางความสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

ตาราง 11 ความสัมพันธ์ของเกณฑ์การประเมินอภิमानและขั้นตอนการประเมิน

เกณฑ์ การ ประเมิน อภิमान	ขั้นตอนการประเมิน									
	1.การตัดสินใจที่จะ ประเมิน	2.การกำหนด เป้าหมาย	3. การเป็นที่ยอมรับ ทางการเมือง	4.การทำสัญญา	5.การจัดทีมผู้ ประเมิน	6.การดำเนินการ ประเมิน	7.การรวบรวมข้อมูล	8.การวิเคราะห์ ข้อมูล	9.การรายงาน ข้อค้นพบ	10.การนำผลประเมิน ไปใช้
U1	ü	ü	ü	ü		ü			ü	ü
U2	ü		ü	ü	ü	ü	ü			
U3				ü			ü			
U4		ü	ü				ü	ü	ü	ü
U5						ü			ü	
U6			ü	ü		ü			ü	ü
U7				ü					ü	
U8	ü	ü	ü						ü	ü
F1			ü				ü	ü		
F2	ü		ü	ü	ü	ü	ü			ü
F3	ü	ü				ü				
P1	ü		ü	ü		ü	ü			ü
P2	ü	ü	ü	ü	ü	ü				ü
P3				ü					ü	
P4			ü	ü					ü	
P5			ü	ü		ü	ü			ü
P6			ü			ü	ü			
P7							ü		ü	ü
P8			ü	ü		ü				
A1	ü	ü		ü			ü	ü	ü	
A2	ü	ü					ü	ü	ü	ü
A3	ü	ü	ü	ü		ü	ü		ü	ü
A4			ü				ü		ü	
A5							ü			
A6							ü			
A7						ü	ü			
A8								ü		
A9								ü		
A10		ü						ü	ü	ü
A11			ü		ü				ü	

จากตาราง 11 จะเห็นได้ว่าเกณฑ์การประเมินที่กำหนดโดยคณะกรรมการกำหนดมาตรฐาน การประเมินทางการศึกษาทั้ง 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์นั้น มีความครอบคลุมภาระงานของการประเมิน ในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การตัดสินใจที่จะประเมิน การกำหนดเป้าหมายของการประเมิน การเป็นการ เป็นที่ยอมรับได้ทางการเมือง การทำสัญญา การจัดทีมผู้ประเมิน การบริหารจัดการ/ดำเนินการ ประเมิน การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การรายงานข้อค้นพบ และการนำผลการประเมินไปใช้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้เกณฑ์การประเมินดังกล่าวมาใช้ในการประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการ ประเมินหลักสูตรต่อไป

2. เกณฑ์การประเมินอภิमानตามแนวคิดของสคริฟเวน

สคริฟเวน (Scriven, 1991: 230-231) ได้เสนอรายการตรวจสอบการประเมินหลัก (The Key Evaluation Checklist : KEC) เพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพงานประเมินในการประเมินอภิमान โดย แบ่งออกเป็น 13 ประเด็น ซึ่งครอบคลุมประเด็นการตรวจสอบตั้งแต่ก่อนเริ่มต้นการประเมินจนกระทั่ง การวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยมีรายละเอียดของรายการตรวจสอบการประเมินดังนี้

1. **การบรรยาย (Description)** เป็นการบรรยายเกี่ยวกับสิ่งที่จะประเมิน การออกแบบการ ประเมิน การกำหนดทีมประเมิน หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ การกำหนดระยะเวลาในการประเมิน รวมถึง แหล่งข้อมูลที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. **ภูมิหลังและบริบท (Background and Context)** เป็นการระบุผู้ต้องการทราบผลการ ประเมิน รวมถึงผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการประเมิน

3. **ผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน (Consumer)** เป็นการระบุถึงผู้เกี่ยวข้อง ผู้รับฟัง/รับทราบ/ อ่านผลของการประเมิน

4. **แหล่งที่มาของการประเมิน (Resources)** เป็นการระบุถึงแหล่งที่จะได้มาซึ่งสารสนเทศ ในการประเมิน

5. **คุณค่าของการประเมิน (Values)** เป็นการระบุถึงคุณค่าสำหรับการประเมิน อาทิเช่น การ ตรงต่อเวลา (ทันเวลา) ความคุ้มค่า ความยุติธรรม ความตรง (Validity) ความเหมาะสมและตรงกับ ความต้องการของผู้ต้องการทราบผลการประเมิน

6. **กระบวนการในการประเมิน (Process)** เป็นการระบุถึงการออกแบบและวิธีการปฏิบัติ ในการประเมินที่จะต้องมีความเหมาะสมและถูกต้อง โดยอาจจะพิจารณาจากกรที่มีกรอำนวยความสะดวก ในการประเมิน การรายงานและเผยแพร่ผลการประเมิน การพิจารณาถึงความเป็นส่วนตัวของ ผู้ให้ข้อมูล ความน่าเชื่อถือและความรับผิดชอบของผู้ประเมิน การพิจารณาถึงผลกระทบที่เกิดจากการ ประเมิน

7. **ผลลัพธ์ของการประเมิน (Outcomes)** เป็นการรายงานผลดีและผลเสียของการประเมินในขอบเขตที่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้า

8. **ความคุ้มค่าของการประเมิน (Costs)** เป็นการพิจารณาค่าใช้จ่ายในการประเมิน ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน

9. **การเปรียบเทียบผลการประเมิน (Comparisons)** เป็นการพิจารณาเปรียบเทียบผลการประเมิน ซึ่งอาจจะเป็นการตัดสินอย่างไม่เป็นทางการ หรือการใช้โมเดลอื่นๆ มาช่วยในการเปรียบเทียบ

10. **การสรุปอ้างอิงผลการประเมิน (Generalizability)** เป็นการพิจารณาถึงการที่ผู้อื่นสามารถนำผลของการประเมินไปใช้ในการออกแบบสำหรับการประเมินต่อไป

11. **ความสำคัญของการประเมิน (Significance)** เป็นการพิจารณาโดยการสังเคราะห์ทุกข้อที่กล่าวมาข้างต้น โดยการพิจารณาผลที่ได้จากการอ่านที่เกี่ยวกับคุณค่าของงานประเมิน

12. **ข้อเสนอแนะในการประเมิน (Recommendation)** เป็นการพิจารณาถึงข้อเสนอแนะสำหรับผู้อ่านงานประเมิน ทั้งนี้อาจจะมีสิ่งที่เหมาะสมหรือสิ่งที่ไม่เหมาะสมให้ทำตาม อาทิเช่น ปฏิเสธให้ทำตาม ให้มีการทำซ้ำเพื่อยืนยัน หรือนำไปดำเนินการต่อ เป็นต้น

13. **การรายงาน (Report)** เป็นการรายงานผลการประเมิน

เมื่อพิจารณาเกณฑ์การประเมินอภิमानทั้ง 2 แนวคิดข้างต้น พบว่าเกณฑ์การประเมินอภิमानตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam; et al.) และแนวคิดของสคริฟเวน (Scriven) มีความสอดคล้องและคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเกณฑ์การประเมินอภิमानต่างก็มีความครอบคลุมกระบวนการประเมิน ตั้งแต่ก่อนเริ่มมีการประเมินจนกระทั่งถึงขั้นตอนของการนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประโยชน์ แต่ก็พบว่าเกณฑ์การประเมินอภิमानตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมและคณะจะมีความละเอียดมากกว่าเกณฑ์การประเมินของสคริฟเวน อาจเนื่องมาจากเกณฑ์การประเมินตามแนวคิดของสคริฟเวนมีการกล่าวถึงเกณฑ์การประเมินอภิमानไว้เป็นประเด็นอย่างกว้างๆ แต่ครอบคลุมสาระการประเมิน ในขณะที่เกณฑ์การประเมินอภิमानตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมและคณะมีการแบ่งเกณฑ์การประเมินอภิमानออกเป็นรายมาตรฐาน และภายใต้มาตรฐานแต่ละด้านได้มีเกณฑ์การประเมินที่กล่าวถึงรายละเอียดของการประเมินไว้อย่างครอบคลุมขั้นตอนการประเมิน เพื่อให้เห็นถึงความสอดคล้องสัมพันธ์กันของเกณฑ์การประเมินอภิमानทั้ง 2 แนวคิด ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ออกเป็นตารางเมตริกซ์แสดงความสัมพันธ์ของเกณฑ์การประเมินอภิमानทั้ง 2 แนวคิด ดังต่อไปนี้

ตาราง 12 ความสัมพันธ์ของเกณฑ์การประเมินอภิมานตามแนวคิดของสตีฟเฟิลบีมและคณะ และแนวคิดของสคริฟเวน

แนวคิด สตีฟ เฟิล บีม	แนวคิดของสคริฟเวน												
	การบรรยาย	ภูมิหลังและ บริบท	ผู้เกี่ยวข้อง	แหล่งที่มา	คุณค่า	กระบวนการ	ผลลัพธ์	ความคุ้มค่า	การ เปรียบเทียบ	การสรุป อ้างอิง	ความสำคัญ	ข้อเสนอแนะ	การรายงาน
U1		ü	ü										
U2	ü												
U3	ü												
U4					ü	ü			ü				
U5													ü
U6										ü			
U7	ü				ü					ü			
U8							ü				ü	ü	
F1						ü							
F2		ü	ü			ü							
F3					ü			ü		ü			
P1					ü								
P2						ü							
P3					ü		ü						
P4						ü							
P5						ü							
P6	ü					ü							
P7						ü	ü				ü	ü	
P8						ü							
A1	ü												
A2	ü	ü											
A3	ü												
A4	ü			ü									
A5						ü							
A6						ü							
A7						ü							
A8						ü							
A9						ü							
A10							ü				ü		
A11						ü							ü

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินอภิมาน

ในตอนี่ 3 เป็นการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินอภิมานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการประเมิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินอภิมาน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินอภิมานทั้งที่เป็นของไทยและต่างประเทศพบว่าประเด็นที่ทำการประเมินอภิมานนั้นจะเป็นการประเมินอภิมานโครงการด้านการศึกษาและด้านสาธารณสุข โดยการประเมินอภิมานโครงการด้านการศึกษาจำนวน 9 เรื่อง ได้แก่ 1) เนติ เฉลยวาเรศ (2541: 1-133) ที่ได้ประเมินอภิมานการใช้แบบจำลองซิปในการประเมินโครงการการศึกษา 2) อมรรัตน์ พันธุ์งาม (2543: 1-161) ได้พัฒนาระบบการประเมินแฟ้มผลงานและการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินแฟ้มผลงาน โดยการประยุกต์ใช้การประเมินอภิมาน 3) สมหวัง พิธิยานุวัฒน์; และ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2547) ที่ได้ประเมินอภิมานและวิเคราะห์อภิมานรายงานการประเมินหลักสูตรสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 4) นงลักษณ์ วิรัชชัย; และวรรณิ์ เจตจำนงนุช (2548) ได้สังเคราะห์รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา 5) แกลลีส กอส (Gallegos. 1994: 41-54) ประเมินอภิมานรูปแบบการประเมินโรงเรียนร่วมกับ The Center for Research on Educational Accountability and Teacher Evaluation: CREATE) 6) ลี (Lee. 1995: 271) ประเมินอภิมานการปฏิบัติงานของสถาบันเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยได้ทุกวัน 7) ฟินน์; และคนอื่น (Finn; et al. 1997: 159-174) ประเมินโครงการระบบการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนในเมืองนิวยอร์ก 8) ออพสตัน (Owston. 2000: 1-16) ประเมินอภิมานกรณีศึกษา 6 กรณีเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางเว็บ (Web-Based) และ 9) สก็อตต์-ลิตเติล, ฮามานน์; และเจอร์ส (Scott-Little, Hamann; and Jurs. 2002: 387-419) ประเมินกิจกรรมหลังเรียน (After-School Program) ของโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกาด้วยการประเมินอภิมานวิธีวิทยาและการสังเคราะห์ข้อค้นพบ

ในส่วนของการประเมินอภิมานโครงการด้านสาธารณสุขจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) เวห์บา (Wahba. 1990: 190) ประเมินอภิมานรายงานที่เกี่ยวกับโครงการอบรมเลี้ยงดูทารกแรกเกิดของประเทศอินเดีย เซียร์ราลีโอน เมียนมาร์ และกานา 2) มอริส-คู (Morris-Khoo. 1991: 148) ประเมินเชิงความก้าวหน้า (Formative Evaluation) และประเมินอภิมานโครงการการศึกษาด้านโรคเบาหวาน 3) บอยด์; และวินเซอร์ (Boyd; and Windsor. 1993: 327-345) ประเมินอภิมานงานวิจัยเกี่ยวกับการแทรกการศึกษาด้านโภชนาการ (Nutrition Education) ในหญิงที่กำลังตั้งครรภ์ 4) วินเซอร์; บอยด์; และออร์ลีอันส์ (Windsor, Boyd; and Orleans. 1998: 419-439) ประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับโครงการหยุดสูบบุหรี่ในหญิงที่กำลังตั้งครรภ์

ทั้งนี้การประเมินอภิมานดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นการประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation) ยกเว้นงานวิจัยของฟินน์; และคนอื่น (Finn; et al. 1997: 159-174) ที่เป็นการประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้าและเชิงสรุปรวม (Formative and Summative Meta-evaluation) จำนวนรายงาน/จำนวนงานวิจัยที่นำมาทำการประเมินอภิมานนั้น อยู่ระหว่าง 1 ถึง 51 เรื่อง โดยอมรรัตน์ พันธุ์งาม (2543) นอกจากจะทำการประเมินอภิมานเอกสารจำนวน 19 เรื่อง แล้วยังได้มีการประเมินอภิมานรายงานการศึกษาระดับปริญญาโทจำนวน 24 เรื่องประกอบด้วย เมื่อพิจารณาถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินอภิมานพบว่า นักวิจัยจะใช้เกณฑ์การประเมิน 2 รูปแบบ คือ เกณฑ์การประเมินอภิมานที่กำหนดโดยคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา จำนวน 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) เน้นความเข้าใจและเทคนิคการประเมินที่ถูกต้องเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เพียงพอในการตัดสินใจ จำนวน 11 เกณฑ์ 2) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) เน้นการออกแบบและดำเนินการประเมินที่คำนึงถึงสิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้อง และจริยธรรม กฎหมาย จำนวน 8 เกณฑ์ 3) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) เน้นการสะท้อนผลที่เป็นจริงเกี่ยวกับโครงการ จำนวน 3 เกณฑ์ และ 4) มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standard) เน้นการสนองตอบต่อการใช้สารสนเทศที่ครอบคลุม ทันเวลา การมีผลสะท้อนต่อการนำไปใช้ จำนวน 8 เกณฑ์ ในส่วนของเกณฑ์การประเมินอภิมานที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเองนั้น บอยด์; และวินเซอร์ (Boyd; and Windsor. 1993: 327-345) กำหนดจำนวน 5 เกณฑ์ ได้แก่ 1) การออกแบบการวิจัย 2) ความเป็นตัวแทน ขนาดตัวอย่าง และอำนาจในการประมาณค่า 3) การบรรยายคุณลักษณะพื้นฐานของประชากร 4) คุณภาพในการวัด และ 5) ความเหมาะสมและการสะท้อนผลของกระบวนการในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และวินเซอร์; บอยด์; และออร์ลีอันส์ (Windsor; Boyd; and Orleans. 1998: 419-439) กำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการประเมินจำนวน 5 เกณฑ์ ได้แก่ 1) การออกแบบการวิจัย 2) ความเป็นตัวแทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ 3) คุณลักษณะของประชากร 4) คุณภาพในการวัด และ 5) การทำซ้ำได้

เมื่อพิจารณาถึงผู้ทำการประเมินอภิมานพบว่า ส่วนใหญ่ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประเมินอภิมานด้วยตนเอง แต่ก็พบว่างานวิจัยของเวห์บา (Wahba. 1990: 190) แกลลิกอส (Gallegos. 1994: 41-54) และฟินน์; และคนอื่น (Finn; et al. 1997: 159-174) ใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3-4 คนในการประเมินอภิมาน นอกจากนี้ยังพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินอภิมานดังกล่าวนี้มีการสังเคราะห์ผลการประเมินเพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบการประเมินด้วย ได้แก่ งานวิจัยของอมรรัตน์ พันธุ์งาม (2543) และ แกลลิกอส (Gallegos. 1994) โดยแกลลิกอสได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อสังเคราะห์รูปแบบการประเมินจากประเด็น 1) ความมุ่งหมายของการประเมิน (Purpose) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นรูปแบบการตรวจสอบความสอดคล้อง (Compliance Monitoring Models) เน้นปัจจัย

นำเข้ามามากกว่ากระบวนการ ประเภทที่สองเป็นรูปแบบการตรวจสอบวินิจฉัย (Diagnostic Monitoring Models) เน้นการปรับปรุงนักเรียน เป็นการประเมินเชิงความก้าวหน้า (Formative) และประเภทที่สามเป็นรูปแบบการตรวจสอบการปฏิบัติ (Performance Monitoring Models) เน้นผลสัมฤทธิ์ เป็นการประเมินเชิงสรุปรวม (Summative) 2) กระบวนการ (Process) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) กระบวนการประเมินแบบการประเมินด้วยตนเอง (Self-Study) 2) ความต้องการให้ผู้ประเมินภายนอกมาตรวจเยี่ยม (Visitation) และ 3) การประเมินอย่างเป็นทางการ (Desk Audit) 3) ระดับของโรงเรียน (Levels Focus) แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ 1) ระดับประถมศึกษา 2) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 4) ทุกระดับ และ 5) ระดับรัฐ 4) บทบาทการประเมิน (Intended Focus) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การประเมินเชิงความก้าวหน้า (เพื่อการปรับปรุง) และการประเมินเชิงสรุปรวม (เพื่อมุ่งการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ) 5) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Focus) แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงคุณภาพ และทั้ง 2 แบบ 6) การวางแผนและการตัดสินใจ (Planning/Decision Making) ใช้รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP) ของสตัฟเฟิลบีม โดยแบ่งออกเป็น การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) 7) การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability Strands) แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ความเจริญงอกงาม (Growth) (เป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาจากความต้องการ) ความเป็นธรรม (Equity) (เน้นความเสมอภาคทางโอกาส) ความเป็นไปได้ (Feasibility) (เน้นที่ความเหมาะสมของแผนและทรัพยากร) และความยอดเยี่ยม (Excellence) (เน้นการสอนที่ดี ผลการปฏิบัติของนักเรียนที่ดี) 8) มาตรฐานการประเมินอภิमान (Meta-evaluation Standards) แบ่งออกเป็น 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ คือ มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standard) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) และ มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) 9) ระบบการประเมิน (System Focus) เป็นการระบุระดับของปฏิสัมพันธ์หรือความสัมพันธ์เกี่ยวกับความต้องการในการประเมินโรงเรียนและประเมินระบบโรงเรียน เช่น การจัดเตรียมเกี่ยวกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน และ 10) จุดแข็งของโครงการ (Unique Strengths) เป็นการระบุจุดแข็งในรูปแบบการประเมิน

จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินอภิमानข้างต้นทั้งของไทยและต่างประเทศสามารถสรุปได้ในตาราง 13

ตาราง 13 สรุปสาระงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินอภิมาน

ผู้วิจัย (ปีที่ทำวิจัย)	ประเด็น ที่ทำวิจัย	ประเภทการ ประเมินอภิมาน	เกณฑ์ที่ใช้ในการ ประเมินอภิมาน	จำนวน งานวิจัย	ผู้ประเมิน อภิมาน
เนติ เฉลียววาเรศ (2541)	การใช้แบบจำลองชิป ในการประเมิน โครงการทาง การศึกษา	Summative Meta-evaluation	คณะกรรมการกำหนด มาตรฐานการประเมิน ทางการศึกษา	46 เรื่อง	ผู้วิจัย
อมรรัตน์ พันธ์งาม (2543)	พัฒนากระบวนการ ประเมินเพิ่มผลงาน และการใช้ประโยชน์ จากเพิ่มผลงาน	Summative Meta-evaluation	คณะกรรมการกำหนด มาตรฐานการประเมิน ทางการศึกษา + รายการตรวจสอบการ ประเมิน	19 เรื่อง + 24 รายงาน การศึกษา ภาคสนาม	ผู้วิจัย
สมหวัง พิธิยานุวัฒน์; และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2547)	ประเมินอภิมานและ วิเคราะห์อภิมาน รายงานการประเมิน หลักสูตรสถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์	Summative Meta-evaluation	คณะกรรมการกำหนด มาตรฐานการประเมิน ทางการศึกษา	22 เรื่อง	ผู้วิจัย
นางลักษณ์ วิรัชชัย; และวรวรรณี เจตจำนงนุช (2548)	การสังเคราะห์ รายงานผลการ ประเมินคุณภาพ ภายนอก ระดับอุดมศึกษา	Summative Meta-evaluation	คณะกรรมการกำหนด มาตรฐานการประเมิน ทางการศึกษา	42 เรื่อง	ผู้วิจัย
เวห์บา (1990)	โครงการอบรมเลี้ยงดู ทารกแรกเกิด	Summative Meta-evaluation	คณะกรรมการกำหนด มาตรฐานการประเมิน ทางการศึกษา	4 เรื่อง	ผู้เชี่ยวชาญด้าน การประเมิน 4 คน
มอริส-คู (1991)	โครงการการศึกษา ด้านโรคเบาหวาน	Summative Meta-evaluation	คณะกรรมการกำหนด มาตรฐานการประเมิน ทางการศึกษา	1 เรื่อง	ผู้วิจัย
ลี (1995)	การปฏิบัติงานของ สถาบันเทคโนโลยี แห่งชาติได้ทุกวัน	Summative Meta-evaluation	คณะกรรมการกำหนด มาตรฐานการประเมิน ทางการศึกษา	ไม่ระบุ	ผู้วิจัย

ตาราง 13 (ต่อ)

ผู้วิจัย (ปีที่ทำวิจัย)	ประเด็น ที่ทำวิจัย	ประเภทการ ประเมินอภิमान	เกณฑ์ที่ใช้ในการ ประเมินอภิमान	จำนวน งานวิจัย	ผู้ประเมิน อภิमान
พินน์; และ คนอื่น ๆ (1997)	โครงการระบบการ เรียนรู้แบบบูรณา การ	Formative and Summative Meta-evaluation	คณะกรรมการกำหนด มาตรฐานการประเมิน ทางการศึกษา	1 เรื่อง	ผู้เชี่ยวชาญด้าน การประเมิน 4 คน
วินเซอร์; บอยด์; และ ออร์ลีนส์ (1998)	โครงการหยุดสูบบุหรี่ ในหญิงตั้งครรภ์	Summative Meta-evaluation	ผู้วิจัยกำหนดมาตรฐาน การประเมินเอง (5 ประเด็น)	23 เรื่อง	ผู้วิจัย
ออปสตัน (2000)	กรณีศึกษาเกี่ยวกับ การเรียนรู้ทางเว็บ	Summative Meta-evaluation	ไม่ระบุ	6 กรณี ศึกษา	ผู้วิจัย
สก๊อตต์-ลิต เติล; ฮา มานน์; และ เจอร์ส (2002)	กิจกรรมหลังเรียน ของโรงเรียน	Summative Meta-evaluation	ผู้วิจัยกำหนดมาตรฐาน การประเมินเอง (4 ประเด็น)	43 เรื่อง	ผู้วิจัย

งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประเมิน

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการประเมิน (นิคม ตั้งคะพิภพ. 2528; นิคม ตั้งคะพิภพ. 2531; นิราศ จันทระจิตร. 2533; สุดาพร สาวม่วง. 2533; ชาญชัย ชอชมธรรมสกุล. 2536; ไพฑูรย์ พลเสน. 2538; เจษฎาพร เมธิพิทักษ์ธรรม. 2541; ศรีนวล สถิตวิทยานันท์. 2542; ทรงศรี ตุ่นทอง. 2545) พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นปริญญาานิพนธ์ในระดับดุษฎีบัณฑิต ซึ่งผลการสรุปสาระสำคัญ ที่เกี่ยวกับขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการประเมินพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่จะจำแนกขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการประเมินออกเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ กล่าวคือ ขั้นตอนแรกจะเป็นการพัฒนารูปแบบการประเมิน และในขั้นตอนที่สองจะเป็นการทดลองใช้รูปแบบการประเมิน

ขั้นตอนแรกเป็นการพัฒนารูปแบบการประเมิน ผู้วิจัยส่วนใหญ่เริ่มต้นโดยการศึกษาวិเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะทำการพัฒนารูปแบบการประเมิน และนำผลการศึกษาวิเคราะห์มาทำการพัฒนาเป็นร่างรูปแบบการประเมิน ซึ่งในขั้นตอนดังกล่าวนี้ก็พบว่ามีการนำวิธีวิทยาที่นำมาใช้ เช่น การใช้เทคนิคเดลฟาย หรือการสังเคราะห์เนื้อหา เป็นต้น ต่อจากนั้นจึงให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทำการตรวจสอบคุณภาพของร่างรูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้น ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่สองเป็นการทดลองใช้รูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้น พบว่าผู้วิจัยส่วนใหญ่ได้นำรูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง จากนั้นจึงประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการประเมินให้มีความเหมาะสม ชัดเจน และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังตาราง 14

ตาราง 14 สรุปสาระของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประเมิน

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
นิคม ตั้งคะพิภพ (2528)	<p>ประเด็นการวิจัย</p> <p>การพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตครูศึกษามัธยมศึกษา</p> <p>วัตถุประสงค์</p> <p>เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ตามหลักสูตรผลิตบัณฑิตทางครู/ศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยระบบบจำกัดจำนวนรับ</p>	1. การสร้างรูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม	<p>1. รวบรวมข้อมูลและสารสนเทศจาก</p> <p>1.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม</p> <p>1.2 เอกสารต่างๆ ของโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยจำกัดรับ</p> <p>1.3 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์</p> <p>กลุ่มตัวอย่าง: ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 14 คน</p> <p>เครื่องมือ: แบบสัมภาษณ์</p> <p>วิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์เนื้อหา</p> <p>1.4 นำผลที่ได้มาสังเคราะห์เนื้อหา</p>	รายละเอียดของลักษณะและกระบวนการตามมิติต่างๆ ของรูปแบบการประเมินเบื้องต้น (Pre-model)
		2. การตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้องของรูปแบบประเมิน (โดยใช้เทคนิคเดลฟาย)	<p>2. การตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้องของรูปแบบประเมิน (โดยใช้เทคนิคเดลฟาย)</p> <p>กลุ่มตัวอย่าง: ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 33 คน</p> <p>เครื่องมือ: แบบสอบถาม</p> <p>วิเคราะห์ข้อมูล: สถิติบรรยาย (ค่ามัธยฐาน/ฐานนิยม/ พิสัยควอไทล์)</p>	รูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามฯ
		2. การประเมินกระบวนการและประสิทธิผลของรูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม	<p>1. การนำรูปแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง (โดยสุ่มเลือกโรงเรียนจำนวน 4 โรงเรียน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองประเภทละ 2 โรงเรียน)</p> <p>กลุ่มตัวอย่าง: นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำนวน 45 คน อ.พี่เลี้ยง 46 คน และ อ.นิเทศก์ 29 คน</p> <p>เครื่องมือ: เอกสารและคู่มือการฝึกประสบการณ์ฯ / แบบประเมิน / แบบบันทึก / แบบสอบถาม</p> <p>วิเคราะห์ข้อมูล: สถิติบรรยาย (Mean S.D. ค่ามัธยฐาน พิสัยควอไทล์) การทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติที่ การวิเคราะห์เนื้อหา</p>	ผลการประเมินกระบวนการและประสิทธิผลของรูปแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม

ตาราง 14 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
นิคม ตั้งกะทิภพ (2531)	<p>ประเด็นการวิจัย</p> <p>การพัฒนารูปแบบการ ประเมินการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคสนาม คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก</p> <p>วัตถุประสงค์</p> <p>เพื่อพัฒนาและติดตั้ง รูปแบบการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคสนาม</p>	1. การปรับ รูปแบบการ ประเมินการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู ภาคสนาม ต้นแบบให้ สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อม ในการ ดำเนินการของ คณะ ศึกษาศาสตร์ มศว พิชณุโลก	<p>วิธีการ</p> <p>1. การวิเคราะห์เนื้อหา จาก 1) สภาพบริบทของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคสนามหรือบริบทการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มศว พิชณุโลก 2) ข้อเสนอแนะจากการทดลองรูปแบบ การประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม ตามรูปแบบต้นแบบคณะศึกษาศาสตร์ มศว พิชณุโลก ระหว่างปีการศึกษา 2528-2529 3) ผลการสัมมนา อ.นิเทศก์และ อ.พีเลียงปีการศึกษา 2528-29 4) ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครู 5) หลักการเชิงเหตุผลของรูปแบบการประเมินที่ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น</p> <p>กลุ่มตัวอย่าง: เอกสาร เครื่องมือ: แบบวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์เนื้อหา</p>	รูปแบบการประเมิน ที่มีความสอดคล้อง กับหลักการเชิง ทฤษฎีและความมุ่ง หมายของการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ ครูภาคสนาม
			2. เสนอโครงสร้างรูปแบบการประเมินที่ปรับแล้วให้ กลุ่มตัวอย่างพิจารณา กลุ่มตัวอย่าง: อาจารย์นิเทศก์ จำนวน 10 คน เครื่องมือ: แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์เนื้อหา	ข้อเสนอสรุปรูปแบบการ ประเมินจากการ ปรับปรุงครั้งที่ 1
			3. เสนอโครงสร้างรูปแบบที่ปรับปรุงต่อที่ประชุม ผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยเพื่อวิเคราะห์ลักษณะ โครงสร้าง กลุ่มตัวอย่าง: ผู้ทรงคุณวุฒิที่มหาวิทยาลัยแต่งตั้ง จำนวน 6 คน เครื่องมือ: การประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ โดยใช้รูปแบบการ ประเมินที่ได้จากการปรับปรุงเป็นต้นแบบ วิเคราะห์ข้อมูล: การสรุปผลการวิเคราะห์จาก ผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อเสนอสรุปรูปแบบการ ประเมินจากการ ปรับปรุงครั้งที่ 2
	2. การติดตาม ผลการใช้ รูปแบบการ ประเมินการฝึก ประสบการณ์ วิชาชีพครู ภาคสนามที่ พัฒนาขึ้น	1. ติดตามความเหมาะสมของรูปแบบการประเมินจาก การนำไปปฏิบัติของ อ.นิเทศก์และ อ.พีเลียง กลุ่มตัวอย่าง: อ.นิเทศก์ 32 คน อ.พีเลียง 127 คน เครื่องมือ: แบบสอบถาม(ความเหมาะสมในประเด็น ต่างๆ ตามขั้นตอนของรูปแบบการประเมินต้นแบบ) วิเคราะห์ข้อมูล: วิเคราะห์ระดับของความเหมาะสม การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลการประเมิน ในประเด็นต่างๆ	รูปแบบการประเมิน ที่ผ่านการทดลองใช้	

ตาราง 14 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
นิคม ตั้งคะพิภพ (2531) (ต่อ)			2. ติดตามความเหมาะสมและประสิทธิภาพของรูปแบบการประเมินจากการปฏิบัติของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> นิสิตฝึกประสบการณ์ฯ 110 คน <u>เครื่องมือ:</u> แบบสอบถาม (พิจารณาความเหมาะสมของขั้นตอนและโครงสร้างรูปแบบการประเมิน) <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> วิเคราะห์ระดับความเหมาะสมในการปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม	รูปแบบการประเมินที่ผ่านการทดลองใช้
			3. สืบหาความต้องการโครงการนิเทศของนิสิตที่ต้องการเพิ่มจาก อ.นิเทศก์และ อ.พีเลี้ยงปฏิบัติอยู่และสำรวจปริมาณการนิเทศที่ อ.นิเทศก์และ อ.พีเลี้ยงดำเนินการอยู่ <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> อ.นิเทศก์ 32 คน อ.พีเลี้ยง 127 คน นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 110 คน <u>เครื่องมือ:</u> แบบสอบถาม <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> การวิเคราะห์ระดับความต้องการของนิสิตและการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและปัญหาในการฝึกประสบการณ์	รูปแบบการประเมินที่ผ่านการทดลองใช้
นิราศ จันทร์จิตร (2533)	ประเด็นการวิจัย การพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา	1. การสร้างรูปแบบการประเมินการสอนของครูระดับประถมศึกษา	1. ศึกษาข้อมูลและสารสนเทศจาก 3 แหล่งคือ 1.1 วิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอน การประเมิน การประเมินการสอน และความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง 1.2 วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพและความต้องการทางด้านการประเมินการสอนจากครูผู้สอนดีเด่น โดยการสังเกตและการสัมภาษณ์ <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> ครูดีเด่นจำนวน 6 คน <u>เครื่องมือ:</u> แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> การวิเคราะห์เนื้อหา 1.3 วิเคราะห์แนวคิดด้านการประเมินการสอนของครูระดับประถมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ บห. รร. ดีเด่น/ศน. อำเภอดีเด่นประเภทละ 4 คน <u>เครื่องมือ:</u> แบบสัมภาษณ์	
			2. การสังเคราะห์เนื้อหาจากสารสนเทศที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ตามแบบแผนโครงสร้างของรูปแบบการประเมินการสอน <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> การสังเคราะห์เนื้อหา	กรอบแนวคิดต้นแบบของร่างรูปแบบการประเมินการสอน

ตาราง 14 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
นิราศ จันทร์จิตร (2533) (ต่อ)			3. การตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้อง กลุ่มตัวอย่าง: ผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือ: แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล: ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยควอไทล์	ร่างรูปแบบการ ประเมินการสอน
		2. การทดลองใช้ ร่างรูปแบบการ ประเมินการ สอนที่สร้างขึ้น เพื่อประเมิน คุณภาพและ ความเหมาะสม ของรูปแบบ	1. การทดลองใช้รูปแบบการประเมินรอบแรก (เพื่อ ตรวจสอบคุณภาพ ความเหมาะสมและความชัดเจน ของร่างรูปแบบการประเมิน) กลุ่มตัวอย่าง: กลุ่มผู้ประเมินการสอน และกลุ่มผู้ ได้รับการประเมินการสอน เครื่องมือ: แบบสอบถาม แบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูล: สถิติบรรยายและสถิติการทดสอบ ความแตกต่าง	ผลการทดลองใช้ร่าง รูปแบบการประเมิน การสอนรอบที่ 1
			2. การทดลองใช้รูปแบบการประเมินรอบที่สอง กลุ่มตัวอย่าง: ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูดีเด่น ประเภทละ 1 คน และเพื่อนครู 3 คน จำนวน 16 โรงเรียน เครื่องมือ: แบบสอบถาม แบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูล: สถิติบรรยายและสถิติการทดสอบ ความแตกต่าง	รูปแบบการประเมิน การสอนที่มี ประสิทธิภาพ
สุดาพร สาวม่วง (2533)	ประเด็นการวิจัย การพัฒนารูปแบบการ ประเมินโรงเรียนอนุบาล เอกชน กรุงเทพฯ วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการ ประเมินโรงเรียนอนุบาล เอกชนในกรุงเทพฯ และ เพื่อติดตามผลรูปแบบ การประเมินโรงเรียน อนุบาลเอกชนใน กรุงเทพฯ	1. การวิเคราะห์ แนวคิด	1. ศึกษาแนวคิดจากเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของการจัด อนุบาลศึกษาที่ดี กลุ่มตัวอย่าง: เอกสารงานวิจัย วิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์เนื้อหา	แนวคิดเกี่ยวกับ ลักษณะของการจัด อนุบาลศึกษาที่ดี
			2. สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดอนุบาลศึกษา กลุ่มตัวอย่าง: ผู้ออกกฎระเบียบ 3 คน ผู้บริหาร โรงเรียน 5 คน และผู้ปกครองนักเรียน 20 คน เครื่องมือ: แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์เนื้อหา	แนวคิดเกี่ยวกับ ลักษณะของการจัด อนุบาลศึกษาที่ดี
		2. การสร้าง รูปแบบการ ประเมินเบื้องต้น	1. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์แนวคิดมาสร้างเป็น รูปแบบการประเมินเบื้องต้น (Pre-model) 2. การพัฒนาแบบการประเมินระยะต้น (การสร้าง ตัวบ่งชี้ที่เป็นข้อความ)	รูปแบบการประเมิน เบื้องต้น ตัวบ่งชี้จำนวน 110 ข้อความ

ตาราง 14 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
สุดาพร สาวม่วง (2533) (ต่อ)			3. การพัฒนารูปแบบการประเมินระยะที่สอง โดย 3.1 การหาค่าความตรง (Validity) โดยพิจารณา ข้อความที่เกี่ยวข้องกับการจัดอนุบาลศึกษาหรือไม่ กลุ่มตัวอย่าง: ผู้ออกกฎระเบียบเกี่ยวกับอนุบาล ศึกษา 10 คน เครื่องมือ: แบบประเมิน	ข้อความที่ ผู้เชี่ยวชาญมีความ คิดเห็นตรงกันร้อยละ 80
			3.2 การแก้ไขปรับปรุงข้อความ กลุ่มตัวอย่าง: ผู้ออกกฎระเบียบเกี่ยวกับอนุบาล ศึกษา 10 คน เครื่องมือ: แบบประเมิน	ข้อความที่เป็นตัวบ่งชี้ จำนวน 94 ข้อ
			3.3 นำข้อความที่ได้จาก 3.2 มาจัดไว้ในแบบประเมิน 2 ฉบับ	แบบประเมินความ ต้องการของผู้ปกครอง ที่มีต่อเกณฑ์การจัด อนุบาลศึกษา และ แบบประเมินความ ต้องการ/ความเป็นไป ได้ใน การปฏิบัติต่อ เกณฑ์การจัดอนุบาล ศึกษาของผู้บริหาร
		3. การติดตามผล รูปแบบการ ประเมินโรงเรียน อนุบาลเอกชน กรุงเทพฯ	1. การติดตามผลรูปแบบการประเมินโรงเรียนอนุบาล เอกชน กรุงเทพฯ กลุ่มตัวอย่าง: ผู้บริหาร รร.เอกชนใน กทม. 200 คน และผู้ปกครอง นร.อนุบาล 200 คน เครื่องมือ: แบบประเมิน 2 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูล: สถิติบรรยาย / การทดสอบความ แตกต่าง	ผลการติดตามผล รูปแบบการประเมิน รร.อนุบาลเอกชน กรุงเทพฯ
ชาญชัย ชอภธรรม สกุล (2536)	<u>ประเด็นการวิจัย</u> การพัฒนารูปแบบการ ประเมินคุณภาพ โปรแกรมพลศึกษา สำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษา	1. การกำหนด องค์ประกอบและ คะแนนน้ำหนัก ความสำคัญในแต่ ละด้านของ องค์ประกอบที่ใช้ ประเมินคุณภาพ โปรแกรมพล ศึกษาฯ	1. ศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการ ประเมินโปรแกรมพลศึกษา สำหรับโรงเรียน มัธยมศึกษา และรูปแบบการประเมินโปรแกรมพล ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง: เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการศึกษาและผล การวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการ ประเมินโปรแกรมพล ศึกษา สำหรับ รร. มัธยมฯ และรูปแบบ การประเมินโปรแกรม พลศึกษา

ตาราง 14 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
ชาญชัย ชอภธรรม สกุล (2536) (ต่อ)	วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการ ประเมินคุณภาพ โปรแกรมพลศึกษา สำหรับ รร.มัธยมฯ โดย การกำหนดองค์ประกอบ ที่ใช้ประเมิน การสร้าง และการหาค่าความตรง ของรูปแบบการประเมิน พร้อมทั้งการสร้างคู่มือ การใช้รูปแบบการ ประเมิน และการสร้าง ปกติวิสัยคุณภาพ โปรแกรมพลศึกษาฯ		2. ศึกษาและวิเคราะห์โปรแกรมพลศึกษาที่อยู่ในระดับดี 5 โรงเรียน โดยการสัมภาษณ์และกระสังเกต สภาพการณ์จริง <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> โรงเรียน 5 แห่ง / หัวหน้าหมวดวิชา พลานามัย <u>เครื่องมือ:</u> แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> การวิเคราะห์เนื้อหา	ผลการศึกษาและผล การวิเคราะห์โปรแกรม พลศึกษาที่อยู่ในระดับ ดี 5 โรงเรียน
			3. สังเคราะห์ความรู้ที่ได้เป็นร่างองค์ประกอบที่จะใช้ ประเมินโปรแกรมพลศึกษาสำหรับ รร.มัธยมฯ แล้วสร้าง เป็นแบบสอบถามนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ความสำคัญที่จะนำมาใช้ประเมินคุณภาพโปรแกรมพล ศึกษารอบที่ 1 <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> ผู้เชี่ยวชาญ 24 คน <u>เครื่องมือ:</u> แบบสอบถาม <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> การวิเคราะห์เนื้อหา	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1
			4. รวบรวมความคิดเห็นจากขั้นตอนที่ 3 มาสร้างเป็น แบบสอบถาม นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาถึง ความสำคัญต่อการที่จะนำมาใช้ประเมินโปรแกรมพล ศึกษารอบที่ 2 <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> ผู้เชี่ยวชาญ <u>เครื่องมือ:</u> แบบสอบถาม <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> ค่ามัธยฐาน และพิสัยควอไทล์	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 2
			5. ส่งแบบสอบถามชุดเดียวกับรอบที่ 2 (ในขั้นตอนที่ 4) กลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาในรอบที่ 3 โดยใน แบบสอบถามแสดงค่ามัธยฐาน และพิสัยควอไทล์ <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> ผู้เชี่ยวชาญ <u>เครื่องมือ:</u> แบบสอบถาม <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> ค่ามัธยฐาน และพิสัยควอไทล์	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 3
			6. รวบรวมร่างองค์ประกอบต่างๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญมี ความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความสำคัญต่อการประเมิน คุณภาพโปรแกรมพลศึกษา และกำหนดเป็น องค์ประกอบที่ใช้ประเมินคุณภาพโปรแกรมพลศึกษา <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> ผู้เชี่ยวชาญ <u>เครื่องมือ:</u> แบบสอบถาม <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> ค่ามัธยฐาน และพิสัยควอไทล์	องค์ประกอบที่ใช้ ประเมินคุณภาพ โปรแกรมพลศึกษา

ตาราง 14 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
ชาญชัย ชอบรรณ สกุล (2536) (ต่อ)		2. การสร้าง รูปแบบการ ประเมินและคู่มือ การใช้รูปแบบการ ประเมินคุณภาพ โปรแกรมพล ศึกษาฯ	1. การสร้างรูปแบบการประเมินคุณภาพโปรแกรมพลศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นรายการที่ใช้ประเมินคุณภาพโปรแกรมพลศึกษา ส่วนที่สองเป็นแนวทางในการประเมิน และส่วนที่สามเป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการประเมิน	รูปแบบการประเมิน คุณภาพโปรแกรม พลศึกษา
			2. การสร้างคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพโปรแกรมพลศึกษาฯ	คู่มือการใช้รูปแบบการ ประเมินคุณภาพ โปรแกรม พลศึกษา
		3. การทดลองใช้ และการ ประเมินผลการใช้ รูปแบบการ ประเมินคุณภาพ โปรแกรม พลศึกษาฯ	1. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยการนำรูปแบบการประเมินฯ ไปประเมินคุณภาพโปรแกรมพลศึกษา จำนวน 12 โรงเรียน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยจำนวน 3 คน และการหาค่าความตรง (Validity) โดยนำรูปแบบไปประเมินคุณภาพโปรแกรมพลศึกษาของ รร. ที่อยู่ในระดับดีมากและดีน้อยจาก 13 เขตการศึกษา ประเภทละ 2 โรงเรียน <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> โรงเรียนมัธยมศึกษา 52 โรงเรียน <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> ความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน / สถิติทดสอบที	ค่าความเที่ยง ค่า ความตรงของรูปแบบ การประเมินคุณภาพ โปรแกรมพลศึกษา
			2. ประเมินผลการใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพโปรแกรมพลศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการนำไปใช้ประเมิน และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> ผู้ช่วยนักวิจัย 13 คน <u>เครื่องมือ:</u> แบบสอบถาม	ผลการประเมินผลการ ใช้รูปแบบการประเมิน คุณภาพโปรแกรมพล ศึกษา
		4. การสร้างปกติ วิสัยคุณภาพ โปรแกรมพล ศึกษาฯ	1. นำรูปแบบที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว ไปประเมินคุณภาพโปรแกรมพลศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ประเภทละ 100 โรงเรียน <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> โรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 300 แห่ง <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> ปกติวิสัยเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Norm)	ปกติวิสัยของคุณภาพ โปรแกรมพลศึกษา จำแนกตามขนาด รร. และคุณภาพด้าน ต่างๆ ของ องค์ประกอบที่ใช้ ประเมิน

ตาราง 14 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
ไพฑูริย์ พลเสน (2538)	<p>ประเด็นการวิจัย</p> <p>การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา</p> <p>วัตถุประสงค์</p> <p>เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา</p>	<p>1. สร้างรูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา</p>	<p>1. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของรูปแบบการประเมินสมรรถภาพ</p>	<p>เพื่อประเมินสมรรถภาพครูพลศึกษา และเพื่อพัฒนาครูพลศึกษา</p>
			<p>2. สร้างเกณฑ์การประเมิน</p> <p>1) ศึกษารายละเอียดของสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาใน รร.มัธยมศึกษา</p> <p>2) กำหนดตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมในแต่ละด้าน</p> <p>3) ตรวจสอบตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมและรูปแบบการประเมินเพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 12 คน</p>	<p>สมรรถภาพที่พึงประสงค์ 8 ด้าน 72 รายการ (ของรัชนีขวัญบุญจัน)</p>
			<p>3. กำหนดแนวทางในการประเมิน (กำหนดกลุ่มเป้าหมายและกำหนดเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล)</p> <p><u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> 1) ครูพลศึกษา 2) หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย 3) เพื่อนครูพลศึกษา</p> <p><u>เครื่องมือ:</u> แบบประเมิน แบบสอบ แบบบันทึกแบบสอบถาม</p>	<p>กลุ่มตัวอย่างและเครื่องมือที่ใช้</p>
			<p>4. กำหนดรูปแบบการประเมินและสร้างคู่มือการใช้</p>	<p>รูปแบบการประเมินและคู่มือการใช้</p>
		<p>2. การศึกษาคุณภาพของรูปแบบและเครื่องมือการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาใน รร.มัธยมศึกษา</p>	<p>1. การทดลองใช้โดยการศึกษานำร่องครั้งที่ 1 (ให้หัวหน้าหมวดพลานามัย เพื่อนครู และครูพลศึกษาเป็นผู้ประเมินครูพลศึกษา)</p> <p><u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> 1) ครูพลศึกษา 2) หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย 3) เพื่อนครูพลศึกษา</p> <p><u>เครื่องมือ:</u> แบบสอบถาม</p> <p><u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> 1) การวิเคราะห์เนื้อหา 2) การวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability)</p>	<p>โครงร่างรูปแบบการประเมินที่ผ่านการศึกษานำร่องครั้งที่ 1</p>
			<p>2. การทดลองใช้โดยการศึกษานำร่องครั้งที่ 2 (โดยนำแบบร่างจากครั้งที่ 1 ให้หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย เพื่อนครู และครูพลศึกษาเป็นผู้ประเมินครูพลศึกษา 5 คน)</p> <p><u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> 1) ครูพลศึกษา 2) หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย 3) เพื่อนครูพลศึกษา</p> <p><u>เครื่องมือ:</u> แบบสอบถาม</p> <p><u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> 1) การวิเคราะห์เนื้อหา 2) การวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability)</p>	<p>โครงร่างรูปแบบการประเมินที่ผ่านการศึกษานำร่องครั้งที่ 2</p>

ตาราง 14 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
ไพฑูริย์ พลเสน (2538) (ต่อ)		3. การทดลองใช้ และนำเสนอ รูปแบบการ ประเมิน สมรรถภาพของ ครูพลศึกษาใน รร.มัธยมศึกษา	1. การหาค่าความถูกต้องในการจำแนกรูปแบบการประเมินสมรรถภาพฯ (เพื่อจะได้ทราบว่าแบบประเมินสามารถจำแนกครูพลศึกษาดีเด่นออกจากครูพลศึกษาทั่วไปได้จริงหรือไม่ กลุ่มตัวอย่าง: 1) ครูพลศึกษาดีเด่น และครูพลศึกษาทั่วไป ประเภทละ 10 คน 2) หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย 3) เพื่อนครูพลศึกษา เครื่องมือ: 1) แบบประเมินพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา 2) แบบ สอบถามหัวหน้าหมวดและเพื่อนครู 3) แบบประเมินตนเอง วิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยายและทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบที	รูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นสามารถจำแนกครูพลศึกษาดีเด่นและครูพลศึกษาทั่วไปออกจากกันได้ และรูปแบบการประเมิน
			2. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) (เพื่อจะได้ทราบว่าแบบประเมินสามารถบอกความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินคือหัวหน้าหมวดและเพื่อนครูว่ามีสอดคล้องกันหรือไม่) กลุ่มตัวอย่าง: 1) ครูพลศึกษา 2) หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย 3) เพื่อนครูพลศึกษา ประเภทละ 27 คน เครื่องมือ: 1) แบบประเมินพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา 2) แบบ สอบถามหัวหน้าหมวดและเพื่อนครู 3) แบบประเมินตนเอง 4) แบบสอบความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยการหาค่า สปส. สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (สำหรับแบบสอบถาม) และแบบ KR-20 (สำหรับแบบสอบ)	รูปแบบการประเมินที่มีความเป็นไปได้อาจเหมาะสมในการนำไปใช้
			3. การประเมินผลการใช้ (เพื่อจะได้ทราบว่าแบบประเมินมีความเป็นไปได้อาจเหมาะสมมากน้อยเพียงไร) กลุ่มตัวอย่าง: 1) ครูพลศึกษา 2) หัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย 3) เพื่อนครูพลศึกษา ประเภทละ 20 คน เครื่องมือ: แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ใช้เกี่ยวกับความเป็นไปได้อาจเหมาะสมในการนำแบบประเมินสมรรถภาพฯ ไปใช้ปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์สถิติบรรยาย	รูปแบบการประเมินที่มีความเป็นไปได้อาจเหมาะสมในการนำไปใช้

ตาราง 14 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
เจษฎาพร เมธิพิทักษ์ ธรรม (2541)	ประเด็นการวิจัย การพัฒนารูปแบบการ ประเมินผลการฝึกอบรม เชิงปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สำหรับภาคเอกชน: การ ประยุกต์ใช้รูปแบบการ ประเมินของเคิร์ก แพททริค (Kirkpatrick) วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของ ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ รูปแบบการประเมินผลการ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์สำหรับ ภาคเอกชน และนำเสนอ รูปแบบการประเมินผล การฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สำหรับภาคเอกชน	1. การพัฒนา รูปแบบการ ประเมินผลการ ฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์	1. ศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการ ประเมินผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สำหรับภาคเอกชน ดังนี้ 1) การพัฒนารูปแบบการ ประเมินผลโครงการแบบต่างๆ 2) การประเมินโครงการ/ รูปแบบการประเมินโครงการ 3) กระบวนการประเมินผล 4) กระบวนการวิจัยแบบเดลฟาย 5) หลักสูตรคอมพิวเตอร์ที่หน่วยงานภาคเอกชนต่างๆ จัด 6) การประเมินผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์สำหรับภาคเอกชนต่างๆ	
			2. สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ฯ กลุ่มตัวอย่าง: ผู้เชี่ยวชาญการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ฯ เครื่องมือ: แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์เนื้อหา	
			3. ศึกษารูปแบบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ฯ	
			4. สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากข้อ 1, 2 และ 3 และ ดำเนินการร่างแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์	
			5. นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ฯ (รอบที่ 1) กลุ่มตัวอย่าง: ผู้เชี่ยวชาญการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ฯ 34 คน เครื่องมือ: แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์เนื้อหา	
			6. นำผลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์รอบที่ 1 มา วิเคราะห์เพื่อสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2	แบบสอบถาม
			7. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจัดลำดับ ความสำคัญในแต่ละประเด็นคำถาม จนกระทั่งได้ชั้นทา มตี กลุ่มตัวอย่าง: ผู้เชี่ยวชาญการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ฯ 34 คน เครื่องมือ: แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์โดยการหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์	

ตาราง 14 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
เจษฎาพร เมธิพิทักษ์ ธรรม (2541) (ต่อ)			8. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบสุดท้ายมาพัฒนา รูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ฯ	โครงร่างรูปแบบการ ประเมินผลการ ฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ฯ
		2. การรับรอง รูปแบบการ ประเมินผลการ ฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ฯ	นำรูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ฯ ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการคอมพิวเตอร์รับรองความเป็นไป ได้ในการใช้รูปแบบการประเมินผลการฝึกปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่าง: ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ฯ จำนวน 5 คน เครื่องมือ: แบบประเมินการรับรองการประเมิน	รูปแบบการประเมินผล การฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ฯ ที่ผ่าน การรับรองจาก ผู้เชี่ยวชาญ
		3. การนำเสนอ รูปแบบการ ประเมินผลการ ฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ฯ	นำรูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ฯ ที่ผ่านการรับรองจากผู้เชี่ยวชาญมา นำเสนอ	ขั้นตอนการประเมิน 8 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดวิธีการ ประเมิน 2) กำหนด รูปแบบการประเมิน 3) กำหนดการ วิเคราะห์ข้อมูลการ ประเมิน 4) กำหนด ผู้ให้ข้อมูลการประเมิน 5) กำหนดเกณฑ์ใน การประเมิน 6) กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก 7) กำหนด ระยะเวลาในการ ประเมิน 8) กำหนด รายงานการประเมิน

ตาราง 14 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
ศรินทร์ฉัตร สถิตวิทยา นันท์ (2542)	ประเด็นการวิจัย การพัฒนารูปแบบการ ประเมินตนเองด้านการ จัดการเรียนการสอนของ อาจารย์ ในสถาบัน การศึกษา พยาบาล วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนา ทดลองใช้ และประเมินรูปแบบการ ประเมินตนเองด้านการ จัดการเรียนการสอนของ อาจารย์สถาบันการศึกษา พยาบาล	1. การสร้าง รูปแบบการ ประเมินตนเอง	1. การสร้างรูปแบบการประเมินตนเองเบื้องต้น 1.1 การศึกษาข้อมูลและแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน การพัฒนา รูปแบบการประเมิน เทคนิคและวิธีการ ประเมิน แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตนเองของ สถาบันการศึกษา และศึกษาระบบการจัดการเรียนการ สอนของสถาบันการศึกษาพยาบาล โดยศึกษา โครงสร้าง/สาระสำคัญของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ขอบข่าย/ระบบงานการจัดการเรียนการสอนของ สถาบันการศึกษาพยาบาล บทบาทของบุคลากรที่ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน/สภาพการประเมินการ จัดการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง: เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
			1.2 วิเคราะห์เนื้อหาของ การประเมินตนเอง กลุ่มตัวอย่าง: เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์เนื้อหา	ข้อสรุปเกี่ยวกับ องค์ประกอบของ รูปแบบการประเมินฯ
			1.3 ร่างรูปแบบการประเมิน (นำผลการวิเคราะห์จาก 1.2 มาเพื่อร่างรูปแบบการประเมิน)	ร่างรูปแบบการ ประเมินตนเอง (โครงสร้าง/ องค์ประกอบของ รูปแบบการประเมิน รายละเอียดในแต่ละ องค์ประกอบ เกณฑ์ บ่งชี้การประเมิน/คู่มือ การใช้รูปแบบการ ประเมิน
			2. การตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้องของเกณฑ์บ่งชี้ การประเมินตนเองด้านการจัดการเรียนการสอน (โดยใช้ เทคนิคเดลฟาย เพื่อหาความตรงเชิงสอดคล้องของ เกณฑ์) กลุ่มตัวอย่าง: ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมิน สถาบันการศึกษาพยาบาล ด้านหลักสูตร/การสอน และ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา พยาบาล 21 คน เครื่องมือ: แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล: ค่ามัธยฐาน พิสัยควอไทล์	ร่างรูปแบบการ ประเมินที่ผ่านการ ตรวจสอบความตรง เชิงสอดคล้องของ เกณฑ์บ่งชี้การ ประเมินตนเองด้าน การจัดการเรียนการ สอน

ตาราง 14 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
ศรินทร์ สถิตวิทยา นันท์ (2542) (ต่อ)			3. การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประเมินตนเอง และคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินตนเองโดยผู้เชี่ยวชาญ (โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้อง) พร้อมการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการประเมินและคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินฯ <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนา หลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาและด้านการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาล 12 คน <u>เครื่องมือ:</u> แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> การวิเคราะห์เนื้อหา	ร่างรูปแบบการประเมินที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ
		2. การทดลองใช้รูปแบบการประเมินตนเองในสถานการณ์จริง	1. การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการประเมินตนเอง (การทดลองใช้ในสถาบันการศึกษาพยาบาล โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม) <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> อาจารย์สถาบันการศึกษาพยาบาล 2 แห่ง แห่งละ 15 คน รวม 30 คน <u>เครื่องมือ:</u> แบบสอบถาม แบบสอบ <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> สถิติบรรยาย และการทดสอบความแตกต่าง	รูปแบบการประเมินตนเองด้านการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านการทดลองใช้
		3.การประเมินรูปแบบการประเมินตนเอง	1. การประเมินรูปแบบการประเมินตนเองด้านการจัดการเรียนการสอน โดยการนำรูปแบบฯ ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงว่ามีจุดเด่นจุดด้อย ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ประเมินตนเองอย่างไร (โดยการใช้การวิจัยเชิงประเมิน) <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> อาจารย์สถาบันการศึกษาพยาบาล <u>เครื่องมือ:</u> แบบสอบถาม แบบสอบ <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> สถิติบรรยาย การวิเคราะห์เนื้อหา	รูปแบบการประเมินตนเองด้านการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านการประเมินและปรับปรุงแล้ว
ทรงศรี ตุนทอง (2545)	<u>ประเด็นการวิจัย</u> การพัฒนาารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียน	1. การสร้างรูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง	1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการประเมิน โดยยึดวิธีการประเมินเชิงธรรมชาติและการมีส่วนร่วม (Naturalistic and Participant – Oriented Evaluation Approaches) การประเมินผลตามสภาพจริง และทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) <u>กลุ่มตัวอย่าง:</u> เอกสารและงานวิจัย <u>วิเคราะห์ข้อมูล:</u> การสังเคราะห์เอกสาร	

ตาราง 14 (ต่อ)

ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
ทรงศรี ตุ๋นทอง (2545) (ต่อ)	วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการ ประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริงที่ สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง และสอดคล้อง กับบริบทของการจัดการ เรียนการสอนตาม ธรรมชาติหรือสภาพที่ เป็นจริงในสถานศึกษา และเพื่อศึกษาคุณภาพ ของรูปแบบการ ประเมินผลการเรียนรู้ ตามสภาพจริง		2. นำผลการสังเคราะห์เอกสารมาสรุปเพื่อนำมาเป็น แนวคิดพื้นฐานในการสร้างเป็นรูปแบบการประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง	แนวคิดพื้นฐาน เกี่ยวกับการสร้างเป็น รูปแบบการประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพ จริง (ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ การ กำหนดเป้าหมาย กำหนดภาระงาน การ กำหนดเกณฑ์การ ประเมิน การกำหนด ลักษณะกิจกรรมการ เรียนรู้ การประเมิน การปฏิบัติภาระงาน และการสรุปความรู้ ความสามารถ)
		2. การพัฒนา รูปแบบการ ประเมินผลการ เรียนรู้ตามสภาพ จริง	1. นำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความเหมาะสมของ ภาษาและความชัดเจนของขั้นตอนในรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง: ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา 2 คน เครื่องมือ: แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์เนื้อหา 2. นำผลการพิจารณามาสรุปและปรับปรุง	รูปแบบการประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพ จริงที่ผ่านการ ตรวจสอบคุณภาพโดย ผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 1
			3. นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบคุณภาพของ รูปแบบ ในประเด็นเกี่ยวกับความตรง ความครอบคลุม หลักการ และความเป็นไปได้ กลุ่มตัวอย่าง: ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล 3 คน เครื่องมือ: แบบสอบถาม	รูปแบบการประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพ จริงที่ผ่านการ ตรวจสอบคุณภาพโดย ผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 2
		3. การทดลองใช้ รูปแบบโดยใช้การ วิจัยปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม	1. ชั้ววางแผนทดลองใช้รูปแบบ 2. ชั้วการปฏิบัติการทดลองและการสังเกต 3. การสะท้อนผลการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่าง: นร. (45 และ 40 คน) / ผอ. รร. / ครูผู้สอนในห้องเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง / และกรรมการ สถานศึกษาหรือผู้ปกครองจำนวน 3 คน (ร.ละ 1 ห้อง) เครื่องมือ: แบบสอบ แบบวัด แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล: สถิติพื้นฐาน	รูปแบบการประเมินฯ ที่ผ่านการทดลองใช้

ตาราง 14 (ต่อ)

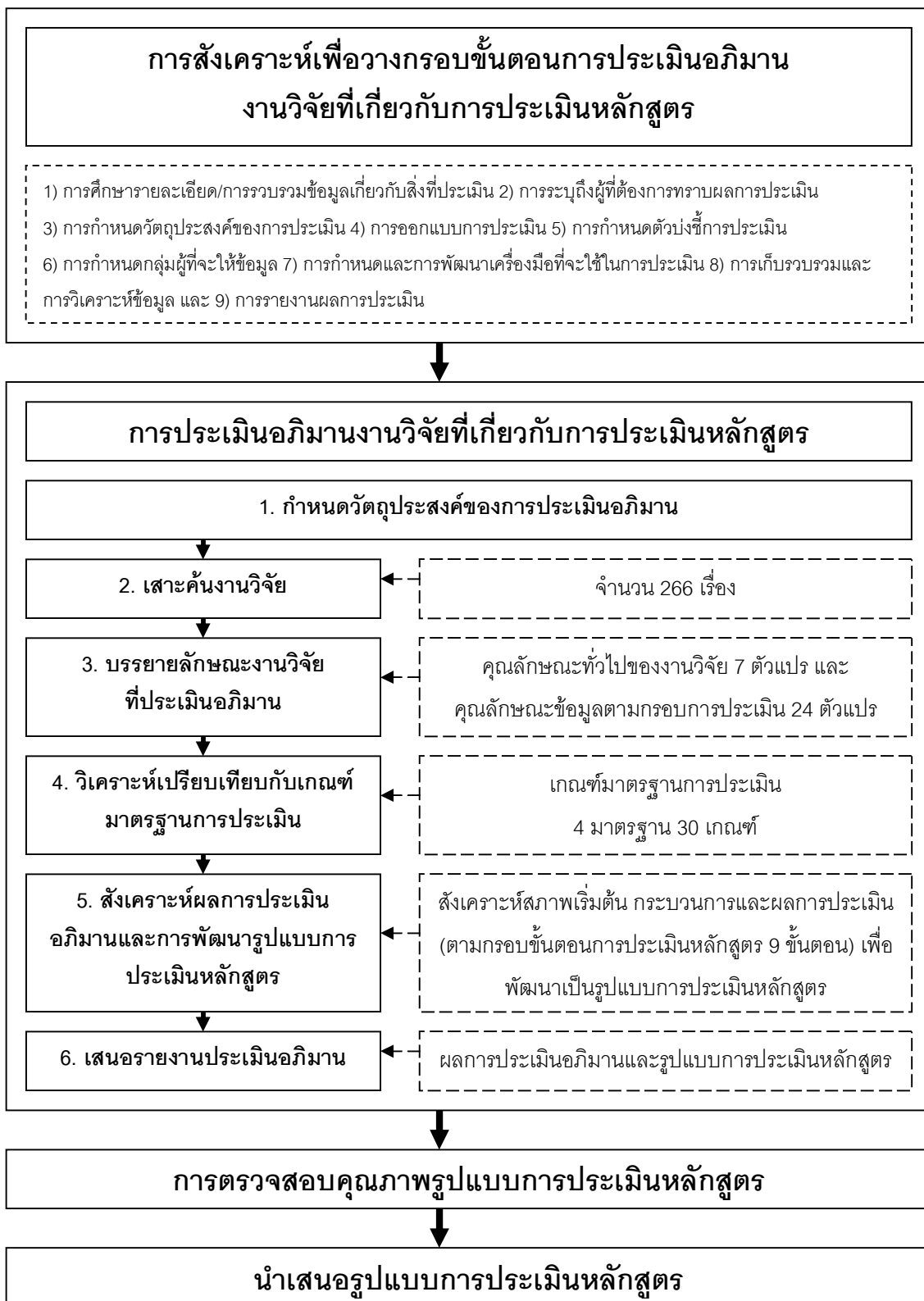
ผู้วิจัย	ประเด็นการวิจัย	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลที่ได้
ทรงศรี ตุ๋นทอง (2545) (ต่อ)		4. การตรวจสอบ คุณภาพของ รูปแบบการ ประเมินผลการ เรียนรู้ตามสภาพ จริง	1. การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบฯ ระหว่างการ ทดลองใช้ เครื่องมือ: แบบวัดเจตคติ แบบวัดความเชื่อใน สมรรถภาพตน แบบวัดการกำกับตนเอง วิเคราะห์ข้อมูล: สถิติพื้นฐาน	รูปแบบการประเมินฯ ที่ผ่านการตรวจสอบ คุณภาพระหว่างการ ทดลองใช้
			2. การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบฯ ภายหลังการ ทดลองใช้ เครื่องมือ: แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล: สถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา	รูปแบบการประเมินฯ ที่ผ่านการตรวจสอบ คุณภาพภายหลังการ ทดลองใช้

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินอภิมานและการพัฒนารูปแบบการประเมิน ผู้วิจัยได้แนวคิดในการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร ด้วยวิธีการประเมินอภิมาน โดยเน้นการประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation) มาใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยกำหนดกรอบการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร โดยการประยุกต์ใช้การประเมินอภิมาน โดยสังเคราะห์ขั้นตอนการประเมินหลักสูตรเพื่อกำหนดเป็นกรอบขั้นตอนการประเมินหลักสูตรจำนวน 9 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการประเมินหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบในการสังเคราะห์ โดยมีรายละเอียดตัวแปรที่นำมาสังเคราะห์ในแต่ละขั้นตอนรวมทั้งสิ้น 24 ตัวแปร ดังนี้ **ขั้นตอนที่ 1** ศึกษารายละเอียดหรือรวบรวมข้อมูลก่อนการประเมินจำนวน 6 ตัวแปรคือ เนื้อหาสาระที่ทำการประเมินหลักสูตร ระดับชั้นเรียนที่ทำการประเมินหลักสูตร เหตุผลในการประเมินหลักสูตร จำนวนครั้งที่เคยทำการประเมินหลักสูตร และการประเมินความต้องการจำเป็นในการประเมินหลักสูตร **ขั้นตอนที่ 2** ระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตรจำนวน 1 ตัวแปรคือ ผู้ต้องการทราบผลการประเมิน **ขั้นตอนที่ 3** กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตรจำนวน 1 ตัวแปรคือ วัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตร **ขั้นตอนที่ 4** ออกแบบการประเมินหลักสูตรจำนวน 8 ตัวแปรคือ การออกแบบการวิจัย ระดับของการประเมินหลักสูตร บทบาทของการประเมินหลักสูตร ประเภทของการประเมินหลักสูตร รูปแบบของการประเมินหลักสูตร เหตุผลในการเลือกใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตร สิ่งที่มีประเมินในหลักสูตร และช่วงเวลาในการประเมินหลักสูตร **ขั้นตอนที่ 5** กำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมินหลักสูตรจำนวน 2 ตัวแปรคือ รายละเอียดของตัวบ่งชี้ในการประเมินหลักสูตรและการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร **ขั้นตอนที่ 6** กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 1 ตัวแปรคือ แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร **ขั้นตอนที่ 7** กำหนดและพัฒนาเครื่องมือจำนวน 1 ตัวแปรคือ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร **ขั้นตอนที่ 8** เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 3 ตัวแปรคือ อัตราการตอบกลับของ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และ**ขั้นตอนที่ 9** รายงานผลการประเมินหลักสูตรจำนวน 1 ตัวแปรคือ คุณภาพของรายงานการประเมินหลักสูตร

จากนั้นจึงประเมินอภิमान โดยการสังเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตรตามกรอบขั้นตอนดังกล่าว เพื่อให้ได้รูปแบบการประเมินหลักสูตร แล้วจึงตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้กรอบการพัฒนา รูปแบบการประเมินหลักสูตรมีดังนี้

กรอบการพัฒนากรอบแบบการประเมินหลักสูตร การประยุกต์ใช้การประเมินอภิमान

ภาพประกอบ 4 กรอบการพัฒนากรอบแบบการประเมินหลักสูตร การประยุกต์ใช้การประเมินอภิमान

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยประยุกต์ใช้วิธีการประเมิน
 อภิमान โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะคือ 1) เพื่อประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
 และ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอนคือ 1) การสังเคราะห์
 เพื่อวางกรอบการประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจากเอกสารที่เกี่ยวกับการ
 ประเมินหลักสูตร 2) ประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และ 3) เป็นการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยมี
 วิธีดำเนินการวิจัยโดยสรุป ปรากฏในตาราง 15 ดังต่อไปนี้

ตาราง 15 สรุปวิธีดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรด้วยวิธีการประเมินอภิमान

วิธีการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์เพื่อวางกรอบการประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร				
สังเคราะห์ ขั้นตอนการ ประเมิน หลักสูตร	เอกสารที่ เกี่ยวข้องกับการ ประเมิน หลักสูตร	แบบสำรวจ ขั้นตอนการ ประเมิน หลักสูตร	การวิเคราะห์เนื้อหา	กรอบขั้นตอนการประเมินหลักสูตร จำนวน 9 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษารายละเอียดหรือรวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ประเมิน 2) ระบุถึงผู้ต้องการ ทราบผลการประเมิน 3) กำหนดวัตถุประสงค์การ ประเมิน 4) ออกแบบการประเมิน 5) กำหนด ตัวบ่งชี้การประเมิน 6) กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 7) กำหนดและพัฒนาเครื่องมือที่จะใช้ในการ ประเมิน 8) เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และ 9) รายงานผลการประเมิน
ขั้นตอนที่ 2 การประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร				
2.1 กำหนด วัตถุประสงค์การ ประเมินอภิमान งานวิจัยที่ เกี่ยวกับการ ประเมินหลักสูตร	เอกสารเกี่ยวกับ การประเมินอภิ मान	แบบบันทึก	การวิเคราะห์และ สังเคราะห์วัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์เพื่อประเมินอภิमानงานวิจัยที่ เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
2.2 เสาะค้น งานวิจัยที่ เกี่ยวกับการ ประเมินหลักสูตร	ฐานข้อมูล คอมพิวเตอร์ วิทยานิพนธ์ไทย	คอมพิวเตอร์	การวิเคราะห์ความตรง (relevancy) ของงานวิจัย	งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่เป็น รายงานการวิจัยและปริญญาานิพนธ์ที่พิมพ์ เผยแพร่ระหว่างปี 2513-2548 จำนวน 266 เล่ม

ตาราง 15 (ต่อ)

วิธีการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
ขั้นตอนที่ 2 การประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร (ต่อ)				
2.3 บรรยาย ลักษณะของ งานวิจัยที่ เกี่ยวกับการ ประเมินหลักสูตร ที่นำมาประเมิน อภิमान	งานวิจัยที่ เกี่ยวกับการ ประเมิน หลักสูตรจำนวน 266 เล่ม	แบบบันทึก คุณลักษณะ งานวิจัยที่ เกี่ยวกับการ ประเมิน หลักสูตร	ค่าสถิติบรรยาย (ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ เป็นต้น)	คุณลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการ ประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอภิमान และ คุณลักษณะของข้อมูลตามกรอบขั้นตอนการ ประเมินหลักสูตร
2.4 วิเคราะห์ เปรียบเทียบกับ เกณฑ์ มาตรฐานการ ประเมิน	งานวิจัยที่ เกี่ยวกับการ ประเมิน หลักสูตรจำนวน 266 เล่ม	แบบประเมิน คุณภาพ งานวิจัยที่ เกี่ยวกับการ ประเมิน หลักสูตร	ค่าสถิติบรรยาย โดย วิเคราะห์ข้อมูลที่บ่งชี้ คุณภาพจำแนกตามเกณฑ์ และมาตรฐานในแต่ละข้อ	คุณภาพของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมิน หลักสูตร 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ คือ (ด้านการใช้ ประโยชน์ 7 เกณฑ์ ด้านความเป็นไปได้ 3 เกณฑ์ ด้านความเหมาะสม 8 เกณฑ์ และด้านความ ถูกต้อง 12 เกณฑ์)
2.5 สังเคราะห์ ผลการประเมิน อภิमान 2.5.1 การ วิเคราะห์ อภิमान	งานวิจัยที่ เกี่ยวกับการ ประเมิน หลักสูตรจำนวน 266 เล่ม	แบบประเมิน อภิमान และ แบบลงรหัส ข้อมูล	การประมาณค่าคุณภาพผล การประเมินหลักสูตร, การ วิเคราะห์อภิमानด้วยโมเดล เชิงเส้นตรงระดับคดหล่น, การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบ ความตรงของโมเดลเชิง สาเหตุของค่าคุณภาพผล การประเมินหลักสูตร	ผลการวิเคราะห์อภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการ ประเมินหลักสูตร และผลการวิเคราะห์เพื่ออธิบาย ความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมิน หลักสูตร
2.5.2 สังเคราะห์ผล การประเมิน อภิमानเพื่อ พัฒนารูปแบบ การประเมิน หลักสูตร	งานวิจัยที่ เกี่ยวกับการ ประเมิน หลักสูตรจำนวน 36 เล่ม	แบบบันทึก	การวิเคราะห์เนื้อหา	ผลการสังเคราะห์ผลการประเมินอภิमानตาม กรอบขั้นตอนการประเมินหลักสูตร 9 ขั้นตอน ซึ่ง เป็นการสังเคราะห์แนวทางการปฏิบัติในแต่ละ ขั้นตอน โดยเป็นการสังเคราะห์ใน 3 ส่วน คือ 1) การสังเคราะห์สภาพก่อนการประเมิน 2) การ สังเคราะห์กระบวนการ และ 3) การสังเคราะห์ ผลการประเมิน ได้รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ จำแนกตามแนวคิดของการประเมินหลักสูตร ระดับการศึกษาและสาขาวิชา

ตาราง 15 (ต่อ)

วิธีการ	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
ขั้นตอนที่ 2 การประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร (ต่อ)				
2.6 เสนอรายงาน การประเมิน อภิมานและ รูปแบบการ ประเมินหลักสูตร	-	-	-	รายงานผลการประเมินอภิมานและเอกสาร รูปแบบการประเมินหลักสูตร
ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรและการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร				
การตรวจสอบ คุณภาพรูปแบบ การประเมิน หลักสูตร	จำแนกเป็น 1) ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตร และด้านการวัด และประเมินผล การศึกษา จำนวน 5 ท่าน 2) ผู้ที่มี ประสบการณ์ใน การประเมิน หลักสูตรจำนวน 5 ท่าน	แบบประเมิน คุณภาพ รูปแบบการ ประเมิน หลักสูตร (เป็นลักษณะ มาตรฐาน ประมาณค่า 3 ระดับ)	สถิติบรรยาย (ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) แล้วทำการเปรียบเทียบ เกณฑ์ที่กำหนดขึ้น	รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ผ่านการ ตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ทั้งนี้รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์เพื่อวางกรอบการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร โดยการสังเคราะห์กระบวนการประเมินหลักสูตรจากเอกสารที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ได้ กระบวนการประเมินหลักสูตรเป็น 9 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษารายละเอียดหรือการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ประเมิน
2. ระบุถึงผู้ที่ต้องการทราบผลการประเมิน
3. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน
4. ออกแบบการประเมิน
5. กำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน
6. กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
7. กำหนดและพัฒนาเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมิน

8. เก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

9. รายงานผลการประเมิน

ทั้งนี้ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรทั้ง 9 ขั้นตอนดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางกำหนดขั้นตอนในการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

การประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินอภิมานเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation) ซึ่งได้จำแนกออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

2. เสาะค้นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการเสาะค้นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2513 ถึง 2548 ทั้งที่เป็นรายงานการวิจัยและปริญญานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาจากสถาบันการศึกษาต่างๆ โดยสืบค้นจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ของสถาบันการศึกษาต่างๆ หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดงานวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้งานวิจัยและปริญญานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำนวน 266 เล่ม

3. บรรยายคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอภิมาน โดยผู้วิจัยบันทึกเพื่อบรรยายคุณลักษณะงานวิจัยจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับงานวิจัย และส่วนที่สองเป็นข้อมูลตามกรอบขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรทั้ง 9 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับตัวคุณลักษณะงานวิจัยดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับงานวิจัยจากรายงานการประเมินหลักสูตร ที่นำมาประเมินอภิมาน ประกอบด้วยตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยจำนวน 7 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรปีที่ทำงานวิจัยเสร็จ สถาบันที่ผลิตงานวิจัย สาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัย ประเภทของงานวิจัย หน่วยงานต้นสังกัดของผู้ประเมินหลักสูตร จำนวนหน้ารายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรทั้งหมด และจำนวนหน้ารายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรโดยไม่รวมภาคผนวก

3.2 ข้อมูลแสดงขั้นตอนการประเมินหลักสูตรตามที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ไว้ 9 ขั้นตอน และได้บันทึกรายละเอียดของตัวแปรในแบบบันทึกคุณลักษณะตัวแปรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีตัวแปรในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษารายละเอียดหรือรวบรวมข้อมูลก่อนการประเมิน มี 6 ตัวแปร คือ ตัวแปรเนื้อหาสาระที่ทำการประเมินหลักสูตร ระดับชั้นเรียน เหตุผลในการประเมินหลักสูตร จำนวนครั้งที่เคยทำการประเมินหลักสูตร การประเมินความต้องการจำเป็นในการประเมินหลักสูตร และการกำหนดคำถามการประเมิน

2) ระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร มี 1 ตัวแปร คือ ตัวแปรผู้ต้องการทราบผลการประเมิน

3) กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร มี 1 ตัวแปร คือ ตัวแปรวัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตร

4) ออกแบบการประเมินหลักสูตร มี 8 ตัวแปร คือ ตัวแปรการออกแบบการประเมินหลักสูตร ระดับของการประเมินหลักสูตร บทบาทของการประเมินหลักสูตร ประเภทของการประเมินหลักสูตร รูปแบบของการประเมินหลักสูตร เหตุผลในการเลือกใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตร สิ่งที่มีมุ่งประเมินในหลักสูตร และช่วงเวลาในการประเมินหลักสูตร

5) กำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมินหลักสูตร มี 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรรายละเอียดของตัวบ่งชี้ในการประเมินหลักสูตร และการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร

6) กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มี 1 ตัวแปร คือ ตัวแปรแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร

7) กำหนดและพัฒนาเครื่องมือ มี 1 ตัวแปร คือ ตัวแปรเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร

8) เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล มี 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรอัตราการตอบกลับของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร และวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

9) รายงานผลการประเมินหลักสูตร มี 1 ตัวแปร คือ ตัวแปรคุณภาพของรายงานการประเมินหลักสูตร

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานการประเมินอภิมาน โดยผู้วิจัยปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานการประเมินอภิมานของ Stufflebeam (1999) และนางลักษณ์ วิรัชชัย; และวรรณิ์ เจตจำนงนุช (2548) มาประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ ได้แก่ มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ จำนวน 7 เกณฑ์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ จำนวน 3 เกณฑ์ มาตรฐานด้านความเหมาะสม จำนวน 8 เกณฑ์ และมาตรฐานด้านความถูกต้อง จำนวน 12 เกณฑ์

5. การสังเคราะห์ผลการประเมินอภิมาน จำแนกออกเป็น 2 ส่วนคือ การวิเคราะห์อภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-analysis) งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน คือ การประมาณค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร การวิเคราะห์ห่อภิมาณด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น และการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 การประมาณค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ประมาณค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร โดยแปลงผลการประเมินหลักสูตรในแต่ละค่าให้อยู่ในรูปของค่าร้อยละ จากนั้นจึงคำนวณค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร จากสูตร

$$\text{ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร} = \text{Mean}_{\text{รายเล่ม}} - \text{Mean}_{\text{รวมทุกเล่ม}}$$

โดย $\text{Mean}_{\text{รายเล่ม}}$ คือ ค่าเฉลี่ยผลการประเมินหลักสูตรรายเล่ม

$\text{Mean}_{\text{รวมทุกเล่ม}}$ คือ ค่าเฉลี่ยผลการประเมินหลักสูตรรวมทุกเล่ม (266 เล่ม)

ความหมายของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร ถ้ามีค่าเป็นบวกแสดงว่า ผลการประเมินจากนักประเมินอยู่ในระดับดี หากมีค่าเป็นลบแสดงว่าผลการประเมินจากนักประเมินอยู่ในระดับไม่ดี

5.1.2 การวิเคราะห์ห่อภิมาณด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ห่อภิมาณด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (Hierarchical Linear Model : HLM) ผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ระดับค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร ($n = 266$) จำนวน 5 ตัวแปร คือ ตัวแปรความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิม (Old_univ) ตัวแปรการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (After) ตัวแปรบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม (Summativ) ตัวแปรปีที่ทำวิจัยเสร็จ (Year) และตัวแปรค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร (Quali) และระดับที่ 2 ระดับแนวคิดการประเมินหลักสูตร ($n = 4$) จำนวน 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรค่าเฉลี่ยการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (Mean_after) ตัวแปรค่าเฉลี่ยบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม (Mean_Summativ) และตัวแปรค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร (Mean_quali) โดยผู้วิจัยได้ทดสอบความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร ทั้งความแปรปรวนภายในค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรและความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรระหว่างเล่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรว่ามีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่นเพื่อศึกษาความผันแปรของอิทธิพลสุ่ม (Random Effect) จากโมเดลศูนย์ (Null Model) ซึ่งโมเดลการวิเคราะห์ห่อภิมาณดังนี้

Within-unit Model

$$\text{Quali}_{ij} = \beta_{0j} + R_{ij}$$

Between-unit Model

$$\beta_{0j} = \gamma_{00} + U_{0j}$$

ผลการวิเคราะห์โมเดลศูนย์ (Null Model) พบว่าค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรระดับค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรจำนวน 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิม (Old_univ) ตัวแปรการประเมินแบบสรุปรวม (Summativ) และตัวแปรการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (After) เข้าร่วมในการวิเคราะห์ หรือเรียกว่าการวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple Model) โดยโมเดลของการวิเคราะห์มีดังนี้

Within-unit Model

$$\text{Quali}_{ij} = \beta_{0j} + \beta_{1j}(\text{Old_univ}) + \beta_{2j}(\text{Summativ}) + \beta_{3j}(\text{After}) + R_{ij}$$

Between-unit Model

$$\beta_{0j} = \gamma_{00} + U_{0j}$$

$$\beta_{1j} = \gamma_{10} + U_{1j}$$

$$\beta_{2j} = \gamma_{20} + U_{2j}$$

$$\beta_{3j} = \gamma_{30} + U_{3j}$$

จากโมเดลวิเคราะห์อย่างง่าย (Simple Model) พบว่าค่าขนาดอิทธิพลของข้อมูลในระดับที่ 1 (ระดับค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร) มีความแปรปรวนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ข้อมูลระดับที่ 2 ระดับแนวความคิดการประเมินหลักสูตรด้วยโมเดลสมมติฐาน (Hypothetical Model) โดยโมเดลการวิเคราะห์มีดังนี้

Within-unit Model

$$\text{Quali}_{ij} = \beta_{0j} + \beta_{1j}(\text{Old_univ}) + \beta_{2j}(\text{Summativ}) + \beta_{3j}(\text{After}) + R_{ij}$$

Between-unit Model

$$\beta_{0j} = \gamma_{00} + \gamma_{01}(\text{Mean_after}) + U_{0j}$$

$$\beta_{1j} = \gamma_{10} + \gamma_{11}(\text{Mean_after}) + U_{1j}$$

$$\beta_{2j} = \gamma_{20} + \gamma_{21}(\text{Mean_after}) + U_{2j}$$

$$\beta_{3j} = \gamma_{30} + \gamma_{31}(\text{Mean_after}) + U_{3j}$$

5.1.3 การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร

การวิเคราะห์ในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (Lisrel) ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร และได้คัดเลือกตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้อย่างมีนัยสำคัญ ประกอบการพิจารณาผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อกันมีจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรต้นมีความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิม (Old_univ) ตัวแปรปีที่ทำงานประเมินเสร็จ (Year) ตัวแปรต้นมีบทบาทการประเมินหลักสูตรแบบสรุปรวม (Summativ) และตัวแปรต้นมีการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (After)

5.2 การพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เกิดขึ้นรวบรวมได้ตามกรอบขั้นตอนการประเมินหลักสูตรทั้ง 9 ขั้นตอนจำนวน 24 ตัวแปร มาวิเคราะห์เนื้อหา แล้วสังเคราะห์เป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตร ตามแนวทางการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนของการประเมินหลักสูตร ผลการสังเคราะห์นำเสนอ 3 ส่วน คือ

5.2.1 การสังเคราะห์สภาพเริ่มต้นก่อนการประเมิน เพื่อบรรยายสภาพเริ่มต้นก่อนการประเมิน

5.2.2 การสังเคราะห์กระบวนการประเมิน เพื่อบรรยายกระบวนการ/วิธีการที่ใช้ในการประเมิน

5.2.3 การสังเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อตรวจสอบผลการประเมินในด้านคุณภาพและความเหมาะสมของการประเมินโดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานการประเมิน

เพื่อให้รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์ผลการประเมินอนิมานั้นมีความเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการประเมินหลักสูตรออกเป็นแบบย่อยๆ จำแนกตามเกณฑ์หลัก 2 ตัวแปร คือ ประเภทของการประเมินหลักสูตรและระดับการศึกษาของหลักสูตร และเกณฑ์รอง 1 ตัวแปร คือ สาขาวิชาของหลักสูตร (เฉพาะในส่วนของหลักสูตรระดับปริญญาเท่านั้น) โดยรายละเอียดของเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกดังนี้

1. ประเภทของการประเมินหลักสูตร แบ่งเป็น 4 กลุ่มย่อย คือ เน้นวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นหลัก (Goal-Based Model) เน้นเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นหลัก (Criterion-Based) เน้นความต้องการตัดสินใจเป็นหลัก (Decision-Based Model) และรูปแบบผสมผสานแนวความคิดการประเมิน

2. ระดับการศึกษาของหลักสูตรที่ประเมิน โดยจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา

3. สาขาวิชาของหลักสูตรที่ประเมิน โดยจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์ (เฉพาะในส่วนของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา)

ผลของการสังเคราะห์รูปแบบการประเมินหลักสูตรด้วยวิธีการประเมินอภิมาน ได้จำนวน 12 รูปแบบย่อยดังตาราง 16

ตาราง 16 รูปแบบการประเมินที่คาดว่าจะได้จากการสังเคราะห์รูปแบบการประเมินหลักสูตร ด้วยวิธีการประเมินอภิมาน

รูปแบบ	แนวคิดการประเมินหลักสูตร	ระดับการศึกษาของหลักสูตรที่ประเมิน	สาขาวิชาของหลักสูตรที่ประเมิน
1	เน้นวัตถุประสงค์.	ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	-
2	เน้นวัตถุประสงค์.	ระดับอุดมศึกษา	กลุ่มสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์
3	เน้นวัตถุประสงค์.	ระดับอุดมศึกษา	กลุ่มสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์
4	เน้นการตัดสินคุณค่า	ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	-
5	เน้นการตัดสินคุณค่า	ระดับอุดมศึกษา	กลุ่มสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์
6	เน้นการตัดสินคุณค่า	ระดับอุดมศึกษา	กลุ่มสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์
7	เน้นการตัดสินใจ	ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	-
8	เน้นการตัดสินใจ	ระดับอุดมศึกษา	กลุ่มสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์
9	เน้นการตัดสินใจ	ระดับอุดมศึกษา	กลุ่มสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์
10	เน้นผสมผสานแนวคิด	ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	-
11	เน้นผสมผสานแนวคิด	ระดับอุดมศึกษา	กลุ่มสาขาวิชาทางสังคมศาสตร์
12	เน้นผสมผสานแนวคิด	ระดับอุดมศึกษา	กลุ่มสาขาวิชาทางวิทยาศาสตร์

6. เสนอรายงานการประเมินอภิมาน โดยเป็นการนำเสนอผลการประเมินอภิมานและนำเสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการประเมินอภิมาน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินอภิมาน (4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเพื่อนำมาสังเคราะห์รูปแบบการประเมินหลักสูตร 2 ประการ คือ ประการแรก งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรต้องมีคุณภาพการประเมินอภิมานใน 4 มาตรฐาน (มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง) อยู่ในระดับ “พอใช้” และประการที่สอง งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรต้องมีคุณภาพในเกณฑ์การประเมินย่อยที่สำคัญ 5 เกณฑ์ คือ เกณฑ์ข้อ U3 การคัดเลือกและขอบเขตของสารสนเทศ เกณฑ์ข้อ A3 การบรรยายวัตถุประสงค์และกระบวนการ เกณฑ์ข้อ A4 แหล่งสารสนเทศที่รับรองได้ เกณฑ์ข้อ A5 สารสนเทศที่มีความตรง ข้อ A6 สารสนเทศที่มีความเที่ยง อยู่ในระดับ “ดี” ได้งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผ่านเกณฑ์การประเมินอภิมานที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นจำนวน 36 เล่ม ทั้งนี้สามารถ

จำแนกงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรตามรูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยมีเกณฑ์ในการจำแนกออกเป็น 3 เกณฑ์หลัก กล่าวคือ เกณฑ์ข้อที่ 1 จำแนกตามแนวคิดการประเมิน เกณฑ์ข้อที่ 2 จำแนกตามระดับการศึกษาของหลักสูตรที่ทำการประเมิน และเกณฑ์ข้อที่ 3 จำแนกตามสาขาวิชาของเนื้อหาหลักสูตรที่ประเมิน ซึ่งจะได้จำนวน 7 รูปแบบ คือ รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ 1, 7, 8, 9, 10, 11 และ 12 แต่เนื่องจากรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ 1 และ 11 มีจำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเพียง 1 เล่ม ($n = 1$) ผู้วิจัยจึงตัดออกและนำรูปแบบที่เหลือ คือรูปแบบที่ 7, 8, 9, 10 และ 12 มาวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน (จำนวนและร้อยละ)

แต่เนื่องจากรูปแบบการประเมินหลักสูตร 5 รูปแบบดังกล่าวมีรากฐานมาจาก 2 แนวคิดหลัก คือ แนวคิดที่เน้นการตัดสินใจและแนวคิดผสมผสาน โดยแนวคิดการผสมผสานเป็นการผสมผสานแนวคิดเน้นการตัดสินใจและเน้นวัตถุประสงค์หลักสูตร ซึ่งไม่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์รูปแบบการประเมินหลักสูตรออกเป็นเป็นรูปแบบเดียว โดยมีลักษณะเป็นรูปแบบแกนกลางในการประเมินหลักสูตร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินอภิมาน

ประชากรในการประเมินอภิมานคือ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วยรายงานการวิจัย หรือปริญญานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2513 ถึง 2548

กลุ่มตัวอย่างในการประเมินอภิมานคือ รายงานการวิจัยหรือปริญญานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาจากสถาบันการศึกษาของรัฐ จำนวน 14 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่พิมพ์เผยแพร่ในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2513 ถึง 2548 จำนวน 266 เล่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอภิมาน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรครั้งนี้มี 2 ชุด คือ แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และแบบประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือแต่ละชุดดังต่อไปนี้

1. แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นเป็นแบบบันทึกข้อมูลซึ่งประกอบด้วยการบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่สำคัญ 2 ส่วนคือ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรและผู้ประเมินหลักสูตร จำนวน 7 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ปีที่ทำงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเสร็จ 2) สถาบันที่ผลิตงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร 3) สาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร 4) ประเภทของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร 5) หน่วยงานต้นสังกัดของผู้ประเมินหลักสูตร 6) จำนวนหน้างานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรทั้งหมด และ 7) จำนวนหน้างานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ไม่รวมภาคผนวก

สำหรับส่วนที่สองเป็นการบันทึกข้อมูลตามกรอบขั้นตอนการประเมินหลักสูตร 9 ขั้นตอน จำนวน 24 ตัวแปรประกอบด้วย 1) เนื้อหาสาระที่ทำการประเมินหลักสูตร 2) ระดับชั้นเรียนที่ทำการประเมินหลักสูตร 3) เหตุผลในการประเมินหลักสูตร 4) จำนวนครั้งที่เคยประเมินหลักสูตร 5) การประเมินความต้องการจำเป็นในการประเมินหลักสูตร 6) การกำหนดคำถามการประเมิน 7) ผู้ต้องการทราบผลการประเมิน 8) วัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตร 9) การออกแบบการประเมิน 10) ระดับของการประเมินหลักสูตร 11) บทบาทของการประเมินหลักสูตร 12) ประเภทของการประเมินหลักสูตร 13) รูปแบบของการประเมินหลักสูตร 14) เหตุผลในการเลือกใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตร 15) สิ่งที่มุ่งประเมินในหลักสูตร 16) ช่วงเวลาในการประเมินหลักสูตร 17) รายละเอียดของตัวบ่งชี้ในการประเมินหลักสูตร 18) การกำหนดเกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร 19) แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร 20) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร 21) อัตราการตอบกลับของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร 22) ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 23) วิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และ 24) คุณภาพของรายงานการประเมินหลักสูตร

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของแบบบันทึกคุณลักษณะการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบบันทึกคุณลักษณะการประเมินหลักสูตรตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินอภิมานและการประเมินหลักสูตร เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดข้อความของแบบบันทึกคุณลักษณะการประเมินหลักสูตรทั้ง 2 ส่วน

2. ร่างแบบบันทึกคุณลักษณะการประเมินหลักสูตรเบื้องต้น และทำการทดลองใช้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำนวน 10 เรื่อง เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

3. นำแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรที่ปรับปรุงแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรเพื่อตรวจสอบความครอบคลุมตัวแปรทั้ง 2 ส่วน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ก่อนที่จะนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

2. แบบประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

แบบประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยใช้ประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยทำการปรับปรุงมาจากเกณฑ์การประเมินอภิมานของ Stufflebeam (1999) และนงลักษณ์ วิรัชชัย; และวรรณิ์ เจตจำนงนุช (2548) ซึ่งประกอบด้วย 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ คือ

1) มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) ประกอบด้วย 7 เกณฑ์ ได้แก่

- U1 การระบุผู้มีส่วนได้เสีย
- U2 ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน
- U3 การคัดเลือกและขอบเขตของสารสนเทศ
- U4 การระบุคุณค่า
- U5 ความชัดเจนของรายงาน
- U6 การรายงานทันเวลาและการเผยแพร่
- U7 ผลกระทบของการประเมิน

2) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) ประกอบด้วย 3 เกณฑ์ ได้แก่

- F1 กระบวนการปฏิบัติ
- F2 ความคงอยู่รอดทางการเมือง
- F3 ประสิทธิภาพด้านต้นทุน

3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) ประกอบด้วย 8 เกณฑ์ ได้แก่

- P1 การเน้นความสำคัญด้านการบริการ
- P2 การทำความเข้าใจอย่างเป็นทางการ
- P3 สิทธิมนุษยชนของผู้ให้ข้อมูล/หน่วยตัวอย่าง
- P4 ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล
- P5 การประเมินอย่างเป็นธรรมและสมบูรณ์
- P6 การเปิดเผยข้อค้นพบ
- P7 ความขัดแย้งของผลประโยชน์
- P8 ความรับผิดชอบในงบประมาณ

4) มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) ประกอบด้วย 12 เกณฑ์ ได้แก่

- A1 การจัดระบบเอกสารโครงการ
- A2 การวิเคราะห์บริบท
- A3 การบรรยายวัตถุประสงค์และกระบวนการ
- A4 แหล่งสารสนเทศที่รับรองได้
- A5 สารสนเทศที่มีความตรง
- A6 สารสนเทศที่มีความเที่ยง
- A7 สารสนเทศที่เป็นระบบ
- A8 การวิเคราะห์สารสนเทศเชิงปริมาณ
- A9 การวิเคราะห์สารสนเทศเชิงคุณภาพ
- A10 บทสรุปที่ถูกต้อง
- A11 การรายงานที่ยุติธรรม
- A12 การประเมินอภิमान

ทั้งนี้ในแต่ละเกณฑ์ (30 เกณฑ์) จะประกอบไปด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 6 ข้อ โดยให้ระบุถึงการมีหรือไม่มีในแต่ละตัวบ่งชี้

ตัวอย่างแบบประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

รายการประเมิน		มี	ไม่มี
มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards)			
U1	การระบุผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Identification)		
1	มีการระบุผู้มีส่วนได้เสียในการประเมินอย่างชัดเจน		
2	มีการระบุถึงการร่วมกับตัวแทนต่างๆ ในระดับผู้นำ (เช่น ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษา) เพื่อระบุผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ		
3	มีการระบุเกี่ยวกับการปรึกษาผู้มีส่วนได้เสียเพื่อระบุถึงสารสนเทศที่จำเป็น		
4	มีการระบุถึงการให้ผู้มีส่วนได้เสียได้ระบุผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ		
5	มีการระบุถึงเตรียมการให้ผู้มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในการประเมินและตรงตามข้อตกลง (หรือสัญญา) ที่เป็นทางการของการประเมิน		
6	วางแผนการประเมินให้ยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมได้		

การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

1. ผู้วิจัยปรับปรุงข้อความของตัวบ่งชี้ในแต่ละเกณฑ์ให้สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร จากนั้นนำแบบประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินอภิमान (อาจารย์ ดร.วราภรณ์ เจตจำนงนุช อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ตรวจสอบความถูกต้องของข้อความของตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุง จากนั้นผู้วิจัยทำการปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร โดยผู้วิจัยประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรร่วมกับคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรทั้ง 3 ท่าน จำนวน 2 ครั้งๆ ละ 1 เล่ม เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องในการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยปรับปรุงมาใช้ในการประเมินอภิมาน ผลการตรวจสอบความสอดคล้องในการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ปรากฏผลดังตาราง 17

ตาราง 17 ร้อยละของความสอดคล้องในการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรระหว่างคณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรและผู้วิจัย

ความสอดคล้องของการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร	กรรมการท่านที่ 1	กรรมการท่านที่ 2	กรรมการท่านที่ 3
	ร้อยละ (ข้อ)	ร้อยละ (ข้อ)	ร้อยละ (ข้อ)
การประเมินครั้งที่ 1	75.55 (136)	73.33 (132)	78.33 (141)
การประเมินครั้งที่ 2	91.11 (164)	89.44 (161)	92.77 (167)

การประเมินครั้งที่ 1 คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรทั้ง 3 ท่านและผู้วิจัยประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเล่มที่ 1 ได้ตรงกัน 132, 136 และ 141 จากทั้งหมด 180 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 73.33, 75.55 และ 78.33 ตามลำดับ ทั้งนี้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรและผู้วิจัยได้อธิบายเหตุผลในการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรของตนเอง เพื่อทำความเข้าใจในการประเมินให้ตรงกัน

การประเมินครั้งที่ 2 คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรทั้ง 3 ท่านและผู้วิจัยทำการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเล่มที่ 2 ได้ตรงกัน 161, 164 และ 167 ข้อ จากทั้งหมด 180 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 89.44, 91.11 และ 92.77 ตามลำดับ พบว่ามีตัวบ่งชี้ที่ประเมินไม่ตรงกันจำนวนหนึ่ง คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตรและผู้วิจัยได้อธิบายเหตุผลในการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรของตนเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการประเมินที่ตรงกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ทั้งที่เป็นรายงานการวิจัยและปริญญาบัตรในระดับบัณฑิตศึกษา จากสำนักหอสมุดกลางและ/หรือหอสมุดคณะ จากสถาบันการศึกษาใน

ระดับอุดมศึกษาต่างจำนวน 14 แห่ง หอสมุดแห่งชาติ และห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

2. ศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรทั้งหมดโดยการอ่านอย่างพิถีพิถัน แล้วทำการบันทึกคุณลักษณะในการประเมินหลักสูตร และทำการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการประเมินหลักสูตรจากแบบบันทึกและแบบประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแยกเป็น 2 ตอน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์อภิमान โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows โดยมีประเด็นของการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอภิमान เพื่อศึกษาลักษณะการแจกแจงของตัวแปร และนำเสนอโดยใช้สถิติบรรยาย เช่น การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัย ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง เป็นต้น โดยผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ระดับเล่งงานประเมิน ระดับที่ 2 ระดับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน ระดับที่ 3 ระดับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน และระดับที่ 4 ระดับผลการประเมิน

2. การวิเคราะห์ผลการประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร โดยผู้วิจัยประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ โดยในแต่ละเกณฑ์จะประกอบด้วยตัวบ่งชี้ย่อยจำนวน 6 ตัวบ่งชี้/ประเด็น โดยการระบุถึงการมี (1 คะแนน) หรือไม่มี (0 คะแนน) ตามตัวบ่งชี้ในแต่ละข้อ แล้ววิเคราะห์ผลการประเมินดังนี้

2.1 กำหนดคะแนนของเกณฑ์การประเมินใหม่ (30 เกณฑ์) ดังนี้

ตาราง 18 เกณฑ์การให้คะแนนและแปลความหมายคุณภาพการประเมินระดับมาตรฐานย่อย

จำนวนตัวบ่งชี้/ประเด็นที่มีการดำเนินการ	คะแนนคุณภาพ	การแปลความหมาย
6 ข้อ	A	ดีเยี่ยม
5 ข้อ	B	ดีมาก
4 ข้อ	C	ดี
2-3 ข้อ	D	พอใช้
0-1 ข้อ	E	ไม่ดีและต้องปรับปรุง

2.2 นำคะแนนจากข้อที่ 2.1 ในแต่ละมาตรฐาน (4 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ จำนวน 7 เกณฑ์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ จำนวน 3 เกณฑ์ มาตรฐานด้านความเหมาะสม จำนวน 8 เกณฑ์ และมาตรฐานด้านความถูกต้อง จำนวน 12 เกณฑ์) มารวมคะแนน โดยกำหนดระดับคะแนนคุณภาพ A มีค่าเท่ากับ 4, คะแนนคุณภาพ B มีค่าเท่ากับ 3, คะแนนคุณภาพ C มีค่าเท่ากับ 2, คะแนนคุณภาพ D มีค่าเท่ากับ 1 และคะแนนคุณภาพ E มีค่าเท่ากับ 0 จากนั้นทำการกำหนดระดับคะแนนอีกครั้งโดยมีเกณฑ์ดังนี้

ตาราง 19 เกณฑ์การแปลความหมายผลการประเมินอภิमानตามมาตรฐานหลัก

มาตรฐานการประเมิน	เกณฑ์การแปลความหมาย				
	ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดี
ร้อยละของคะแนน	94-100	68-93	50-67	25-49	0-24
ด้านการใช้ประโยชน์ (7)	26-28	19-25	14-18	7-13	0-6
ด้านความเป็นไปได้ (3)	11-12	8-10	6-7	3-5	0-2
ด้านความเหมาะสม (8)	30-32	22-29	16-21	8-15	0-7
ด้านความถูกต้อง (12)	45-48	33-44	24-32	12-23	0-11
รวมทุกมาตรฐาน (30)	112-120	81-111	60-80	30-59	0-29

การวิเคราะห์ผลคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรในแต่ละมาตรฐาน ใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสูงสุด (Max) ค่าต่ำสุด (Min) และร้อยละ (Percentage) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยแต่ละระดับดังนี้

3.50-4.00 หมายถึง คุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรอยู่ในระดับดีเยี่ยม

2.50-3.49 หมายถึง คุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรอยู่ในระดับดีมาก

1.50-2.49 หมายถึง คุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรอยู่ในระดับดี

.50-1.49 หมายถึง คุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรอยู่ในระดับพอใช้

0-.49 หมายถึง คุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรอยู่ในระดับไม่ดี

การกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเพื่อนำมาสังเคราะห์รูปแบบการประเมินหลักสูตร 2 ประการ คือ 1) มีคุณภาพการประเมินอภิमानใน 4 มาตรฐาน (ด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง) อยู่ในระดับ “พอใช้” และ 2) มีคุณภาพในเกณฑ์การประเมินย่อยที่สำคัญ 5 เกณฑ์ คือ เกณฑ์ข้อ U3 การคัดเลือกและขอบเขตของสารสนเทศ เกณฑ์ข้อ A3 การบรรยายวัตถุประสงค์และกระบวนการ เกณฑ์

ข้อ A4 แหล่งสารสนเทศที่รับรองได้ เกณฑ์ข้อ A5 สารสนเทศที่มีความตรง ข้อ A6 สารสนเทศที่มีความเที่ยง อยู่ในระดับ “ดี”

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์หือมิทานด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (Hierarchical Linear Model : HLM) โดยใช้โปรแกรม HLM 6.0 และวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (Lisrel 8.30)

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร

การดำเนินการในขั้นตอนนี้มี 2 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการจัดทำรูปแบบการประเมินหลักสูตร และ 2) การจัดทำรูปแบบการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังนี้

3.1 การเตรียมการจัดทำรูปแบบการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยดำเนินการเตรียมการจัดทำรูปแบบการประเมินหลักสูตรดังนี้

1. ศึกษาข้อค้นพบจากเอกสาร/ตำราเกี่ยวกับการประเมินและการประเมินหลักสูตร ในประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินหลักสูตร ซึ่งพบว่า ขั้นตอนการประเมินหลักสูตรมีจำนวน 9 ขั้นตอน กล่าวคือ

1 การศึกษารายละเอียดก่อนการประเมิน

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรที่ประเมิน

1.2 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการประเมิน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน

หลักสูตร

1.3 เจาะตลกลงเพื่อระบุเหตุผลการประเมินหลักสูตร

1.4 กำหนดคำถามการประเมิน

2 ระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมิน

3 กำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน

4 ออกแบบการประเมิน

4.1 กำหนดระดับการประเมิน

4.2 กำหนดบทบาทการประเมิน

4.3 กำหนดสิ่งที่มีงประเมิน

4.4 กำหนดช่วงเวลาในการประเมิน

5 กำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน

6 กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

7 กำหนดเครื่องมือในการประเมิน

8 เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

9 รายงานผลการประเมิน

ขั้นตอนการประเมินหลักสูตรที่ได้จะเป็นเพียงหัวข้อในร่างรูปแบบการประเมิน ซึ่งอาจปรับปรุง/เปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

2. ประมวลข้อค้นพบจากผลการประเมินหลักสูตรจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร จำนวน 36 เล่ม (ซึ่งผู้วิจัยนำมาประเมินอภิमानจากจำนวนทั้งสิ้น 266 เล่ม) ตามขั้นตอนการประเมินหลักสูตร 9 ขั้นตอนดังกล่าว

3. วิเคราะห์ความสอดคล้องของสาระที่ได้ตามข้อ 1 และข้อ 2 และวิเคราะห์เพิ่มเติมว่ารูปแบบการประเมินหลักสูตรดังกล่าวยังขาดเนื้อหาที่สำคัญในส่วนใด แล้วศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินและการประเมินหลักสูตร

3.2 การจัดทำรูปแบบการประเมินหลักสูตร

การจัดทำรูปแบบการประเมินหลักสูตรมีรายละเอียดดังนี้

1. จัดทำตารางสรุปลักษณะสำคัญของของการประเมินหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยเตรียมการก่อนการประเมินหลักสูตร การดำเนินการประเมินหลักสูตรและการรายงานผลการประเมินหลักสูตร ตารางสรุปลักษณะสำคัญดังกล่าวประกอบด้วยขั้นตอนการประเมินหลักสูตร กิจกรรม รายละเอียดซึ่งได้มาจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และผลการประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร

2. สังเคราะห์เนื้อหาสาระที่ได้จากตารางสรุปทั้ง 2 ส่วนมาจัดทำเป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรฉบับร่าง โดยใช้ขั้นตอนการประเมินหลักสูตร 9 ขั้นตอนเป็นแนวทางหลัก

3. ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการประเมินหลักสูตร โดยผู้วิจัยนำรูปแบบการประเมินหลักสูตรดังกล่าวให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัณฑิตพิจารณา และแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่มีความเหมาะสม และมีความสมบูรณ์ ทั้งนี้รูปแบบการประเมินหลักสูตรหลังจากที่ได้ปรึกษา รับฟังข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไข พบว่ารูปแบบการประเมินหลักสูตรควรประกอบด้วยขั้นตอนการประเมินหลักสูตรดังนี้

1. การบริหารจัดการก่อนการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

1.1 การกำหนดนโยบาย แนวทาง หลักการในการประเมินหลักสูตร

1.2 การแต่งตั้งทีมงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

1.3 การเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินหลักสูตร

2. การออกแบบการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร

2.2 การออกแบบการประเมินหลักสูตร

2.3 การวางแผนในการประเมินหลักสูตร

3. การดำเนินการประเมินหลักสูตร

4. การรายงานผลและเผยแพร่ผลการประเมินหลักสูตร

5. การประเมินผลการประเมินหลักสูตร

4. ตรวจสอบรูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และผู้มีประสบการณ์ในการประเมินหลักสูตร ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของรูปแบบการประเมินหลักสูตร เพื่อนำผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตรมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร

กลุ่มตัวอย่างสำหรับการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นจะประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม กล่าวคือ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการวัดและประเมินผลการศึกษา และ 2) ผู้ที่เคยปฏิบัติการประเมินหลักสูตรหรือมีประสบการณ์ในการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่จะทำการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตรดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร เป็นอาจารย์ผู้สอนหรือผู้มีประสบการณ์ด้านหลักสูตรและการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี ทั้งนี้ต้องมีคุณวุฒิด้านการศึกษาปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ จำนวน 2 ท่าน

1.2. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา เป็นอาจารย์ผู้สอนหรือผู้มีประสบการณ์ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา/การประเมินโครงการไม่น้อยกว่า 5 ปี ทั้งนี้ต้องมีคุณวุฒิด้านการศึกษาปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ จำนวน 3 ท่าน

2. กลุ่มผู้ที่เคยปฏิบัติการประเมินหลักสูตรหรือมีประสบการณ์ในการประเมินหลักสูตรจำนวน 5 ท่าน จำแนกเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการประเมินหลักสูตรที่เป็นรายงานการวิจัยที่นำมาประเมินอภิมาน จำนวน 3 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการประเมินหลักสูตรที่เป็น

ปริญญาโทหรือปริญญาเอก จำนวน 2 ท่าน ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องมีคุณสมบัติ คือ ต้องสำเร็จการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท (รายชื่อปรากฏในภาคผนวก ข)

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร

เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒินี้เป็นแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการประเมินหลักสูตร มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 3 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าระดับความสำคัญออกเป็น

- +1 คือ รูปแบบการประเมินหลักสูตรมีความเหมาะสม
- 0 คือ ไม่แน่ใจว่ารูปแบบการประเมินมีความเหมาะสม
- 1 คือ รูปแบบการประเมินหลักสูตรไม่มีความเหมาะสม

โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการประเมินหลักสูตร พร้อมให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 กลุ่ม จำนวน 10 ท่าน คือ กลุ่มแรก ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรจำนวน 2 ท่านและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาจำนวน 3 ท่าน รวมเป็น 5 ท่าน กลุ่มที่สอง ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้ที่เคยปฏิบัติการประเมินหลักสูตรหรือมีประสบการณ์ในการประเมินหลักสูตรที่เป็นรายงานการวิจัย จำนวน 3 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการประเมินหลักสูตรที่เป็นวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกจำนวน 2 ท่าน รวมเป็น 5 ท่าน ทำการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการประเมินหลักสูตร หลังจากนั้นจึงนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินหลักสูตรมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินคุณภาพของรูปแบบการประเมินหลักสูตร จากค่าเฉลี่ยดังนี้

- + .50 ถึง +1.00 หมายถึง รูปแบบการประเมินมีความเหมาะสม
- .49 ถึง +.49 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ารูปแบบการประเมินมีความเหมาะสม
- 1.00 ถึง -.50 หมายถึง รูปแบบการประเมินไม่มีความเหมาะสม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร: การประยุกต์ใช้การประเมินอภิมาน โดยมีความมุ่งหมาย เพื่อประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และพัฒนารูปแบบ การประเมินหลักสูตร ผลการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทนี้แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย ตอนที่ 2 ผลการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการ ประเมินหลักสูตร ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และตอนที่ 4 ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมิน หลักสูตร

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจำแนกข้อมูลเป็น 4 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ระดับเล่งงานประเมิน ระดับ ที่ 2 ระดับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน ระดับที่ 3 ระดับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน และระดับที่ 4 ระดับผลการประเมิน ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานในตอนนี้เป็นผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของ ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยจากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำนวน 266 เล่ม โดยมี รายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานระดับเล่งงานประเมิน

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยระดับเล่งงานประเมินแยกเป็น 3 ด้าน คือ ค่าร้อยละของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยด้านข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการ ประเมินหลักสูตร ด้านรายละเอียดของหลักสูตรที่ประเมิน และด้านวิถีวิทยาการประเมิน โดยมี รายละเอียดดังนี้

1.1 ค่าร้อยละของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยด้านข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยที่ เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

รายงานการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอภิมานมีจำนวน 266 เล่มพบว่า ส่วนใหญ่เป็นรายงานการประเมินหลักสูตรที่ผลิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ร้อยละ 22.18) รองลงมาเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (ร้อยละ 11.28 และ 10.91 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังพบอีกว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการ ประเมินหลักสูตรมากกว่าครึ่งเป็นปริญญาโทระดับปริญญาโท (ร้อยละ 77.44) รองลงมาเป็น รายงานการวิจัย และปริญญาโทระดับปริญญาเอก (ร้อยละ 20.68 และ 1.88 ตามลำดับ) ดัง ตาราง 20

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรจำแนกตามสถาบันที่ผลิตและประเภทงานประเมิน

สถาบันที่ผลิตงานประเมิน	ประเภทงานประเมิน			
	ปริญญา นิพนธ์ ปริญญาโท	ปริญญา นิพนธ์ ปริญญาเอก	รายงาน การวิจัย	รวม*
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	50 (84.75)	4 (6.78)	5 (8.47)	59 (22.18)
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	12 (40.00)	0 (0)	18 (60.00)	30 (11.28)
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	22 (75.86)	1 (3.45)	6 (20.69)	29 (10.91)
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	19 (95.00)	0 (0)	1 (5.00)	20 (7.52)
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	16 (88.89)	0 (0)	2 (11.11)	18 (6.77)
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	15 (88.24)	0 (0)	2 (11.76)	17 (6.39)
มหาวิทยาลัยศิลปากร	16 (94.12)	0 (0)	1 (5.88)	17 (6.39)
มหาวิทยาลัยนเรศวร	14 (100.00)	0 (0)	0 (0)	14 (5.26)
ส.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	12 (87.51)	0 (0)	2 (14.29)	14 (5.26)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	9 (69.23)	0 (0)	4 (30.77)	13 (4.89)
กรมวิชาการ	0 (0)	0 (0)	11 (100.00)	11 (4.14)
มหาวิทยาลัยมหิดล	7 (87.50)	0 (0)	1 (12.50)	8 (3.01)
มหาวิทยาลัยบูรพา	5 (71.43)	0 (0)	2 (28.57)	7 (2.63)
ส.เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	7 (100.00)	0 (0)	0 (0)	7 (2.63)
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	2 (100.00)	0 (0)	0 (0)	2 (.75)
รวม	206 (77.44)	5 (1.88)	55 (20.68)	266 (100)

*หมายเหตุ ช่องรวมเป็นร้อยละในแนวคอลัมน์

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย ตัวแปรเพศผู้ประเมินพบว่า ส่วนใหญ่ผลิตโดยนักประเมินเพศหญิง (ร้อยละ 56.02) รองลงมาเป็นเพศชาย ร้อยละ 31.20 ปีที่ผลิตงานวิจัยส่วนใหญ่ดำเนินการในช่วงปี พ.ศ. 2543-2548 (ร้อยละ 34.59) รองลงมาในช่วงปี พ.ศ. 2538-2542 และ 2533-2537 (ร้อยละ 25.94 และ 17.29 ตามลำดับ) ตัวแปรสาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัยพบว่า เป็นงานประเมินในกลุ่มสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนมากที่สุด (ร้อยละ 27.07) รองลงมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิจัยและสถิติทางการศึกษา และกลุ่มสาขาวิชาการอุดมศึกษา (ร้อยละ 15.79 และ 8.65 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ประเมินพบว่า เป็นงานประเมินใน มหาวิทยาลัยของรัฐมากที่สุด (ร้อยละ 25.94) รองลงมาปฏิบัติเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล (ร้อยละ 16.17 และ 13.53 ตามลำดับ) หลักสูตรที่ประเมินส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรของมหาวิทยาลัยของรัฐมากที่สุด (ร้อยละ 34.59) รองลงมาเป็นหลักสูตรของกรมวิชาการ (เดิม) และมหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคล (ร้อยละ 19.55 และ 15.04 ตามลำดับ) ดังตาราง 21

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละของตัวแปรคุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับ รายละเอียดผู้ประเมิน

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เพศผู้ประเมิน	หญิง	149	56.02
	ชาย	83	31.20
	คณะผู้ประเมิน (ชายและหญิง)	17	6.39
	ไม่ระบุ	17	6.39
	รวม	266	100.00
ปีที่ทำงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรสำเร็จ	2513-2517	5	1.88
	2518-2522	6	2.25
	2523-2527	18	6.77
	2528-2532	30	11.28
	2533-2537	46	17.29
	2538-2542	69	25.94
	2543-2548	92	34.59
	รวม	266	100.00
สาขาวิชาที่ผลิตงานประเมินหลักสูตร	กลุ่มหลักสูตรและการสอน	72	27.07
	กลุ่มวัดผล-วิจัยและสถิติการศึกษา	42	15.79
	กลุ่มการอุดมศึกษา	23	8.64
	กลุ่มการศึกษาด้านอุตสาหกรรมและวิศวกรรม	17	6.39
	กลุ่มบริหารการศึกษา	17	6.39
	กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา	11	4.14
	กลุ่มการศึกษาด้านอาชีพ	8	3.01
	กลุ่มการศึกษาด้านสังคมศึกษา	5	1.88
	กลุ่มการศึกษาด้านพยาบาลและสาธารณสุข	3	1.13
	กลุ่มการศึกษานอกระบบ/การศึกษาผู้ใหญ่	3	1.13

ตาราง 21 (ต่อ)

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
สาขาวิชาที่ผลิตงานประเมิน หลักสูตร (ต่อ)	กลุ่มเทคโนโลยีการศึกษา	3	1.13
	กลุ่มจิตวิทยาการศึกษา	2	.75
	กลุ่มบรรณารักษศาสตร์	2	.75
	กลุ่มวิทยาศาสตร์ศึกษา	1	.37
	กลุ่มรายงานการวิจัย	54	20.30
	ไม่ระบุสาขาวิชา	3	1.13
	รวม	266	100.00
หน่วยงานต้นสังกัดผู้ประเมิน หลักสูตร	มหาวิทยาลัยของรัฐ	69	25.94
	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	43	16.17
	มหาวิทยาลัยราชภัฏและเทคโนโลยีราชมงคล	36	13.53
	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	16	6.02
	กระทรวงสาธารณสุขและวิทยาลัยพยาบาล	15	5.64
	มหาวิทยาลัยเอกชน	11	4.14
	กรมวิชาการ (เดิม)	10	3.76
	กรมพลศึกษา (เดิม)	8	3.01
	กรมการศึกษานอกโรงเรียน (เดิม)	7	2.63
	อื่นๆ (เช่น กทม. กรมศิลปากร เอกชน)	7	2.63
	สำนักงานส่งเสริมการบริหารงานการศึกษาเอกชน	4	1.50
	กรมการศาสนาและสถาบันการศึกษาสงฆ์	4	1.50
	สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา	2	.75
	ไม่ระบุ	34	12.78
รวม	266	100.00	
สถาบันเจ้าของหลักสูตร ที่ประเมิน	มหาวิทยาลัยของรัฐ	92	34.58
	กรมวิชาการ (เดิม)	52	19.55
	มหาวิทยาลัยราชภัฏและเทคโนโลยีราชมงคล	40	15.04
	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	27	10.15
	กรมพลศึกษา (เดิม)	11	4.14
	กระทรวงสาธารณสุขและวิทยาลัยพยาบาล	11	4.14
	มหาวิทยาลัยเอกชน	10	3.76
	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	8	3.01
	อื่นๆ (เช่น กทม. กรมศิลปากร)	7	2.63

ตาราง 21 (ต่อ)

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
สถาบันเจ้าของหลักสูตร ที่ประเมิน (ต่อ)	กรมการศาสนาและสถาบันการศึกษาสงฆ์	4	1.50
	กรมการศึกษานอกโรงเรียน (เดิม)	4	1.50
	รวม	266	100.00

1.2 ค่าร้อยละของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยด้านรายละเอียดของหลักสูตรที่ประเมิน

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย ตัวแปรเนื้อหาวิชาที่ประเมินส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาวิชาของกลุ่มวิชา
อุตสาหกรรมและวิศวกรรมมากที่สุด (ร้อยละ 14.66) รองลงมาเป็นกลุ่มวิชาศึกษาศาสตร์ และกลุ่มวิชา
สังคมศาสตร์และสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ (ร้อยละ 12.78 และ 10.53 ตามลำดับ) ตัวแปรหลักสูตรที่
ประเมินส่วนใหญ่เป็นหลักสูตรในระดับปริญญา (ร้อยละ 57.14) รองลงมาเป็นหลักสูตรในระดับ
การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรในระดับอาชีวศึกษา (ร้อยละ 24.60 และ 18.80 ตามลำดับ) ดัง
ตาราง 22

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของตัวแปรคุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเกี่ยวกับ
หลักสูตรที่ประเมิน

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เนื้อหาที่ประเมิน	กลุ่มวิชาอุตสาหกรรม+วิศวกรรม	39	14.66
	กลุ่มวิชาศึกษาศาสตร์	34	12.78
	กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์+สังคมสงเคราะห์	28	10.53
	กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	27	10.15
	กลุ่มวิชาสุขศึกษา+พลศึกษา	26	9.77
	กลุ่มวิชาบริหารธุรกิจ+เศรษฐศาสตร์	22	8.27
	กลุ่มวิชาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	20	7.52
	กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ	15	5.64
	กลุ่มวิชาศิลปกรรม	15	5.64
	กลุ่มวิชาเกษตรกรรม	8	3.01
	กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	8	3.01
	กลุ่มวิชาภาษาไทย	7	2.63
	กลุ่มวิชาคหกรรมศาสตร์	6	2.26
	กลุ่มวิชาด้านจิตวิทยา	3	1.13
	กลุ่มวิชาบรรณารักษศาสตร์	3	1.13

ตาราง 22 (ต่อ)

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เนื้อหาที่ประเมิน (ต่อ)	กลุ่มวิชาด้านการศึกษานอกโรงเรียน	2	.75
	กลุ่มวิชาพื้นฐาน (ศึกษาทั่วไป)	2	.75
	กลุ่มวิชาด้านการไปรษณีย์	1	.37
	รวม	266	100.00
ระดับชั้นเรียนที่ประเมิน	ระดับปริญญา	152	57.14
	ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	64	24.06
	ระดับอาชีวศึกษา	50	18.80
	รวม	266	100.00

1.3 ค่าร้อยละและค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยด้านวิถีวิทยาการประเมิน

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย ตัวแปรเหตุผลของการประเมินหลักสูตรพบว่า ส่วนใหญ่ระบุเหตุผลว่าหลักสูตรยังไม่เคยได้รับการประเมิน (ร้อยละ 54.60) รองลงมาคือเพื่อทราบประสิทธิภาพของหลักสูตร และการประเมินหลักสูตรเป็นนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา (ร้อยละ 32.30 และ 3.00 ตามลำดับ) ตัวแปรการรายงานจำนวนครั้งที่เคยประเมินหลักสูตรพบว่า ยังไม่เคยมีการประเมินหลักสูตร (0 ครั้ง) มากที่สุด (ร้อยละ 64.29) รองลงมาเป็น จำนวน 1 ครั้งและ จำนวน 2 ครั้ง (ร้อยละ 2.26 และ .75 ตามลำดับ) ทั้งนี้ยังพบว่าไม่มีการรายงานจำนวนครั้งที่ประเมินหลักสูตรมากถึงร้อยละ 32.71

ตัวแปรการประเมินความต้องการจำเป็นก่อนการประเมินหลักสูตรพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีการประเมินความต้องการจำเป็นก่อนการประเมินหลักสูตร (ร้อยละ 91.35) มีเพียงร้อยละ 8.65 ที่มีการประเมินความต้องการจำเป็นก่อนการประเมินหลักสูตร ตัวแปรวิธีการที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นก่อนการประเมินหลักสูตรพบว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร เช่น ผู้บริหาร ผู้สอน (ร้อยละ 7.14) รองลงมาเป็นการวิเคราะห์จากประสบการณ์การทำงานในหลักสูตรนั้นๆ ของตัวผู้ประเมิน (ร้อยละ .75)

ในการประเมินหลักสูตรนั้นพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรมีการกำหนดคำถามการประเมินประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 39.10) ส่วนที่เหลือพบว่าไม่มีการกำหนดคำถามการประเมิน (ร้อยละ 60.90) ลักษณะการกำหนดคำถามการประเมินหลักสูตรพบว่า ส่วนใหญ่ระบุในความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (ร้อยละ 26.69) รองลงมาเป็นการระบุโดยจำแนกออกเป็นหัวข้อ (ร้อยละ 12.41)

ตัวแปรวัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตรนั้นพบว่า ส่วนใหญ่ระบุวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นสารสนเทศในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร (ร้อยละ 52.00) รองลงมาคือ เพื่อเป็นสารสนเทศในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน และเพื่อเป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตรอื่นๆ ต่อไป (ร้อยละ 28.80 และ 12.20 ตามลำดับ) ตัวแปรการออกแบบการประเมินพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเกือบทั้งหมดมีลักษณะเป็นงานประเมินเชิงบรรยาย (ร้อยละ 99.62) ส่วนที่เหลือร้อยละ .38 เป็นงานประเมินเชิงทดลอง ในส่วนของตัวแปรระดับของการประเมินหลักสูตรพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการประเมินทั้งหลักสูตร (ร้อยละ 78.20) นอกเหนือจากนั้นเป็นการประเมินเป็นรายวิชา (ร้อยละ 21.80) โดยบทบาทของการประเมินนั้น ส่วนใหญ่เป็นการประเมินเพื่อสรุปรวม (ร้อยละ 93.98) ส่วนที่เหลือเป็นการประเมินเพื่อความก้าวหน้า (ร้อยละ 6.02)

สำหรับตัวแปรแนวคิดที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรนั้นพบว่า มีการใช้แนวคิดการประเมินที่ยึดการตัดสินใจมากที่สุด ร้อยละ 65.79 รองลงมาเป็นแนวคิดการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายหลักสูตรเป็นหลัก และแนวคิดการประเมินที่ยึดเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นหลัก (ร้อยละ 8.27 และ 1.50 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังพบว่ารายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรร้อยละ 24.40 เป็นการกำหนดรูปแบบการประเมินในแนวคิดผสมผสาน เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรสิ่งที่มุ่งประเมินในหลักสูตรพบว่า เป็นการประเมินระบบหลักสูตรมากที่สุด (ร้อยละ 83.83) รองลงมาเป็นการประเมินการใช้หลักสูตร และการประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร (ร้อยละ 14.29 และ 1.88 ตามลำดับ) ในส่วนของช่วงเวลาในการประเมินหลักสูตรพบว่ามีการประเมินหลังการใช้หลักสูตรมากที่สุด (ร้อยละ 87.22) รองลงมาเป็นการประเมินระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ (ร้อยละ 12.41 และ .38 ตามลำดับ) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงตัวแปรการกำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมินหลักสูตรพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่ไม่มีการกำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน (ร้อยละ 74.81) ที่เหลือพบว่ามีกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร (ร้อยละ 25.19) ดังตาราง 23

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละของตัวแปรคุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเกี่ยวกับวิธีวิทยาการประเมิน

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เหตุผลในการประเมิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	ยังไม่เคยมีการประเมิน	147	54.60
	เพื่อทราบประสิทธิภาพหลักสูตร	87	32.30
	นโยบายการประกันคุณภาพ	8	3.00
	ครบรอบการใช้หลักสูตร	7	2.60
	เคยมีการประเมินแล้ว แต่ครั้งนี้เป็นการประเมินอีกครั้ง	5	1.90
	เพิ่งมีการใช้หลักสูตรเป็นปีแรก	4	1.50

ตาราง 23 (ต่อ)

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
เหตุผลในการประเมิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) (ต่อ)	การประเมินหลักสูตรยังมีน้อย	1	.40
	ไม่ระบุ	10	3.70
	รวม	269	100.00
การรายงานจำนวนครั้งที่เคยประเมิน	ยังไม่เคยมีการประเมิน (0 ครั้ง)	171	64.28
	1 ครั้ง	6	2.26
	2 ครั้ง	2	.75
	ไม่มีการรายงาน	87	32.71
	รวม	266	100.00
การประเมินความต้องการจำเป็น	มี	23	8.65
	ไม่มี	243	91.35
	รวม	266	100.00
วิธีการประเมินความต้องการจำเป็น	การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	19	7.14
	การวิเคราะห์จากประสบการณ์การทำงานในหลักสูตร	2	.75
	สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง/วิเคราะห์จากประสบการณ์ใน ลส.	1	.38
	สัมมนาผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร	1	.38
	ไม่มีการประเมินความต้องการจำเป็น	243	91.35
	รวม	266	100.00
การกำหนดคำถามการประเมิน	มี	104	39.10
	ไม่มี	162	60.90
	รวม	266	100.00
ลักษณะการกำหนดคำถามการประเมิน	ระบุในความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	71	26.69
	ระบุโดยจำแนกออกเป็นหัวข้อ	33	12.41
	ไม่มีการกำหนดคำถามการประเมิน	162	60.90
	รวม	266	100.00
วัตถุประสงค์ของการประเมิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตร	255	52.00
	เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง/พัฒนาการสอน	141	28.80
	เพื่อเป็นแนวทางการประเมินหลักสูตรอื่น	60	12.20
	เพื่อเป็นการประกันคุณภาพการศึกษา	19	3.90
	เพื่อทราบข้อดี-ข้อบกพร่องของหลักสูตร	13	2.70
	เพื่อทราบคุณภาพ/ข้อบกพร่องของผู้สำเร็จการศึกษา	2	.40
	รวม	490	100.00

ตาราง 23 (ต่อ)

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
การออกแบบการประเมิน	เชิงบรรยาย	265	99.62
	เชิงทดลอง	1	.38
	รวม	266	100.00
ระดับของการประเมิน	ประเมินทั้งหลักสูตร	208	78.20
	ประเมินเป็นรายวิชา	58	21.80
	รวม	266	100.00
บทบาทของการประเมิน	เพื่อการสรุปรวม	250	93.98
	เพื่อความก้าวหน้า	16	6.02
	รวม	266	100.00
แนวคิดการประเมิน	แนวคิดเน้นการตัดสินใจเป็นหลัก	175	65.79
	แนวคิดผสมผสาน	65	24.44
	แนวคิดเน้นวัตถุประสงค์หลักสูตรเป็นหลัก	22	8.27
	แนวคิดเน้นเกณฑ์/มาตรฐานเป็นหลัก	4	1.50
	รวม	266	100.00
สิ่งที่มุ่งประเมินในหลักสูตร	ประเมินระบบหลักสูตร	223	83.83
	ประเมินการใช้หลักสูตร	38	14.29
	ประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร	5	1.88
	รวม	266	100.00
ช่วงเวลาในการประเมินหลักสูตร	ก่อนนำหลักสูตรไปใช้	1	.37
	ระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้	33	12.41
	หลังการใช้หลักสูตร	232	87.22
	รวม	266	100.00
การกำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน	ไม่มีการกำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน	199	74.81
	มีการกำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน	67	25.19
	รวม	266	100.00

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอภิमानจำนวน 266 เล่มนั้น พบว่า มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรมากที่สุด (ร้อยละ 95.49) รองลงมาเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรที่ประเมิน (ร้อยละ 90.98) แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร (ร้อยละ 88.35) แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร (ร้อยละ 72.18) และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร (ร้อยละ 24.06) ดังตาราง 24

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละของตัวแปรการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ประเด็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	มี	ไม่มี	รวม
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร	254 (95.49)	12 (4.51)	266 (100)
รายละเอียดของหลักสูตรที่ทำการประเมิน	242 (90.98)	24 (9.02)	266 (100)
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร	235 (88.35)	31 (11.65)	266 (100)
แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร	192 (72.18)	74 (27.82)	266 (100)
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร	64 (24.06)	202 (75.94)	266 (100)

เมื่อพิจารณาถึงสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตรจากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำนวน 266 เล่มพบว่า มีการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) คิดเป็นร้อยละ 99.25 และใช้สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) คิดเป็นร้อยละ 30.83 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงสถิติในส่วนเชิงพรรณนา ในเรื่องของการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางพบว่า มีการใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด (ร้อยละ 94.36) รองลงมาเป็นมัธยฐาน (Median) และฐานนิยม (Mode) เท่ากัน (ร้อยละ 2.26) สำหรับสถิติที่ใช้ในการวัดการกระจายพบว่า มีการใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด (ร้อยละ 86.84) รองลงมาเป็นส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ (Q.D.) สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) และความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (S.E.) เท่ากัน (ร้อยละ 1.13) เมื่อพิจารณาถึงสถิติที่ใช้ในการวัดตำแหน่งพบว่ามีการใช้ร้อยละในการวิเคราะห์ผลการประเมินร้อยละ 84.21 ในส่วนของสถิติพรรณนาอื่น พบว่า มีการเลือกใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอย คิดเป็นร้อยละ 2.63 และ .75 ตามลำดับ

ในส่วนของสถิติเชิงอ้างอิงพบว่า มีการเลือกใช้สถิติทดสอบที (t-test) ในการทดสอบสมมติฐานมากที่สุด (ร้อยละ 22.93) รองลงมาเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test) สถิติทดสอบซี (Z-test) สถิติไค-สแควร์ (Chi-square test) สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Anocova) คิดเป็นร้อยละ 12.03, 1.88, .75 และ .38 ตามลำดับ) ดังตาราง 25

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละของตัวแปรสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการประเมินของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตร	ใช้	ไม่ใช้	รวม
สถิติเชิงพรรณนา	264 (99.25)	2 (.75)	266 (100)
ค่าเฉลี่ย	251 (94.36)	15 (5.64)	266 (100)
มัธยฐาน	6 (2.26)	260 (97.74)	266 (100)
ฐานนิยม	6 (2.26)	260 (97.74)	266 (100)

ตาราง 25 (ต่อ)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตร	ใช่	ไม่ใช่	รวม
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	231 (86.84)	35 (13.16)	266 (100)
ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์	3 (1.13)	263 (98.87)	266 (100)
สัมประสิทธิ์การกระจาย	3 (1.13)	263 (98.87)	266 (100)
ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	3 (1.13)	263 (98.87)	266 (100)
ความแปรปรวน	2 (.75)	264 (99.25)	266 (100)
ร้อยละ	224 (84.21)	42 (15.79)	266 (100)
สหสัมพันธ์	7 (2.63)	259 (97.37)	266 (100)
การวิเคราะห์การถดถอย	2 (.75)	264 (99.25)	266 (100)
สถิติเชิงอ้างอิง	82 (30.83)	184 (69.17)	266 (100)
สถิติทดสอบที (t-test)	61 (22.93)	205 (77.07)	266 (100)
การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว	32 (12.03)	234 (87.97)	266 (100)
สถิติทดสอบซี (Z-test)	5 (1.88)	261 (98.12)	266 (100)
สถิติทดสอบไค-สแควร์	2 (.75)	264 (99.25)	266 (100)
การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม	1 (.38)	265 (99.62)	266 (100)

นอกจากนี้พบว่า รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอีกบางส่วนใหญ่ไม่ระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมิน เมื่อพิจารณางานวิจัยที่มีการระบุถึงผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร พบว่ามีการระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมินมากที่สุดคือผู้บริหาร (ร้อยละ 26.69) รองลงมาคือ ครู-อาจารย์ (ร้อยละ 25.19) ผู้พัฒนาหลักสูตร (ร้อยละ 11.65) ผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร (5.64) ฝ่ายวิชาการของสถาบัน/หน่วยงาน (ร้อยละ 4.14) และผู้เรียน (3.76) ตามลำดับ ดังตาราง 26

ตาราง 26 จำนวนและร้อยละของตัวแปรผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร

ผู้ต้องการทราบผลการประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ระบุ	รวม
ผู้บริหาร	71 (26.69)	36 (13.53)	159 (59.77)	266 (100)
ครู-อาจารย์	67 (25.19)	40 (15.04)	159 (59.77)	266 (100)
ผู้พัฒนาหลักสูตร	31 (11.65)	76 (28.56)	159 (59.77)	266 (100)
ผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร	15 (5.64)	92 (34.59)	159 (59.77)	266 (100)
ฝ่ายวิชาการของสถาบัน/หน่วยงาน	11 (4.14)	96 (36.09)	159 (59.77)	266 (100)
ผู้เรียน	10 (3.76)	97 (36.47)	159 (59.77)	266 (100)

ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยด้านจำนวนหน้าของงานประพันธ์มีพิสัยระหว่าง 52-403 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 185.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 63.26 โดยมีค่าความเบ้ที่มีค่าเท่ากับ .81 และค่าความโด่งมีค่าเท่ากับ 1.19 เมื่อพิจารณาตัวแปรจำนวนหน้างานประพันธ์ที่ไม่รวมภาคผนวก พบว่ามีพิสัยอยู่ระหว่าง 34-310 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 121.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 44.34 มีค่าความเบ้เท่ากับ 1.30 และค่าความโด่งเท่ากับ 2.83

ตัวแปรจำนวนเอกสารที่ใช้ในการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมส่วนที่เป็นภาษาไทย พบว่ามีพิสัยระหว่าง 3-118 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 21.32 โดยมีค่าความเบ้เท่ากับ .89 และค่าความโด่งเท่ากับ 1.24 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตัวแปรรายการอ้างอิงที่เป็นตำรา/เอกสารภาษาไทย พบว่ามีพิสัยระหว่าง 0-91 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 13.62 มีค่าความเบ้เท่ากับ 1.30 ค่าความโด่ง 3.50 ตัวแปรรายการอ้างอิงที่เป็นงานวิจัยภาษาไทย พบว่ามีพิสัยระหว่าง 0-50 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.37 ค่าความเบ้เท่ากับ 1.28 และค่าความโด่งเท่ากับ 3.10 ในส่วนของตัวแปรรายการอ้างอิงที่เป็นบทความภาษาไทย มีพิสัยระหว่าง 0-15 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.42 ค่าความเบ้เท่ากับ 6.00 และค่าความโด่งเท่ากับ 47.39 เมื่อพิจารณาตัวแปรจำนวนเอกสารที่ใช้ในการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมส่วนที่เป็นภาษาอังกฤษ พบว่ามีพิสัยระหว่าง 0-50 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.82 โดยมีค่าความเบ้เท่ากับ 1.43 และค่าความโด่งเท่ากับ 2.53 ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตัวแปรรายการอ้างอิงที่เป็นตำรา/เอกสารภาษาอังกฤษ พบว่ามีพิสัยระหว่าง 0-36 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.41 มีค่าความเบ้เท่ากับ 1.76 ค่าความโด่ง 5.51 รายการอ้างอิงที่เป็นงานวิจัยภาษาอังกฤษ พบว่ามีพิสัยระหว่าง มีพิสัยระหว่าง 0-17 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.46 มีค่าความเบ้เท่ากับ 1.40 ค่าความโด่ง 1.72 ในส่วนของตัวแปรรายการอ้างอิงที่เป็นบทความภาษาอังกฤษ มีพิสัยระหว่าง 0-3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .20 ค่าความเบ้เท่ากับ 12.93 และค่าความโด่งเท่ากับ 181.21 ดังตาราง 27

ตาราง 27 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย

ตัวแปร	N	Mean	SD.	Max	Min	Skew	Kur
จน. หน้าทั้งหมด	266	185.58	63.26	403	52	.81	1.19
จน. หน้าไม่รวมภาคผนวก	266	121.45	44.34	310	34	1.30	2.83
จน. เอกสารภาษาไทย	266	37.94	21.32	118	3	.89	1.24
-ตำรา/เอกสาร	266	21.88	13.62	91	0	1.30	3.50
-งานวิจัย	266	11.80	7.37	50	0	1.28	3.10
-บทความ	266	.38	1.42	15	0	6.00	47.39
-อื่นๆ	266	3.92	4.22	21	0	1.22	1.09

ตาราง 27 (ต่อ)

ตัวแปร	N	Mean	SD.	Max	Min	Skew	Kur
จน.เอกสารภาษาอังกฤษ	266	10.72	8.82	50	0	1.43	2.53
-ตำรา/เอกสาร	266	6.58	5.41	36	0	1.76	5.51
-งานวิจัย	266	2.79	3.46	17	0	1.40	1.72
-บทความ	266	.02	.20	3	0	12.93	181.21
-อื่นๆ	266	1.22	2.06	12	0	2.62	7.98

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานระดับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน

ในตอนนี้เป็นกรวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานระดับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร ทั้งนี้ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำนวน 266 เล่ม พบว่ามีการใช้แหล่งข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำนวน 958 แหล่งข้อมูล โดยพบว่า แหล่งข้อมูลในการให้ข้อมูล เรื่องการประเมินหลักสูตรมากที่สุด คือ ผู้สอน (ร้อยละ 24.84) รองลงมาได้แก่ ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา นายจ้าง/ผู้สำเร็จการศึกษา (ร้อยละ 23.17 17.75 และ 12.73 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาถึง ลักษณะของผู้ให้ข้อมูลในการประเมินหลักสูตรพบว่า มากกว่าครึ่งใช้กลุ่มตัวอย่างในการประเมินหลักสูตร (ร้อยละ 52.61) ส่วนที่เหลือได้แก่ ใช้ประชากรในการประเมินหลักสูตร (47.39) ในส่วนของ วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างพบว่า ใช้การสุ่มอย่างง่ายมากที่สุด (ร้อยละ 13.78) รองลงมาเป็นการสุ่มแบบแบ่งชั้น และการเลือกแบบเจาะจง (ร้อยละ 9.29 และ 7.20 ตามลำดับ) ทั้งนี้พบว่าใช้ประชากรในการศึกษา ร้อยละ 47.39 และไม่ระบุวิธีการได้มาซึ่งตัวอย่าง ร้อยละ 16.39 ดังตาราง 28

ตาราง 28 จำนวนและร้อยละของแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งข้อมูลในการประเมินหลักสูตร	ผู้สอน (ครู-อาจารย์)	238	24.84
	ผู้เรียน	222	23.17
	ผู้สำเร็จการศึกษา	170	17.75
	นายจ้าง/ผู้บังคับบัญชา	122	12.73
	ผู้บริหาร	95	9.92
	ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวกับหลักสูตร	52	5.43
	ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นๆ	40	4.18
	ผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	11	1.15
	กลุ่มรวม เช่น ผู้บริหารและอาจารย์	8	.83
	รวม	958	100.00

ตาราง 28 (ต่อ)

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะข้อมูล (ระดับผู้ให้ข้อมูล)	ใช้กลุ่มตัวอย่างในการประเมิน	504	52.61
	ใช้ประชากรในการประเมิน	454	47.39
	รวม	958	100.00
วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	สุ่มอย่างง่าย	132	13.78
	สุ่มแบบแบ่งชั้น	89	9.29
	เลือกเจาะจง	69	7.20
	สุ่มแบบหลายขั้นตอน	49	5.11
	สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม	6	.63
	สุ่มแบบเป็นระบบ	2	.21
	ใช้ประชากรในการประเมิน	454	47.39
	ไม่ระบุ	157	16.39
	รวม	958	100.00

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอภิमानจำนวน 266 เล่ม พบว่า จำนวนผู้ให้ข้อมูลในการประเมินหลักสูตรมีพิสัยระหว่าง 1-132,260 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 532.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6,065.43 โดยมีฐานนิยมเท่ากับ 10.00 มัธยฐานเท่ากับ 50 ในส่วนของ การวัดการแจกแจงของข้อมูลพบว่ามีค่าความเบ้เท่ากับ 18.57 และค่าความโด่งเท่ากับ 366.52 (ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่ารายงานการวิจัยที่ใช้จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำนวนมากเป็นหลักแสนคนนั้นเป็นรายงาน การวิจัยของกรมวิชาการจำนวน 2 ฉบับ ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เรียนทั่วประเทศ จำนวนผู้ให้ ข้อมูลจึงมากเป็นหลักแสน) เมื่อพิจารณาจำนวนของการตอบกลับของข้อมูล พบว่ามีพิสัยระหว่าง 1- 131,848 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 505.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6,024.12 มีฐานนิยมและมัธยฐาน เท่ากับ 5 และ 43 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงค่าความเบ้ของข้อมูลมีค่าเท่ากับ 18.80 และค่าความโด่ง เท่ากับ 373.63 นอกจากนี้เมื่อคำนวณจำนวนของการตอบกลับเป็นอัตราส่วนร้อยละพบว่า ร้อยละของ การตอบกลับของข้อมูลมีพิสัยระหว่าง 16.07-100.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 90.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 14.40 โดยมีฐานนิยมและมัธยฐานเท่ากันคือ 100 เมื่อพิจารณาค่าความเบ้และค่าความโด่ง ของข้อมูลพบว่ามีค่าเท่ากับ -1.95 และ 3.76 ตามลำดับ ดังตาราง 29

ตาราง 29 ค่าสถิติพื้นฐานของแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน (n=958)

ตัวแปร	N	Mean	SD.	max	min	Mode	Med	skew	kur
จำนวนผู้ให้ข้อมูล	958	532.30	6,065.43	132,260	1	10.00	50.00	18.57	366.52
จน.การตอบกลับ	958	505.05	6,024.12	131,848	1	5.00	43.00	18.80	373.63
ร้อยละการตอบกลับ	958	90.97	14.40	100.00	16.07	100.00	100.00	-1.95	3.76

เมื่อจำแนกตามประเภทของแหล่งข้อมูลพบว่า แหล่งข้อมูลที่มีอัตราการตอบกลับมากที่สุด คือ ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 95.70 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 11.11) รองลงมาคือ ผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 94.76 (10.36) ผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 94.49 (9.91) ผู้เกี่ยวข้องกัหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 94.04 (10.46) ผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 92.55 (12.14) ตามลำดับ ดังตาราง 30

ตาราง 30 ค่าสถิติพื้นฐานของแหล่งข้อมูลในการประเมินจำแนกตามประเภทของแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล	N	จำนวนผู้ให้ข้อมูล		จน.การตอบกลับ		ร้อยละการตอบกลับ	
		Mean	SD.	Mean	SD.	Mean	SD.
ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	52	13.15	9.43	12.27	8.72	95.70	11.11
ผู้บริหาร	95	93.04	337.90	68.08	176.45	94.76	10.36
ผู้เรียน	222	1,591.41	11,885.88	1551.80	11,806.31	94.49	9.91
ผู้เกี่ยวข้องกัหลักสูตร	11	50.27	107.86	48.45	105.67	94.04	10.46
ผู้สอน (ครู-อาจารย์)	238	446.76	3,902.18	415.75	3,881.46	92.55	12.14
ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นๆ	40	138.25	322.23	126.95	321.79	91.29	18.41
นายจ้าง/ผู้บังคับบัญชา	122	85.02	88.04	68.80	69.97	85.13	17.47
กลุ่มรวม เช่น ผู้บริหาร+อาจารย์	8	587.88	1,351.18	499.13	1,119.86	85.03	24.22
ผู้สำเร็จการศึกษา	170	115.55	124.96	89.92	83.41	84.79	17.73
รวม	958	532.30	6,065.43	505.05	6,024.12	90.97	14.40

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานระดับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอภิมานจำนวน 266 เล่ม มีการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินจำนวน 1,142 ฉบับ เมื่อจำแนกตามลักษณะการสร้างเครื่องมือพบว่า ส่วนใหญ่มีการสร้างโดยจำแนกตามผู้ตอบ (เช่น ผู้เรียน ผู้สอน ผู้สำเร็จการศึกษา เป็นต้น) ร้อยละ 88.27 ส่วนที่เหลือร้อยละ 11.73 สร้างโดยจำแนกตามเนื้อหาที่ประเมินหลักสูตร (เช่น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร เป็นต้น) เมื่อพิจารณาถึง

ประเภทของเครื่องมือที่ใช้พบว่า มีการใช้แบบสอบถามมากที่สุด (ร้อยละ 79.42) รองลงมาเป็น แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบ (ร้อยละ 10.42 และ 3.94 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรพบว่า มีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) มากที่สุด (ร้อยละ 74.78) รองลงมาเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามแบบเติมคำ/เติมคำตอบ (ร้อยละ 9.02 และ 5.43 ตามลำดับ) ในส่วนของการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ประเมินเป็นผู้สร้างเอง (ร้อยละ 86.87) รองลงมาคือ ผู้ประเมินปรับปรุงจากของผู้อื่น และผู้ประเมินใช้เครื่องมือของผู้อื่น (ร้อยละ 12.52 และ .61 ตามลำดับ) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการประเมิน พบว่า มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการประเมินหลักสูตรร้อยละ 84.24 ส่วนที่เหลือร้อยละ 15.76 พบว่าไม่มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร

เมื่อพิจารณาถึงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรในส่วนของค่าความเที่ยง (Reliability) พบว่ามีการเลือกใช้สูตรในการคำนวณค่าความเที่ยงแบบครอนบาคแอลฟา มากที่สุด ร้อยละ (45.62) รองลงมาเป็นสูตรการคำนวณค่าความเที่ยงแบบคูเดอร์-ริชาร์ดสันที่ 20 และ 21 (ร้อยละ 1.40 และ .61 ตามลำดับ) แต่ทั้งนี้ก็พบว่าไม่มีการตรวจสอบค่าความเที่ยงของเครื่องมือมากถึงครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 50.70 ในส่วนของค่าความตรง (Validity) พบว่า มีการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหามากที่สุด (ร้อยละ 75.83) รองลงมาเป็นการตรวจสอบความตรงเชิงพินิจ และความตรงตามโครงสร้าง (ร้อยละ 4.90 และ 1.75 ตามลำดับ) ทั้งนี้พบว่าร้อยละ 17.51 ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรง ดังตาราง 31

ตาราง 31 จำนวนและร้อยละของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ลักษณะการสร้างเครื่องมือ	จำแนกตามผู้ตอบ	1,008	88.27
	จำแนกตามเนื้อหาที่ประเมิน	134	11.73
	รวม	1,142	100.00
ประเภทของเครื่องมือ	แบบสอบถาม	907	79.42
	แบบสัมภาษณ์	119	10.42
	แบบสอบ	45	3.94
	แบบสำรวจ	22	1.93
	แบบวิเคราะห์เอกสาร	18	1.58
	แบบสังเกต	15	1.31
	แบบวัดเจตคติ+แบบวัดบุคลิกภาพ	8	.70

ตาราง 31 (ต่อ)

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของเครื่องมือ (ต่อ)	แบบประเมิน	5	.44
	แบบบันทึก	3	.26
	รวม	1,142	100.00
ลักษณะเครื่องมือ	มาตรฐานประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert)	854	74.78
	แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง	103	9.02
	แบบเติมคำ/เติมคำตอบ	62	5.43
	แบบหลายตัวเลือก/แบบเลือกตอบ	55	4.82
	แบบผสมผสาน (เช่น มาตรฐานประมาณค่า+เติมคำตอบ)	23	2.01
	มาตรฐานประมาณค่าแบบออกสกูต (Osgood)	18	1.58
	แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง	15	1.31
	มาตรฐานประมาณค่าโดยกำหนดเกณฑ์แบบ Rubric	7	.61
	ไม่ระบุลักษณะ	5	.44
รวม	1,142	100.00	
การสร้างเครื่องมือ	ผู้ประเมินสร้างเอง	992	86.87
	ผู้ประเมินปรับปรุงเครื่องมือของผู้อื่น	143	12.52
	ผู้ประเมินใช้เครื่องมือของผู้อื่น	7	.61
	รวม	1,142	100.00
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	มีการตรวจสอบ	962	84.24
	ไม่มีการตรวจสอบ	180	15.76
	รวม	1,142	100.00
ประเภทความเที่ยง	แบบครอนบาค แอลฟา (Cronbach Alpha)	521	45.62
	แบบคูเดอร์ ริชาร์ดสันที่ 20 (KR20)	16	1.40
	แบบคูเดอร์ ริชาร์ดสันที่ 21 (KR21)	7	.61
	แบบสอบซ้ำ (test-retest)	4	.35
	แบบสอดคล้องภายใน	2	.18
	แบบความแปรปรวนฮอยท์ (Hoyt)	2	.18
	แบบสูตรของสกอต (Scott)	1	.09
	แบบแบ่งครึ่งข้อสอบ	1	.09
	ไม่ระบุวิธีการตรวจสอบ	9	.78
	ไม่มีการตรวจสอบ	579	50.70
	รวม	1,142	100.00

ตาราง 31 (ต่อ)

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทความตรง	ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)	866	75.83
	ความตรงเชิงพินิจ (Face Validity)	56	4.91
	ความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity)	20	1.75
	ไม่มีการตรวจสอบ	200	17.51
	รวม	1,142	100.00

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอภิमानจำนวน 266 เล่ม มีการใช้เครื่องมือในการประเมินหลักสูตรจำนวน 1,142 ฉบับ ทั้งนี้จากเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรจำนวน 1,142 ฉบับ มีการรายงานจำนวนข้อคำถามที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรจำนวน 1,067 ฉบับ พบว่าจำนวนข้อคำถามมีพิสัยระหว่าง 1-942 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 88.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 130.19 ค่าความเบ้เท่ากับ 3.35 และความโด่งเท่ากับ 12.36 (ทั้งนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่ามีรายงานการวิจัยจำนวน 1 เรื่องที่มีจำนวนข้อคำถาม 942 ข้อ โดยที่ลักษณะข้อคำถามจะถามความเหมาะสมของทุกรายวิชาที่เรียนในหลักสูตรจึงทำให้มีข้อคำถามมากถึง 942 ข้อ) เมื่อพิจารณาถึงค่าความเที่ยงของเครื่องมือวัดจากจำนวน 1,142 ฉบับซึ่งมีการตรวจสอบและรายงานค่าความเที่ยงจำนวน 546 ฉบับ พบว่า มีพิสัยระหว่าง .44-1.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .09 มีค่าความเบ้เท่ากับ -1.56 และค่าความโด่งเท่ากับ 3.33 ในส่วนของค่าความตรงของเครื่องมือวัดจากจำนวน 1,142 ฉบับซึ่งมีการตรวจสอบและรายงานค่าความตรงจำนวน 35 ฉบับพบว่า มีพิสัยระหว่าง .83-1.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .04 มีค่าความเบ้เท่ากับ -1.87 และค่าความโด่งเท่ากับ 4.11 ในส่วนของค่าอำนาจจำแนกพบว่า มีพิสัยระหว่าง .49 ถึง .61 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .07 และค่าความเบ้เท่ากับ 1.73 ดังตาราง 32

ตาราง 32 ค่าสถิติพื้นฐานของจำนวนข้อคำถามและค่าคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ตัวแปร	n (ฉบับ)	Mean	SD.	max	min	skew	kur
จำนวนข้อคำถาม	1,067	88.55	130.19	942	1	3.35	12.36
ค่าความเที่ยง	546	.89	.09	1.00	.44	-1.56	3.33
ค่าความตรง	35	.97	.04	1.00	.83	-1.87	4.11

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานระดับผลการประเมิน

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอภิมาณจำนวน 266 เล่มพบว่า มีการรายงานผลการประเมินทั้งสิ้น 5,813 ด้าน เมื่อพิจารณาตัวแปรองค์ประกอบการประเมิน เป็นองค์ประกอบการประเมินด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา (ตามสภาพจริง) มากที่สุด (ร้อยละ 14.54) รองลงมาคือ องค์ประกอบการประเมินด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และด้านการวัดและประเมินผลการเรียน (ร้อยละ 14.28 12.92 10.96 และ 9.12 ตามลำดับ)

เมื่อพิจารณาถึงแหล่งข้อมูลของผลการประเมินหลักสูตรพบว่า ผลการประเมินได้จากแหล่งผู้สอนมากที่สุด (ร้อยละ 30.62) รองลงมาคือ ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา (26.22 และ 18.49 ตามลำดับ) ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานของผลการประเมินหลักสูตรพบว่าส่วนใหญ่ไม่มีการทดสอบสมมติฐานผลการประเมินหลักสูตร (ร้อยละ 89.27) ส่วนที่เหลือ (ร้อยละ 10.73) มีการทดสอบผลการประเมินหลักสูตร ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงสถิติที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรพบว่า ใช้สถิติทดสอบที (t-test) ในการทดสอบสมมติฐานมากที่สุด (ร้อยละ 8.22) รองลงมาคือสถิติทดสอบเอฟ (F-test) และสถิติทดสอบซี (Z-test) (ร้อยละ 1.84 และ .67 ตามลำดับ) นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานไม่มีนัยสำคัญมากที่สุด ร้อยละ 4.32 รองลงมาคือ ผลการทดสอบมีนัยสำคัญ <.01 ผลการทดสอบมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และผลการทดสอบมีนัยสำคัญ .01 (ร้อยละ 3.03 2.22 และ 1.17 ตามลำดับ) ทั้งนี้พบว่าผลการประเมินหลักสูตรร้อยละ 89.27 ไม่มีการทดสอบสมมติฐาน ดังตาราง 33

ตาราง 33 จำนวนและร้อยละของการวิเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตร

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
องค์ประกอบการประเมิน	คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา (ตามสภาพจริง)	845	14.54
หลักสูตร	ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตร	830	14.28
	กิจกรรมการเรียนการสอน	751	12.92
	วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	637	10.96
	การวัดและประเมินผลการเรียน	530	9.12
	เนื้อหาวิชาของหลักสูตร	533	9.17
	โครงสร้างของหลักสูตร	355	6.11
	คุณลักษณะผู้สอน/บุคลากร	338	5.81
	การบริหารหลักสูตร	251	4.32
	คุณลักษณะผู้เรียน	241	4.15

ตาราง 33 (ต่อ)

คุณลักษณะตัวแปร	ค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
องค์ประกอบการประเมิน หลักสูตร (ต่อ)	ภาพรวมด้านบริบท	138	2.37
	ภาพรวมด้านกระบวนการ	129	2.22
	ภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้า	103	1.77
	ภาพรวมของการประเมินหลักสูตร	49	.84
	คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา (ตามสภาพคาดหวัง)	45	.77
	ปัญหาในการดำเนินการหลักสูตร	21	.36
	ด้านหลักสูตร	17	.29
	รวม	5,813	100.00
แหล่งข้อมูล	ผู้สอน (ครู-อาจารย์)	1,780	30.62
	ผู้เรียน	1,524	26.22
	ผู้สำเร็จการศึกษา	1,075	18.49
	กลุ่มรวม เช่น ผู้บริหารและอาจารย์	491	8.45
	ผู้บริหาร	488	8.39
	นายจ้าง/ผู้บังคับบัญชา	240	4.13
	ผู้ทรงคุณวุฒิอื่นๆ	103	1.77
	ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับหลักสูตร	79	1.36
	ผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	33	.57
	รวม	5,813	100.00
การทดสอบสมมติฐาน	มี	624	10.73
	ไม่มี	5,189	89.27
	รวม	5,813	100.00
สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน	สถิติทดสอบที (t-test)	478	8.22
	สถิติทดสอบเอฟ (F-test)	107	1.84
	สถิติทดสอบซี (Z-test)	39	.67
	ไม่มีการทดสอบสมมติฐาน	5,189	89.27
	รวม	5,813	100.00
ผลการทดสอบสมมติฐาน	ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05	251	4.32
	มีนัยสำคัญที่ระดับ <.01	176	3.02
	มีนัยสำคัญที่ระดับ .05	129	2.22
	มีนัยสำคัญที่ระดับ .01	68	1.17
	ไม่มีการทดสอบสมมติฐาน	5,189	89.27
	รวม	5,813	100.00

เมื่อพิจารณาถึงผลการประเมินหลักสูตรตามองค์ประกอบหลักสูตรซึ่งมีการให้คะแนนผลการประเมินจาก 0-100 คะแนน พบว่า คุณภาพการประเมินหลักสูตรโดยรวมมีพิสัยระหว่าง 6.46 ถึง 100.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 70.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.68 โดยมีค่าความเบ้เท่ากับ -.89 และค่าความโด่งเท่ากับ 2.62 โดยมีลักษณะการแจกแจงของคุณภาพการประเมินดังภาพประกอบ 5 เมื่อพิจารณาองค์ประกอบการประเมินหลักสูตรด้านบริบทพบว่า องค์ประกอบหลักสูตรด้าน จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและเนื้อหาวิชาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 73.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.66) องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้าพบว่า องค์ประกอบหลักสูตรด้านคุณลักษณะ ผู้สอน/บุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 73.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.91) องค์ประกอบด้านกระบวนการพบว่า องค์ประกอบหลักสูตรด้านกิจกรรมการเรียนและการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 74.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.70) และ องค์ประกอบการประเมินด้านผลผลิตพบว่า องค์ประกอบด้านคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาที่คาดหวัง ด้านพุทธิพิสัยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 85.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.93) รายละเอียดดังตาราง 34

ตาราง 34 ค่าสถิติพื้นฐานของผลการประเมินหลักสูตรจำแนกตามองค์ประกอบหลักสูตร

องค์ประกอบหลักสูตร	n	Mean	SD.	max	min	skew	kur
ด้านบริบท							
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	637	73.81	7.81	97.78	6.46	-1.46	9.42
โครงสร้างของหลักสูตร	355	69.29	12.64	93.70	31.94	-1.53	2.52
เนื้อหาวิชาของหลักสูตร	533	72.63	7.57	96.25	26.54	-.49	2.78
วัตถุประสงค์+โครงสร้าง+เนื้อหาวิชาหลักสูตร	53	73.98	7.66	90.30	52.60	-.59	.52
ด้านหลักสูตร	17	71.88	7.05	86.60	55.60	-.09	1.27
ด้านปัจจัยนำเข้า							
ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตร	830	64.05	10.81	93.48	9.50	-.57	2.09
คุณลักษณะผู้สอน/บุคลากร	338	73.64	8.91	94.16	17.60	-1.68	8.64
คุณลักษณะผู้เรียน/ผู้เข้าศึกษา	241	71.65	8.55	95.40	46.20	.05	.22
ผู้เข้าศึกษา+ผู้สอน+อุปกรณ์+ตำรา+สถานที่	2	64.40	1.67	65.58	63.22	-	-
ด้านกระบวนการ							
กิจกรรมการเรียนการสอน	751	70.18	8.67	100.00	40.80	-.29	.35
การวัดและประเมินผลการเรียน	530	71.72	8.11	100.00	42.00	.02	.85
กิจกรรมการเรียน+การวัดและประเมินผล	20	74.62	4.70	86.20	67.60	.87	.62
การบริหารหลักสูตร	251	67.31	8.56	92.56	47.46	.17	.19
ปัญหาในการดำเนินการหลักสูตร	21	51.71	6.05	62.50	37.00	-.54	.58

ตาราง 34 (ต่อ)

องค์ประกอบหลักสูตร	n	Mean	SD.	max	min	skew	kur
ด้านภาพรวม							
ภาพรวมของการประเมินหลักสูตร	408	72.24	6.93	87.09	49.79	-.51	.31
ด้านผลผลิต							
คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาที่คาดหวัง (ภาพรวม)	26	80.45	8.53	91.80	59.00	-.72	.03
คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาที่คาดหวังด้านพุทธิพิสัย	7	85.22	2.93	88.80	81.60	.03	-2.02
คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาที่คาดหวังด้านจิตพิสัย	10	84.10	7.64	95.80	71.70	-.48	-.20
คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาที่คาดหวังด้านทักษะพิสัย	2	81.80	6.22	86.20	77.40	-	-
คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาสภาพจริง (ภาพรวม)	354	73.66	9.63	98.00	27.20	-1.32	4.51
คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาสภาพจริงด้านพุทธิพิสัย	214	67.28	9.56	92.30	39.98	-.44	-.10
คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาสภาพจริงด้านจิตพิสัย	180	75.50	7.00	95.20	52.80	-.59	1.06
คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาสภาพจริงด้านทักษะพิสัย	33	71.05	8.06	85.50	47.40	-.56	1.02
รวม	5,813	70.65	9.68	100.00	6.46	-.89	2.62

126.00 Extremes (= <48)

37.00 4. 899

72.00 5. 000111

78.00 5. 2222333

86.00 5. 4444555

112.00 5. 66667777

144.00 5. 8888999999

227.00 6. 000000001111111111

295.00 6. 2222222222333333333333

366.00 6. 444444444444444455555555555555

439.00 6. 666666666666666677777777777777

486.00 6. 8888888888888888888899999999999999

542.00 7. 00000000000000000000111111111111111111

562.00 7. 2222222222222222222222333333333333333333

536.00 7. 4444444444444444444444555555555555555555

468.00 7. 666666666666666666667777777777777777

390.00 7. 8888888888888888888899999999999999

314.00 8. 0000000000000000111111111111

212.00 8. 222222222233333333

124.00 8. 4444455555

80.00 8. 6666777

44.00 8. 889

32.00 9. 01

21.00 9. 23

3.00 9. &

17.00 Extremes (>=94)

หมายเหตุ Stem width: 10.00 Each leaf: 12 case(s)

ภาพประกอบ 5 แผนภูมิต้นไม้ของผลการประเมินหลักสูตร

ตอนที่ 2 ผลการประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ผลการประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ผู้วิจัยดำเนินการประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรประกอบด้วย 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ ได้แก่ มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ จำนวน 7 เกณฑ์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ จำนวน 3 เกณฑ์ มาตรฐานด้านความเหมาะสม จำนวน 8 เกณฑ์ และมาตรฐานด้านความถูกต้อง จำนวน 12 เกณฑ์

เมื่อพิจารณาคะแนนการประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรในแต่ละเล่ม จากนั้นนำมาจัดเป็นระดับคุณภาพ พบว่า ในภาพรวมงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเกือบทั้งหมดมีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละ 99.24) เมื่อพิจารณาจำแนกตามแต่ละมาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่ก็มีคุณภาพในระดับพอใช้ (ร้อยละ 77.44, 89.10, 79.70 และ 93.98 ตามลำดับ) ผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 35

เมื่อพิจารณาจำแนกตามเกณฑ์การประเมินในแต่ละมาตรฐาน ในส่วนของมาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินเรื่องความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน (U2) อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละของจำนวนงานประเมินคือ 57.52) งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินเรื่องการคัดเลือกและขอบเขตของสารสนเทศ (U3) เรื่องการระบุคุณค่า (U4) เรื่องความชัดเจนของรายงาน (U5) และเรื่องการรายงานทันเวลาและการเผยแพร่ (U6) อยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละของจำนวนงานประเมินคือ 71.80, 66.92, 93.23 และ 68.05) และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินเรื่องการระบุผู้มีส่วนได้เสีย (U1) และเรื่องผลกระทบของการประเมิน (U7) อยู่ในระดับไม่ดี (ร้อยละของจำนวนงานประเมินคือ 99.25 และ 65.04)

มาตรฐานด้านความเหมาะสมพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินเรื่องความคงอยู่รอดทางการเมือง (F2) อยู่ในระดับดี (ร้อยละของจำนวนงานประเมินคือ 89.85) งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินเรื่องกระบวนการปฏิบัติ (F1) อยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละของจำนวนงานประเมินคือ 98.12) นอกจากนี้งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่มีคุณภาพการประเมินหลักสูตรตามเกณฑ์การประเมินเรื่องประสิทธิผลด้านต้นทุน (F3) อยู่ในระดับพอใช้และระดับดีใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 48.87 และ 46.99)

มาตรฐานด้านความเป็นไปได้พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินเรื่องสิทธิมนุษยชนของผู้ให้ข้อมูล/ตัวอย่าง (P3) และเรื่องปฏิสัมพันธ์ของบุคคล (P4) อยู่ในระดับดีเยี่ยม (ร้อยละของจำนวนงานประเมินคือ 98.87 และ 81.20 ตามลำดับ)

ในส่วนของเกณฑ์การประเมินเรื่องการเปิดเผยข้อค้นพบ (P6) อยู่ในระดับดี (ร้อยละของจำนวนงานประเมินคือ 81.95) งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินเรื่องการเน้นความสำคัญด้านการบริการ (P1) เรื่องการทำความตกลงอย่างเป็นทางการ (P2) เรื่องการประเมินอย่างเป็นธรรมและสมบูรณ์ (P5) และเรื่องความขัดแย้งของผลประโยชน์ (P7) อยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละของจำนวนงานประเมินคือ 96.99, 92.11, 77.82 และ 61.65 ตามลำดับ) ส่วนเกณฑ์การประเมินเรื่องความรับผิดชอบในงบประมาณ (P8) มีคุณภาพไม่ดี เนื่องจากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรไม่มีการรายงานในส่วนนี้

มาตรฐานด้านความถูกต้องพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินเรื่องสารสนเทศที่มีความเที่ยง (A6) และเรื่องสารสนเทศที่เป็นระบบ (A7) อยู่ในระดับดีเยี่ยม (ร้อยละของจำนวนงานประเมินคือ 54.51 และ 89.47 ตามลำดับ) ในส่วนของเกณฑ์การประเมินเรื่องแหล่งสารสนเทศที่รับรองได้ (A4) และเรื่องสารสนเทศที่มีความตรง (A5) อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละของจำนวนงานประเมินคือ 52.26 และ 41.35 ตามลำดับ) งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนใหญ่มีคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินเรื่องการบรรยายวัตถุประสงค์และกระบวนการ (A3) อยู่ในระดับดี (ร้อยละของจำนวนงานประเมินคือ 92.11) ในส่วนของเกณฑ์การประเมินเรื่องการจัดระบบเอกสารโครงการ(A1) เรื่องการวิเคราะห์บริบท (A2) เรื่องการวิเคราะห์สารสนเทศเชิงปริมาณ (A8) เรื่องบทสรุปที่ถูกต้อง (A10) และเรื่องการรายงานที่ยุติธรรม (A11) อยู่ในระดับพอใช้ (ร้อยละของจำนวนงานประเมินคือ 93.23, 95.86, 59.02, 90.23 และ 97.74 ตามลำดับ) ในส่วนของเกณฑ์การประเมินเรื่องการวิเคราะห์สารสนเทศเชิงคุณภาพ (A9) พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับไม่ดี (ร้อยละของจำนวนงานประเมินคือ 71.05) เกณฑ์การประเมินเรื่องการประเมินอภิมาน (A12) มีคุณภาพไม่ดี เนื่องจากไม่มีการประเมินอภิมานในรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร รายละเอียดดังตาราง 35

ตาราง 35 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำแนกตามระดับคุณภาพและมาตรฐานการประเมิน

มาตรฐานการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดี
ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility)	-	-	1 (.38)	206 (77.44)	59 (22.18)
U1 การระบุผู้มีส่วนได้เสีย	-	-	-	2 (.75)	264 (99.25)
U2 ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน	-	153 (57.52)	105 (39.47)	8 (3.01)	-
U3 การคัดเลือกและขอบเขตของสารสนเทศ	-	11 (4.14)	51 (19.17)	191 (71.80)	13 (4.89)
U4 การระบุคุณค่า	1 (.38)	36 (13.53)	33 (12.41)	178 (66.92)	18 (6.77)
U5 ความชัดเจนของรายงาน	-	2 (.75)	11 (4.14)	248 (93.23)	5 (1.88)
U6 การรายงานทันเวลาและการเผยแพร่	-	2 (.75)	82 (30.83)	181 (68.05)	1 (.38)
U7 ผลกระทบของการประเมิน	-	-	-	93 (34.96)	173 (65.04)

ตาราง 35 (ต่อ)

มาตรฐานการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดี
ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)	-	1 (.38)	27 (10.14)	237 (89.10)	1 (.38)
F1 กระบวนการปฏิบัติ	-	-	2 (.75)	261 (98.12)	3 (1.13)
F2 ความคงอยู่รอดทางการเมือง	-	20 (7.52)	239 (89.85)	7 (2.63)	-
F3 ประสิทธิภาพด้านต้นทุน	1 (.38)	9 (3.38)	125 (46.99)	130 (48.87)	1 (.38)
ด้านความเหมาะสม (Propriety)	-	-	54 (20.30)	212 (79.70)	-
P1 การเน้นความสำคัญด้านการบริการ	-	-	-	258 (96.99)	8 (3.01)
P2 การทำความเข้าใจอย่างเป็นทางการ	-	-	-	245 (92.11)	21 (7.89)
P3 สิทธิมนุษยชนของผู้ให้ข้อมูล/ตัวอย่าง	263 (98.87)	2 (.75)	-	-	1 (.38)
P4 ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล	216 (81.20)	49 (18.42)	-	-	1 (.38)
P5 การประเมินอย่างเป็นธรรมและสมบูรณ์	-	-	3 (1.13)	207 (77.82)	56 (21.05)
P6 การเปิดเผยข้อค้นพบ	-	4 (1.50)	218 (81.95)	35 (13.16)	9 (3.38)
P7 ความขัดแย้งของผลประโยชน์	-	10 (3.76)	92 (34.59)	164 (61.65)	-
P8 ความรับผิดชอบในงบประมาณ	-	-	-	-	266 (100)
ด้านความถูกต้อง (Accuracy)	-	-	10 (3.76)	250 (93.98)	6 (2.26)
A1 การจัดระบบเอกสารโครงการ	-	-	5 (1.88)	248 (93.23)	13 (4.89)
A2 การวิเคราะห์บริบท	-	-	3 (1.13)	255 (95.86)	8 (3.01)
A3 การบรรยายวัตถุประสงค์และกระบวนการ	-	10 (3.76)	245 (92.11)	10 (3.76)	1 (.38)
A4 แหล่งสารสนเทศที่รับรองได้	2 (.75)	139 (52.26)	90 (33.83)	31 (11.65)	4 (1.50)
A5 สารสนเทศที่มีความตรง	25 (9.40)	110 (41.35)	91 (34.21)	38 (14.29)	2 (.75)
A6 สารสนเทศที่มีความเที่ยง	145 (54.51)	-	3 (1.13)	2 (.75)	116 (43.61)
A7 สารสนเทศที่เป็นระบบ	238 (89.47)	8 (3.01)	15 (5.64)	5 (1.88)	-
A8 การวิเคราะห์สารสนเทศเชิงปริมาณ	-	6 (2.26)	46 (17.29)	157 (59.02)	57 (21.43)
A9 การวิเคราะห์สารสนเทศเชิงคุณภาพ	1 (.38)	2 (.75)	55 (20.68)	19 (7.14)	189 (71.05)
A10 บทสรุปที่ถูกต้อง	-	-	10 (3.76)	240 (90.23)	16 (6.02)
A11 การรายงานที่ยุติธรรม	-	-	-	260 (97.74)	6 (2.26)
A12 การประเมินอภิมาน	-	-	-	-	266 (100)
รวมทุกมาตรฐาน	-	-	1 (.38)	264 (99.24)	1 (.38)

เมื่อพิจารณาคะแนนการประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำนวน 266 เล่ม นำไปเทียบกับเกณฑ์ (ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.00 มีคุณภาพอยู่ในระดับดีเยี่ยม ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50-3.49 มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50-2.49 มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยระหว่าง .50-1.49 มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้ และค่าเฉลี่ยระหว่าง 0-.49 มีคุณภาพอยู่ในระดับไม่ดี)

พบว่า ในด้านรวมทุกมาตรฐานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรมีคะแนนการประเมินมีพิสัยระหว่าง .73-2.10 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .18 จัดอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณามาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์พบว่า มีพิสัยระหว่าง .43-2.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.12 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .26 มีคุณภาพจัดอยู่ในระดับพอใช้ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้มีพิสัยระหว่าง .67-2.67 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .25 มีคุณภาพจัดอยู่ในระดับดี มาตรฐานด้านความเหมาะสมมีพิสัยอยู่ระหว่าง 1.13-2.25 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .14 มีคุณภาพจัดอยู่ในระดับดี และมาตรฐานด้านความถูกต้อง มีพิสัยระหว่าง .33-2.17 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .27 มีคุณภาพจัดอยู่ในระดับดี

เมื่อพิจารณาคคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรในมาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์พบว่า มีคะแนนการประเมินอยู่ในระดับดีมากในเกณฑ์การประเมินเรื่องความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน (U2) แต่ก็พบว่า เกณฑ์การประเมินเรื่อง การระบุผู้มีส่วนได้เสีย (U1) และผลกระทบของการประเมิน (U7) มีคุณภาพอยู่ในระดับไม่ดี ในส่วนของมาตรฐานการประเมินด้านความเป็นไปได้พบว่า เกณฑ์การประเมินเรื่องความคงอยู่รอดทางการเมือง (F2) และเรื่องประสิทธิผลด้านต้นทุน (F3) มีคะแนนการประเมินอยู่ในระดับดี ในด้านมาตรฐานการประเมินด้านความเหมาะสมพบว่า เกณฑ์การประเมินเรื่องสิทธิมนุษยชนของผู้ให้ข้อมูล/ตัวอย่าง (P3) และเรื่องปฏิสัมพันธ์ของบุคคล (P4) มีคะแนนการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยม แต่ก็พบว่า เกณฑ์การประเมินเรื่องความรับผิดชอบในงบประมาณ (P8) มีคะแนนการประเมินอยู่ในระดับไม่ดี นอกจากนี้ในมาตรฐานการประเมินด้านความถูกต้องพบว่า เกณฑ์การประเมินเรื่องสารสนเทศที่เป็นระบบ (A7) มีคะแนนการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยม เกณฑ์การประเมินเรื่องแหล่งสารสนเทศที่รับรองได้ (A4) อยู่ในระดับดีมาก แต่ก็พบว่า เกณฑ์การประเมินเรื่อง การประเมินอภิमान (A12) มีคะแนนการประเมินในระดับไม่ดี ดังตาราง 36

ตาราง 36 สถิติพื้นฐานคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรรวมทุกมาตรฐาน (N=266)

มาตรฐานการประเมิน	Mean	S.D.	Max	Min	Kur	Skew	แปลผล
ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility)	1.12	.26	2.00	.43	.51	.74	พอใช้
U1 การระบุผู้มีส่วนได้เสีย	.01	.09	1	0	130.47	11.47	ไม่ดี
U2 ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน	2.55	.56	3	1	-5.6	-.71	ดีมาก
U3 การคัดเลือกและขอบเขตของสารสนเทศ	1.23	.60	3	0	1.74	1.05	พอใช้
U4 การระบุคุณค่า	1.34	.81	4	0	.49	1.03	พอใช้
U5 ความชัดเจนของรายงาน	1.04	.30	3	0	18.77	2.76	พอใช้
U6 การรายงานทันเวลาและการเผยแพร่	1.32	.49	3	0	-.48	.87	พอใช้
U7 ผลกระทบของการประเมิน	.35	.48	1	0	-1.61	.63	ไม่ดี

ตาราง 36 (ต่อ)

มาตรฐานการประเมิน	Mean	S.D.	Max	Min	Kur	Skew	แปลผล
ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)	1.53	.25	2.67	.67	1.32	.58	ดี
F1 กระบวนการปฏิบัติ	1.00	.14	2	0	51.10	-1.39	พอใช้
F2 ความคงอยู่รอดทางการเมือง	2.05	.32	3	1	6.65	1.10	ดี
F3 ประสิทธิภาพด้านต้นทุน	1.55	.59	4	0	.14	.55	ดี
ด้านความเหมาะสม (Propriety)	1.84	.14	2.25	1.13	4.39	-1.31	ดี
P1 การเน้นความสำคัญด้านการบริการ	.97	.17	1	0	28.84	-5.53	พอใช้
P2 การทำความเข้าใจอย่างเป็นทางการ	.92	.27	1	0	7.92	-3.14	พอใช้
P3 สิทธิมนุษยชนของผู้ให้ข้อมูล/ตัวอย่าง	3.98	.26	4	0	211.09	-14.07	ดีเยี่ยม
P4 ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล	3.80	.45	4	0	17.93	-3.20	ดีเยี่ยม
P5 การประเมินอย่างเป็นธรรมและสมบูรณ์	.80	.43	2	0	.38	-1.07	พอใช้
P6 การเปิดเผยข้อค้นพบ	2.82	.50	4	1	4.53	-1.99	ดีมาก
P7 ความขัดแย้งของผลประโยชน์	1.42	.57	3	1	-.11	.94	พอใช้
P8 ความรับผิดชอบในงบประมาณ	.00	.00	0	0	-	-	ไม่ดี
ด้านความถูกต้อง (Accuracy)	1.52	.27	2.17	.33	.71	-.46	ดี
A1 การจัดระบบเอกสารโครงการ	.97	.26	2	0	11.69	-1.40	พอใช้
A2 การวิเคราะห์บริบท	.98	.20	2	0	21.23	-2.00	พอใช้
A3 การบรรยายวัตถุประสงค์และกระบวนการ	1.99	.30	3	0	13.82	-1.04	ดี
A4 แหล่งสารสนเทศที่รับรองได้	2.39	.76	4	0	.21	-.90	ดีมาก
A5 สารสนเทศที่มีความตรง	2.44	.88	4	0	-.44	-.22	ดี
A6 สารสนเทศที่มีความเที่ยง	2.21	1.98	4	0	-1.95	-.21	ดี
A7 สารสนเทศที่เป็นระบบ	3.80	.62	4	1	9.08	-3.16	ดีเยี่ยม
A8 การวิเคราะห์สารสนเทศเชิงปริมาณ	1.00	.69	3	0	.30	.41	พอใช้
A9 การวิเคราะห์สารสนเทศเชิงคุณภาพ	.52	.87	4	0	.33	1.30	พอใช้
A10 บทสรุปที่ถูกต้อง	.98	.31	2	0	7.31	-.53	พอใช้
A11 การรายงานที่ยุติธรรม	.98	.15	1	0	40.13	-6.47	พอใช้
A12 การประเมินอภิमान	.00	.00	0	0	-	-	ไม่ดี
รวมทุกมาตรฐาน	1.51	.18	2.10	.73	1.23	-.21	ดี

ตอนที่ 3 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรด้วยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาน โดยผู้วิจัยจำแนกการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน คือ 3.1 ผลการประมาณค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร 3.2 ผลการวิเคราะห์ห่อภิมานด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น และ 3.3 ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอเรียงตามลำดับดังนี้

3.1 ผลการประมาณค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยประมาณค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร ทั้งนี้ค่าสถิติพื้นฐานของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรจำนวน 266 ค่า พบว่ามีพิสัยระหว่าง -29.6004 ถึง 20.2830 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .0005 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.9309 โดยมีค่าความเบ้เท่ากับ -.6432 และค่าความโด่งเท่ากับ 1.9139 จากการที่ค่าเฉลี่ยค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรเป็นบวกแสดงว่าผลการประเมินของนักวิจัยอยู่ในระดับดี รายละเอียดและลักษณะการแจกแจงของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรปรากฏดังภาพประกอบ 6 และตารางที่ 37 ตามลำดับ ดังนี้

```

Frequency Stem & Leaf
8.00 Extremes  (= <-17)
1.00  -1 . 6
.00  -1 .
5.00  -1 . 22233
3.00  -1 . 000
6.00  -0 . 889999
18.00  -0 . 666666666666777777
26.00  -0 . 44444444444444445555555555
26.00  -0 . 22222222222233333333333333
32.00  -0 . 0000000000000000000011111111111
39.00  0 . 000000000000000000000000111111111111111
28.00  0 . 222222222222222233333333333333
25.00  0 . 444444444444444444445555555555
26.00  0 . 666666666666666677777777777777
11.00  0 . 888999999999
4.00  1 . 0111
3.00  1 . 333
3.00  1 . 445
2.00 Extremes  (>=18)

```

หมายเหตุ Stem width: 10.00 และ Each leaf: 1 case

ภาพประกอบ 6 ลักษณะการแจกแจงของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร

ตาราง 37 สถิติพื้นฐานของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร

N	Mean	S.D.	Max	Min	Skew	Kur
266	.0005	6.9309	20.2830	-29.6004	-.6432	1.9139

3.2 ผลการวิเคราะห์ห่อภิมาณด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ห่อภิมาณด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (Hierarchical Linear Model : HLM) ผู้วิจัยแบ่งข้อมูลเป็น 2 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ระดับค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร (n = 266) จำนวน 5 ตัวแปร คือ ตัวแปรความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิม (Old_univ) ตัวแปรผลการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (After) ตัวแปรบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม (Summativ) ตัวแปรปีที่ทำวิจัยเสร็จ (Year) และตัวแปรค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร (Quali) และระดับที่ 2 ระดับแนวคิดการประเมินหลักสูตร (n = 4) มีจำนวน 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรค่าเฉลี่ยการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (Mean_after) ตัวแปรค่าเฉลี่ยบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม (Mean_Summativ) และตัวแปรค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร (Mean_quali) ผลการทดสอบความแปรปรวนภายในและความแปรปรวนระหว่างเลมงานประเมินของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรว่ามีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

การวิเคราะห์ด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่นเพื่อศึกษาความผันแปรของอิทธิพลสุ่ม (Random Effect) จากโมเดลศูนย์ (Null Model) ในตอนแรกเมื่อใช้ตัวแปรคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรเป็นตัวแปรตาม โมเดลของการวิเคราะห์ดังนี้

Within-unit Model

$$\text{Quali}_{ij} = \beta_{0j} + R_{ij}$$

Between-unit Model

$$\beta_{0j} = \gamma_{00} + U_{0j}$$

ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรหรือโมเดลศูนย์ (Null Model) พบว่า ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรมีความแปรปรวนทั้งในระดับค่าคุณภาพผลการประเมินและในระดับแนวคิดการประเมินหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบความแปรปรวนอย่างสุ่ม (U_0) ของค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรพบว่ามีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่าไค-สแควร์เท่ากับ 16.75047 เมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์ภายในชั้น (Intra Class Correlation) แสดงให้เห็นว่า ร้อยละ 5.907 ของความแปรปรวนในค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรเป็นความแปรปรวนระหว่างกลุ่มแนวคิดการประเมินหลักสูตร ส่วนที่เหลือร้อยละ 94.093 เป็นความแปรปรวนระหว่างค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรภายในกลุ่มแนวคิดการประเมินหลักสูตร รายละเอียดดังตาราง 38

ตาราง 38 ผลการทดสอบความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร (โมเดลศูนย์)

ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร	Random Effect						
	Between Unit Variance (U)	Within Unit Variance (R)	Total Observe Variance	df	C ²	p	Intra Class Corr.
Quali intercept, b ₀	2.88162	45.90065	48.78227	3	16.75047	.001	.059

จากการวิเคราะห์โมเดลศูนย์ (Null Model) พบว่าค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรระดับค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรจำนวน 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิม (Old_univ) ตัวแปรบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม (Summativ) และตัวแปรการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (After) เข้าร่วมในการวิเคราะห์ หรือเรียกว่าการวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple Model) โดยโมเดลของการวิเคราะห์มีดังนี้

Within-unit Model

$$\text{Quali}_{ij} = \beta_{0j} + \beta_{1j}(\text{Old_univ}) + \beta_{2j}(\text{Summativ}) + \beta_{3j}(\text{After}) + R_{ij}$$

Between-unit Model

$$\beta_{0j} = \gamma_{00} + U_{0j}$$

$$\beta_{1j} = \gamma_{10} + U_{1j}$$

$$\beta_{2j} = \gamma_{20} + U_{2j}$$

$$\beta_{3j} = \gamma_{30} + U_{3j}$$

ผลการวิเคราะห์ โดยเมื่อพิจารณาอิทธิพลคงที่ (Fixed Effect) พบว่า ค่าขนาดอิทธิพล (หรือค่า Intercept (B₀)) มีค่าเท่ากับ -.340 เมื่อทำการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยสถิติทดสอบที ซึ่งมีค่าเท่ากับ -.398 พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .717) แสดงว่าค่าขนาดอิทธิพลนั้นมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรปรับ (Moderator Variable) ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของค่าขนาดอิทธิพลของข้อมูลในระดับที่ 1 (ระดับค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิม (Old_univ) และตัวแปรการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (After) (t = -3.695 และ 2.595 ตามลำดับ) ทั้งนี้จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผลิตจากมหาวิทยาลัยดั้งเดิมจะให้ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรต่ำกว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผลิตจากมหาวิทยาลัยใหม่ และงานประเมินที่ทำการประเมินหลังการใช้หลักสูตรจะทำให้ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่างานประเมินที่ทำการประเมินระหว่างการให้หลักสูตร

ในส่วนของค่าอิทธิพลสุ่ม (Random Effect) พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัวสามารถอธิบายความแปรปรวนที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์โมเดลศูนย์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่าไค-สแควร์มีค่าเท่ากับ 8.91854 $p = .030$) รายละเอียดดังตาราง 39

ตาราง 39 ผลการวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple Model) ของตัวแปรระดับค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร

ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร	Fixed Effect		
	Coefficient Intercept	t	p
Intercept, B0	-.340	-.398	.717
Old_univ	-3.021	-3.695**	.000
Summativ	-3.773	-1.840	.066
After	3.912	2.595*	.010

ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร	Random Effect					
	Between Unit Variance (U)	Within Unit Variance (R)	Total Observe Variance	df	C ²	p
Quali intercept, B0	1.54896	42.92383	44.47279	3	8.91854	.030

จากโมเดลวิเคราะห์อย่างง่าย (Simple Model) พบว่าค่าขนาดอิทธิพลของข้อมูลในระดับที่ 1 ระดับค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรมีความแปรปรวนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่าไค-สแควร์เท่ากับ 8.91854) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปในระดับที่ 2 ระดับแนวความคิดการประเมินหลักสูตรด้วยโมเดลสมมติฐาน (Hypothetical Model) โดยโมเดลของการวิเคราะห์มีดังนี้

Within-unit Model

$$\text{Quali}_{ij} = \beta_{0j} + \beta_{1j}(\text{Old_univ}) + \beta_{2j}(\text{Summativ}) + \beta_{3j}(\text{After}) + R_{ij}$$

Between-unit Model

$$\beta_{0j} = \gamma_{00} + \gamma_{01}(\text{Mean_after}) + U_{0j}$$

$$\beta_{1j} = \gamma_{10} + \gamma_{11}(\text{Mean_after}) + U_{1j}$$

$$\beta_{2j} = \gamma_{20} + \gamma_{21}(\text{Mean_after}) + U_{2j}$$

$$\beta_{3j} = \gamma_{30} + \gamma_{31}(\text{Mean_after}) + U_{3j}$$

เมื่อใช้ค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรในระดับแนวความคิดการประเมินเป็นตัวแปรตามจากการพิจารณาอิทธิพลคงที่ (Fixed Effect) พบว่า ค่าขนาดอิทธิพล (หรือค่า Intercept) มีค่าเท่ากับ -.107 ผลการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยสถิติทดสอบที มีค่าเท่ากับ -.170 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = .881$) แสดงว่าค่าขนาดอิทธิพลนั้นมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

และเมื่อพิจารณาอิทธิพลสุ่ม (Random Effect) พบว่า ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรมีความแปรปรวนแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ค่าไค-สแควร์มีค่าเท่ากับ 1.97954 $p = >.500$)

เมื่อใช้สัมประสิทธิ์การถดถอยของความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิมเป็นตัวแปรตาม ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าขนาดอิทธิพลแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -3.999$ $p = .000$) นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรระดับแนวความคิดการประเมิน คือ ตัวแปรค่าเฉลี่ยการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (Mean_after) มีอิทธิพลต่อค่าขนาดอิทธิพลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.408$ $p = .160$)

เมื่อใช้สัมประสิทธิ์การถดถอยของบทบาทการประเมินแบบสรุปรวมเป็นตัวแปรตาม ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าขนาดอิทธิพลแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -.687$ $p = .493$) นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรระดับแนวความคิดการประเมิน คือ ตัวแปรค่าเฉลี่ยการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (Mean_after) มีอิทธิพลต่อค่าขนาดอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.507$ $p = .013$)

เมื่อใช้สัมประสิทธิ์การถดถอยของการประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นตัวแปรตาม ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าขนาดอิทธิพลแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.221$ $p = .224$) นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรระดับแนวความคิดการประเมิน คือ ตัวแปรค่าเฉลี่ยการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (Mean_after) มีอิทธิพลต่อค่าขนาดอิทธิพลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -1.252$ $p = .212$) รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตาราง 40

ตาราง 40 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมมติฐาน (Hypothetical Model) ของตัวแปรระดับค่าแนวความคิดการประเมินหลักสูตร

ค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร	Fixed Effect					
	Coefficient Intercept		t	p		
Intercept, G00	-.107		-.171	.881		
Mean_after, G01	9.415		1.666	.228		
Intercept, G10	-3.409		-3.999**	.000		
Mean_after, G11	11.389		1.408	.160		
Intercept, G20	-1.549		-.687	.493		
Mean_after, G21	49.246		2.507*	.013		
Intercept, G30	2.121		1.221	.224		
Mean_after, G31	-18.795		-1.252	.212		
ค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร	Random Effect					
	Between Unit Variance (U)	Within Unit Variance (R)	Total Observe Variance	df	C ²	p
Quali intercept, B0	.51610	42.11208	42.62818	2	1.97954	>.500

3.3 ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร

การวิเคราะห์ในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร โดยได้คัดเลือกตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้อย่างมีนัยสำคัญ ประกอบการพิจารณาผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังตาราง 41 ซึ่งพบว่ามีจำนวน 5 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อกัน ได้แก่ ตัวแปรต้นมีความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิม (Old_univ) ตัวแปรปีที่ทำงานประเมินเสร็จ (Year) ตัวแปรต้นมีบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม (Summativ) และตัวแปรต้นมีการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (After) และตัวแปรค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร (Quali)

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรตามภาพประกอบ 7 ประกอบด้วยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร (Quali) จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรต้นมีความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิม (Old_univ) ตัวแปรปีที่ทำงานประเมินเสร็จ (Year) ตัวแปรต้นมีบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม (Summativ) และตัวแปรต้นมีการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (After) โดยตัวแปรปีที่ทำวิจัยเสร็จส่งผลต่อตัวแปรบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม และตัวแปรบทบาทการประเมินแบบสรุปรวมส่งผลต่อตัวแปรการประเมินหลังการใช้หลักสูตร โดยงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรในปีใหม่ๆ จะทำการประเมินหลักสูตรแบบสรุปรวม และเป็นการประเมินหลังการใช้หลักสูตร

ตาราง 41 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคุณลักษณะงานประเมินหลักสูตรกับค่าระดับคุณภาพการประเมินหลักสูตร (N=266)

ตัวแปรคุณลักษณะงานประเมิน	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.มหาวิทยาลัยดั้งเดิม	1.000														
2.ปีที่ทำงานประเมินเสร็จ	-.385**	1.000													
3.งานประเมินระดับ ป.โท	.198**	-.072	1.000												
4.สาขาผลิต “การศึกษา”	.110	-.124*	.606**	1.000											
5.ระดับประเมิน “ทั้ง ลส.”	-.200**	.423**	-.198**	.407**	1.000										
6.บทบาทประเมิน “สรุปรวม”	-.095	.212**	-.099	.100	.173**	1.000									
7.แนวคิด “ตัดสินใจ”	-.151*	.432**	.255**	.192**	.348**	.151*	1.000								
8.มุ่งประเมิน “ระบบ ลส.”	-.235**	.303**	-.042	.239**	.386**	.490**	.372**	1.000							
9.เวลาประเมิน “หลังใช้ ลส.”	-.158*	.231**	-.045	.215**	.316**	.566**	.294**	.841**	1.000						
10.กำหนดตัวบ่งชี้	-.078	.204**	.230**	-.058	.181**	.038	.272**	.067	.067	1.000					
11.จำนวนแหล่งข้อมูล	.048	.218**	.098	.079	.345**	.106	.353**	.285**	.244**	.337**	1.000				
12.อัตราการตอบกลับ	-.013	-.114	.213**	-.146*	-.128*	-.157*	.081	-.095	-.120	.119	.060	1.000			
13.จำนวนเครื่องมือ	-.050	.335**	.138*	.235**	.459**	.195**	.477**	.372**	.347**	.228**	.646**	.009	1.000		
14.คะแนนการประเมิน”	.129	.182**	.274**	-.070	.058	-.023	.288**	-.029	-.008	.336**	.449**	.130*	.342**	1.000	
15.คุณภาพผลการประเมิน ลส.	-.252**	.331**	-.072	.152*	.167**	.018	.216**	.145*	.186**	.069	.090	-.072	.188**	.048	1.000
Mean	.500	38.045	.774	.571	.782	.940	.658	.838	.872	.252	4.293	90.927	3.602	45.391	.0005
S.D.	.501	7.691	.419	.496	.414	.238	.475	.369	.335	.435	2.355	11.550	1.509	5.410	6.931

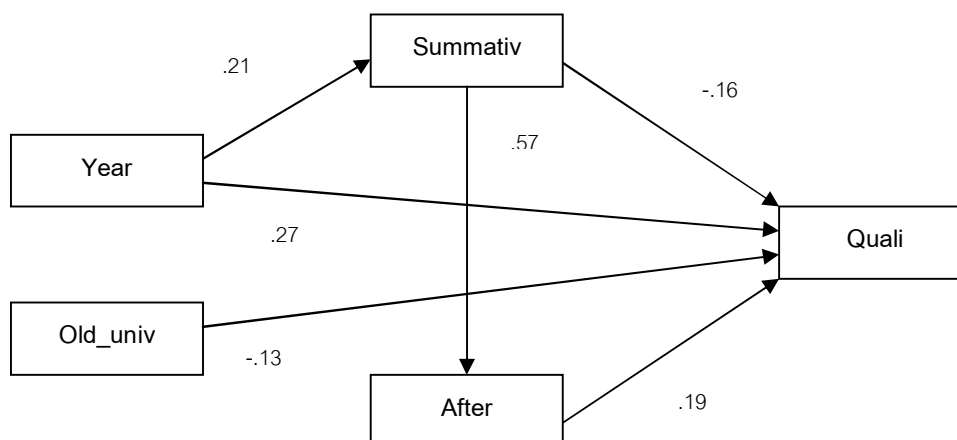
**p < .01, * p < .05

ผลการวิเคราะห์ความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่าไค-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 6.820, p = .077$) แสดงว่ายอมรับสมมติฐานว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าสถิติอื่นๆ พบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .990 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) เท่ากับ .949 และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ .043 สำหรับ นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายค่าความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้ร้อยละ 14

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร (Quali) ตามตาราง 42 พบว่า ตัวแปรค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรปีที่ทำการวิจัยเสร็จ (Year) ตัวแปรการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (After) เป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งหมด มีค่าอิทธิพลเท่ากับ .269 และ .194 ตามลำดับ แสดงว่า งานวิจัยที่ทำในปีใหม่ๆ และการประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตรแล้วจะมีผลทำให้ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรมีค่าสูงขึ้น และพบว่าตัวแปรบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม (Summativ) และตัวแปรความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิม (Old_univ) ส่งผลทางลบต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่าอิทธิพลเท่ากับ -.162 และ -.133 ตามลำดับ แสดงว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ยึดบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม และผลิตจากมหาวิทยาลัยดั้งเดิมจะทำให้ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรมีค่าต่ำ

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อตัวแปรค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร (Quali) พบว่า ตัวแปรบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม (Summativ) ส่งผลทางอ้อมต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร ผ่านทางตัวแปรการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (After) มีค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ .110 และตัวแปรปีที่ทำการวิจัยเสร็จ (Year) ส่งผลทางอ้อมต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร ผ่านทางตัวแปรบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม (Summativ) มีค่าอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ -.011

อิทธิพลรวมต่อตัวแปรค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร (Quali) พบว่า ตัวแปรปีที่ทำการวิจัยเสร็จ (Year) ตัวแปรการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (After) ให้ค่าอิทธิพลรวมต่อตัวแปรค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเป็นทางบวก มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ .258 และ .194 ตามลำดับ และพบว่าตัวแปรความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิม (Old_univ) ส่งผลทางลบต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญ มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ -.133 ส่วนตัวแปรบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม (Summativ) ส่งผลทางลบต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรอย่างไม่มีนัยสำคัญ มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ -.052 รายละเอียดปรากฏดังภาพประกอบ 7 และตาราง 42

ภาพประกอบ 7 โมเดลเชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร

ตาราง 42 ผลการวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และค่าสถิติการวิเคราะห์ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร

ตัวแปรผล		Quali			Summativ			After		
ตัวแปรเหตุ		TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
Old_univ	ค่าอิทธิพล	-.133*	-	-.133*	-	-	-	-	-	-
	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	.061	-	.061	-	-	-	-	-	-
	ค่า t	-2.167	-	-2.167	-	-	-	-	-	-
Year	ค่าอิทธิพล	.258**	-.011**	.269**	.212**	-	.212**	.120*	.120*	-
	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	.062	.013	.063	.060	-	.060	.036	.036	-
	ค่า t	4.199	-8.53	4.300	3.518	-	3.518	3.355	3.355	-
Summativ	ค่าอิทธิพล	-.052	.110**	-.162*	-	-	-	.566*	-	.566*
	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	.059	.040	.070	-	-	-	.051	-	.051
	ค่า t	-8.79	2.741	-2.316	-	-	-	11.134	-	11.134
After	ค่าอิทธิพล	.194**	-	.194**	-	-	-	-	-	-
	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	.069	-	.069	-	-	-	-	-	-
	ค่า t	2.828	-	2.828	-	-	-	-	-	-

ค่าสถิติ $\chi^2 = 6.820$ df = 3 p = .077 GFI = .990 AGFI = .949 Standardized RMR = .043

สมการโครงสร้างตัวแปร Quali Summativ After

R Square .141 .045 .320

หมายเหตุ TE = ผลรวมอิทธิพล IE = อิทธิพลทางอ้อม DE = อิทธิพลทางตรง

* p < .05 ** p < .01

ตอนที่ 4 ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร

ผลการวิเคราะห์ในตอนที่ 4 เป็นการนำเสนอผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร โดยจำแนกออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ 4.1 จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำแนกตามรูปแบบการประเมิน 4.2 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการประเมินหลักสูตรและแนวทางการประเมินหลักสูตร 4.3 ผลการพัฒนา รูปแบบการประเมินหลักสูตร และ 4.4 ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดในแต่ละตอนดังต่อไปนี้

4.1 จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำแนกตามรูปแบบการประเมิน

ผู้วิจัยนำงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผ่านการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินอภิมาน 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ ได้รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผ่านการประเมินอภิมานจำนวน 36 เล่ม สามารถจำแนกตามรูปแบบการประเมินหลักสูตร ตามเกณฑ์ 3 เกณฑ์ คือ แนวคิดการประเมิน ระดับการศึกษาของหลักสูตรที่ทำการประเมิน และสาขาวิชาของเนื้อหาหลักสูตรที่ประเมิน ได้รูปแบบการประเมินหลักสูตรจำนวน 12 รูปแบบ ดังตาราง 43

ตาราง 43 จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำแนกตามรูปแบบการประเมินหลักสูตร

รูปแบบ	แนวคิดการประเมินหลักสูตร	ระดับการศึกษาของหลักสูตรที่ประเมิน	สาขาวิชาของหลักสูตรที่ประเมิน	จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
1	เน้นวัตถุประสงค์	การศึกษาขั้นพื้นฐาน	-	1 (2.78)
2	เน้นวัตถุประสงค์	อุดมศึกษา	สังคมศาสตร์	-
3	เน้นวัตถุประสงค์	อุดมศึกษา	วิทยาศาสตร์	-
4	เน้นการตัดสินคุณค่า	การศึกษาขั้นพื้นฐาน	-	-
5	เน้นการตัดสินคุณค่า	อุดมศึกษา	สังคมศาสตร์	-
6	เน้นการตัดสินคุณค่า	อุดมศึกษา	วิทยาศาสตร์	-
7	เน้นการตัดสินใจ	การศึกษาขั้นพื้นฐาน	-	8 (22.22)
8	เน้นการตัดสินใจ	อุดมศึกษา	สังคมศาสตร์	11 (30.56)
9	เน้นการตัดสินใจ	อุดมศึกษา	วิทยาศาสตร์	11 (30.56)
10	เน้นผสมผสานแนวคิด	การศึกษาขั้นพื้นฐาน	-	2 (5.55)
11	เน้นผสมผสานแนวคิด	อุดมศึกษา	สังคมศาสตร์	1 (2.78)
12	เน้นผสมผสานแนวคิด	อุดมศึกษา	วิทยาศาสตร์	2 (5.55)
รวม				36 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือร้อยละ

จากตาราง 43 พบว่า รูปแบบการประเมินหลักสูตรจากรายงานการประเมินหลักสูตรจำนวน 36 เล่ม เมื่อจำแนกตามเกณฑ์ 3 เกณฑ์ดังกล่าว ได้รูปแบบการประเมินหลักสูตรจำนวน 7 รูปแบบ โดยรูปแบบที่ 8 (แนวคิดเน้นการตัดสินใจเป็นหลัก ระดับอุดมศึกษา สาขาสังคมศาสตร์) และรูปแบบที่ 9 (แนวคิดเน้นการตัดสินใจเป็นหลัก ระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์) มีจำนวนมากที่สุด (11 เล่ม) คิดเป็นร้อยละ 30.56 เท่ากัน รองลงมาคือ รูปแบบที่ 7 (แนวคิดเน้นการตัดสินใจเป็นหลัก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) จำนวน 8 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 22.22

ส่วนรูปแบบที่ 2 (แนวคิดเน้นวัตถุประสงค์เป็นหลัก ระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาสังคมศาสตร์) รูปแบบที่ 3 (แนวคิดเน้นวัตถุประสงค์เป็นหลัก ระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์) รูปแบบที่ 4 (แนวคิดเน้นเกณฑ์/มาตรฐานเป็นหลัก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน) รูปแบบที่ 5 (แนวคิดเน้นเกณฑ์/มาตรฐานเป็นหลัก ระดับอุดมศึกษา สาขาสังคมศาสตร์) และรูปแบบที่ 6 (แนวคิดเน้นเกณฑ์/มาตรฐานเป็นหลัก ระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์) ไม่มีจำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเลย

ทั้งนี้เมื่อจำแนกจำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดการประเมินพบว่า เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่เน้นแนวคิดการตัดสินใจเป็นหลักมากที่สุด (ร้อยละ 83.33) รองลงมาเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่เป็นการผสมผสานแนวคิด และเน้นวัตถุประสงค์เป็นหลัก (ร้อยละ 13.88 และ 2.78 ตามลำดับ) ดังตาราง 44

ตาราง 44 จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจำแนกตามแนวคิดการประเมินหลักสูตร

แนวคิดการประเมินหลักสูตร	รูปแบบการประเมินที่	จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
1. เน้นวัตถุประสงค์เป็นหลัก	1 - 3	1 (2.78)
2. เน้นเกณฑ์/มาตรฐานเป็นหลัก	4 - 6	-
3. เน้นการตัดสินใจเป็นหลัก	7 - 9	30 (83.33)
4. ผสมผสานแนวคิด	10 - 12	5 (13.88)
รวม		36 (100)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือร้อยละ

4.2 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการประเมินหลักสูตรและแนวทางการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์สรุปสาระสำคัญในการประเมินหลักสูตร ด้านการเตรียมการก่อนการประเมินหลักสูตร ด้านการดำเนินการประเมินหลักสูตรและด้านการรายงานผลการประเมินหลักสูตร จากแหล่งข้อมูล 2 ส่วน คือ แหล่งข้อมูลจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และแหล่งข้อมูลจากผลการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 สำคัญในการประเมินหลักสูตรที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์เพื่อสรุปสาระสำคัญในการประเมินหลักสูตรจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตร ผลปรากฏดังตาราง 45

ตาราง 45 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอน กิจกรรม และแนวทางการประเมินหลักสูตรที่ได้จากเอกสารเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนการประเมิน	กิจกรรมการประเมิน	รายละเอียด/แนวทางการปฏิบัติในการประเมิน
การศึกษา รายละเอียด ก่อนการ ประเมิน	ศึกษารายละเอียด เกี่ยวกับหลักสูตรที่ ประเมิน	ผู้ประเมินศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรที่ต้องการประเมินอย่างละเอียด ซึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ประเมินอย่างถ่องแท้ โดยมีขั้นตอน คือ 1) สืบค้นหลักสูตรที่ต้องการประเมิน 2) ศึกษาสาระของหลักสูตรที่จะประเมินอย่างละเอียด ในประเด็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตร ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตาม หลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนในหลักสูตร ผลผลิตหลักสูตร เป็นต้น
	ศึกษาแนวคิด เกี่ยวกับการ ประเมินหลักสูตร และงานประเมิน หลักสูตร	ผู้ประเมินศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจากเอกสารที่เกี่ยวกับการประเมิน หลักสูตรและงานประเมินหลักสูตรที่ทำเสร็จแล้วเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบการ ประเมินหลักสูตร โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับ แนวคิดการประเมิน และการศึกษางานประเมินหลักสูตร โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1 การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และ กำหนดประเภทของเอกสารที่จะทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร 2) สืบค้นและจัดหาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินหลักสูตร 3) ศึกษาเอกสารและทำการจัดบันทึกสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินหลักสูตร โดยทำการสังเคราะห์เนื้อหาสาระหรือทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร 2 การศึกษางานประเมินหลักสูตร 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษางานประเมินหลักสูตร 2) สืบค้นและจัดหางานประเมินหลักสูตร 3) ศึกษาและจัดบันทึกสาระสำคัญเกี่ยวกับงานประเมินหลักสูตร โดยจัดบันทึก ออกเป็น 7 ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ (1) ปัญหาการประเมินและวัตถุประสงค์การประเมิน (2) เหตุผลที่ทำการประเมินและความเป็นมาของการประเมิน (3) ทฤษฎีหรือกรอบ แนวคิดในการประเมิน (4) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน (5) วิธีดำเนินการประเมิน (6) ผลการประเมิน และ (7) ข้อเสนอแนะในการประเมิน

ตาราง 45 (ต่อ)

ขั้นตอนการประเมิน	กิจกรรมการประเมิน	รายละเอียด/แนวทางการปฏิบัติในการประเมิน
การศึกษา รายละเอียด ก่อนการ ประเมิน (ต่อ)	เจาะตกลงเพื่อ ระบุเหตุการณ์ ประเมินหลักสูตร	ก่อนการประเมินหลักสูตร ผู้ประเมินจะต้องระบุเหตุผลของการประเมินหลักสูตร โดยมี ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์เหตุผลที่ต้องมีการประเมินหลักสูตร 2) พิจารณาเหตุผลที่ต้องการให้มีการประเมินหลักสูตร และจัดลำดับความสำคัญเพื่อนำไปใช้ในการเขียน/ระบุความเป็นมาและความสำคัญของการประเมินหลักสูตร เหตุผลในการประเมินหลักสูตรโดยทั่วไป ได้แก่ ประเมินหลักสูตรเพื่อทราบ ประสิทธิภาพของหลักสูตรต้องการหลักฐานที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับผลการ ประเมินหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจว่าควรดำเนินการต่อ หรือปรับปรุงหลักสูตร
	กำหนดคำถาม การประเมิน หลักสูตร	ผู้ประเมินต้องกำหนดคำถามการประเมินหลักสูตรหรือปัญหาในการประเมินหลักสูตร โดยกำหนดในประเด็นเกี่ยวกับ “ประเมินอะไร” และ “ประเมินอย่างไร” โดยศึกษา แนวคิดการประเมินหลักสูตร รายละเอียดของหลักสูตรที่ประเมิน และงานประเมิน หลักสูตร (โดยเฉพาะในประเด็นปัญหาในการประเมินและวัตถุประสงค์การประเมิน) การวิเคราะห์ถึงเหตุผลของการประเมินแล้วจึงกำหนดคำถามหรือปัญหาในการประเมิน หลักสูตร ซึ่งอาจเขียนในลักษณะปัญหาเดียว หรือเขียนเป็นปัญหาหลักและปัญหา ย่อยๆ ก็ได้
การระบุผู้ ต้องการ ทราบผลการ ประเมิน	กำหนดผู้ต้องการ ทราบผลการ ประเมิน	ผู้ประเมินจะต้องระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร โดยพิจารณาถึงบุคคลที่ เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทั้งหมด และระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้พัฒนาหลักสูตร ผู้เรียน ฝ่ายวิชาการของสถาบัน เจ้าหน้าที่อื่นๆ ใน หลักสูตร ผู้ปกครอง
การกำหนด วัตถุประสงค์ การประเมิน	กำหนด วัตถุประสงค์การ ประเมิน	ผู้ประเมินต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตรให้ชัดเจนว่าจะประเมิน หลักสูตรในองค์ประกอบใด และต้องกำหนดว่าต้องการนำข้อมูลหรือผลการประเมิน หลักสูตรไปใช้ทำอะไร โดยผู้ประเมินเชิญผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทั้งหมดมาประชุมเพื่อ ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยวัตถุประสงค์ต้องมีความชัดเจนว่าจะ ประเมินในองค์ประกอบใด และต้องสอดคล้องสัมพันธ์กับปัญหาในการประเมิน หลักสูตร

ตาราง 45 (ต่อ)

ขั้นตอนการประเมิน	กิจกรรมการประเมิน	รายละเอียด/แนวทางการปฏิบัติในการประเมิน
การออกแบบการประเมิน	ออกแบบการประเมิน	ผู้ประเมินออกแบบการประเมินหลักสูตร โดยเชิญผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทั้งหมด และผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตรมาประชุมร่วมกันเพื่อออกแบบการประเมิน โดยทำการออกแบบการประเมินในมิติด้านขอบเขตการประเมิน
	กำหนดบทบาทการประเมิน	บทบาทการประเมินแบ่งเป็น 2 บทบาท คือ - การประเมินสรุปรวม เป็นการประเมินเพื่อการประมวลผลโดยสรุปรวมทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร - การประเมินความก้าวหน้า เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นการตรวจสอบจุดเด่น จุดด้อยใน ส่วนประกอบของหลักสูตรเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการแก้ไขปรับปรุง
	กำหนดสิ่งที่มุ่งประเมิน	สิ่งที่มุ่งประเมินหลักสูตรสามารถแบ่งเป็น 4 ประการ คือ การประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร การประเมินสัมฤทธิผลหลักสูตร และการประเมินระบบหลักสูตร
	กำหนดระดับการประเมิน	การประเมินหลักสูตรแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ - ระดับการประเมินทั้งหลักสูตร เป็นการประเมินทั้งระบบ ซึ่งต้องประเมินทุกองค์ประกอบของหลักสูตรเพื่อสรุปผล - ระดับการประเมินเป็นรายวิชา เป็นการประเมินหลักสูตรในส่วนของรายวิชาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร
	กำหนดช่วงเวลาการประเมิน	การประเมินหลักสูตรควรมีการประเมินเป็นระยะเพื่อลดข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดที่อาจเกิดกับหลักสูตร โดยระยะเวลาในการประเมินสามารถจำแนกเป็น 3 ระยะ คือ การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร และการประเมินหลังการใช้หลักสูตร
การกำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน	กำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน	ผู้ประเมินกำหนดองค์ประกอบในการประเมินและกำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมินที่สะท้อนคุณภาพหรือความสำเร็จของการดำเนินงานในหลักสูตรในองค์ประกอบ การประเมินด้านต่างๆ จากนั้นจึงพิจารณาคัดเลือกตัวบ่งชี้การประเมินที่มีความสำคัญในแต่ละองค์ประกอบ การพิจารณาคัดเลือกตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรจำเป็นต้องมีการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ประเมินและผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร

ตาราง 45 (ต่อ)

ขั้นตอนการประเมิน	กิจกรรมการประเมิน	รายละเอียด/แนวทางการปฏิบัติในการประเมิน
การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	<p>ผู้ประเมินต้องกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 2 แหล่ง คือ แหล่งข้อมูลจากเอกสารซึ่งเป็น รายงานและข้อมูลต่างๆ ที่มีการเก็บรวบรวมไว้แล้ว และแหล่งข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร อาทิ ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้เรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น โดยมีขั้นตอนในการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) พิจารณาเลือกประเภทของแหล่งข้อมูล และพิจารณาเลือกบุคคลที่จะให้ข้อมูล 2) พิจารณาว่าแหล่งข้อมูลจากบุคคลที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะศึกษาจากประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ผู้ประเมินอาจใช้ข้อมูลจากประชากรทั้งหมดหรือศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างก็ได้
การกำหนดเครื่องมือในการประเมินและการประเมิน	กำหนดเครื่องมือในการประเมินและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	<p>ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาเลือกใช้เครื่องมือในการประเมินอย่างหลากหลาย ทั้งนี้ความหลากหลายของเครื่องมือที่ใช้จะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินและลักษณะข้อมูลที่ต้องการ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีหลายประเภท เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบ แบบสำรวจ เป็นต้น</p> <p>เมื่อผู้ประเมินเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเรียบร้อยแล้ว ต้องดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง โดยมีขั้นตอนคือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้าง/พัฒนาเครื่องมือ 2) กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน 3) กำหนดลักษณะเครื่องมือ (ลักษณะคำถามและการตอบ) 4) ทำการร่างข้อคำถาม 5) ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรง (Validity) 6) ทดลองใช้ (Tryout) เครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) (ทดลองจนค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนก) 7) ปรับปรุงและนำไปใช้จริง
การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	<p>ผู้ประเมินดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งอาจดำเนินการด้วยตนเองหรือให้มีผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลก็ได้ เมื่อรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วต้องจัดระบบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติวิเคราะห์ อาทิ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ การทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ (สถิติทดสอบที่ สถิติทดสอบเอฟ) เป็นต้น ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)</p>

ตาราง 45 (ต่อ)

ขั้นตอนการประเมิน	กิจกรรมการประเมิน	รายละเอียด/แนวทางการปฏิบัติในการประเมิน
การรายงานผลการประเมิน	รายงานผลการประเมิน	ผู้ประเมินต้องจัดทำรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีประเด็นการนำเสนอที่สำคัญ 4 ประเด็น ได้แก่ วัตถุประสงค์การประเมิน วิธีการประเมิน ผลการประเมิน และข้อเสนอแนะในการประเมิน การนำเสนอผลการประเมินอาจจำแนกเป็นเป็น 2 ส่วน คือ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของผู้ให้ข้อมูล และนำเสนอผลการประเมินเพื่อตอบคำถามการประเมิน

4.2.2 สาระสำคัญในการประเมินหลักสูตรที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์เพื่อสรุปสาระสำคัญในการประเมินหลักสูตรจากงานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น มาวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่ดำเนินการในการประเมินหลักสูตรจำแนกตามแนวคิดการประเมินหลักสูตรและจำแนกตามรูปแบบการประเมินหลักสูตร ผลปรากฏว่าเมื่อพิจารณาในส่วนของการศึกษารายละเอียด/รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องประเมินพบว่า ก่อนการประเมินหลักสูตรผู้ประเมินมีการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรที่ประเมินแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร โดยงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรทั้งหมดมีการระบุเหตุผลของการประเมินหลักสูตร แต่มีเพียงร้อยละ 27.77 ที่มีการประเมินความต้องการจำเป็นก่อนการประเมินหลักสูตร และยังพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรส่วนมากมีการกำหนดคำถามการประเมิน

เมื่อพิจารณาถึงการระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร พบว่า มีการระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร โดยผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตรเรียงตามลำดับได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้ที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร ผู้พัฒนาหลักสูตร ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ตามลำดับ ในส่วนของงานกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตรพบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรทั้งหมดมีการกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตรที่พบมากที่สุดได้แก่ เพื่อเป็นข้อมูลปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตร เพื่อเป็นข้อมูลปรับปรุง/พัฒนาการสอน เพื่อเป็นแนวทางการประเมินหลักสูตรอื่น เป็นต้น

ด้านการออกแบบการประเมินพบว่า เป็นการประเมินทั้งระบบหลักสูตรมากกว่าประเมินเป็นรายวิชา โดยบทบาทการประเมินเน้นการประเมินเพื่อสรุปรวม ทั้งนี้งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรมุ่งประเมินระบบหลักสูตรมากกว่าประเมินการใช้หลักสูตร โดยช่วงเวลาในการประเมินส่วนใหญ่เป็นการประเมินหลังการใช้หลักสูตร เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบในการประเมินพบว่ามีการประเมินในทุกองค์ประกอบเรียงตามลำดับได้แก่ วัตถุประสงค์หลักสูตร ทรัพยากรที่ใช้ดำเนินการใน

หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาหลักสูตร การวัดและประเมินผล คุณภาพผู้สำเร็จ การศึกษา โครงสร้างหลักสูตร การบริหารหลักสูตร คุณลักษณะผู้เรียนก่อนและ/หรือระหว่างเรียนใน หลักสูตร และคุณลักษณะผู้สอน ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมิน หลักสูตรร้อยละ 41.66 มีการกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร

เมื่อพิจารณากลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินหลักสูตรพบว่า ส่วนใหญ่เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้เรียนและผู้สอนมากที่สุด รองลงมาคือผู้สำเร็จการศึกษา นายจ้าง ผู้บริหาร ตามลำดับ โดยสอบถาม ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในส่วนของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรพบว่า ใช้แบบสอบถามมากที่สุด รองลงมาคือแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต ตามลำดับ ในกระบวนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือมี การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงและความเที่ยง นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงการเก็บ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรทั้งหมดมีการใช้สถิติบรรยาย และบางส่วนมีการใช้สถิติอ้างอิงในการวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนของการรายงานผลการประเมินพบว่า งานวิจัยทั้งหมดมีการรายงานผลการประเมินหลักสูตรครบถ้วนทุกหัวข้อที่สำคัญ รายละเอียดปรากฏ ดังตาราง 46 และ 47 ตามลำดับ

ตาราง 46 จำนวนและร้อยละของสารสนเทศในการประเมินหลักสูตรที่ได้จากการประเมินอภิमान จำแนกตาม แนวคิดการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนการ ประเมินหลักสูตร	แนวทางการปฏิบัติ จากการประเมินอภิमान	แนวคิดการประเมินที่*			
		1 (n=1)	3 (n=30)	4 (n=5)	รวม (n=36)
1. การศึกษา รายละเอียด/ รวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับสิ่งที่ ประเมิน	1.1 มีการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ ลส. ที่ประเมิน	1 (100)	29 (96.67)	5 (100)	35 (97.22)
	1.2 มีการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินหลักสูตร	1 (100)	30 (100)	5(100)	36 (100)
	1.3 มีการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมิน ลส.	1 (100)	30 (100)	5 (100)	36 (100)
	1.4 มีการระบุเหตุผลผลการประเมิน	1 (100)	30 (100)	5 (100)	36 (100)
	1.5 มีการประเมินความต้องการจำเป็น	0 (0)	10 (33.33)	0 (0)	10 (27.77)
	1.6 วิธีการประเมินความต้องการจำเป็น...				
	- สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร	0 (0)	9 (30.00)	0 (0)	9 (25.00)
	- สัมมนาผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร	0 (0)	1 (3.33)	0 (0)	1 (2.77)
	1.7 มีการกำหนดคำถามการประเมิน	1 (100)	15 (50.00)	5 (100)	21 (58.33)
	1.8 ลักษณะการกำหนดคำถามการประเมิน...				
	- ระบุในความเป็นมาฯ	0 (0)	8 (26.67)	2 (40.00)	10 (27.77)
	- ระบุแยกเป็นหัวข้อ	1 (100)	7 (23.33)	3 (60.00)	11 (30.55)

ตาราง 46 (ต่อ)

ขั้นตอนการประเมินหลักสูตร	แนวทางการปฏิบัติจากการประเมินอภิमान	แนวคิดการประเมินที่*			
		1 (n=1)	3 (n=30)	4 (n=5)	รวม (n=36)
2. การระบุผู้ ต้องการทราบผล การประเมิน หลักสูตร	2.1 มีการระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร	0 (0)	15 (50.00)	5 (100)	20 (55.55)
	2.2 ผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร				
	- ผู้บริหาร	0 (0)	9 (30.00)	3 (60.00)	12 (33.33)
	- ผู้สอน	0 (0)	10 (33.33)	1 (20.00)	11 (30.55)
	- ผู้พัฒนาหลักสูตร	0 (0)	2 (6.67)	1 (20.00)	3 (8.33)
	- ผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร	0 (0)	4 (13.33)	2 (40.00)	6 (16.67)
	- ผู้เรียน	0 (0)	3 (10.00)	0 (0)	3 (8.33)
	- ฝ่ายวิชาการ	0 (0)	3 (10.00)	0 (0)	3 (8.33)
3. การกำหนด วัตถุประสงค์ การประเมิน	3.1 มีการกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร	1 (100)	30 (100)	5 (100)	36 (100)
	3.2 จุดมุ่งหมายการประเมิน...				
	- เพื่อเป็นข้อมูลปรับปรุง/พัฒนา ลส.	1 (100)	29 (96.67)	5 (100)	35 (97.22)
	- เพื่อเป็นข้อมูลปรับ ปรง/พัฒนาการสอน	0 (0)	21 (70.00)	2 (40.00)	6 (16.67)
	- เพื่อเป็นแนวทางการประเมิน ลส. อื่น	0 (0)	6 (20.00)	0 (0)	6 (16.67)
	- เพื่อเป็นการประกันคุณภาพการศึกษา	0 (0)	5 (16.67)	0 (0)	5 (13.89)
	- เพื่อทราบข้อดี/ข้อบกพร่องของ ลส.	0 (0)	2 (6.67)	0 (0)	2 (6.67)
	- เพื่อทราบคุณภาพ/ของผู้สำเร็จการศึกษา	0 (0)	0 (0)	1 (20.00)	1 (2.77)
4. การออกแบบ การประเมิน	4.1 ระดับการประเมินทั้งหลักสูตร	0 (0)	29 (96.67)	1 (20.00)	30 (83.33)
	4.2 ระดับการประเมินเป็นรายวิชา	1 (100)	1 (3.33)	4 (80.00)	6 (16.67)
	4.3 บทบาทประเมินเพื่อสรุปรวม	1 (100)	27 (90.00)	3 (60.00)	31 (86.11)
	4.4 บทบาทประเมินเพื่อความก้าวหน้า	0 (0)	3 (10.00)	2 (40.00)	5 (13.89)
	4.5 มุ่งประเมินระบบหลักสูตร	0 (0)	26 (86.67)	1 (20.00)	27 (75.00)
	4.6 มุ่งประเมินการใช้หลักสูตร	1 (100)	4 (13.33)	4 (80.00)	9 (25.00)
	4.7 ประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้	0 (0)	1 (3.33)	0 (0)	1 (2.77)
	4.8 ประเมินระหว่างนำหลักสูตรไปใช้	1 (100)	2 (6.67)	4 (80.00)	7 (19.44)
	4.9 ประเมินหลังการใช้หลักสูตร	0 (0)	27 (90.00)	1 (20.00)	28 (77.77)
	4.10 องค์ประกอบการประเมินด้าน...				
- ด้านบริบทหลักสูตร	1 (100)	30 (100)	5 (100)	36 (100)	
- วัตถุประสงค์หลักสูตร	1 (100)	30 (100)	5 (100)	36 (100)	
- โครงสร้างหลักสูตร	0 (0)	30 (100)	2 (40.00)	32 (88.88)	
- เนื้อหาหลักสูตร	1 (100)	29 (96.67)	4 (80.00)	34 (94.44)	
- นโยบาย แผน ปรัชญา ปณิธานหลักสูตร	0 (0)	4 (13.33)	0 (0)	4 (11.11)	

ตาราง 46 (ต่อ)

ขั้นตอนการประเมินหลักสูตร	แนวทางการปฏิบัติจากการประเมินอภิमान	แนวคิดการประเมินที่*			
		1 (n=1)	3 (n=30)	4 (n=5)	รวม (n=36)
4. การออกแบบการประเมิน (ต่อ)	- ด้านปัจจัยสนับสนุนหลักสูตร	0 (0)	30 (100)	5 (100)	35 (97.22)
	- ทรัพยากรที่ใช้ดำเนินการในหลักสูตร	0 (0)	30 (100)	5 (100)	35 (97.22)
	- ด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	1 (100)	27 (90.00)	3 (60.00)	31 (86.11)
	- คุณลักษณะผู้สอน	0 (0)	22 (73.33)	3 (60.00)	25 (47.22)
	- คุณลักษณะผู้เรียนก่อนและ/หรือระหว่างเรียนในหลักสูตร	0 (0)	17 (56.67)	0 (0)	17 (54.54)
	- การบริหารหลักสูตร	1 (100)	19 (63.33)	1 (20.00)	21 (58.33)
	- ด้านกิจกรรมการเรียนในหลักสูตร	1 (100)	30 (100)	5 (100)	36 (100)
	- กระบวนการเรียนการสอน	1 (100)	30 (100)	4 (80.00)	35 (97.22)
	- การวัดและประเมินผล	1 (100)	28 (93.33)	4 (80.00)	33 (91.67)
	- ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	0 (0)	1 (3.33)	0 (0)	1 (2.77)
	- ด้านผลผลิตจากหลักสูตร	1 (100)	28 (93.33)	4 (80.00)	33 (91.67)
	- คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา	1 (100)	28 (93.33)	4 (80.00)	33 (91.67)
5. กำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน	5.1 มีการกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร	0 (0)	14 (46.33)	1 (20.00)	15 (41.66)
6. กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	6.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน...				
	- ผู้บริหาร	0 (0)	15 (50.00)	2 (40.00)	17 (54.54)
	- ผู้สอน	1 (100)	29 (96.67)	3 (60.00)	33 (91.67)
	- ผู้เรียน	1 (100)	28 (93.33)	4 (80.00)	33 (91.67)
	- ผู้สำเร็จการศึกษา	0 (0)	22 (73.33)	1 (20.00)	23 (63.88)
	- นายจ้าง	0 (0)	21 (70.00)	1 (20.00)	22 (61.11)
	- ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับหลักสูตร	0 (0)	8 (26.67)	0 (0)	8 (22.22)
	- ผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	0 (0)	4 (13.33)	0 (0)	4 (11.11)
	6.2 ลักษณะแหล่งข้อมูล...				
	- ทั่วประเทศ	0 (0)	6 (20.00)	1 (20.00)	7 (19.44)
	- ใช้กลุ่มตัวอย่าง	1 (100)	12 (40.00)	4 (80.00)	17 (47.22)
	- ทั้งประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	0 (0)	16 (53.33)	0 (0)	16 (44.44)

ตาราง 46 (ต่อ)

ขั้นตอนการ ประเมินหลักสูตร	แนวทางการปฏิบัติ จากการประเมินอภิमान	แนวคิดการประเมินที่*			
		1 (n=1)	3 (n=30)	4 (n=5)	รวม (n=36)
7. เครื่องมือที่ ใช้ในการ ประเมิน	7.1 ประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน...				
	- แบบสอบถาม	1 (100)	30 (100)	5 (100)	36 (100)
	- แบบสอบ	1 (100)	1 (3.33)	2 (40.00)	4 (11.11)
	- แบบสัมภาษณ์	0 (0)	12 (40.00)	3 (60.00)	15 (41.56)
	- อื่นๆ (เช่นแบบสังเกต)	0 (0)	10 (33.33)	0 (0)	10 (27.77)
	- แบบวัด	1 (100)	3 (10.00)	0 (0)	4 (11.11)
	7.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ...				
	- มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	1 (100)	30 (100)	5 (100)	36 (100)
- ความเที่ยง	1 (100)	30 (100)	5 (100)	36 (100)	
- ความตรง	1 (100)	30 (100)	5 (100)	36 (100)	
8. การเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล	8.1 ใช้สถิติบรรยายในการวิเคราะห์	1 (100)	30 (100)	5 (100)	36 (100)
	8.2 ใช้สถิติอ้างอิงในการวิเคราะห์	1 (100)	8 (26.67)	3 (60.00)	12 (33.33)
9. รายงานผลการ ประเมิน	9.1 มีการรายงานผลการประเมินครบถ้วนในประเด็น สำคัญ	1 (100)	30 (100)	5 (100)	36 (100)

หมายเหตุ แนวคิดที่ 1 เน้นวัตถุประสงค์หลักสูตร แนวคิดที่ 3 เน้นการตัดสินใจ แนวคิดที่ 4 ผสมผสานแนวคิด

ตาราง 47 จำนวนและร้อยละของสารสนเทศในการประเมินหลักสูตรที่ได้จากการประเมินอภิमान จำแนกตาม
รูปแบบการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนการ ประเมิน	สารสนเทศ การประเมิน	รูปแบบการประเมินที่*						
		1 (n=1)	7 (n=8)	8 (n=11)	9 (n=11)	10 (n=2)	11 (n=1)	12 (n=2)
1. การศึกษา รายละเอียด/ รวบรวม ข้อมูลเกี่ยวกับ สิ่งที่ประเมิน	1.1 มีการศึกษา รายละเอียดเกี่ยวกับ หลักสูตรที่ประเมิน	1 (100)	8 (100)	11 (100)	10 (90.91)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
	1.2 มีการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการ ประเมินหลักสูตร	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
	1.3 มีการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวกับ การประเมินหลักสูตร	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
	1.4 มีการระบุเหตุผล การประเมินหลักสูตร	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)

ตาราง 47 (ต่อ)

ขั้นตอนการประเมิน	สารสนเทศการประเมิน	รูปแบบการประเมินที่*							
		1 (n=1)	7 (n=8)	8 (n=11)	9 (n=11)	10 (n=2)	11 (n=1)	12 (n=2)	
1. การศึกษารายละเอียด/รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ประเมิน (ต่อ)	1.5 มีการประเมินความต้องการจำเป็น	0 (0)	1 (12.5)	4 (36.36)	5 (45.45)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	
	1.6 วิธีการประเมินความต้องการจำเป็น...								
	- สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร	0 (0)	1 (12.5)	4 (36.36)	4 (36.36)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	
	- สัมมนาผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (9.09)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	
	1.7 มีการกำหนดคำถามการประเมิน	1 (100)	2 (25.00)	5 (45.45)	8 (72.73)	2 (100)	1 (100)	2 (100)	
	1.8 ลักษณะการกำหนดคำถามการประเมิน...								
	- ระบุในความเป็นมาฯ	0 (0)	0 (0)	4 (36.36)	4 (36.36)	2 (100)	0 (0)	0 (0)	
	- ระบุแยกเป็นหัวข้อ	1 (100)	2 (25.00)	1 (9.09)	4 (36.36)	0 (0)	1 (100)	2 (100)	
	2. การระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร	2.1 มีการระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร	0 (0)	2 (25.00)	5 (45.45)	8 (72.73)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
		2.2 ผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร							
- ผู้บริหาร		0 (0)	2 (25.00)	3 (27.27)	4 (36.36)	1 (50.00)	1 (100)	1 (50.00)	
- ผู้สอน		0 (0)	1 (12.50)	5 (45.45)	4 (36.36)	1 (50.00)	0 (0)	0 (0)	
- ผู้พัฒนาหลักสูตร		0 (0)	1 (12.50)	1 (9.09)	0 (0)	1 (50.00)	0 (0)	0 (0)	
- ผู้เกี่ยวข้องใน ลส.		0 (0)	1 (12.50)	1 (9.09)	2 (18.18)	0 (0)	1 (100)	1 (50.00)	
- ผู้เรียน		0 (0)	0 (0)	2 (18.18)	1 (9.09)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	
- ฝ่ายวิชาการ	0 (0)	0 (0)	2 (18.18)	1 (9.09)	0 (0)	0 (0)	0 (0)		
3. การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน	3.1 มีการกำหนดวัตถุประสงค์	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)	
	3.2 จุดมุ่งหมายการประเมินหลักสูตร								
	- เพื่อเป็นข้อมูลปรับปรุง/พัฒนา ลส.	1 (100)	8 (100)	10 (90.91)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)	
	- เพื่อเป็นข้อมูลปรับปรุง/พัฒนาการสอน	0 (0)	5 (62.50)	10 (90.91)	6 (54.54)	1 (50.00)	1 (100)	0 (0)	
- เพื่อเป็นแนวทางการประเมิน ลส. อื่น	0 (0)	1 (12.50)	4 (36.36)	1 (9.09)	0 (0)	0 (0)	0 (0)		

ตาราง 47 (ต่อ)

ขั้นตอนการประเมิน	สารสนเทศการประเมิน	รูปแบบการประเมินที่						
		1 (n=1)	7 (n=8)	8 (n=11)	9 (n=11)	10 (n=2)	11 (n=1)	12 (n=2)
3. การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน (ต่อ)	3.2 จุดมุ่งหมายการประเมินหลักสูตร (ต่อ)							
วัตถุประสงค์การประเมิน (ต่อ)	- เพื่อเป็นการประกันคุณภาพการศึกษา	0 (0)	1 (12.50)	2 (18.18)	2 (18.18)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	- เพื่อทราบข้อดี/ข้อบกพร่องของ ลส.	0 (0)	1 (12.50)	0 (0)	1 (9.09)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	- เพื่อทราบคุณภาพ/ของผู้สำเร็จการศึกษา	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (50.00)
4. การออกแบบการประเมิน	4.1 ระดับการประเมินทั้งหลักสูตร	0 (0)	8 (100)	10 (90.91)	11 (100)	0 (0)	0 (0)	1 (50.00)
	4.2 ระดับการประเมินเป็นรายวิชา	1 (100)	0 (0)	1 (9.09)	0 (0)	2 (100)	1 (100)	1 (50.00)
	4.3 บทบาทประเมินเพื่อสรุปรวม	1 (100)	6 (75.00)	10 (90.91)	11 (100)	0 (0)	1 (100)	2 (100)
	4.4 บทบาทประเมินเพื่อความก้าวหน้า	0 (0)	2 (25.00)	1 (9.09)	0 (0)	2 (100)	0 (0)	0 (0)
	4.5 มุ่งประเมินระบบหลักสูตร	0 (0)	6 (75.00)	11 (100)	9 (81.82)	0 (0)	0 (0)	1 (50.00)
	4.6 มุ่งประเมินการใช้หลักสูตร	1 (100)	2 (25.00)	0 (0)	2 (18.18)	2 (100)	1 (100)	1 (50.00)
	4.7 ประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้	0 (0)	1 (12.50)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	4.8 ประเมินระหว่างนำหลักสูตรไปใช้	1 (100)	1 (12.50)	1 (9.09)	0 (0)	2 (100)	1 (100)	1 (50.00)
	4.9 ประเมินหลังการใช้หลักสูตร	0 (0)	6 (75.00)	10 (90.91)	11 (100)	0 (0)	0 (0)	1 (50.00)
	4.10 องค์ประกอบการประเมินด้าน...							
	- ด้านบริบท ลส.	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
	- วัตถุประสงค์ ลส.	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
	- โครงสร้าง ลส.	0 (0)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	0 (0)	1 (100)	1 (50.00)
	- เนื้อหา ลส.	1 (100)	8 (100)	10 (90.91)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	1 (50.00)
	- นโยบาย แผนฯ	0 (0)	1 (12.50)	0 (0)	3 (27.27)	0 (0)	0 (0)	0 (0)

ตาราง 47 (ต่อ)

ขั้นตอนการประเมิน	สารสนเทศการประเมิน	รูปแบบการประเมินที่						
		1 (n=1)	7 (n=8)	8 (n=11)	9 (n=11)	10 (n=2)	11 (n=1)	12 (n=2)
4. การ	4.10 องค์ประกอบของการประเมินด้าน...(ต่อ)							
ออกแบบการประเมิน (ต่อ)	- ด้านปัจจัยสนับสนุน ลส.	0 (0)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
	- ทรัพยากรใน ลส.	0 (0)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
	- ด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ ลส.	1 (100)	8 (100)	9 (81.81)	10 (90.91)	1 (50.00)	1 (100)	1 (50.00)
	- คุณลักษณะผู้สอน	0 (0)	7 (87.50)	6 (54.54)	9 (81.81)	1 (50.00)	1 (100)	1 (50.00)
	- คุณลักษณะผู้เรียน	0 (0)	5 (62.50)	6 (54.54)	6 (54.54)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	- การบริหาร ลส.	1 (100)	7 (87.50)	6 (54.54)	6 (54.54)	0 (0)	1 (100)	0 (0)
	- ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ใน ลส.	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
	- กระบวนการเรียน	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	1 (50.00)	1 (100)	2 (100)
	- การวัด/ประเมินผล	1 (100)	8 (100)	10 (90.91)	10 (90.91)	2 (100)	1 (100)	1 (50.00)
	- ฝึกประสบการณ์ฯ	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1 (9.09)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	- ด้านผลผลิต ลส.	1 (100)	7 (87.50)	10 (90.91)	11 (100)	2 (100)	0 (0)	2 (100)
	- คุณภาพผู้สำเร็จ	1 (100)	7 (87.50)	10 (90.91)	11 (100)	2 (100)	0 (0)	2 (100)
5. กำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน	5.1 มีการกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร	0 (0)	4 (50.00)	7 (63.64)	3 (27.27)	0 (0)	1 (100)	0 (0)
6. กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	6.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน...							
ข้อมูล	- ผู้บริหาร	0 (0)	6 (75.00)	3 (27.27)	6 (54.54)	1 (50.00)	1 (100)	0 (0)
	- ผู้สอน	1 (100)	8 (100)	10 (90.91)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	0 (0)
	- ผู้เรียน	1 (100)	7 (87.50)	11 (100)	10 (90.91)	2 (100)	1 (100)	1 (50.00)
	- ผู้สำเร็จการศึกษา	0 (0)	3 (37.50)	9 (81.82)	10 (90.91)	0 (0)	0 (0)	1 (50.00)
	- นายจ้าง	0 (0)	2 (25.00)	9 (81.82)	10 (90.91)	0 (0)	0 (0)	1 (50.00)
	- ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับ ลส.	0 (0)	0 (0)	4 (36.36)	4 (36.36)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	- ผู้เกี่ยวข้องกับ ลส.	0 (0)	3 (37.50)	1 (9.09)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)

ตาราง 47 (ต่อ)

ขั้นตอนการประเมิน	สารสนเทศการประเมิน	รูปแบบการประเมินที่						
		1 (n=1)	7 (n=8)	8 (n=11)	9 (n=11)	10 (n=2)	11 (n=1)	12 (n=2)
6. กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (ต่อ)	6.2 ลักษณะแหล่งข้อมูล...							
	- ใช้ประชากร	0 (0)	0 (0)	4 (36.36)	2 (18.18)	0 (0)	0 (0)	1 (50.00)
	- ใช้กลุ่มตัวอย่าง	1 (100)	4 (50.00)	3 (27.27)	5 (45.45)	2 (100)	1 (100)	1 (50.00)
	- ทั้งประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	0 (0)	4 (50.00)	4 (36.36)	4 (36.36)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
7. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน	7.1 ประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน...							
	- แบบสอบถาม	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
	- แบบสอบ	1 (100)	0 (0)	0 (0)	1 (9.09)	1 (50.00)	0 (0)	1 (50.00)
	- แบบสัมภาษณ์	0 (0)	5 (62.50)	3 (27.27)	4 (36.36)	1 (50.00)	1 (100)	1 (50.00)
	- อื่นๆ (เช่นแบบสังเกต)	0 (0)	6 (75.00)	2 (18.18)	2 (18.18)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	- แบบวัด	1 (100)	2 (25.00)	0 (0)	1 (9.09)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	7.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ...							
	- มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
	- ความเที่ยง	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
	- ความตรง	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
8. การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	8.1 ใช้สถิติบรรยายในการวิเคราะห์	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)
	8.2 ใช้สถิติอ้างอิงในการวิเคราะห์	1 (100)	1 (12.50)	2 (18.18)	5 (45.45)	1 (50.00)	0 (0)	2 (100)
9. รายงานผลการประเมิน	9.1 มีการรายงานผลการประเมินครบถ้วนในประเด็นสำคัญ	1 (100)	8 (100)	11 (100)	11 (100)	2 (100)	1 (100)	2 (100)

หมายเหตุ รูปแบบการประเมินที่ 1 คือ รูปแบบการประเมินที่เน้นวัตถุประสงค์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, รูปแบบที่ 7 คือ รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, รูปแบบที่ 8 คือ รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจในระดับอุดมศึกษาสาขาสังคมศาสตร์, รูปแบบที่ 9 คือ รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ ในระดับอุดมศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์, รูปแบบที่ 10 คือ รูปแบบการประเมินที่เน้นผสมผสานแนวคิดในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน, รูปแบบที่ 11 คือ รูปแบบการประเมินที่เน้นผสมผสานแนวคิดในระดับอุดมศึกษาสาขาสังคมศาสตร์, รูปแบบที่ 12 คือ รูปแบบการประเมินที่เน้นผสมผสานแนวคิดในระดับอุดมศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์

จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์และประมวลขั้นต้น กิจกรรม และแนวทางการประเมิน หลักสูตรจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรดังกล่าวได้ผลดังตาราง 48

ตาราง 48 ผลการสังเคราะห์ขั้นต้น กิจกรรม และแนวทางการประเมินหลักสูตรที่ได้จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนการประเมิน	กิจกรรมการประเมิน	รายละเอียด/แนวทางการปฏิบัติในการประเมิน
การศึกษา รายละเอียดก่อนการประเมิน	ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรที่ประเมิน	<p>ผู้ประเมินศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรที่ต้องการประเมินอย่างละเอียด เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ประเมินอย่างถ่องแท้ โดยมีขั้นตอน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สืบค้นหลักสูตรที่ต้องการประเมิน 2) ศึกษาสาระของหลักสูตรที่ประเมินอย่างละเอียด ในประเด็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตร
	ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรและงานประเมินหลักสูตร	<p>ผู้ประเมินศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรจากเอกสารที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรและงานประเมินหลักสูตรที่ทำเสร็จสิ้นแล้วเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบการประเมินหลักสูตร โดยมีการศึกษา 2 ส่วน คือ การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดการประเมินและการประเมินหลักสูตร และการศึกษางานประเมินหลักสูตรอื่นที่ทำเสร็จ โดยมีขั้นตอนดังนี้</p> <p>1 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินและการประเมินหลักสูตร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สืบค้นและจัดหาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินหลักสูตร 2) ศึกษาเอกสารและทำการจดบันทึกสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินหลักสูตร 3) เสนอผลการศึกษาค้นคว้า โดยนำเสนออยู่ในส่วนของรายงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หัวข้อการนำเสนอประกอบด้วยนิยามการประเมินหลักสูตร วัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร ขั้นตอนการประเมินหลักสูตร แนวคิดการประเมินหลักสูตร รูปแบบการประเมินหลักสูตรต่างๆ <p>2 การศึกษางานประเมินหลักสูตรอื่น ๆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) สืบค้นและจัดหางานประเมินหลักสูตรที่ทำการประเมินเสร็จสิ้นแล้ว 2) ศึกษาและจดบันทึกสาระสำคัญเกี่ยวกับงานประเมินหลักสูตร โดยเสนอในรายงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สาระที่นำเสนอประกอบด้วยชื่อผู้ประเมิน ปีที่ทำการประเมินเสร็จ หลักสูตรที่ทำการประเมิน วัตถุประสงค์การประเมิน แนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน ผลการประเมิน ทั้งนี้งานประเมินหลักสูตรที่นำเสนอควรมีทั้งงานประเมินหลักสูตรของไทยและงานประเมินหลักสูตรของต่างประเทศ

ตาราง 48 (ต่อ)

ขั้นตอนการประเมิน	กิจกรรมการประเมิน	รายละเอียด/แนวทางการปฏิบัติในการประเมิน
การศึกษา รายละเอียด ก่อนการ ประเมิน (ต่อ)	การเจรจาตกลง เพื่อระบุเหตุผล การประเมิน หลักสูตร	ก่อนการประเมินหลักสูตร ผู้ประเมินจะต้องระบุเหตุผลผลการประเมินหลักสูตร โดยผู้ประเมินวิเคราะห์เหตุผลที่ต้องมีการประเมินหลักสูตร และระบุไว้ในความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ทั้งนี้เหตุผลหลักในการประเมินหลักสูตรได้แก่ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพหลักสูตร หรือครบรอบการใช้หลักสูตร หรือมีผู้สำเร็จการศึกษา เป็นต้น
	กำหนดคำถาม การประเมิน หลักสูตร	ผู้ประเมินต้องกำหนดคำถามการประเมินหลักสูตรหรือปัญหาในการประเมินหลักสูตร โดยการกำหนดคำถามการประเมินจะระบุในความเป็นมาและความสำคัญของการประเมิน/ภูมิหลัง หรือระบุโดยแยกออกเป็นหัวข้อ "คำถามการประเมิน" ก็ได้
การระบุผู้ ต้องการ ทราบผลการ ประเมิน	กำหนดผู้ต้องการ ทราบผลการ ประเมิน	ผู้ประเมินจะต้องระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร โดยพิจารณาถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทั้งหมด และระบุถึงผู้ต้องการทราบหรือใช้ผลการประเมินหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้พัฒนาหลักสูตร ผู้เรียน ฝ่ายวิชาการของสถาบัน
การกำหนด วัตถุประสงค์ การประเมิน	กำหนด วัตถุประสงค์การ ประเมิน	ผู้ประเมินกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตรให้ชัดเจนว่าจะประเมินหลักสูตรในองค์ประกอบใด และต้องกำหนดว่าต้องการนำข้อมูลหรือผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ทำอะไร ทั้งนี้ทำการประเมินหลักสูตรโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร และ 2) เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน
การ ออกแบบ การประเมิน	ออกแบบการ ประเมิน	ผู้ประเมินออกแบบการประเมินหลักสูตร โดยออกแบบการประเมินในมิติด้านขอบเขต การประเมิน ได้แก่ บทบาทการประเมิน สิ่งที่มีประเมิน ระดับการประเมิน ช่วงเวลา การประเมิน
	กำหนดบทบาท การประเมิน	ผู้ประเมินพิจารณากำหนดบทบาทการประเมิน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 บทบาท คือ การประเมินสรุปรวม และการประเมินความก้าวหน้า
	กำหนดสิ่งที่มุ่ง ประเมิน	ผู้ประเมินพิจารณาเพื่อกำหนดสิ่งที่มุ่งประเมินหลักสูตร โดยสิ่งที่มุ่งประเมินสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประการ คือ การประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร การประเมินสัมฤทธิ์ผลหลักสูตร และการประเมินระบบหลักสูตร
	กำหนดระดับการ ประเมิน	ผู้ประเมินพิจารณาเพื่อกำหนดระดับการประเมิน ซึ่งระดับการประเมินสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับการประเมินทั้งหลักสูตร และระดับการประเมินเป็นรายวิชา
	กำหนดช่วงเวลา การประเมิน	ผู้ประเมินพิจารณากำหนดระยะเวลาในการประเมิน ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ระยะ คือ การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร และ การประเมินหลังการใช้หลักสูตร

ตาราง 48 (ต่อ)

ขั้นตอนการประเมิน	กิจกรรมการประเมิน	รายละเอียด/แนวทางการปฏิบัติในการประเมิน
การกำหนดตัวบ่งชี้การตัวบ่งชี้	กำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน	ผู้ประเมินพิจารณาและกำหนดองค์ประกอบในการประเมินและกำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมินหลักสูตร
การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	ผู้ประเมินพิจารณาเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 2 ส่วน คือ แหล่งที่เป็นเอกสาร รายงานและข้อมูลต่างๆ ที่มีการเก็บรวบรวมไว้แล้ว และแหล่งข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร อาทิ ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา นายจ้าง/ผู้บังคับบัญชาผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ประเมินจะพิจารณาว่าจะศึกษาข้อมูลจากประชากรทั้งหมดหรือศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง
การกำหนดเครื่องมือในการประเมินและการประเมิน	กำหนดเครื่องมือในการประเมินและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	ผู้ประเมินพิจารณาเลือกใช้เครื่องมือในการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบ แบบสำรวจ เป็นต้น เมื่อผู้ประเมินเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเรียบร้อยแล้ว ต้องสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ตลอดจนตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง โดยมีขั้นตอนคือ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้าง/พัฒนาเครื่องมือ 2) กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน 3) กำหนดลักษณะเครื่องมือ (ลักษณะคำถามและการตอบ) 4) ทำการร่างข้อคำถาม 5) ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรง (Validity) 6) ทดลองใช้ (Tryout) เครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) (ทดลองจนค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนก) 7) ปรับปรุงและนำไปใช้จริง
การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	ผู้ประเมินดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองหรือให้มีผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลก็ได้ เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้วให้ทำการจัดระบบข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูล หากเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ อาทิ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ การทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ (สถิติทดสอบที สถิติทดสอบเอฟ) หากเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่จะทำการนำข้อมูลไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่สะดวกในการแปลผล
การรายงานผลการประเมิน	รายงานผลการประเมิน	ผู้ประเมินต้องทำการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเป็นการนำเสนอใน 4 ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์การประเมิน วิธีการประเมิน ผลการประเมิน และข้อเสนอแนะในการประเมิน

4.3 ผลการพัฒนาารูปแบบการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยดำเนินการประมวลและสังเคราะห์เนื้อหาสาระที่ได้จากตารางสรุปทั้ง 2 ส่วน ในตอนที่ 4.2 คือ ผลการสรุปสาระสำคัญในการประเมินหลักสูตรจากเอกสารการประเมินหลักสูตรและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร มาจัดทำเป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรฉบับร่างโดยยึดหัวข้อขั้นตอนการประเมินหลักสูตรทั้ง 9 ขั้นตอนเป็นหลัก จากนั้นผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการประเมินหลักสูตรดังกล่าวไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัณฑิตพิจารณาและผู้วิจัยรับฟังข้อเสนอแนะ พร้อมแก้ไขเพื่อให้ได้ร่างรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่มีความเหมาะสมจำนวน 4 ครั้ง จนได้ร่างรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่มีความสมบูรณ์ในครั้งที่ 5 ร่างรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ได้ปรึกษา รับฟังข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การบริหารจัดการก่อนการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

- 1.1 การกำหนดนโยบาย แนวทาง หลักการในการประเมินหลักสูตร
- 1.2 การแต่งตั้งทีมงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
- 1.3 การเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

- 2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร
- 2.2 การออกแบบการประเมินหลักสูตร
- 2.3 การวางแผนในการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การรายงานผลและเผยแพร่ผลการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการประเมินหลักสูตร

4.4 ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการประเมินหลักสูตรไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน (รายชื่อปรากฏในภาคผนวก) พิจารณาความเหมาะสม พบว่า ร่างรูปแบบการประเมินหลักสูตรมีความเหมาะสมในทุกประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง .50-1.00 เมื่อพิจารณาภาพรวมของรูปแบบการประเมินหลักสูตรพบว่า รูปแบบการประเมินหลักสูตรมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .37 รายละเอียดปรากฏดังตาราง 49 และผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงเป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตร ซึ่งได้นำเสนอในตอนต่อไป

ตาราง 49 ผลการพิจารณาความเหมาะสมของร่างรูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

รายการประเมิน	ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน หลักสูตรและด้านการ วัดและประเมินผล			ผู้ทรงคุณวุฒิที่มี ประสบการณ์ในการ ประเมินหลักสูตร			ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด (N=10)		
	Mean	S.D.	แปล ผล	Mean	S.D.	แปล ผล	Mean	S.D.	แปล ผล
ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการประเมิน หลักสูตรมีความถูกต้องเหมาะสม	.60	.89	ü	1.00	.00	ü	.80	.63	ü
วัตถุประสงค์ของรูปแบบการประเมินหลักสูตรมีความ ถูกต้องเหมาะสม	.60	.89	ü	.60	.89	ü	.60	.84	ü
หลักการของรูปแบบการประเมินหลักสูตรมีความความถูก ต้องเหมาะสม	.20	.84		.80	.45	ü	.50	.71	ü
แนวคิดของรูปแบบการประเมินหลักสูตรมีความความถูก ต้องเหมาะสม	.40	.89		1.00	.00	ü	.70	.67	ü
กระบวนการของรูปแบบการประเมินหลักสูตรมีความ ถูกต้องเหมาะสม	.80	.45	ü	.80	.45	ü	.80	.42	ü
ความถูกต้องเหมาะสมของขั้นตอนการประเมินหลักสูตร									
ขั้นตอนที่ 1 การบริหารจัดการก่อนการประเมินหลักสูตร	1.00	.00	ü	.80	.45	ü	.90	.32	ü
ขั้นตอนที่ 1.1 การกำหนดนโยบาย แนวทาง หลักการในการ ประเมินหลักสูตร	.60	.89	ü	.60	.89	ü	.60	.84	ü
ขั้นตอนที่ 1.2 การแต่งตั้งทีมงานประเมินหลักสูตร	.80	.45	ü	1.00	.00	ü	.90	.32	ü
ขั้นตอนที่ 1.3 การเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินหลักสูตร	1.00	.00	ü	.80	.45	ü	.90	.32	ü
ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบการประเมินและดำเนินการ ประเมินหลักสูตร	1.00	.00	ü	.80	.45	ü	.90	.32	ü
ขั้นตอนที่ 2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร	1.00	.00	ü	.80	.45	ü	.90	.32	ü
ขั้นตอนที่ 2.2 การออกแบบการประเมินหลักสูตร	.40	.89		.60	.89	ü	.50	.85	ü
ขั้นตอนที่ 2.3 การวางแผนในการประเมินหลักสูตร	1.00	.00	ü	.40	.89		.70	.67	ü
ขั้นตอนที่ 2.4 การดำเนินการประเมินตามแผนการประเมิน หลักสูตร	.60	.89	ü	.60	.89	ü	.60	.84	ü
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลและเผยแพร่ผลการประเมิน หลักสูตร	1.00	.00	ü	.80	.45	ü	.90	.32	ü
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการประเมินหลักสูตร	1.00	.00	ü	.80	.45	ü	.90	.32	ü
รูปแบบประเมินหลักสูตรมีความชัดเจน	1.00	.00	ü	.80	.45	ü	.90	.32	ü
รูปแบบการประเมินหลักสูตรมีความเป็นไปได้	1.00	.00	ü	1.00	.00	ü	1.00	.00	ü
รูปแบบการประเมินหลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติได้ใน ภาคปฏิบัติ	1.00	.00	ü	.80	.45	ü	.90	.32	ü
รวม	.79	.30	ü	.78	.47	ü	.78	.37	ü

หมายเหตุ ü หมายถึง ผลการประเมินมีความเหมาะสม

รูปแบบการประเมินหลักสูตร

ความเป็นมาและความสำคัญ

หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจของการศึกษา เนื่องจากเป็นสิ่งที่แปลงแนวคิดต่างๆ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงประสงค์ ดังนั้นหลักสูตรที่จะนำไปใช้จึงต้องเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพ มีความทันสมัย เพื่อให้ผู้สอน ผู้เรียน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตรสามารถบรรลุเป้าหมายได้ การที่จะทราบว่าหลักสูตรมีคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้หรือไม่นั้น สามารถทราบได้โดยการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรทำได้ตั้งแต่เริ่มต้นพัฒนาหลักสูตร โดยทำการประเมินควบคู่ไปกับการพัฒนาหลักสูตร หรืออาจประเมินหลักสูตรหลังจากที่ได้มีการพัฒนาหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว โดยประเมินหลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้หรือระหว่างการใช้หลักสูตร หรือการใช้หลักสูตรแล้วระยะหนึ่ง การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ สามารถให้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงหลักสูตรให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพดียิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จได้มาตรฐานตามที่ต้องการ

การประเมินหลักสูตรมีรูปแบบแตกต่างกันตามช่วงเวลาของการประเมิน ลักษณะของหลักสูตรที่ประเมิน และกระบวนการประเมินที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร รูปแบบการประเมินหลักสูตรฉบับนี้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ประเมินหลักสูตรการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน สำหรับประเมินหลักสูตรระหว่างการใช้หลักสูตร และ/หรือเมื่อใช้หลักสูตรไประยะหนึ่ง และมีผลผลิตจากหลักสูตรแล้ว โดยผู้ประเมินสามารถใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรนี้เป็นหลักในการประเมินหลักสูตรและประยุกต์ใช้กับรูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบอื่นได้ตามความเหมาะสม

วัตถุประสงค์

รูปแบบการประเมินหลักสูตรนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

1. เพื่อให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินและการประเมินหลักสูตร
2. เพื่อให้วิธีการและรายละเอียดของกิจกรรมในการดำเนินการประเมินหลักสูตร

การนำเสนอสาระในรูปแบบการประเมินหลักสูตรนี้ แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 นำเสนอหลักการและแนวคิดที่ใช้เป็นพื้นฐานของรูปแบบการประเมินหลักสูตร ตอนที่ 2 นำเสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ และรายละเอียดของกิจกรรมการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 หลักการและแนวคิด

การนำเสนอสาระในตอนนี้เป็นการนำเสนอหลักการและแนวคิดของรูปแบบการประเมินหลักสูตร มีรายละเอียดดังนี้

หลักการ

รูปแบบการประเมินหลักสูตรฉบับนี้พัฒนาขึ้นโดยใช้หลักการประเมิน 2 แบบ คือ หลักการประเมินที่เน้นการตัดสินใจเป็นหลัก และหลักการประเมินที่เน้นผสมผสานแนวคิด

แนวคิด

แนวคิดพื้นฐานที่สำคัญในรูปแบบการประเมินหลักสูตรนี้มี 6 ประการ คือ 1) แนวคิดการประเมินหลักสูตร 2) บทบาทการประเมิน 3) ช่วงเวลาในการประเมินหลักสูตร 4) สิ่งที่มีมุ่งประเมินหลักสูตร 5) ระดับการประเมินหลักสูตร และ 6) ลักษณะของการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้

๕ แนวคิดการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการตรวจสอบคุณค่าหรือวินิจฉัยเกี่ยวกับความเหมาะสม จุดเด่น จุดด้อย ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรในด้านต่างๆ เช่น วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา การบริหารหลักสูตร รวมถึงผลผลิตหลักสูตร เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรนั้นได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใด และจะปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้อย่างไร โดยมีแนวคิดการประเมินจำแนกเป็น 3 แนวคิดหลัก คือ

1. รูปแบบการประเมินที่เน้นวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นหลัก (Goal-Based Model) ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่ยึดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของหลักสูตร โดยมีเป้าหมายเพื่อตรวจสอบคุณภาพหรือความสำเร็จของหลักสูตรว่าทำให้ผู้เรียนเกิดมีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมากน้อยเพียงใด
2. รูปแบบการประเมินที่เน้นเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นหลัก (Criterion-Based Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีเป้าหมายเพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน
3. รูปแบบการประเมินที่เน้นความต้องการตัดสินใจเป็นหลัก (Decision-Based Model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีเป้าหมายเพื่อเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจทางด้านการบริหาร

๕ บทบาทของการประเมิน

การประเมินโดยทั่วไปสามารถจำแนกตามบทบาทการประเมินได้ 2 บทบาท คือ

1. การประเมินเพื่อความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นตรวจสอบข้อเด่น ข้อด้อยในส่วนประกอบของหลักสูตรเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการแก้ไขปรับปรุงเป็นสำคัญ ทั้งนี้การประเมินเพื่อความก้าวหน้าจะดำเนินการในระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร
2. การประเมินเพื่อสรุปรวม (Summative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อการประมวลผลโดยสรุปรวมทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร ซึ่งจะประเมินเมื่อการดำเนินการใช้หลักสูตรเสร็จสิ้นลง หรือครบรอบการใช้หลักสูตรแล้ว

๕ ช่วงเวลาของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรสามารถทำได้หลายช่วงเวลา ตั้งแต่ก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ หรือระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร หรือหลังการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. การประเมินหลักสูตรก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ (Pre-Evaluation) เป็นการประเมินในช่วงที่มีการพัฒนาหลักสูตร โดยตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไปจนถึงการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อพัฒนาหลักสูตรฉบับร่างเสร็จแล้ว ก่อนจะนำหลักสูตรไปใช้จริง ควรมีการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฉบับร่างตามองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร
2. การประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร (Midterm or Progressive Evaluation) เป็นการประเมินในขณะที่มีการใช้หลักสูตรที่จัดทำขึ้น เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด เพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร
3. การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร (Summative Evaluation) เป็นการประเมินหลังจากที่มีการใช้หลักสูตรมาแล้วระยะหนึ่งหรือดำเนินการมาจนครบกระบวนการแล้ว โดยการประเมินหลักสูตรทั้งระบบจะประเมินองค์ประกอบด้านต่างๆ ของหลักสูตรทั้งหมด เพื่อให้ได้สารสนเทศผลการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ หลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นควรจะดำเนินการใช้ต่อไป หรือควรปรับปรุงแก้ไข หรือควรจะยกเลิก

๕ สิ่งที่ต้องประเมินในการประเมินหลักสูตร

ในการประเมินหลักสูตรนั้น มีสิ่งที่ต้องประเมินซึ่งจำแนกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ การประเมินส่วนย่อยของระบบหลักสูตร และการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ดังนี้

1. การประเมินส่วนย่อยของระบบหลักสูตร เป็นการประเมินส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบหลักสูตร จำแนกเป็น 3 ส่วนได้แก่

1.1 การประเมินเอกสารหลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรว่า จุดหมาย จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาสาระ และวิธีการวัดและประเมินผล นักเรียนมีความสอดคล้อง เหมาะสม ครอบคลุมและถูกต้องตามหลักการพัฒนาหลักสูตรหรือไม่ เพียงใด ภาษาที่ใช้สามารถสื่อสารให้เข้าใจและมีความชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติหรือไม่ หลักสูตรที่สร้างขึ้นเหมาะสมกับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ และสามารถสนองความต้องการของสังคมและผู้เรียนมากน้อยเพียงใด

1.2 การประเมินการใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีกับสถานการณ์จริงเพียงใด การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรทำอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอะไรในการใช้หลักสูตร เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น และสามารถนำหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพเพียงใด

1.3 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร เป็นการตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งโดยทั่วไปประกอบด้วย การประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรนั้น นอกจากจะประเมินผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่แล้ว ยังควรติดตามผลความก้าวหน้าของผู้สำเร็จการศึกษาว่าสามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนไปใช้ในการปฏิบัติงานและประสบความสำเร็จในการทำงานหรือศึกษาต่อหรือไม่ เพียงใด มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะแก้ปัญหาและปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ดีหรือไม่

2. การประเมินระบบหลักสูตร ในการประเมินระบบหลักสูตร หากประเมินในแต่ละส่วน อาจทำให้มองเห็นภาพรวมไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้อง จึงควรมีการประเมินหลักสูตรทั้งระบบพร้อมกันไป เพราะการประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรเป็นสิ่งที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

๕ ระดับการประเมิน

การประเมินหลักสูตรสามารถจำแนกระดับการประเมินเป็น 2 ระดับ คือ

1. **การประเมินระดับรายวิชา** เป็นการประเมินหลักสูตรเฉพาะในส่วนของรายวิชาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร
2. **การประเมินระดับหลักสูตร** เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ในทุกองค์ประกอบของหลักสูตรเพื่อสรุปผล

๕ ลักษณะการประเมิน

การประเมินหลักสูตรมีลักษณะการประเมิน 2 แบบตามลักษณะของการประเมิน คือ

1. การประเมินภายใน (Internal Evaluation) เป็นกระบวนการประเมินโดยบุคลากรในหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2. การประเมินภายนอก (External Evaluation) เป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพโดยบุคคลภายนอกหน่วยงานที่เป็นนักประเมินโดยอาชีพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพของหน่วยงาน

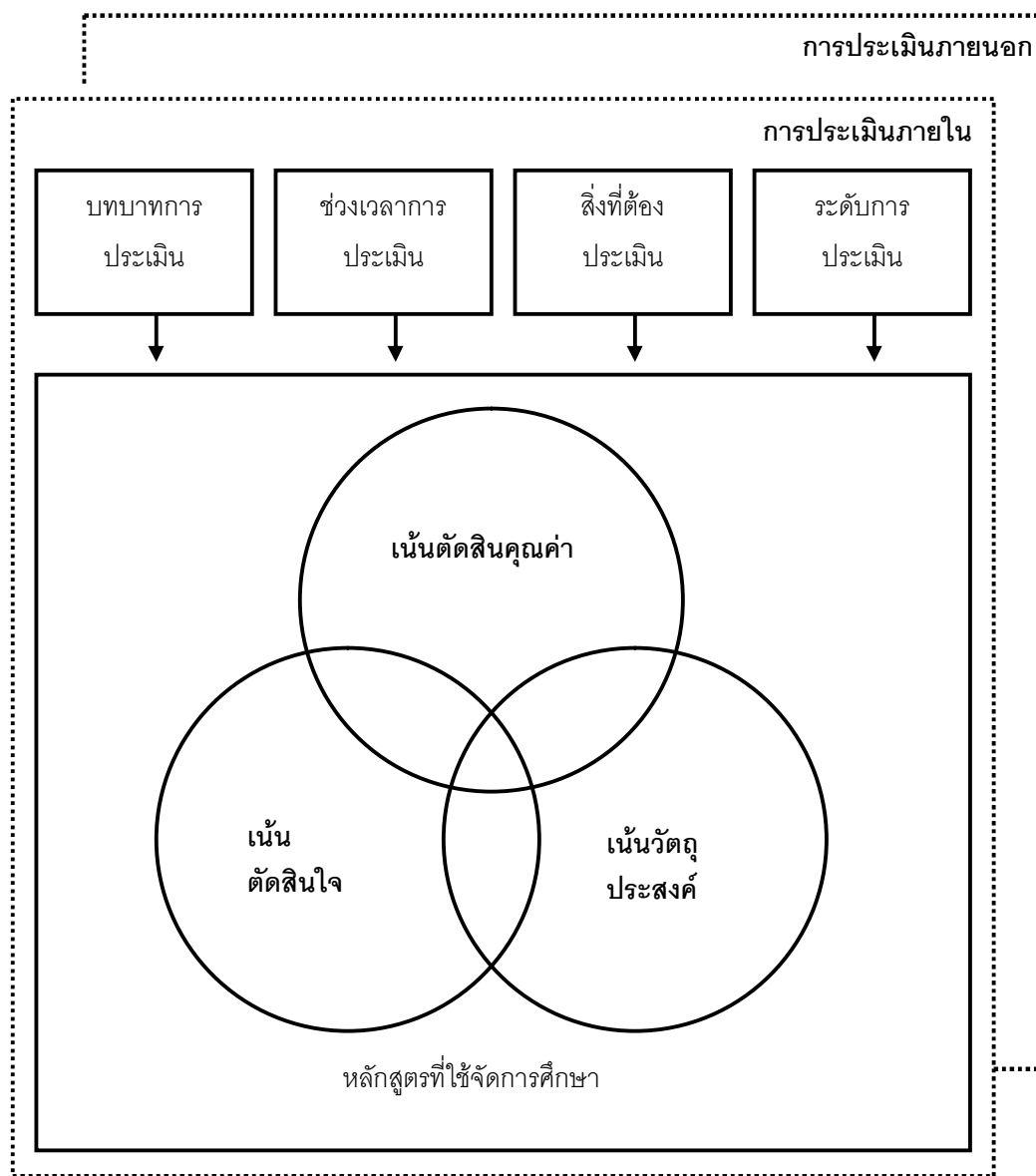
การประเมินภายในและการประเมินภายนอกมีจุดเน้นของการประเมินในด้านแนวคิดการประเมินหลักสูตร บทบาทการประเมิน ช่วงเวลาในการประเมินหลักสูตร และสิ่งที่มุ่งประเมินหลักสูตร ระดับการประเมินหลักสูตร ดังนี้

การเปรียบเทียบจุดเน้นของการประเมินภายในและการประเมินภายนอก

ตาราง 50 การเปรียบเทียบจุดเน้นของการประเมินภายในและการประเมินภายนอก

การประเมินหลักสูตร	ประเมินภายใน	ประเมินภายนอก
แนวคิดการประเมิน		
1) เน้นวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเป็นหลัก	ü	ü
2) เน้นเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นหลัก	ü	ü
3) เน้นความต้องการตัดสินใจเป็นหลัก	ü	ü
บทบาทการประเมิน		
1) การประเมินเพื่อความก้าวหน้า	ü	
2) การประเมินเพื่อสรุปรวม	ü	ü
ช่วงเวลาของการประเมิน		
1) การประเมินหลักสูตรก่อนการนำหลักสูตรไปใช้	ü	
2) การประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร	ü	
3) การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร	ü	ü
สิ่งที่ต้องประเมิน		
1) การประเมินส่วนย่อยในระบบหลักสูตร		
1.1) ประเมินเอกสารหลักสูตร	ü	
1.2) การประเมินการใช้หลักสูตร	ü	ü
1.3) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร	ü	ü
2) การประเมินระบบหลักสูตร	ü	ü
ระดับการประเมิน		
1) การประเมินระดับรายวิชา	ü	ü
2) การประเมินระดับหลักสูตร	ü	ü

จากหลักการและแนวคิดของรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถเขียนเป็นภาพความสัมพันธ์ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 8 แนวคิดรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

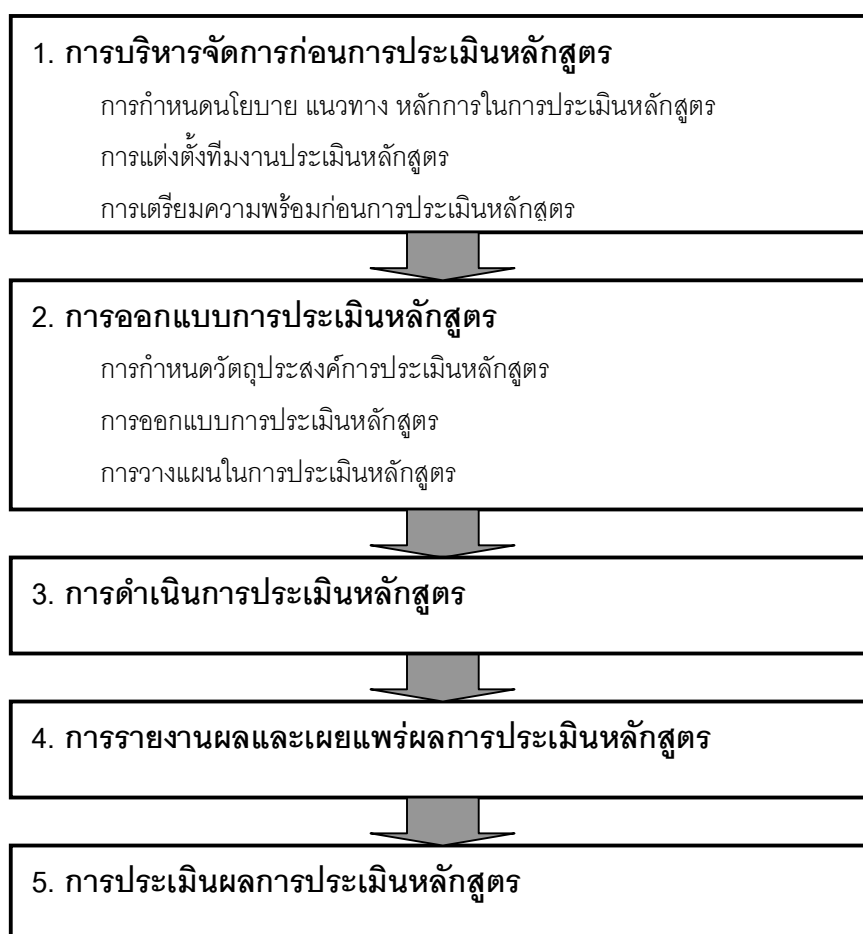
จากภาพประกอบ 8 ในการประเมินหลักสูตรนั้นผู้ประเมินต้องมีการออกแบบก่อนทำการประเมินหลักสูตร โดยต้องพิจารณาเกี่ยวกับบทบาทการประเมิน ช่วงเวลาในการประเมิน สิ่งที่ต้องประเมิน และระดับการประเมิน จากนั้นจึงตัดสินใจเลือกแนวคิดการประเมินเพื่อทำการประเมินหลักสูตรต่อไป ทั้งนี้การประเมินหลักสูตรสามารถทำได้โดยผู้ที่อยู่ในหลักสูตร และผู้ที่ยอยู่นอกหลักสูตรก็ได้

ตอนที่ 2 กระบวนการ

การนำเสนอในตอนนี้เป็นการนำเสนอกระบวนการในการประเมินหลักสูตรที่เน้นการผสมผสานแนวคิดการประเมินหลักสูตร โดยรูปแบบการประเมินหลักสูตรนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เป็นคู่มือสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตร ประกอบไปด้วยกระบวนการและกิจกรรม พร้อมรายละเอียดของแนวทางการปฏิบัติในการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

กระบวนการในการประเมินหลักสูตร

รูปแบบการประเมินหลักสูตรนี้มีกระบวนการดำเนินการเช่นเดียวกับการประเมินโครงการ โดยทั่วไป กล่าวคือมีขั้นตอนดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ 1) การบริหารจัดการก่อนการประเมินหลักสูตร 2) การออกแบบการประเมินหลักสูตร 3) การดำเนินการประเมินหลักสูตร 4) การรายงานผลและเผยแพร่ผลการประเมินหลักสูตร 5) การประเมินผลการประเมินหลักสูตร สามารถสรุปเป็นแผนภาพกรอบขั้นตอนการประเมินหลักสูตรได้ดังนี้

ภาพประกอบ 9 กรอบขั้นตอนการประเมินหลักสูตร

จากแผนภาพกรอบขั้นตอนการประเมินหลักสูตรดังกล่าว มีรายละเอียดในการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การบริหารจัดการก่อนการประเมินหลักสูตร

ในขั้นตอนที่ 1 นี้เป็นการบริหารจัดการก่อนการประเมินหลักสูตร ซึ่งมีขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การกำหนดนโยบาย แนวทาง หลักการในการประเมินหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดนโยบาย แนวทาง หลักการในการประเมินหลักสูตร โดยผู้ประเมินต้องศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แนวทางในการประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบัน เพื่อร่วมประชุมกับบุคลากรของสถาบันในการกำหนดนโยบาย แนวทาง และหลักการในการประเมินหลักสูตร

1.2 การแต่งตั้งทีมงานประเมินหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้เป็นการแต่งตั้งทีมงานประเมินหลักสูตรเพื่อรับผิดชอบในการประเมินหลักสูตร ทั้งนี้ทีมงานประเมินหลักสูตรต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการประเมินหลักสูตร มีความรู้ความสามารถในด้านการวัดและประเมินผล การพัฒนาเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการประเมินหลักสูตร การประมวลผลข้อมูล การเขียนและนำเสนอผลการประเมินหลักสูตร

ตัวอย่าง: การกำหนดคุณสมบัติทีมงานประเมินหลักสูตร

ทีมงานประเมินหลักสูตรควรประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการสอน
2. ด้านการวิจัย การวัดและประเมินผลการศึกษา
3. ด้านการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล
4. ด้านการเรียบเรียงหรือการเขียนรายงานผลการประเมินหลักสูตร

หลังจากที่มีการแต่งตั้งทีมงานประเมินหลักสูตรแล้ว ต้องมีการประชุมทีมงานเพื่อกำหนดวัน-เวลาในการประชุมร่วมกันของทีมงานประเมินหลักสูตร พร้อมวางแผนการทำงาน กำหนดบทบาทความรับผิดชอบตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่ายที่จะใช้ในการประเมินหลักสูตร และกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน

ตัวอย่าง: การกำหนดปฏิทินการดำเนินการประเมินหลักสูตร

กิจกรรมการประเมินหลักสูตร	เดือน								
	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. การบริหารจัดการก่อนการประเมินหลักสูตร									
1.1 การกำหนดนโยบาย แนวทาง หลักการในการประเมินหลักสูตร	→								
1.2 การแต่งตั้งทีมงานประเมินหลักสูตร	→								
1.3 การเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินหลักสูตร		→							
2. การออกแบบการประเมินหลักสูตร									
2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร			→						
2.2 การออกแบบการประเมินหลักสูตร			→						
2.3 การวางแผนในการประเมินหลักสูตร			→						
3. การดำเนินการประเมินหลักสูตร									
4. การรายงานผลและเผยแพร่ผลการประเมินหลักสูตร								→	
5. การประเมินผลการประเมินหลักสูตร									→

1.3 การเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินหลักสูตร โดยมีกิจกรรมที่ผู้ประเมินต้องดำเนินการ 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) การศึกษาสาระสำคัญของหลักสูตรที่ทำการประเมิน 2) การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินและการประเมินหลักสูตร 3) การประเมินความต้องการจำเป็นในการประเมินหลักสูตร และ 4) การเจรจาตกลงเพื่อระบุเหตุผลผลการประเมินหลักสูตร ผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร กำหนดคำถามการประเมินหลักสูตรและกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การศึกษาสาระสำคัญของหลักสูตรที่ทำการประเมิน

ผู้ประเมินต้องศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรที่ทำการประเมินอย่างละเอียด เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ทำการประเมินอย่างถ่องแท้ โดยมีขั้นตอน คือ

1) สืบค้นหลักสูตรที่จะต้องทำการประเมิน โดยการติดต่อหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับเอกสารหลักสูตรของสถาบัน ซึ่งเอกสารหลักสูตรนี้เป็นสิ่งที่อธิบายเกี่ยวกับรายละเอียดของหลักสูตรที่ประเมิน ได้แก่ วัตถุประสงค์หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตร ทรัพยากรที่ใช้ดำเนินการในหลักสูตร ฯลฯ

2) ศึกษาสาระของหลักสูตรที่จะทำการประเมินอย่างละเอียด ในประเด็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตร ทรัพยากรที่ใช้ดำเนินการในหลักสูตร ฯลฯ

ทั้งนี้การนำเสนอ ผู้ประเมินอาจจะนำเสนอรายงานการศึกษาระสำคัญของหลักสูตรไว้ในรายงานผลการประเมินในบทที่ 2 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือภาคผนวกก็ได้

กิจกรรมที่ 2 การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประเมินและการประเมินหลักสูตร

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินและการประเมินหลักสูตรควรศึกษาทั้งเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินและการประเมินหลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบการประเมินหลักสูตร และศึกษารายงานการประเมินหลักสูตรต่างๆ ที่มีผู้ทำเสร็จแล้วเพื่อเป็นแนวทางการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดประเด็นการศึกษาในแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินและการประเมินหลักสูตร

1) สืบค้นและจัดหาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินหลักสูตร โดยผู้ประเมินสืบค้นเอกสารจากฐานข้อมูลของห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ การสืบค้นอาจกำหนดคำสืบค้น อาทิ **“การประเมิน” “การประเมินหลักสูตร”** ฯลฯ จากนั้นทำการจัดบรรณานุกรมของเอกสารที่ต้องการ แล้วจึงทำการสืบค้นต่อไป

2) ศึกษาเอกสารและจุดบันทึกสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดการประเมินและการประเมินหลักสูตร โดยอาจจุดบันทึกแยกตามประเด็น ได้แก่

ตัวอย่าง: ประเด็นในการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินและการประเมินหลักสูตร

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

- กระบวนการประเมิน...
- นิยามการประเมิน...
- ประเภทการประเมิน...

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

- นิยามการประเมินหลักสูตร...
- วัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตร
- แนวคิด/รูปแบบการประเมินหลักสูตร...
- ขั้นตอนการประเมินหลักสูตร...

3) นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า โดยนำเสนอไว้ในรายงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หัวข้อในการนำเสนอควรประกอบด้วยนิยามการประเมินหลักสูตร วัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร ขั้นตอนการประเมินหลักสูตร แนวคิดการประเมินหลักสูตร รูปแบบการประเมินหลักสูตร ต่างๆ

ส่วนที่ 2 ศึกษางานประเมินหลักสูตร

ผู้ประเมินศึกษารายงานการประเมินหลักสูตรต่างๆ ที่มีผู้ทำเสร็จแล้วเพื่อเป็นการศึกษาแนวทางในการประเมินหลักสูตร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) สืบค้นและจัดหารายงานการประเมินหลักสูตรจากฐานข้อมูลของห้องสมุดของมหาวิทยาลัยต่างๆ การสืบค้นควรกำหนดคำสืบค้น อาทิ **“การประเมินหลักสูตร”** จากนั้นทำการจัดบรรณานุกรมของเอกสารที่ต้องการ แล้วจึงดำเนินการสืบค้นต่อไป

2) ศึกษาและจัดบันทึกสาระสำคัญจากรายงานการประเมินหลักสูตร ควรจัดบันทึกสาระสำคัญใน 7 ประเด็นหลักที่สำคัญ ได้แก่

- (1) ปัญหาการประเมินและวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร
- (2) เหตุผลที่ทำการประเมินและความเป็นมาของการประเมินหลักสูตร
- (3) ทฤษฎีหรือกรอบแนวคิดในการประเมินหลักสูตร
- (4) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร
- (5) วิธีดำเนินการประเมินหลักสูตร
- (6) ผลการประเมินหลักสูตร
- (7) ข้อเสนอแนะในการประเมินหลักสูตร

การนำเสนอผลการศึกษา จะรายงานไว้ในบทที่ว่าด้วยการรายงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การนำเสนอประกอบด้วยชื่อผู้ประเมินหลักสูตร ปีที่ทำการประเมินหลักสูตรเสร็จ ชื่อหลักสูตรที่ทำการประเมิน วัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร แนวคิดและรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินหลักสูตร ผลการประเมินหลักสูตร โดยงานประเมินหลักสูตรที่นำเสนอมีทั้งงานประเมินหลักสูตรของไทยและงานประเมินหลักสูตรของต่างประเทศ

(ตัวอย่างการจัดบันทึกสาระเกี่ยวกับงานประเมินหลักสูตรปรากฏในภาคผนวก 1)

กิจกรรมที่ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นในการประเมินหลักสูตร

ผู้ประเมินจะต้องประเมินความต้องการจำเป็นในการประเมินหลักสูตร โดยเก็บข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนได้เสียกับหลักสูตร ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน ผู้บริหาร ฯลฯ โดยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม หรือการสนทนากลุ่ม ทั้งนี้ผู้ประเมินอาจกำหนดประเด็นคำถามในการประเมินความต้องการจำเป็น อาทิ “ปัจจุบันหลักสูตร...มีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงในเรื่องใด?”

กิจกรรมที่ 4 การเจาะตกงเพื่อระบุเหตุผลของการประเมินหลักสูตร ผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร กำหนดคำถามการประเมินหลักสูตรและกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร

ทีมงานประเมินหลักสูตรร่วมประชุมระดมความคิดเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางในการเจาะตกงเพื่อระบุเหตุผลของการประเมินหลักสูตร ผู้ใช้ผลการประเมินหลักสูตร กำหนดคำถามการประเมินหลักสูตรและกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบการประเมินหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้ผู้ประเมินดำเนินการออกแบบการประเมินหลักสูตร โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ

2.1 การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร

ในขั้นตอนของการกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตรนี้ มีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ 4 กิจกรรม คือ 1) การระบุเหตุผลการประเมินหลักสูตร 2) การระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมิน 3) การกำหนดคำถามการประเมินหลักสูตร และ 4) การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การระบุเหตุผลการประเมินหลักสูตร

ก่อนการประเมินหลักสูตร ผู้ประเมินจะต้องเจาะตกงกับผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อระบุเหตุผลการประเมินหลักสูตร โดยผู้ประเมินจัดประชุมเพื่อระดมความคิดและวิเคราะห์เหตุผลที่ต้องมีการประเมินหลักสูตร จัดลำดับความสำคัญเพื่อนำไปใช้ในการเขียน/ระบุในความเป็นมาและความสำคัญของการประเมินหลักสูตร

ตัวอย่าง: การระบุเหตุผลของการประเมินหลักสูตร

เหตุผลของการประเมินหลักสูตร คือ

1. ต้องการทราบประสิทธิภาพหลักสูตร
2. มีการใช้หลักสูตรจนมีผู้สำเร็จการศึกษา (ครบรอบการใช้หลักสูตร)
3. ฯลฯ

กิจกรรมที่ 2 การระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมิน

ผู้ประเมินจะต้องระบุผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร โดยพิจารณาให้ครอบคลุมบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทั้งหมด และทำการระบุถึงผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร โดยผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตรได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้พัฒนาหลักสูตร ผู้เรียน ฝ่ายวิชาการของสถาบัน ฯลฯ

ตัวอย่าง: การกำหนดผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตรและการนำผลการประเมินไปใช้

1. ผู้บริหาร เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงระบบการบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักสูตร
2. อาจารย์ผู้สอน เพื่อนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
3. ผู้พัฒนาหลักสูตร เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย

กิจกรรมที่ 3 การกำหนดคำถามการประเมินหลักสูตร

ผู้ประเมินต้องกำหนดคำถามการประเมินหลักสูตรหรือปัญหาในการประเมินหลักสูตร โดยกำหนดในประเด็นเกี่ยวกับเป้าหมายและวิธีการประเมิน ได้แก่ “ประเมินอะไร” และ “ประเมินอย่างไร” โดยศึกษารายละเอียดของหลักสูตรที่ทำการประเมิน แนวคิดการประเมินหลักสูตรและงานประเมินหลักสูตร (โดยเฉพาะในประเด็นปัญหาในการประเมินและวัตถุประสงค์การประเมิน) จากนั้นดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรในประเด็นเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้ผู้ประเมินดำเนินการเพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับหลักสูตร แล้ววิเคราะห์และกำหนดคำถามหรือปัญหาในการประเมินหลักสูตร ซึ่งคำถามการประเมินจะระบุในความเป็นมาและความสำคัญของการประเมิน/ภูมิหลัง หรือระบุโดยแยกออกเป็นหัวข้อ “คำถามการประเมิน” ก็ได้

ตัวอย่าง: การสำรวจความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรเพื่อกำหนดคำถามการประเมิน

- 1) ถ้าต้องการทำการประเมินหลักสูตร ท่านต้องการทราบอะไรเกี่ยวกับการดำเนินการของหลักสูตรนี้

.....

กิจกรรมที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร

ผู้ประเมินกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตรให้ชัดเจนว่าจะทำการประเมินหลักสูตรในองค์ประกอบใด และต้องกำหนดว่าต้องการนำข้อมูลหรือผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ทำอะไร โดยผู้ประเมินพิจารณาและวิเคราะห์คำถามการประเมินที่กำหนดขึ้นเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตรที่จะเป็นคำตอบของปัญหาการประเมิน

ตัวอย่าง: การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตร... โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อประเมินหลักสูตรในองค์ประกอบด้านบริบทหลักสูตร ประกอบด้วย วัตถุประสงค์หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหาหลักสูตร
2. เพื่อประเมินหลักสูตรในองค์ประกอบด้านปัจจัยสนับสนุนหลักสูตร ประกอบด้วย ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตร
3. เพื่อประเมินหลักสูตรในองค์ประกอบด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร ประกอบด้วย คุณลักษณะผู้สอน คุณลักษณะผู้เรียนก่อนและ/หรือระหว่างเรียนในหลักสูตร และการบริหารหลักสูตร
4. เพื่อประเมินหลักสูตรในองค์ประกอบด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตร ประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา
5. เพื่อประเมินหลักสูตรในองค์ประกอบด้านผลผลิตหลักสูตร ประกอบด้วย คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

2.2 การออกแบบการประเมินหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้เป็นการออกแบบการประเมินหลักสูตร ซึ่งเป็นการออกแบบเกี่ยวกับขอบเขตการประเมินหลักสูตร ได้แก่

แนวคิดการประเมินหลักสูตร (ประกอบด้วยเน้นวัตถุประสงค์หลักสูตรเป็นหลัก เน้นการเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นหลัก และเน้นการตัดสินใจเป็นหลัก)

บทบาทการประเมิน (ประกอบด้วยประเมินเพื่อความก้าวหน้า และการประเมินเพื่อสรุปรวม)

ช่วงเวลาในการประเมินหลักสูตร (ประกอบด้วยประเมินก่อนการใช้หลักสูตร การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร และการประเมินหลังการใช้หลักสูตร)

สิ่งที่มีงประเมินหลักสูตร (ประกอบด้วยประเมินระบบหลักสูตรและการประเมินส่วนย่อยในระบบหลักสูตร)

ระดับการประเมินหลักสูตร (ประกอบด้วยประเมินเป็นรายวิชา และการประเมินทั้งหลักสูตร)

รวมทั้งการออกแบบตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร กลุ่มเป้าหมายในการรวบรวมข้อมูล วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการประเมินหลักสูตร วิธีการรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอรายงานการประเมินหลักสูตร การประเมินคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร ทั้งนี้มีแนวทางในการดำเนินการออกแบบการประเมิน 3 แนวทาง กล่าวคือ

แนวทางที่ 1 ทีมงานประเมินหลักสูตรเชิญผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทั้งหมด ตลอดจนผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตรมาร่วมประชุมระดมความคิดเพื่อร่วมออกแบบการประเมิน

แนวทางที่ 2 ทีมงานประเมินหลักสูตรประชุมร่วมกันและออกแบบการประเมินหลักสูตร จากนั้นนำเสนอให้ผู้ต้องการทราบผลการประเมินพิจารณาเพื่อขอความเห็นชอบ

แนวทางที่ 3 ทีมงานประเมินหลักสูตรพิจารณาเลือกรูปแบบการประเมินจากเอกสารหรืองานประเมินที่มีผู้ทำไว้แล้วมาปรับใช้ในการประเมินหลักสูตร จากนั้นนำเสนอให้ผู้ต้องการทราบผลการประเมินพิจารณาเพื่อขอความเห็นชอบ

ตัวอย่าง: การพิจารณาเพื่อออกแบบการประเมินหลักสูตร

มิติขอบเขตการประเมิน	มิติช่วงเวลาในการประเมิน		
	ก่อนใช้หลักสูตร	ระหว่างใช้หลักสูตร	หลังใช้หลักสูตร
บทบาทการประเมิน			
1) การประเมินเพื่อความก้าวหน้า	ü	ü	
2) การประเมินเพื่อสรุปรวม			ü
สิ่งที่ต้องประเมิน			
1) การประเมินส่วนย่อยในระบบหลักสูตร			
1.1) การประเมินเอกสารหลักสูตร	ü		
1.2) การประเมินการใช้หลักสูตร		ü	
1.3) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร			ü
2) การประเมินระบบหลักสูตร			ü
ระดับการประเมิน			
1) การประเมินเป็นรายวิชา		ü	ü
2) การประเมินทั้งหลักสูตร			ü

2.3 การวางแผนในการประเมินหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้เป็นการวางแผนในการประเมินหลักสูตร โดยผู้ประเมินต้องเขียนโครงร่างการประเมินหลักสูตร (Research Proposal) เพื่อนำเสนอและขออนุมัติจากผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร โครงร่างการประเมินหลักสูตรประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

ส่วนนำ ประกอบด้วย ชื่อโครงการประเมินหลักสูตร ชื่อผู้ประเมิน

ส่วนเนื้อเรื่อง ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา คำถามการประเมิน วัตถุประสงค์การประเมิน ขอบเขตการประเมิน ประโยชน์/ความสำคัญของการประเมิน เอกสารและงานประเมินที่เกี่ยวข้อง ระเบียบวิธีที่ใช้ดำเนินการประเมิน ซึ่งได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรและวิธีการตรวจสอบคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ บรรณานุกรมหรือเอกสารอ้างอิง และอาจมีภาคผนวกก็ได้

ส่วนท้าย ประกอบด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการประเมินหลักสูตร งบประมาณค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการประเมินหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้ผู้ประเมินดำเนินการตามแผนการประเมินที่ออกแบบไว้ จำแนกออกได้เป็น 4 กิจกรรม ได้แก่ 1) การกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินหลักสูตร 2) การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3) กำหนดเครื่องมือในการประเมิน และ 4) เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินหลักสูตร

ในการกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินหลักสูตรนี้ ทีมงานประเมินต้องร่วมประชุมระดมความคิดเกี่ยวกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินหลักสูตร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. พิจารณาและกำหนดองค์ประกอบหลักในการประเมินหลักสูตร ซึ่งองค์ประกอบหลักในการประเมินหลักสูตรนี้ต้องมีความครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมินในหลักสูตร ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านบริบทหลักสูตร ด้านปัจจัยสนับสนุนหลักสูตร ด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนในหลักสูตร และด้านผลผลิตหลักสูตร

ตัวอย่าง: การกำหนดองค์ประกอบหลักในการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรที่เน้นการตัดสินใจ ประเมินองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ คือ

- 1) ด้านบริบทหลักสูตร
- 2) ด้านปัจจัยสนับสนุนหลักสูตร
- 3) ด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร
- 4) ด้านกระบวนการเรียนในหลักสูตร
- 5) ด้านผลผลิตหลักสูตร

2. ทีมงานประเมินพิจารณาและกำหนดองค์ประกอบรองซึ่งอยู่ภายใต้องค์ประกอบหลักในการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย

๕ ด้านบริบทหลักสูตร ประกอบด้วย

- วัตถุประสงค์หลักสูตร
- โครงสร้างหลักสูตร
- เนื้อหาหลักสูตร

๕ ด้านปัจจัยสนับสนุนหลักสูตร ประกอบด้วย

- ทรัพยากรที่ใช้ดำเนินการตามหลักสูตร

๕ ด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร ประกอบด้วย

- คุณลักษณะผู้สอน
- คุณลักษณะผู้เรียนก่อนและ/หรือระหว่างเรียนในหลักสูตร
- การบริหารหลักสูตร

๕ ด้านกระบวนการเรียนในหลักสูตร ประกอบด้วย

- กระบวนการเรียนการสอน
- การวัดและประเมินผล

๕ ด้านผลผลิตหลักสูตร ประกอบด้วย

- คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา

3) เมื่อทีมงานประเมินพิจารณาองค์ประกอบรองเสร็จเรียบร้อยแล้ว ต้องกำหนดตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ โดยพิจารณาและกำหนดคุณสมบัติของตัวบ่งชี้ หรือสารสนเทศที่เป็นสิ่งสะท้อนคุณภาพหรือความสำเร็จที่ต้องการวัดในองค์ประกอบ ทั้งนี้ในแต่ละองค์ประกอบสามารถมีตัวบ่งชี้ได้หลายตัวเพื่อให้เกิดความครอบคลุมในการตัดสินคุณภาพ โดยมีแนวทางในการปฏิบัติ 2 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 ทีมงานประเมินหลักสูตรประชุมระดมความคิด เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรภายใต้องค์ประกอบรองในแต่ละตัวขึ้นเอง โดยอาจกำหนดประเด็นในการพิจารณา อาทิ **“สารสนเทศที่ใช้บ่งบอกคุณภาพด้านเนื้อหาหลักสูตรได้แก่...”**

ตัวอย่าง: แนวทางในการกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร

องค์ประกอบหลัก: ด้านบริบทหลักสูตร

องค์ประกอบรอง: ด้านเนื้อหาหลักสูตร

ตัวบ่งชี้การประเมินด้านเนื้อหา:

- ความทันสมัยของเนื้อหา
- ความถูกต้องของเนื้อหา
- เนื้อหาสอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม
- ฯลฯ

แนวทางที่ 2 ที่ทีมงานประเมินหลักสูตรประชุมระดมความคิด เพื่อกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรภายใต้องค์ประกอบรองในแต่ละตัว โดยนำตัวอย่างองค์ประกอบการประเมินหลักสูตรและตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร ซึ่งปรากฏในภาคผนวก 2 เป็นตัวแบบ แล้วทำการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของแต่ละหลักสูตร

4) ผู้ประเมินกำหนดเกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร ซึ่งทีมงานประเมินร่วมประชุมระดมความคิดในการพิจารณาระดับที่จะใช้ในการตัดสินคุณภาพหรือความสำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละตัวบ่งชี้ อาทิ “**เนื้อหาหลักสูตรมีความถูกต้องพิจารณาจาก...**”

ทั้งนี้อาจพิจารณาและกำหนดเกณฑ์เป็นร้อยละในการตัดสินคุณภาพก็ได้

ตัวอย่าง: การกำหนดเกณฑ์การประเมินหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ที่ผ่านเกณฑ์ต้องมากกว่าร้อยละ 80

หรือ

คะแนนร้อยละ 0-20 หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

คะแนนร้อยละ 21-40 หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับน้อย

คะแนนร้อยละ 41-60 หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

คะแนนร้อยละ 61-80 หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก

คะแนนร้อยละ 81-100 หลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

กิจกรรมที่ 2 การกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ประเมินพิจารณาเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 2 แหล่ง คือ แหล่งข้อมูลจากเอกสารและรายงานต่างๆ ที่มีการเก็บรวบรวมไว้แล้ว และแหล่งข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร อาทิ ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา นายจ้าง/ผู้บังคับบัญชาผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นต้น โดยมีขั้นตอนในการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ

1) ผู้ประเมินพิจารณาเลือกประเภทของแหล่งข้อมูล รวมทั้งพิจารณาเลือกบุคคลที่จะให้ข้อมูล

2) พิจารณาลักษณะของแหล่งข้อมูลบุคคลที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ว่า จะทำการศึกษาจากประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ผู้ประเมินอาจใช้ข้อมูลจากประชากรทั้งหมดหรือศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างก็ได้

การใช้ข้อมูลที่หลากหลายจะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ทำให้ผลการประเมินตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด ทั้งนี้ผู้ประเมินอาจพิจารณาเลือกแหล่งข้อมูลเพื่อประเมินองค์ประกอบการประเมินหลักสูตรได้ดังนี้

ตัวอย่าง: แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรจำแนกตามองค์ประกอบการประเมินหลักสูตร

องค์ประกอบการประเมิน	แหล่งบุคคล						แหล่งเอกสาร
	ผู้สอน	ผู้เรียน	ผู้บริหาร	ผู้สำเร็จการศึกษา	นายจ้าง*	ผู้ทรงคุณวุฒิ	
วัตถุประสงค์หลักสูตร	ü	ü	ü	ü		ü	ü
โครงสร้างหลักสูตร	ü	ü	ü	ü		ü	ü
เนื้อหาหลักสูตร	ü	ü		ü		ü	ü
ทรัพยากรที่ใช้ดำเนินการตามหลักสูตร	ü	ü	ü	ü			ü
คุณลักษณะผู้สอน	ü	ü	ü	ü			ü
คุณลักษณะผู้เรียนฯ	ü	ü	ü	ü			ü
การบริหารหลักสูตร	ü		ü				ü
กระบวนการเรียนการสอน	ü	ü	ü	ü			ü
การวัดและประเมินผล	ü	ü	ü	ü			ü
คุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา	ü	ü	ü	ü	ü	ü	ü

หมายเหตุ * หรือผู้ใช้ผลผลิตหลักสูตรหรือผู้ปกครอง

กิจกรรมที่ 3 กำหนดเครื่องมือในการประเมิน

ผู้ประเมินควรพิจารณาเลือกใช้เครื่องมือในการประเมินอย่างหลากหลายเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ครอบคลุมครบถ้วน เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสอบ การสนทนากลุ่ม (Focus group) เป็นต้น

เมื่อผู้ประเมินทำการเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินเรียบร้อยแล้ว ต้องทำการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ตลอดจนตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง โดยมีขั้นตอนคือ

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้าง/พัฒนาเครื่องมือ
- 2) กำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน
- 3) กำหนดลักษณะเครื่องมือ (ลักษณะคำถามและการตอบ)
- 4) ทำการร่างข้อคำถาม
- 5) ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรง (Validity)
- 6) ทดลองใช้ (Tryout) เครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) (ทดลองจนค่าความยากและค่าอำนาจจำแนก)

7) ปรับปรุงและนำไปใช้จริง

ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรมีหลากหลายประเภท ผู้ประเมินต้องพิจารณาเลือกเครื่องมือให้เหมาะสมกับแหล่งข้อมูลได้ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง: เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร

แหล่งข้อมูล	แบบสอบ	แบบสอบถาม	แบบสัมภาษณ์	แบบสังเกต	สนทนากลุ่ม	อื่นๆ
ผู้สอน		ü	ü	ü	ü	
ผู้เรียน	ü	ü	ü	ü	ü	
ผู้บริหาร		ü	ü		ü	
ผู้สำเร็จการศึกษา		ü	ü		ü	
นายจ้าง		ü	ü		ü	
ผู้ทรงคุณวุฒิ		ü	ü		ü	

เมื่อผู้ประเมินพิจารณากำหนดองค์ประกอบการประเมินหลักสูตรทั้งองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบรอง ตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว จะต้องพิจารณากำหนดกรอบการประเมิน ซึ่งมีลักษณะเป็นตารางแสดงความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการประเมินดังกล่าวข้างต้น ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง: การกำหนดกรอบการประเมิน (Log Frame)

องค์ประกอบการประเมินหลักสูตร: **ด้านบริบทหลักสูตร**

องค์ประกอบการประเมินหลักสูตรรอง: **ด้านเนื้อหาหลักสูตร**

ตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน*
ความเหมาะสมของเวลา/หน่วยกิตกับเนื้อหา	ผู้สอน ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์	≥ 60%
ความครบถ้วนของเนื้อหา	ผู้สอน ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์	≥ 60%
ความทันสมัยของเนื้อหา	ผู้สอน ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์	≥ 60%
เนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้	ผู้สอน ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์	≥ 60%
ความถูกต้องของเนื้อหา	ผู้สอน ผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์	≥ 60%

หมายเหตุ * เกณฑ์การประเมินที่วัดจากแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า

กิจกรรมที่ 4 เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ประเมินเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามแผนการที่วางไว้
- 2) บรรณาธิกร (Editing) หรือตรวจสอบข้อมูลที่ได้ เพื่อสำรวจความสมบูรณ์ของข้อมูล หากข้อมูลที่ได้ขาดความสมบูรณ์ในด้านใด ให้พิจารณาเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม
- 3) จัดทำสมุดคู่มือลงรหัสและสร้างแฟ้มข้อมูล (Data File)
- 4) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อศึกษาความสัมพันธ์และความถูกต้อง รวมทั้งแก้ปัญหา ข้อมูลที่ขาดหาย

เมื่อดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีหลักการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นให้ทราบถึงลักษณะการแจกแจงของตัวบ่งชี้และความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้
- 2) วิเคราะห์เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบหรือวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ที่ตามคำถาม และ วัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร โดยเน้นความสำคัญของการวิเคราะห์ผลการประเมินหลักสูตร กับเกณฑ์การประเมินหลักสูตร

สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติวิเคราะห์ อาทิ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ในกรณีที่ต้องการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเลือกใช้สถิติทดสอบที (t-test) หรือสถิติทดสอบเอฟ (F-test) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 4 การรายงานผลและเผยแพร่ผลการประเมินหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้ผู้ประเมินต้องรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตรรับทราบผลการประเมินหลักสูตร และได้แจ้ง/อภิปรายเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่เป็นที่ยอมรับ และผู้ต้องการทราบผลการประเมินสามารถนำผลการประเมินไปใช้ได้อย่างทันเวลา

การรายงานผลและเผยแพร่ผลการประเมินหลักสูตร ควรดำเนินการดังนี้

1) ผู้ประเมินจัดประชุมเพื่อนำเสนอผลการประเมินด้วยวาจาเพื่อให้ผู้ต้องการทราบผลการประเมินและผู้มีส่วนได้เสียสามารถโต้แย้ง แสดงหลักฐาน และอภิปรายผลการประเมินเพื่อให้ได้ผลสรุป

2) จัดทำรายงานผลการประเมินหลักสูตร โดยจัดทำออกเป็น 3 ฉบับ คือ

2.1) รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร โดยเน้นการนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.2) รายงานผลการประเมินหลักสูตรฉบับเต็มสำหรับนักวิชาการ และนักประเมิน

2.3) รายงานผลการประเมินหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ต้องการทราบผลการประเมิน และผู้มีส่วนได้เสีย

3) เผยแพร่ผลการประเมินหลักสูตรโดยจัดประชุมอภิปรายและระดมสมองเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

4) จัดพิมพ์เผยแพร่ผลการประเมินหลักสูตร เพื่อแจกจ่ายและประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ต้องการทราบผลการประเมินหลักสูตร ผู้มีส่วนได้เสียและผู้สนใจอื่นๆ

ทั้งนี้การนำเสนอโดยเป็นการนำเสนอใน 4 ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ วัตถุประสงค์การประเมิน วิธีการประเมิน ผลการประเมิน และข้อเสนอแนะในการประเมิน ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง: หัวข้อในการรายงานผลการประเมินหลักสูตร

ส่วนนำเรื่อง ประกอบด้วย หน้าปก บทคัดย่อ/บทสรุปผู้บริหาร คำนำ สารบัญ

ส่วนเนื้อเรื่อง ประกอบด้วย 5 บท ได้แก่

บทที่ 1 ว่าด้วยบทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของการประเมินหลักสูตร ปัญหา การประเมินหลักสูตร **วัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร** ขอบเขตการประเมินหลักสูตร ความสำคัญ/ ประโยชน์ของการประเมินหลักสูตร

บทที่ 2 ว่าด้วยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร สาระ/รายละเอียดของหลักสูตรที่ทำการประเมิน งานประเมินหลักสูตรอื่น กรอบแนวคิดการประเมิน

บทที่ 3 ว่าด้วยวิธีดำเนินการประเมิน ประกอบด้วย **แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน ลักษณะของ ข้อมูลในการประเมิน (องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การประเมิน) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน การเก็บ รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล**

บทที่ 4 ว่าด้วยผลการประเมิน ประกอบด้วย **การนำเสนอภูมิหลังของแหล่งข้อมูล และการ นำเสนอผลการประเมินจำแนกตามองค์ประกอบการประเมิน**

บทที่ 5 ว่าด้วยการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย การสรุปผลการประเมิน การ อภิปรายผลการประเมิน **ข้อเสนอแนะของการประเมิน (ทั้งข้อเสนอในการนำผลการประเมินไปใช้ และ ข้อเสนอแนะในการประเมิน/วิจัยครั้งต่อไป)**

ส่วนท้ายเรื่อง ประกอบด้วย บรรณานุกรม ภาคผนวก ประวัติผู้ประเมิน

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการประเมินหลักสูตร

ในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินผลการประเมินหลักสูตรหรือการประเมินอภิมาน ซึ่งสามารถ ดำเนินการได้ 2 ลักษณะ คือ การประเมินอภิมานภายใน ที่ดำเนินการโดยนักประเมินที่รับผิดชอบ การประเมินหลักสูตร และการประเมินอภิมานภายนอก ซึ่งประเมินโดยผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับข้อกับ การประเมินหลักสูตร ทั้งนี้คุณสมบัติของนักประเมินอภิมานที่ดีควรประกอบด้วย

- มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ด้านการประเมิน/การประเมินหลักสูตร
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ประเมิน
- มีความสามารถในการสืบค้น วิเคราะห์วิจารณ์จุดแข็งจุดอ่อนของการออกแบบการ ประเมิน กระบวนการประเมิน และการสรุปผลการประเมิน
- มีความสามารถในการสื่อสารผลการประเมินอภิมานในทางสร้างสรรค์ ให้ข้อเสนอแนะที่ นำไปสู่การปรับปรุงผลการประเมินหลักสูตร

ขั้นตอนของการประเมินอภิมาน สามารถทำได้โดยนักประเมินอภิมานดำเนินการประเมินคุณภาพเอกสารรายงานผลการประเมินหลักสูตรที่นักประเมินหลักสูตรจัดทำเสร็จสิ้นแล้ว โดยตรวจสอบในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการประเมิน แหล่งข้อมูล ผลการประเมิน ฯลฯ เทียบกับเกณฑ์การประเมินอภิมานของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน จำนวน 30 เกณฑ์ คือ ด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) จำนวน 7 เกณฑ์ ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) จำนวน 3 เกณฑ์ ด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) จำนวน 8 เกณฑ์ และด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) จำนวน 12 เกณฑ์ ทั้งนี้ในแต่ละเกณฑ์ (30 เกณฑ์) จะประกอบไปด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 6 ข้อ โดยให้ระบุถึงการมีหรือไม่มีในแต่ละตัวบ่งชี้ (เกณฑ์การประเมินอภิมานงานประเมินหลักสูตรปรากฏในภาคผนวก 3) จากนั้นผู้ประเมินอภิมานวิเคราะห์ผลการประเมินดังนี้

1) ในแต่ละเกณฑ์การประเมิน (30 เกณฑ์) ผู้ประเมินต้องนำมาให้คะแนนใหม่ โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

จำนวนตัวบ่งชี้/ประเด็นที่มีการดำเนินการ	คะแนนคุณภาพ	การแปลความหมาย
6 ข้อ	A	ดีเยี่ยม
5 ข้อ	B	ดีมาก
4 ข้อ	C	ดี
2-3 ข้อ	D	พอใช้
0-1 ข้อ	E	ไม่ดีและต้องปรับปรุง

2) ผู้ประเมินนำคะแนนคุณภาพที่ได้จากข้อที่ 1) ในแต่ละมาตรฐาน (โดยคะแนนคุณภาพ A มีค่าเท่ากับ 4, B มีค่าเท่ากับ 3, C มีค่าเท่ากับ 2, D มีค่าเท่ากับ 1 และ E มีค่าเท่ากับ 0) มารวมคะแนน จากนั้นทำการกำหนดระดับคะแนนอีกครั้งโดยมีเกณฑ์ดังนี้

มาตรฐานการประเมิน	เกณฑ์การแปลความหมาย				
	ดีเยี่ยม	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดี
ร้อยละของคะแนน	94-100	68-93	50-67	25-49	0-24
ด้านการใช้ประโยชน์ (7)	26-28	19-25	14-18	7-13	0-6
ด้านความเป็นไปได้ (3)	11-12	8-10	6-7	3-5	0-2
ด้านความเหมาะสม (8)	30-32	22-29	16-21	8-15	0-7
ด้านความถูกต้อง (12)	45-48	33-44	24-32	12-23	0-11
รวมทุกมาตรฐาน (30)	112-120	81-111	60-80	30-59	0-29

3) ผู้ประเมินอภิมานสรุปผลการประเมินผลการประเมินหลักสูตรให้เกิดความสมบูรณ์

ภาคผนวก 1

ตัวอย่างการจดบันทึกสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษางานประเมินหลักสูตร

ตัวอย่าง: การจดบันทึกสาระสำคัญเกี่ยวกับงานประเมินหลักสูตร

ผู้ประเมิน: นฤมล เก่งกรีฑาพล (2547) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

หลักสูตรที่ทำการประเมิน: หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 ประเภทวิชาคหกรรม สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป สถาบันอาชีวศึกษากลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(1) ปัญหาการประเมินและวัตถุประสงค์การประเมิน:

ปัญหาการประเมิน: (1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมเพียงใด (2) ด้านบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการมีความพร้อมและเหมาะสมเพียงใด (3) มีวิธีการดำเนินงานสำหรับกระบวนการต่างๆ ในการสอนอย่างไรเพื่อให้เหมาะสมและบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (4) มีการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้สำเร็จการศึกษาตามสภาพจริงของหลักสูตรด้วยวิธีใด

วัตถุประสงค์การประเมิน: เพื่อประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 ประเภทวิชาคหกรรม สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป สถาบันอาชีวศึกษากลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(2) เหตุผลที่ทำการประเมินและความเป็นมาของการประเมิน:

การศึกษาสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไปเป็นวิชาชีพหนึ่งที่สามารถสนับสนุนให้เป็นที่สนใจแก่ผู้เรียนและบุคคลทั่วไปที่จะเรียนรู้ และนำไปประกอบอาชีพได้จริง ด้วยจุดเด่นในด้านความหลากหลายของหลักสูตร สภาพแวดล้อมที่สามารถสนองตอบความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี หากแต่ที่ผ่านมาพบว่ายังไม่มีผู้ติดตามผลการดำเนินการของหลักสูตรที่กำหนดพื้นที่ของการนำหลักสูตรไปใช้

(3) ทฤษฎีหรือกรอบแนวคิดในการประเมิน:

ประเมินโดยใช้แบบจำลอง CIPP ของ Daniel L. Stufflebeam ทั้ง 4 ด้าน คือด้านบริบทหลักสูตร (ประกอบด้วยด้านวัตถุประสงค์หลักสูตร ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านเนื้อหาหลักสูตร) ด้านปัจจัยนำเข้า (ประกอบด้วย ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ตำราและสถานที่เรียน) ด้านกระบวนการ (ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน) ด้านผลผลิต (ประกอบด้วย ด้านความรู้ความสามารถที่ได้รับ)

(4) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน:

ประกอบด้วย 2 ประเภท คือ 1) แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ฉบับ สำหรับอาจารย์ผู้สอน นักศึกษา และผู้สำเร็จการศึกษา มีการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) พบว่ามีค่าเท่ากับ .95 .93 และ .93 ด้านค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่าเท่ากับ .95 .97 และ .96 และ 2) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญและเจ้าของสถานประกอบการ โดยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหาของหลักสูตร

(5) วิธีดำเนินการประเมิน:

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 แห่งได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร 5 คน อาจารย์ผู้สอน 21 คน นักศึกษา 38 คน ผู้สำเร็จการศึกษา 60 คน และเจ้าของสถานประกอบการ 12 คน รวมทั้งหมด 136 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลโดยการเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย (4.50-5.00 เหมาะสมมากที่สุด ... 1.00-1.49 เหมาะสมน้อยที่สุด)

(6) ผลการประเมิน:

ด้านบริบทหลักสูตรปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตหลักสูตร ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับปานกลางถึงมาก

(7) ข้อเสนอแนะในการประเมิน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร: (1) ควรมีการปรับปรุงหน่วยกิตของหมวดวิชาด้านการปฏิบัติให้มากขึ้น เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงกับนักศึกษา (2) ควรมีการจัดสรรอุปกรณ์ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับเนื้อหาให้มากขึ้น ฯลฯ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป: ควรมีการติดตามผลนักศึกษาเป็นระยะคือ 2-3 ปีต่อครั้ง

ภาคผนวก 2

ตัวอย่างองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร

1. องค์ประกอบหลัก: **ด้านบริบทหลักสูตร** ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบรอง ได้แก่

1.1 **ด้านวัตถุประสงค์หลักสูตร** ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

- ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์หลักสูตร
- วัตถุประสงค์หลักสูตรบ่งบอกคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาด้านพุทธิพิสัย
- วัตถุประสงค์หลักสูตรบ่งบอกคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาด้านจิตพิสัย
- วัตถุประสงค์หลักสูตรบ่งบอกคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาด้านทักษะพิสัย
- วัตถุประสงค์หลักสูตรสอดคล้องของกับองค์ประกอบการประเมินด้านอื่น
- ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์หลักสูตรในการสร้างองค์ความรู้
- วัตถุประสงค์หลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติได้

1.2 **ด้านโครงสร้างหลักสูตร** ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

- ความเหมาะสมของการกำหนดสัดส่วนหมวดวิชา/รายวิชา/ลักษณะวิชา
- ความเหมาะสมของการกำหนดรายวิชา
- ความเหมาะสมของการกำหนดหน่วยกิต
- ความเหมาะสมของมาตรฐานโครงสร้างหลักสูตร
- ความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรกับองค์ประกอบการประเมินด้านอื่น
- ความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรต่อความสำเร็จผู้เรียน

1.3 **ด้านเนื้อหาวิชาหลักสูตร** ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

- ความสอดคล้องของเนื้อหากับองค์ประกอบการประเมินด้านอื่น
- ความเหมาะสมของเวลา/หน่วยกิตกับเนื้อหา
- ความครบถ้วนของเนื้อหา
- ความทันสมัยของเนื้อหา
- เนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้
- ความถูกต้องของเนื้อหา

2. องค์ประกอบหลัก: **ด้านปัจจัยสนับสนุนในหลักสูตร** ประกอบด้วย 1 องค์ประกอบรอง ได้แก่

2.1 **ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตร** ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

- ความเพียงพอของสื่อ-อุปกรณ์เกี่ยวกับการศึกษา
- ความเหมาะสมของสื่อ-อุปกรณ์เกี่ยวกับการศึกษา
- ความสะดวกในการบริการของสื่อ-อุปกรณ์เกี่ยวกับการศึกษา
- ความเพียงพอของเอกสารตำรา
- ความเหมาะสมของเอกสารตำรา
- ความสะดวกในการบริการของเอกสารตำรา
- ความเพียงพอของสถานที่

- ความเหมาะสมของสถานที่
- ความสะดวกในการบริการด้านสถานที่
- ความเพียงพอของงบประมาณ

3. องค์ประกอบหลัก: ด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบรอง ได้แก่

3.1 ด้านคุณลักษณะผู้สอน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

- ความเหมาะสมของการวางแผนและการเตรียมการสอน
- ความเหมาะสมของคุณลักษณะผู้สอนด้านพุทธิพิสัย
- ความเหมาะสมของคุณลักษณะผู้สอนด้านจิตพิสัย
- ความเหมาะสมของคุณลักษณะผู้สอนด้านทักษะพิสัย
- ความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน

3.2 ด้านคุณลักษณะผู้เรียนก่อนและ/หรือระหว่างเรียนในหลักสูตร ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

- ความเหมาะสมของคุณลักษณะผู้เรียนด้านพุทธิพิสัย
- ความเหมาะสมของคุณลักษณะผู้เรียนด้านจิตพิสัย
- ความเหมาะสมของคุณลักษณะผู้เรียนด้านทักษะพิสัย
- ความเหมาะสมของข้อกำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือกเข้าศึกษาในหลักสูตร

3.3 ด้านการบริหารหลักสูตร ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

- ความเหมาะสมของการบริหารหลักสูตรด้านทรัพยากร
- ความเหมาะสมของการบริหารหลักสูตรด้านบุคลากร
- ความเหมาะสมของการบริหารหลักสูตรด้านการบริการวิชาการ

4. องค์ประกอบหลัก: ด้านกิจกรรมการเรียนในหลักสูตร ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบรอง ได้แก่

4.1 ด้านกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

- ความเหมาะสมของการวางแผนด้านการเรียนการสอน
- ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอน
- ความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนกับองค์ประกอบการประเมินด้านอื่น

4.2 ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

- ความเหมาะสมของวิธีการในการวัดและประเมินผลการเรียน
- ความเหมาะสมของเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผล
- ความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล
- ความเหมาะสมของช่วงเวลาในการวัดและประเมินผล

5. องค์ประกอบหลัก: ด้านผลผลิตหลักสูตร ประกอบด้วย 1 องค์ประกอบรอง ได้แก่

5.1 ด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ประกอบด้วยตัวบ่งชี้

- ความเหมาะสมของคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาด้านพุทธิพิสัย
- ความเหมาะสมของคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาด้านจิตพิสัย
- ความเหมาะสมของคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาด้านทักษะพิสัย

ภาคผนวก 3

แบบประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร*

มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards)	
U1	การระบุผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Identification)
1	มีการระบุผู้มีส่วนได้เสียในการประเมินอย่างชัดเจน
2	มีการระบุถึงการร่วมกับตัวแทนต่างๆ ในระดับผู้นำเพื่อระบุผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ
3	มีการระบุเกี่ยวกับการปรึกษาผู้มีส่วนได้เสียเพื่อระบุถึงสารสนเทศที่จำเป็น
4	มีการระบุถึงการให้ผู้มีส่วนได้เสียได้ระบุผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ
5	มีการระบุถึงเตรียมการให้ผู้มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในการประเมินและตรงตามข้อตกลง ที่เป็นทางการของการประเมิน
6	วางแผนการประเมินให้ยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมได้
U2	ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน (Evaluator Credibility)
1	ผู้ประเมินมีความสามารถ (หรือผู้ประเมินมีความรู้ในเรื่องที่ประเมิน)
2	ผู้ประเมินเป็นผู้ที่ผู้มีส่วนได้เสียไว้วางใจ (หรือผู้ประเมินเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร)
3	ผู้ประเมินสามารถเข้าไปถึงความสนใจของผู้มีส่วนได้เสีย (ผู้ประเมินสามารถพูดถึงเรื่องที่ผู้มีส่วนได้เสียต้องการ/สนใจ)
4	ผู้ประเมินสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสมเกี่ยวกับความแตกต่างทางเพศ สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ เชื้อชาติ วัฒนธรรมและภาษา
5	ผู้ประเมินช่วยให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจในแผนและกระบวนการประเมิน
6	ผู้ประเมินรับฟังข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้มีส่วนได้เสีย
U3	การคัดเลือกและขอบเขตของสารสนเทศ (Information Scope and Selection)
1	มีการระบุเกี่ยวกับจัดลำดับความสำคัญของคำถามที่มีความสำคัญมากที่สุด
2	ยอมให้มีการเพิ่มคำถามการประเมินเข้าไปในช่วงระหว่างการประเมิน
3	รวบรวมสารสนเทศให้เพียงพอสำหรับตอบคำถามการประเมินที่สำคัญที่สุดของผู้มีส่วนได้เสียได้ถูกต้อง
4	รวบรวมสารสนเทศให้เพียงพอเพื่อประเมินคุณค่าของหลักสูตร
5	รวบรวมสารสนเทศให้เพียงพอเพื่อประเมินความคุ้มค่าของหลักสูตร
6	จัดสรรภาระงานประเมินให้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญของสารสนเทศที่จะใช้
U4	การระบุคุณค่า (Values Identification)
1	มีการพิจารณาแหล่งทางเลือกต่างๆ เพื่อตีความข้อค้นพบในการประเมิน รวมถึงความต้องการของสังคม ความต้องการจำเป็นของผู้รับการประเมิน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พันธกิจของสถาบัน และเป้าหมายของหลักสูตร
2	จัดหาหลักฐานที่ชัดเจนและเชื่อถือได้เป็นฐานในการตัดสินคุณค่า
3	มีการนำเสนอพื้นฐานในการตัดสินคุณค่าที่มีความชัดเจน
4	จำแนกความแตกต่างอย่างเหมาะสมระหว่างมิติ น้าหนัก คะแนนจุดตัดที่เกี่ยวกับคุณค่า
5	นำคุณค่าของผู้มีส่วนได้เสียเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย
6	นำเสนอการตีความทางเลือกบนพื้นฐานความขัดแย้ง แต่ก็ยังอยู่บนพื้นฐานคุณค่าที่น่าเชื่อถือได้อย่างเหมาะสม
U5	ความชัดเจนของรายงาน (Report Clarity)
1	จัดทำรายงานประเมินตามความเหมาะสม เช่น มีบทคัดย่อ บทสรุปผู้บริหาร รายงานประเมินฉบับสมบูรณ์ รายงานทางเทคนิค
2	ระบุความต้องการจำเป็นของผู้ใช้ผลการประเมิน
3	ให้ความสำคัญกับรายงานเพื่อตอบคำถามตามที่กำหนดในสัญญาและนำเสนอสารสนเทศที่สำคัญในรายงานประเมินแต่ละฉบับ
4	เขียนและ/หรือนำเสนอข้อค้นพบให้เข้าใจง่ายและตรงไปตรงมา
5	ใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารกับผู้ฟังที่มีลักษณะต่างกัน
6	มีการใช้ตัวอย่างเพื่อช่วยผู้อ่านเข้าใจในข้อค้นพบกับการปฏิบัติจริง

U6	การรายงานทันเวลาและการเผยแพร่ (Report Timeliness and Dissemination)
1	ร่วมมือกับผู้บริหารประเมินเพื่อระบุ เข้าถึง และรายงานผู้ต้องการใช้ผลประเมินทุกกลุ่ม
2	จัดทำรายงานระหว่างช่วงการประเมิน ในช่วงเวลาที่เหมาะสมแก่ผู้ใช้ผลการประเมิน
3	มีการแลกเปลี่ยนสารสนเทศกับผู้เกี่ยวข้องในช่วงเวลาที่เหมาะสม
4	จัดส่งรายงานฉบับสุดท้ายเมื่อผู้ใช้ผลการประเมินต้องการ
5	ในกรณีที่มีความเหมาะสม หัวข้อได้รับการตีพิมพ์ในสื่อสาธารณะ
6	หากสัญญาการประเมินอนุญาตและมีความเหมาะสม มีเผยแพร่ข้อค้นพบการประเมินผ่านทางสื่อที่หาได้ง่าย
U7	ผลกระทบของการประเมิน (Evaluation Impact)
1	ถ้ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ มีรายงานความก้าวหน้ากับผู้เกี่ยวข้องตลอดการประเมิน
2	มีการระบุเกี่ยวกับการพยากรณ์และให้บริการติดตามศักยภาพเพื่อให้มีการนำผลการประเมินไปใช้
3	นำเสนอรายงานความก้าวหน้าระหว่างการประเมิน
4	มีการเสริมในรายงานที่เขียนไว้ด้วยการสื่อสารโดยใช้คำพูด
5	ให้มีการจัดประชุมเพื่อสะท้อนผลเกี่ยวกับการทบทวนและใช้ผลการประเมิน
6	จัดเตรียมสิ่งต่างๆ เพื่อช่วยเหลือการติดตามการตีความและการนำข้อค้นพบจากการประเมินไปใช้
มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards)	
F1	กระบวนการปฏิบัติ (Practical Procedure)
1	ลดภาระงานด้านข้อมูลและความขัดแย้งให้เหลือน้อยที่สุด
2	ใช้คณะทำงานที่มีความสามารถและมีการฝึกอบรมคณะทำงาน
3	เลือกวิธีการบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่และศักยภาพของคณะทำงาน
4	มีการระบุตารางการปฏิบัติและปฏิบัติได้จริง
5	ถ้ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ มีการระบุเกี่ยวกับการร่วมกับท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินการประเมิน
6	ถ้ามีความเหมาะสม ดำเนินการประเมินให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติประจำ
F2	ความคงอยู่รอดทางการเมือง (Political Viability)
1	มีการดำเนินการล่วงหน้าเพื่อเตรียมการหรือรองรับกลุ่มผลประโยชน์ที่มีความแตกต่างกัน
2	มีการระบุเตรียมพร้อมและต่อสู้กับแรงกดดัน และวางแผนปฏิบัติต่อสิ่งที่ขัดขวางและทำลายการประเมิน
3	ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการประเมิน
4	รายงานมุมมองต่างๆ ที่แตกต่างกัน
5	ถ้ามีความเป็นไปได้ มีการใช้ประโยชน์จากพลังการเมืองในการประสานงานอย่างหลากหลายเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของการประเมิน
6	ยุติการประเมินที่มีการติดสินบน
F3	ประสิทธิผลด้านต้นทุน (Cost Effectiveness)
1	กำหนดการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ
2	ใช้ประโยชน์จากการบริการที่มีอยู่ในหลักสูตร
3	รายงานผลการตัดสินใจทุกครั้ง
4	สนับสนุนการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร
5	เสนอข้อมูลที่สามารถตรวจสอบความรับผิดชอบได้
6	ก่อให้เกิดความเข้าใจใหม่ที่ลึกซึ้ง

มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards)	
P1	การเน้นความสำคัญด้านการบริการ (Service Orientation)
1	ประเมินผลลัพธ์หลักสูตร โดยเปรียบเทียบกับความต้องการจำเป็นของผู้ถูกประเมิน
2	ช่วยให้แน่ใจว่าผู้รับผลประโยชน์จากหลักสูตร ได้รับประโยชน์ที่ควรได้รับ
3	ส่งเสริมการบริการที่เป็นเลิศ
4	ระบุจุดเด่นของหลักสูตร ที่ต้องสร้างเสริมให้ดียิ่งขึ้น
5	ระบุจุดที่ควรพัฒนาของโครงการหลักสูตรเพื่อแก้ไข
6	เปิดเผยการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดอันตราย
P2	การทำข้อตกลงอย่างเป็นทางการ (Formal Agreements) การเขียนข้อตกลงเกี่ยวกับ...
1	เป้าหมายและคำถามการประเมิน
2	ผู้สนใจ/ผู้ใช้ผลการประเมิน
3	การตรวจสอบ
4	การเปิดเผยรายงาน
5	วิธีการและกำหนดการการประเมิน
6	แหล่งทรัพยากรการประเมิน
P3	สิทธิมนุษยชนของผู้ให้ข้อมูล/หน่วยตัวอย่าง (Rights of Human Subjects)
1	ทำตามขั้นตอนอย่างถูกต้องและส่งเสริมสิทธิพลเมือง (Civil Rights)
2	เข้าใจคุณค่าการมีส่วนร่วมในการประเมิน
3	เคารพในความแตกต่างที่หลากหลาย
4	ทำตามสัญญาที่ระบุ
5	ข้อสัต์ยต่อข้อตกลงที่เป็นความลับและไม่เปิดเผยชื่อผู้เกี่ยวข้อง
6	ลดความเป็นอันตรายของผลที่ตามมาจากการประเมินให้เหลือน้อยที่สุด
P4	ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล (Human Interactions)
1	มีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่น สม่ำเสมอ ต่อเนื่องกับผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด
2	ข้อสัต์ยต่อสิทธิส่วนตัวของผู้เข้าร่วมในการประเมิน
3	ชื่นชม เห็นคุณค่าของการเสียสละเวลา
4	รับรู้ถึงความแตกต่างทางคุณค่าและวัฒนธรรมที่หลากหลายของผู้เข้าร่วมการประเมิน
5	แสดงความนับถือ/สุภาพในการเจรจากับผู้มีส่วนได้เสียที่มีความแตกต่างกัน
6	ไม่ละเลยหรือช่วยปิดบังเกี่ยวกับการขาดความสามารถ พฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม การผิดพลาด การสูญเสีย และการทำผิดของผู้เข้าร่วม
P5	การประเมินอย่างเป็นธรรมและสมบูรณ์ (Complete and Fair Assessment)
1	ประเมินและรายงานจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของหลักสูตร
2	รายงานผลลัพธ์ต่างๆ ที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งที่เป็นและไม่เป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
3	แสดงให้เห็นว่าจุดแข็งของหลักสูตรจะสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาจุดที่ควรพัฒนาได้อย่างไร
4	เตรียมพร้อมอย่างเหมาะสมสำหรับข้อวิจารณ์ต่างๆ ของร่างรายงาน
5	รายงานข้อจำกัดต่างๆ ของรายงานฉบับสุดท้าย
6	ประมาณการและรายงานผลของข้อจำกัดต่างๆ ในการประเมินที่มีต่อการตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตร

P6	การเปิดเผยข้อค้นพบ (Disclosure of Findings)
1	นิยามผู้ฟังที่มีสิทธิรับทราบผลการประเมินอย่างชัดเจน
2	รายงานความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของทั้งผู้สนับสนุนและขัดแย้งของหลักสูตร
3	รายงานเกี่ยวกับข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่มีสารสนเทศและสมดุล
4	รายงานทุกข้อค้นพบเป็นลายลักษณ์อักษร เว้นแต่มีคำสั่งที่เป็นอย่างอื่นอย่างชัดเจน
5	รายงานมีลักษณะตรงไปตรงมา เปิดเผยและสมบูรณ์
6	มั่นใจว่ารายงานนั้นเข้าถึงผู้อ่าน
P7	ความขัดแย้งของผลประโยชน์ (Conflict of Interest)
1	ระบุความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ในช่วงเริ่มต้นของการประเมิน
2	ถ้าเป็นไปได้และเหมาะสม ใช้ผู้ประเมินหลายคน
3	เก็บรักษาบันทึกผลการประเมินสำหรับการทบทวน
4	ถ้าเป็นไปได้ มีการทำสัญญากับผู้ให้ทุนสนับสนุน ไม่ใช่ทำสัญญากับโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุน
5	ให้ผู้ประเมินรายงานอย่างตรงไปตรงมาต่อผู้บริหารระดับสูง
6	ใช้ผู้ที่มีศักยภาพสูงเฉพาะทางในการประเมิน แม้ว่าจะมีผลประโยชน์ขัดแย้ง โดยมีมาตรการจัดการกับความขัดแย้งอย่างเหมาะสม
P8	ความรับผิดชอบในงบประมาณ (Fiscal Responsibility)
1	ระบุรายละเอียดและจัดสรรงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายต่างๆ ล่วงหน้า
2	ตั้งงบประมาณให้ยืดหยุ่นเพียงพอที่จะจัดสรรงบประมาณใหม่ให้ทำการประเมินแบบเพิ่มเติม
3	รักษารายรับที่เอกสารที่ถูกต้องที่เกี่ยวข้องกับแหล่งต่างๆ ของเงินทุน ค่าใช้จ่าย การบริการและผลการประเมิน
4	รักษารายรับที่ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการจัดสรรภาระงานและระยะเวลาในการประเมิน
5	ประหยัดในการใช้ทรัพยากรการประเมิน
6	รวบรวมสรุปการใช้จ่ายให้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานการประเมินตามความเหมาะสม
มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards)	
A1	การจัดระบบเอกสารโครงการ (Program Documentation)
1	รวบรวมคำบรรยายต่างๆ ของหลักสูตร จากแหล่งต่างๆ ที่หลากหลายและจากผู้ใช้และผู้มีส่วนได้เสียที่หลากหลาย
2	จัดระบบการบันทึกเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานโครงการที่ได้จากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง
3	วิเคราะห์ความแตกต่างของหน้าที่ บทบาทของโครงการระหว่างเอกสารที่ได้จากหลายแหล่ง
4	วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างวัตถุประสงค์การดำเนินโครงการและการดำเนินการจริง
5	บันทึกสาระของความเปลี่ยนแปลงในด้านเป้าหมายของโครงการในแต่ละช่วงเวลา
6	นำเสนอรายงานวิชาการที่อธิบายการดำเนินการต่างๆ และผลลัพธ์ของหลักสูตร
A2	การวิเคราะห์บริบท (Context Analysis)
1	มีการบรรยายลักษณะสภาพเศรษฐกิจ องค์กร การเมือง สังคม และเทคนิคของบริบทโครงการ
2	มีการระบุสถานการณ์ที่ไม่เป็นปกติอย่างสม่ำเสมอ
3	มีการรายงานอิทธิพลที่มีต่อหลักสูตร ซึ่งอาจเป็นที่สนใจของผู้สนับสนุนโครงการ
4	มีการประเมินผลกระทบต่างๆ ของบริบทที่มีต่อผลลัพธ์ของหลักสูตร
5	มีการกำหนดและบรรยายถึงหลักสูตรของสถาบันอื่นซึ่งได้ดำเนินการในช่วงเวลาเดียวกันและในสภาพแวดล้อมเดียวกัน
6	มีการบรรยายถึงการรับรู้ของผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับคงอยู่ ความสำคัญและคุณภาพของหลักสูตร

A3	การบรรยายวัตถุประสงค์และกระบวนการ (Described Purposes and Procedures)
1	มีการตรวจสอบและบรรยายว่าวัตถุประสงค์ของการประเมินยังคงอยู่เช่นเดิม หรือเปลี่ยนแปลงตามเวลาที่ผ่านมา
2	ปรับวิธีดำเนินการประเมินให้ทันสมัยอย่างเหมาะสมเพื่อเอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของการประเมิน
3	บันทึกวิธีการประเมินที่ปฏิบัติจริง
4	ตีความข้อค้นพบการประเมิน โดยคำนึงถึงประสิทธิผลของกระบวนการดำเนินงานตามที่กำหนด
5	บรรยายวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของการประเมินในรูปของบทสรุปและรายงานการประเมินเต็มรูปแบบ
6	ถ้าเป็นไปได้ ร่วมกับผู้ประเมินอิสระในการตรวจสอบและประเมินวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของการประเมิน
A4	แหล่งสารสนเทศที่รับรองได้ (Defensible Information Sources)
1	เมื่อมีการตรวจสอบความตรงแล้ว ใช้ข้อมูลที่รวบรวมไว้ และตรงประเด็น
2	ใช้แหล่งข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายอย่างเหมาะสม
3	จัดทำเอกสารและรายงานแหล่งสารสนเทศต่างๆ
4	จัดทำเอกสาร รับรองความถูกต้อง และรายงานวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ
5	รวบรวมเครื่องมือต่างๆ ในการเก็บข้อมูลในดัชนีเทคนิค (ภาคผนวก) ของรายงานการประเมิน
6	มีเอกสารประกอบและรายงานลักษณะของการมีอคติในข้อมูลที่ได้รวบรวมมา
A5	สารสนเทศที่มีความตรง (Valid Information)
1	เน้นการประเมินไปตามคำถามหลัก
2	ประเมินและรายงานว่ากระบวนการที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนต้องการข้อมูลสารสนเทศประเภทใด
3	บรรยายว่าข้อมูลในแต่ละขั้นตอนนั้นให้คะแนน วิเคราะห์ และตีความอย่างไร
4	รายงานและแสดงเหตุผล รับรองความถูกต้องของการอ้างอิงทั้งในกรณีเฉพาะและภาพรวม
5	ประเมินและรายงานความสมบูรณ์ของข้อมูลสารสนเทศเป็นชุดเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ต้องการในการตอบคำถามแต่ละขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงาน
6	กำหนดประเด็นสารสนเทศที่มีความหมาย โดยระบุประเด็นสารสนเทศปกติและสารสนเทศใหม่ โดยใช้วิธีการประเมินเชิงคุณภาพ
A6	สารสนเทศที่มีความเที่ยง (Reliable Information)
1	ระบุและรับรองความถูกต้องเรื่องความเที่ยงของสารสนเทศทั้งระดับและประเภทความเที่ยง
2	ถ้าเป็นไปได้ เลือกเครื่องมือวัดที่มีการใช้มาแล้ว และได้รับยอมรับของค่าความเที่ยง
3	รายงานค่าความเที่ยงของเครื่องมือ โดยประเมินและรายงานปัจจัยต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อความเที่ยง ซึ่งรวมทั้งคุณลักษณะต่างๆ ของผู้สอบ เงื่อนไขต่างๆ ของการรวบรวมข้อมูลและอคติของการประเมิน
4	ตรวจสอบและรายงานความคงที่สม่ำเสมอในการให้คะแนน การจัดประเภทและการลงรหัส
5	ฝึกอบรมและตรวจพิจารณาคะแนนข้อมูลและนักวิเคราะห์ ให้สามารถวิเคราะห์ผลได้ตรงกัน
6	ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อระบุและควบคุมแหล่งต่างๆ ของความคลาดเคลื่อน
A7	สารสนเทศที่เป็นระบบ (Systematic Information)
1	กำหนดขั้นตอน วิธีการดำเนินงานและกลไกในการควบคุมคุณภาพของสารสนเทศการประเมิน
2	ตรวจสอบความถูกต้องของการป้อนข้อมูล
3	ตรวจทานและตรวจสอบตารางต่างๆ ของข้อมูลที่ได้จากคอมพิวเตอร์
4	มีการจัดระบบและควบคุมแหล่งจัดเก็บของสารสนเทศการประเมิน
5	ควบคุมอย่างเข้มงวดในการเข้าถึงข้อมูลการประเมินตามร่างต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้
6	ให้ผู้รวบรวมข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่รวบรวมได้

A8	การวิเคราะห์สารสนเทศเชิงปริมาณ (Analysis of Quantitative Information)
1	เริ่มต้นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสำรวจข้อมูลเพื่อให้แน่ใจถึงความถูกต้องและเพิ่มความเข้าใจธรรมชาติของข้อมูลให้มากขึ้น
2	รายงานข้อจำกัดของวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทุกขั้นตอนกระบวนการ รวมทั้งรายงานสภาพที่ข้อมูลไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น
3	ใช้วิธีการวิเคราะห์ที่หลากหลายเพื่อตรวจสอบความคงที่ของผลการวิเคราะห์และยืนยันข้อค้นพบ
4	ตรวจสอบการกระจายและแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางของข้อมูล
5	ระบุและตรวจสอบตัวเบี่ยงเบนต่างๆ (Outlier) และมีการพิสูจน์ความถูกต้องของค่าเหล่านั้น
6	ระบุและวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางสถิติ
A9	การวิเคราะห์สารสนเทศเชิงคุณภาพ (Analysis of Qualitative Information)
1	กำหนดขอบเขตของข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน
2	กำหนดประเด็นเพียงพที่จะตอบสนอง การสร้างความเข้าใจ และเป็นหลักฐานในการตอบคำถามการประเมิน
3	จัดแบ่งข้อมูลที่ได้มา เข้าตามหมวดหมู่ประเด็นการวิเคราะห์ที่ตรวจสอบความตรง
4	ตรวจสอบความถูกต้องของข้อค้นพบโดยรวบรวมหลักฐานที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสีย
5	สร้างข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่างๆ โดยแสดงให้เห็นถึงความหมาย
6	รายงานข้อจำกัดของข้อมูลที่น่ามาอ้างอิง วิเคราะห์และสรุปอ้างอิง
A10	บทสรุปที่ถูกต้อง (Justified Conclusion)
1	จำกัดการสรุปต่างๆ ตามช่วงเวลา บริบท วัตถุประสงค์ คำถาม และกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสม
2	รายงานสรุปผลที่เป็นทางเลือก และอธิบายถึงเหตุผลที่ไม่ยอมรับสรุปผลที่เป็นทางเลือกนั้น
3	อ้างอิงสารสนเทศซึ่งสนับสนุนข้อสรุปทุกครั้งที่มีการสรุป
4	ระบุและรายงานผลข้างเคียงของหลักสูตร
5	เตือนถึงการตีความหมายที่ผิด
6	ยอมรับและรายงานผลการพิจารณารายงานประเมินฉบับร่างตามความเหมาะสม
A11	การรายงานที่ยุติธรรม (Impartial Reporting)
1	เชิญผู้รับบริการโครงการที่เกี่ยวข้องมาร่วมพิจารณาเพื่อรับประกันให้ได้รายงานที่ยุติธรรม ไม่มีอคติ
2	มีมาตรการป้องกันการบิดเบือนรายงานทั้งโดยเจตนาและไม่ได้เจตนา
3	ถ้าเหมาะสมและเป็นไปได้ รายงานมุมมองต่างๆ ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด โดยเฉพาะมุมมองที่ตรงข้ามกับข้อค้นพบ
4	เพิ่มผู้ประเมินที่เป็นกลางเข้าไปในการประเมิน แม้จะเป็นการประเมินในช่วงท้าย (หากทำได้) เพื่อช่วยขจัดอคติการตัดสินใจและข้อเสนอแนะของผู้ประเมินที่มีอคติที่มีอยู่ในการประเมินช่วงแรก
5	บรรยายถึงขั้นตอนต่างๆ ที่ใช้ในการประเมินเพื่อควบคุมอคติที่อาจเกิดขึ้น
6	เข้าร่วมในการนำเสนอต่างๆ ที่เป็นสาธารณะเพื่อช่วยในการป้องกันและแก้ไขการบิดเบือนต่างๆ โดยกลุ่มผู้สนใจอื่นๆ
A12	การประเมินอภิมาน (Meta evaluation)
1	ตั้งงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการดำเนินการประเมินอภิมานภายใน และทำการประเมินอภิมานภายนอก (หากสามารถทำได้)
2	ออกแบบหรือนิยามมาตรฐานที่นักประเมินใช้เป็นแนวทางในการประเมิน
3	บันทึกขอข่วยสารสนเทศที่ต้องใช้อย่างสมบูรณ์เพื่อตัดสินในการประเมินเทียบกับมาตรฐาน
4	ถ้าเหมาะสมและเป็นไปได้ ทำสัญญาจ้างนักประเมินอภิมานอิสระ
5	ประเมินสิ่งที่สำคัญในการประเมิน ประกอบด้วย เครื่องมือ การรวบรวมข้อมูล การสร้างระบบข้อมูล การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการรายงาน
6	จัดทำและรายงานผลการประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้าและผลการประเมินอภิมานเชิงสรุปพร้อมต่อผู้มีสิทธิรับรู้ผลการประเมิน
หมายเหตุ *ปรับปรุงจาก Stufflebeam (1999) และ นงลักษณ์ วิรัชชัย; และวรรณิ เจตจำนงนุช (2548)	

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร: การประยุกต์ใช้การประเมินอภิมาน โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และ ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยการประยุกต์ใช้วิธีการประเมินอภิมาน โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยการประยุกต์ใช้วิธีการประเมินอภิมาน แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การสังเคราะห์ เพื่อวางกรอบการประเมินหลักสูตร การประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพร่างรูปแบบการประเมินหลักสูตร โดยมีกระบวนการดำเนินการโดยสรุปดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์เพื่อวางกรอบการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยสังเคราะห์ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรจากเอกสารที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร เพื่อวางกรอบการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร โดยขั้นตอนการประเมินหลักสูตรที่สังเคราะห์ได้มี 9 ขั้นตอน กล่าวคือ 1) ศึกษารายละเอียดหรือรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ประเมิน 2) ระบุถึงผู้ที่ต้องการทราบผลการประเมิน 3) กำหนดวัตถุประสงค์การประเมิน 4) ออกแบบการประเมิน 5) กำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน 6) กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 7) กำหนดและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 8) เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และ 9) รายงานผลการประเมิน

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินอภิมาน

ประชากรในการประเมินอภิมานคือ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วยรายงานการวิจัย หรือปริญญานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2513 ถึง 2548

กลุ่มตัวอย่างในการประเมินอภิมานคือ รายงานการวิจัยหรือปริญญานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาจากสถาบันการศึกษาของรัฐ จำนวน 14 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่พิมพ์เผยแพร่ในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2513 ถึง 2548 จำนวน 266 เล่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอภิมาน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรครั้งนี้มีจำนวน 2 ชุด คือ แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และแบบประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือแต่ละชุดดังต่อไปนี้

1. แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเป็นแบบบันทึกข้อมูลซึ่งประกอบด้วยการบันทึกคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่สำคัญ 2 ส่วนคือ ส่วนแรกเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรและผู้ประเมินหลักสูตร และส่วนที่สองเป็นการบันทึกข้อมูลตามกรอบขั้นตอนการประเมินหลักสูตร 9 ขั้นตอน

2. แบบประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

แบบประเมินอภิมานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยใช้ประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยทำการปรับปรุงมาจากเกณฑ์การประเมินอภิมานของ Stufflebeam (1999) และนงลักษณ์ วิรัชชัย; และวรรณิ เจตจำนงนุช (2548) ซึ่งประกอบด้วย 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ คือ มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards) จำนวน 7 เกณฑ์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) จำนวน 3 เกณฑ์ มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) จำนวน 8 เกณฑ์ และมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards) จำนวน 12 เกณฑ์ ทั้งนี้ในแต่ละเกณฑ์ประกอบไปด้วยตัวบ่งชี้จำนวน 6 ข้อ โดยให้ระบุถึงการมีหรือไม่มีในแต่ละตัวบ่งชี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยและการวิเคราะห์ผลการประเมินอภิमान 2) การวิเคราะห์อภิमानด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับดัดหลัน (Hierarchical Linear Model : HLM) โดยใช้โปรแกรม HLM 6.0 และการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (Lisrel 8.30)

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรและการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

การพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยดำเนินการเตรียมการจัดทำรูปแบบการประเมินหลักสูตร โดยศึกษาข้อค้นพบจากเอกสารที่เกี่ยวกับการประเมินและการประเมินหลักสูตรในประเด็นเกี่ยวกับขั้นตอนการประเมินหลักสูตร และศึกษาข้อค้นพบจากผลการประเมินหลักสูตรจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร จำนวน 36 เล่ม (จากจำนวนทั้งสิ้น 266 เล่ม) ตามขั้นตอนการประเมินหลักสูตร จากนั้นพิจารณาวิเคราะห์ความสอดคล้องของสาระที่ได้จาก 2 แหล่งดังกล่าว โดยผู้วิจัยได้พิจารณาวิเคราะห์เพิ่มเติมว่ารูปแบบการประเมินหลักสูตรดังกล่าวยังขาดเนื้อหาที่สำคัญในส่วนใด จากนั้นจึงพิจารณาให้มีการศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินและการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำรูปแบบการประเมินหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการประเมินหลักสูตร 5 ขั้นตอน คือ 1) การบริหารจัดการก่อนการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1.1) การกำหนดนโยบาย แนวทาง หลักการในการประเมินหลักสูตร 1.2) การแต่งตั้งทีมงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร 1.3) การเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินหลักสูตร 2) การออกแบบการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ได้แก่ 2.1) การกำหนดวัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตร 2.2) การออกแบบการประเมินหลักสูตร 2.3) การวางแผนในการประเมินหลักสูตร 3) การดำเนินการประเมินหลักสูตร 4) การรายงานผลและเผยแพร่ผลการประเมินหลักสูตร และ 5) การประเมินผลการประเมินหลักสูตร

จากนั้นนำรูปแบบการประเมินหลักสูตรไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา และผู้มีประสบการณ์ในการประเมินหลักสูตร จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของรูปแบบการประเมินหลักสูตร และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปเป็น 4 ตอนคือ 1) สถิติพื้นฐานของคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร 2) ผลการประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร 3) ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และ 4) ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร โดยมีผลการวิจัยโดยสรุปดังนี้

1 สถิติพื้นฐานของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมาทำการประเมินอภิमानทั้งหมด 266 เล่ม ส่วนใหญ่เป็นงานประเมินที่ผลิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมากกว่าครึ่งเป็นปริญญา นิพนธ์ระดับปริญญาโท ปีที่ผลิตงานวิจัยส่วนใหญ่ดำเนินการในช่วงปี พ.ศ. 2543-2548 สาขาวิชาที่ผลิตพบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักประเมินที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

2 ผลการประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ผลการประเมินอภิमानรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรพบว่า ในด้านรวมทุกมาตรฐานงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรมีคะแนนการประเมินอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายมาตรฐานพบว่า มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์มีคะแนนการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้องมีคะแนนการประเมินอยู่ในระดับดี

3 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ผลการประมาณค่าคุณผลการประเมินหลักสูตรพบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .0005 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.9309 แสดงว่าผลการประเมินจากนักวิจัยอยู่ในระดับดี

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์อภิमानด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (Hierarchical Linear Model : HLM) นั้น ผู้วิจัยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ระดับค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร และระดับที่ 2 ระดับแนวคิดการประเมินหลักสูตร ผลการวิเคราะห์โมเดลศูนย์ (Null Model) พบว่า ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรมีความแปรปรวนทั้งในระดับค่าคุณภาพผลการประเมินและในระดับแนวคิดการประเมินหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบความแปรปรวนอย่างสุ่ม (U_0) ของค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรพบว่า มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ

การวิเคราะห์โมเดลอย่างง่าย (Simple Model) ผลการวิเคราะห์โดยเมื่อพิจารณาอิทธิพลคงที่ (Fixed Effect) พบว่า ค่าขนาดอิทธิพล (หรือค่า Intercept (B_0)) มีค่าเท่ากับ -.340 เมื่อทำการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยสถิติทดสอบที ซึ่งมีค่าเท่ากับ -.398 พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่ง

แสดงว่าค่าขนาดอิทธิพลนั้นมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรปรับ (Moderator Variable) ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของค่าขนาดอิทธิพลของข้อมูลในระดับที่ 1 (ระดับค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิม (Old_univ) และตัวแปรการประเมินหลังการใช้หลักสูตร (After) และในส่วนของค่าอิทธิพลสุ่ม (Random Effect) พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัวสามารถอธิบายความแปรปรวนที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์โมเดลศูนย์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปในระดับที่ 2 ระดับแนวคิดการประเมินหลักสูตรด้วยโมเดลสมมติฐาน (Hypothetical Model) เมื่อใช้ค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรในระดับแนวคิดการประเมินเป็นตัวแปรตาม จากการพิจารณาอิทธิพลคงที่ (Fixed Effect) พบว่า ค่าขนาดอิทธิพล (หรือค่า Intercept (B0)) มีค่าเท่ากับ $-.107$ เมื่อทำการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยสถิติทดสอบที พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าค่าขนาดอิทธิพลนั้นมีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาอิทธิพลสุ่ม (Random Effect) พบว่า ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรมีความแปรปรวนแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์โดยใช้สัมประสิทธิ์การถดถอยของการประเมินแบบสรุปรวมเป็นตัวแปรตาม ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าขนาดอิทธิพลแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรระดับแนวคิดการประเมิน คือ ตัวแปรค่าเฉลี่ยการประเมินหลังการใช้หลักสูตรมีอิทธิพลต่อค่าขนาดอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรด้วยโปรแกรม Lisrel พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่าไค-สแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 6.820, p = .077$) ซึ่งเป็นสิ่งบ่งบอกว่ายอมรับสมมติฐานว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าสถิติอื่นๆ พบว่า ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ $.990$ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) เท่ากับ $.949$ และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ $.043$ ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถร่วมกันอธิบายค่าความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้ร้อยละ 14

4 ผลการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยดำเนินการประมวลและสังเคราะห์เนื้อหาสาระที่ได้จากเอกสารการประเมินหลักสูตรและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร มาจัดทำเป็นร่างรูปแบบการประเมินหลักสูตร และนำไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัณฑิตได้พิจารณาปรับแก้ และนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสม พบว่า รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในทุกประเด็น โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง .50-1.00 ภาพรวมของรูปแบบการประเมินหลักสูตรมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ .78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .37

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการประเมินอภิปรายงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรและการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการผลิดงานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอภิปรายนั้นพบว่า ส่วนใหญ่เป็นปริญญาบัณฑิตในระดับปริญญาโท โดยงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรดังกล่าวมีลักษณะที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงระหว่างปี 2543-2548 นั้นมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรพิมพ์เผยแพร่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.59 ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการปฏิรูปการศึกษา จนกระทั่งมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 โดยบัญญัติไว้ในหมวด 6 เรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 และ 48 กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันเป็นรายปี และการประเมินคุณภาพการศึกษายกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ทุก 5 ปี สถาบันการศึกษาต่างๆ จึงดำเนินการประเมินหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าสถาบันการศึกษาต่างๆ มอบหมายให้นิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาโทประเมินหลักสูตรที่ครอบรอบการใช้หลักสูตรจนกระทั่งมีผู้สำเร็จการศึกษาเป็นปริญญาบัณฑิต เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. คุณภาพของการประเมินหลักสูตร

ผลการประเมินอภิปรายตามเกณฑ์มาตรฐานของ Stufflebeam ซึ่งประกอบด้วย 4 มาตรฐาน 30 เกณฑ์ โดยในแต่ละเกณฑ์จะประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ซึ่งให้ระบุถึงการมี/ไม่มีในแต่ละตัวบ่งชี้ จากนั้นจึงนำมาคำนวณเป็นคะแนนในแต่ละเกณฑ์เพื่อการแปลผลคุณภาพงานประเมินนั้น พบว่า ผลการประเมินอภิปรายในภาพรวมของรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร 266 เล่ม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายเกณฑ์การประเมินแล้วพบว่า ผลการประเมินอภิปรายของเกณฑ์

บางข้อมีอยู่ในระดับไม่ดี ได้แก่ เกณฑ์ข้อ U1 การระบุผู้มีส่วนได้เสีย ข้อ U7 ผลกระทบของการประเมิน ข้อ P8 ความรับผิดชอบในงบประมาณ และข้อ A12 การประเมินอภิमान อาจเนื่องมาจากเกณฑ์ที่ใช้ การประเมินอภิमानส่วนใหญ่เหมาะสำหรับการประเมินอภิमानเมื่อโครงการหรือหลักสูตรนั้นกำลัง ดำเนินการอยู่หรือเรียกได้ว่าเป็นการประเมินอภิमानเชิงความก้าวหน้า (Formative Meta-evaluation) แต่รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรนี้เป็นการรายงานผลการประเมินหลักสูตรซึ่งได้ ดำเนินการประเมินเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว และการรายงานผลการประเมินก็จะรายงานตามหัวข้อที่ กำหนดของแต่ละสถาบัน เป็นผลให้เกณฑ์การประเมินบางข้อไม่สามารถที่จะประเมินได้จากรายงาน การวิจัย ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการประเมินอภิमानเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation) แทน เป็นผล ทำให้สารสนเทศการประเมินในบางเกณฑ์อาจไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ได้ ผลการประเมินอภิमानในบาง เกณฑ์จึงอยู่ในระดับไม่ดี ซึ่งสอดคล้องกับสุวิมล ว่องวานิช (2549: 38) ที่กล่าวว่า “คุณภาพของการ ประเมินอภิमानขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่รายงานและร่องรอยหลักฐานที่สะท้อนถึงกระบวนการปฏิบัติงาน แหล่งที่มาของข้อมูลต้องมีความเพียงพอ ตรงประเด็น และถูกต้องกับสภาพจริง”

3. ลักษณะของรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่มีคุณภาพ

ในการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การประเมินอภิमान (Meta-evaluation) เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตร ผู้วิจัยได้คัดเลือกงานวิจัยที่ เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่มีคุณภาพ โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ 2 ประการ คือ ประการแรกงานวิจัยที่ เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรต้องมีคุณภาพใน 4 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มาตรฐานด้านความเหมาะสม และมาตรฐานด้านความถูกต้อง อยู่ใน ระดับ “พอใช้” และประการที่สอง งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรต้องมีคุณภาพในเกณฑ์การ ประเมินย่อยที่สำคัญ 5 เกณฑ์ คือ การคัดเลือกและขอบเขตของสารสนเทศ การบรรยายวัตถุประสงค์ และกระบวนการ แหล่งสารสนเทศที่รับรองได้ สารสนเทศที่มีความตรง และสารสนเทศที่มีความเที่ยง อยู่ในระดับ “ดี” ผลการคัดเลือกปรากฏว่าได้งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผ่านเกณฑ์การ ประเมินอภิमानที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นจำนวน 36 เล่ม จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมา ประเมินอภิमानทั้งหมด 266 เล่ม (คิดเป็นร้อยละ 13.53) โดยในจำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมิน หลักสูตรที่ผ่านการคัดเลือกจำนวน 36 เล่มดังกล่าว สามารถจำแนกออกเป็นรูปแบบการประเมิน หลักสูตรที่ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาได้จำนวน 7 จากจำนวน 12 รูปแบบ (แต่ก็พบว่า 2 ใน 7 รูปแบบนี้มี จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเพียง 1 เล่มเท่านั้น) ส่วนที่เหลืออีก 5 รูปแบบพบว่าไม่มี จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผ่านการคัดเลือกได้แก่ รูปแบบการประเมินที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่มีแนวคิดเน้น เกณฑ์/มาตรฐานในการตัดสินคุณค่าและรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่มีแนวคิดเน้นวัตถุประสงค์เป็น

หลัก ทำให้การพัฒนาารูปแบบการประเมินหลักสูตรขาดความสมบูรณ์ไป ควรมีการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรดังกล่าวใช้ในทำการประเมินหลักสูตรให้มากขึ้น

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่มีคุณภาพดี

ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร พบว่าตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้อย่างมีนัยสำคัญ ประกอบด้วยตัวแปรตัวแปรต้นมีความเป็นมหาวิทยาลัยดั้งเดิม ตัวแปรปีที่ทำงานประเมินเสร็จ ตัวแปรต้นมีบทบาทการประเมินหลักสูตรแบบสรุปรวม และตัวแปรต้นมีการประเมินหลังการใช้หลักสูตร

ตัวแปรปีที่ทำวิจัยเสร็จ ส่งผลทางบวกต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร หมายความว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ทำเสร็จในปีใหม่ๆ จะให้ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ทำเสร็จในปีเก่า สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริยุภา พูลสุวรรณ (2530: 106-107) ที่ศึกษาประสิทธิภาพของสื่อการสอนโดยวิธีการวิเคราะห์อภิमान พบว่างานวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่ในระยะหลังจากปี พ.ศ. 2521 มีประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่วัดด้วยค่าขนาดอิทธิพลสูงกว่างานวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่ในระยะแรกๆ และงานวิจัยของนิตยา เหมือดโธสง (2543: 72-73) ที่ศึกษาการส่งผ่านตัวกลางเชิงสาเหตุของปัจจัยด้านนักเรียน ด้านครู และด้านโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์: การวิเคราะห์อภิमानงานวิจัย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรปีที่พิมพ์ในกลุ่มงานวิจัยในปี พ.ศ. 2531-2536 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปี พ.ศ. 2525-2530 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่างานวิจัยที่ทำเสร็จและพิมพ์เผยแพร่ในปีใหม่มีค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่าปีเก่า อาจเนื่องมาจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรในปีใหม่ๆ มีการออกแบบการประเมินได้ครอบคลุมตัวบ่งชี้และแหล่งข้อมูลที่ต้องการได้ดีกว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรในปีก่อนๆ

ตัวแปรต้นมีบทบาทการประเมินหลักสูตรแบบสรุปรวม (Summative Evaluation) ส่งผลทางลบต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร อาจเนื่องมาจากการประเมินเชิงสรุปรวมนั้นเป็นการประเมินในลักษณะที่เป็นการตัดสินขั้นสุดท้ายว่าหลักสูตรมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ซึ่งหากเกิดปัญหาขึ้นในขั้นตอนของการใช้หลักสูตร ทั้งก่อนหรือระหว่างการใช้หลักสูตรอาจเป็นผลทำให้ไม่สามารถประเมินหลักสูตรได้ ดังนั้นการประเมินหลักสูตรจึงควรประเมินแบบความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เพื่อทำให้ได้เห็นข้อบกพร่องของหลักสูตร ได้ทั้งก่อนดำเนินการใช้หลักสูตร และระหว่างการใช้หลักสูตร และใช้การประเมินแบบสรุปรวมในการประเมินหลักสูตรเมื่อดำเนินการใช้หลักสูตรจนเสร็จสิ้นแล้ว จะทำให้ได้ข้อสารสนเทศที่มีคุณค่าในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ

ตัวแปรต้นมีการประเมินหลังการใช้หลักสูตรส่งผลทางบวกต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร อาจเนื่องจากการประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินที่มีการใช้หลักสูตรมาแล้วระยะหนึ่งหรือครบรอบการใช้หลักสูตรแล้ว ทำให้สามารถมองเห็นภาพรวมของการดำเนินการใช้หลักสูตร ทำให้ผู้ประเมินสามารถประเมินองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตร ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตร คุณลักษณะของผู้สอนในหลักสูตร คุณลักษณะผู้เรียนในหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา การบริหารหลักสูตร และผลผลิตหลักสูตร จะทำให้ได้สารสนเทศในการที่จะทำการปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้นต่อไปได้

5. ลักษณะของรูปแบบการประเมินหลักสูตร

รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่านนั้น ในภาพรวมมีลักษณะคล้ายคลึงกับรูปแบบการประเมินหลักสูตรโดยทั่วไป เนื่องจากฐานข้อมูลที่นำมาสังเคราะห์และพัฒนาเป็นรูปแบบการประเมินหลักสูตรนั้นเป็นรายงานการวิจัยและปริญญานิพนธ์ แต่ก็มีลักษณะเด่นที่แตกต่างจากรูปแบบการประเมินอื่นในส่วนของขั้นตอนการประเมินผลการประเมินหลักสูตรหรือการประเมินอภิमान ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของรูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้น ซึ่งเป็นการตรวจสอบคุณภาพของผลการประเมินหลักสูตรทำให้นักประเมินสามารถควบคุมกระบวนการประเมินและผลการประเมินหลักสูตรให้มีคุณภาพตามมาตรฐานได้

6. การประเมินอภิमानภายใน

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่นำมาประเมินอภิमानนั้น พบว่า รายงานการวิจัยทั้งหมดไม่มีการประเมินอภิमानเพื่อตรวจสอบคุณภาพของผลการประเมินหลักสูตรเลย ทำให้ไม่สามารถควบคุมคุณภาพของการประเมินหลักสูตรได้ โดยในการวิจัยนี้สามารถเป็นแนวทางสำหรับผู้ประเมินหลักสูตรได้ใช้ประโยชน์จากการประเมินอภิमानในการประเมินคุณภาพงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรของตนเอง ในลักษณะของการประเมินอภิमानภายใน (Internal Meta-evaluation) อันจะช่วยปรับปรุงและควบคุมคุณภาพการประเมินหลักสูตรต่อไป

7. ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรนั้น จากเดิมผู้วิจัยคาดหวังว่ารูปแบบการประเมินหลักสูตรที่จะพัฒนาขึ้นนั้นมีจำนวน 12 รูปแบบ จำแนกตามแนวความคิดการประเมินหลักสูตร ระดับการศึกษา และสาขาวิชา แต่เนื่องจากฐานข้อมูลที่นำมาใช้ในการประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรนั้นเป็นปริญญานิพนธ์และรายงานการวิจัย ทำให้ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรที่ปรากฏในปริญญานิพนธ์และรายงานการวิจัยเหล่านี้มีความคล้ายคลึงกันในแต่ละรูปแบบการ

ประเมินหลักสูตร ทำให้รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจึงมีลักษณะเป็นรูปแบบแกนกลางเพื่อใช้ในการประเมินหลักสูตร รวมทั้งตัวบ่งชี้ที่ปรากฏอยู่ในภาคผนวกรูปแบบการประเมินหลักสูตร ข. ของรูปแบบการประเมินหลักสูตร ก็เป็นตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยได้มาจากการสังเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ผู้วิจัยจึงนำตัวบ่งชี้ทั้งหมดใส่ไว้ในภาคผนวกเพื่อให้ผู้ที่ทำการประเมินหลักสูตรได้เลือกใช้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยก็พบว่าตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินหลักสูตรที่สังเคราะห์ได้ในแต่ละแนวความคิดการประเมิน ระดับการศึกษา และสาขาวิชา มีความแตกต่างกันบ้าง ผู้วิจัยจึงขอเสนอไว้ในภาคผนวก ข ทำยบริญญานิพนธ์เล่มนี้เพื่อให้ผู้ที่ประเมินหลักสูตรสามารถเลือกตัวบ่งชี้เหล่านี้ไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของหลักสูตรที่ทำการประเมินได้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปและอภิปรายผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้และการวิจัยครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการประยุกต์ใช้การประเมินอภิมาน และผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนั้น ประกอบด้วยกระบวนการในการประเมินหลักสูตร เริ่มตั้งแต่การเตรียมการก่อนการประเมิน จนกระทั่งถึงการประเมินผลการประเมินหลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องในหลักสูตรต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อทำการประเมินหลักสูตร และนำสารสนเทศที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพต่อไป
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการประยุกต์ใช้การประเมินอภิมานเพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ซึ่งผู้ประเมินอื่นสามารถประยุกต์ใช้การประเมินอภิมานมาดำเนินการประเมินหลักสูตรได้ในลักษณะของการประเมินอภิมานภายใน (Internal Meta-evaluation) อันจะทำให้ผลการประเมินหลักสูตรมีคุณภาพมากขึ้น
3. จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรทางบวกคือ ตัวแปรการประเมินหลังการใช้หลักสูตร และตัวแปรที่ส่งผลทางลบคือ ตัวแปรบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม จึงควรมีการประเมินหลักสูตรเมื่อครบรอบการใช้หลักสูตรแล้วเพื่อให้ได้สารสนเทศผลการประเมินที่มีความสมบูรณ์ หรืออาจทำการประเมินหลักสูตรโดยใช้บทบาทการประเมินเชิงความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการใช้หลักสูตร และนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์เมื่อครบรอบการใช้หลักสูตรแล้วก็ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรนั้น ในงานวิจัยนี้เป็นการสังเคราะห์ข้อมูล 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นเอกสารตำราที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร และส่วนที่สองเป็นผลที่ได้จากประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ทำให้ได้สารสนเทศในการประเมินหลักสูตรในระดับหนึ่ง หากแต่ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นควรว่หากมีการศึกษาข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรหรือการประเมินหลักสูตรหรือผู้มีประสบการณ์จากการประเมินหลักสูตรโดยตรงในระหว่างการพัฒนาแบบการประเมินหลักสูตร จะเป็นผลทำให้สารสนเทศของรูปแบบการประเมินหลักสูตรมีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. ในการประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยอาจประยุกต์ใช้การประเมินอภิमानเชิงสรุปรวม (Summative Meta-evaluation) ร่วมกับการติดตามข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ คือผู้ที่ทำการประเมินหลักสูตรนั้นๆ เพื่อข้อมูลที่ได้จากการประเมินอภิमानจะได้มีความครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เจษฎาพร เมธิพิทักษ์ธรรม. (2541). **การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการคอมพิวเตอร์สำหรับภาคเอกชน: การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพททริค**. ปรินซ์นิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: อลีน เพลส.
- ชาญชัย ชอบธรรมสกุล. (2536). **การพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพโปรแกรมพลศึกษาสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา**. ปรินซ์นิพนธ์ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชมพันธุ์ ฤกษ์ขจร ณ อยุธยา. (2540). **การพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ข่าวทหารอากาศ.
- โชติ เพชรชื่น. (2535). การประเมินหลักสูตร. ใน **สารานุกรมศึกษาศาสตร์ฉบับเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ 12 สิงหาคม 2535 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. หน้า 570-573. กรุงเทพฯ: วิสิทธ์พัฒนา.
- _____. (2536?). **เทคนิคการประเมินหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดารณี ดวงจันทร์ทิพย์. (2533). การประเมินโครงการ. **วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม**. 1(1): 32-34.
- ทรงศรี ตุ่นทอง. (2545). **การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของนักเรียน**. ปรินซ์นิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต. (การทดสอบและวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีป ศิริวิชัย. (2544). **การวางแผนพัฒนาและประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ทีศนา แคมมณี. (2544). “การประเมินหลักสูตร” ในสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ) **รวมบทความทางการประเมินโครงการ เล่มที่ 4**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อึ้ง บัวศรี. (2542). **ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา**. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2546). **เค้าโครงการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์สรุปผลการศึกษาและประเมินตนเองของหน่วยงานมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. เอกสารอัดสำเนา.

- _____. (2547). หลักการและวิธีการประเมินอภิमान. เอกสารประกอบการบรรยายการประชุม **เชิงปฏิบัติการเรื่องการประเมินอภิमान (Meta evaluation)**. กรุงเทพฯ: สำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- นงลักษณ์ วิรัชชัย; และวรรณิ์ เจตจำนงนุช. (2548). **รายงานการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- นิคม ตั้งคะพิภพ. (2528). **การพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนามของนิสิตครู สาขามัธยมศึกษา**. ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2531). **รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภาคสนาม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิราศ จันทร์จิตร. (2533). **การพัฒนารูปแบบการประเมินการสอนสำหรับครูประถมศึกษา**. ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นินสา ชูโต. (2538) **การประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ: พี.เอ็น. การพิมพ์.
- นิตยา เหมือนโตไธสง. (2543). **การส่งผ่านตัวกลางเชิงสาเหตุของปัจจัยด้านนักเรียน ด้านครู และด้านโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์: การวิเคราะห์อภิमानงานวิจัย**. ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เนติ เฉลยวาเวศ. (2541). **การประเมินอภิமானการใช้แบบจำลองชิปในการประเมินโครงการการศึกษา**. ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (2545, 19 ธันวาคม) **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก. หน้า 2.
- ไพฑูริย์ พลเสน. (2538). **การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถภาพของครูพลศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา**. ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ไพศาล หวังพานิช. (2543). **การพัฒนารูปแบบการใช้และการประเมินหลักสูตร**. **วารสารการวัดผลการศึกษา**. 22(64): 5-22.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2543). **ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน หน่วยที่ 12-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2545). **ประมวลสาระชุดวิชาการประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน หน่วยที่ 1-5 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2542). **การประเมินโครงการ แนวคิดและการปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจิร ภู่อาระ. (2545). **การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศรีนวล สถิตวิทยานันท์. (2545). **การพัฒนารูปแบบการประเมินตนเองด้านการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถาบันการศึกษาพยาบาล**. ปรินซ์นิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). **ทฤษฎีการประเมิน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2546). **การประเมินหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ**. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัย ครั้งที่ 3. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริยุภา พูลสุวรรณ. (2530). **การศึกษาประสิทธิภาพของสื่อการสอนโดยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาน**. ปรินซ์นิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559)**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา. (2543). **เอกสารประกอบการอบรม: เทคนิคการประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). **หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สุทนต์ ศรีไธย์. (2539). **การวางแผนพัฒนาหลักสูตร**. ม.ป.ท.
- สุดาพร สาวม่วง. (2533). **การพัฒนารูปแบบการประเมินโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร**. ปรินซ์นิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- สุวิมล ตีรพานันท์. (2545). **การประเมินโครงการ: แนวคิดสู่การปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2538, กรกฎาคม-ธันวาคม). ความรู้ขยายแดนด้านการประเมินผลการศึกษา. **วิธีวิทยาการวิจัย**. 7(2) : 52-67.
- _____. (2548). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____. (2549). ประเภท ขั้นตอนของการประเมินอภิमान และคุณสมบัติของนักประเมินอภิमान. ใน **การประเมินอภิमान วิธีวิทยาและการประยุกต์ใช้**. สุวิมล ว่องวานิช (บรรณาธิการ). หน้า 19-46. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2541). **วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2542, มกราคม-มิถุนายน). การออกแบบการกำกับงาน และประเมินผลโครงการ. **วิธีวิทยาการวิจัย**. 12(1) : 50-62.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์; และนางลักษณะ วิรัชชัย. (2547). **รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์: การประเมินอภิमानและการวิเคราะห์อภิमान**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อนันท์ศิลป์ รุจิโรช; สุทัศน์ ลักษณะวิลาส; และประอร สุนทรวิภาต. (2537). “แบบจำลองของเวลซ์” ในสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ) **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ ศรีโสภณ. (2535). การประเมิน. ใน **สารานุกรมศึกษาศาสตร์ฉบับเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ 12 สิงหาคม 2535 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. หน้า 113-115. กรุงเทพฯ: วิสิทธ์พัฒนา.
- อมรรัตน์ พันธุ์งาม. (2543). **การพัฒนากระบวนการประเมินแฟ้มผลงานและการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินแฟ้มผลงาน: การประยุกต์ใช้การประเมินอภิमान**. ปริญญาานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- Boyd, N. R.; and Windsor, R. A. (1993) A Meta-evaluation of Nutrition Education Intervention Research among Pregnant Women. *Health Education Quarterly*. 20(3): 327-345.
- Brady, L. (1987). *Curriculum Development*. London: Prentice Hall.

- Finn, C. E.; et al. (1997). A Meta-Evaluation. *International Journal of Educational Research*. 27(2): 159-174.
- Gallegos, A. (1994). Meta-evaluation of School Evaluation Models. *Studies in Educational Evaluation*. 20: 41-54.
- Lee, B. T. (1995). *A Meta-evaluation of Taiwan Ministry of Education's National Technology Institutes Evaluation: A Study of Evaluation Team' and Stakeholders' Judgments on the Evaluation Practice*. Available Online: <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/9538604>.
- Madaus, G.F.; Scriven, M. S.; and Stufflebeam, D. L. (1984). *Evaluation Models Viewpoint on Educational and Human Services Evaluation*. Hingham: Kluwer Academic Publishers.
- Morris-Khoo, S. A. (1991). *Formative and Meta-evaluation of a Diabetes Education Program*. Available Online: <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/MM71159>.
- Owston, R. D. (2000). *A Meta-evaluation of Six Cases Studies of Web-based Learning*. A Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association. New Orleans. Available Online: <http://www.edu.yorku.ca:8080/~rowston/aera2000html>.
- Popham, W. J. (1993). *Educational Evaluation*. 3 rd. London: A Division of Simon and Schuster.
- Scott-Little, C.; Hamann, M. S.; and Jurs, S. G. (2002). Evaluations of After-School Programs: A Meta-evaluation of Methodologies and Narrative Synthesis of Findings. *American Journal of Evaluation*. 23(4): 387-419.
- Scriven, M. S. (1991). *Evaluation Thesaurus*. 4th. London: Sage Publications.
- Stufflebeam, D. L. (1974). *Meta-evaluation*. n.p.
- _____. (1999) Program Evaluations Metaevaluation Checklist (Based on The Program Evaluation Standards). (Online). Available: http://www.wmich.edu/evalctr/checklists/program_metaeval.htm. Retrieved November 1, 2005.
- _____. (2000). The Methodology of Meta-evaluation as Reflected in Meta-evaluations by the Western Michigan University Evaluation Center. *Journal of Personnel Evaluation in Education*. 14(1): 95-125.

- Wahba, A. F. (1990). **Assessing Meta-evaluation in Practice: Application of The Joint Committee Standards to Final Evaluations of Traditional Birth Attendants (TBAs) in Four Developing Countries**. Available Online: <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/9120143>.
- Windsor, R. A.; Boyd. N. R.; and Orleans, C. T. (1998). A Meta-evaluation of Smoking Cessation Intervention Research among Pregnant Women: Improving the Science and Art. **Health Education Research**. 13(3): 419-438.
- Worthen, B. R.; and Sanders, J. R. (1987). **Educational Evaluation Alternative Approaches and Practical Guidelines**. London: Longman.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่องานวิจัยที่นำมาประเมินอภิमान

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ขวัญใจ มณีวงศ์. (2533). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราพร ธวัชวิเชียร. (2531). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จตุรัตน์ บวรสิน. (2524). การประเมินผลหลักสูตรระดับปริญญาตรีสองปี วิชาเอกพลศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจียรนัย ศิริสวัสดิ์. (2526). การประเมินหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมศักดิ์ เย็นสำราญ. (2545). การประเมินหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (นิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวลิต สีบำรุงสาสน์. (2537). การประเมินการจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอนโปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ระดับอนุปริญญาวิทยาศาสตร ในวิทยาลัยครู. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารณี เพ็งสะและ. (2539). การประเมินผลหลักสูตร สาขาการออกแบบตกแต่งภายใน ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเอกชน. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประดินันท์ อุปรมย์. (2521). การศึกษาเชิงประเมินระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครู. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญฟ้า นรพัลลภ. (2539). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พุทธศักราช 2535 ของกระทรวงสาธารณสุข. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (นิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรา อรรถนภาค. (2530). การประเมินหลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน (ผดุงครรภ์อนามัย): การศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนผดุงครรภ์อนามัย ศูนย์อนามัยแม่และเด็กเขต 9 จังหวัดยะลา. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภนิธย์ ทรงสัตย์. (2533). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง พ.ศ. 2529 สาขาวิชาเอกการรักษาคความปลอดภัย กรมพลศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (นิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สมสมัย เนคมานุรักษ์. (2537). การประเมินผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.เขตการศึกษา 6. ปรินญานินพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาลัทธิสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมสมร เทพนำโสมนัสส์. (2532). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป พุทธศักราช 2527 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินญานินพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาลัทธิสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรรเสริญ ไหมทอง. (2537). การประเมินผลการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) สาขาวิชาช่างไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา. ปรินญานินพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาลัทธิสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิตางส์ เจนวิจิฉัย. (2541). การประเมินหลักสูตรนิเทศศิลป์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2533 (ฉบับปรับปรุง 2535) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ. ปรินญานินพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทัศน์ วิวัฒน์ปฐม. (2527). การประเมินหลักสูตรกายภาพบำบัด คณะแพทยศาสตร์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล. ปรินญานินพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร แนวบุตร. (2541). การประเมินหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปรินญานินพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี เครือชาติกุล. (2537). การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2531 ของวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์. ปรินญานินพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาลัทธิสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมาลี ทองรุ่งโรจน์. (2540). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขางานออกแบบผลิตภัณฑ์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง พุทธศักราช 2532. ปรินญานินพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวณี ชาศรีวัฒน์. (2535). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ พุทธศักราช 2528 ของกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข. ปรินญานินพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (นิเทศการศึกษาและพัฒนาลัทธิสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสถียร สมัตถภาพงศ์. (2519). การประเมินผลหลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2503 หมวดวิชาพลานามัย. ปรินญานินพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณ วิวัฒน์ปฐม. (2527). การประเมินหลักสูตรวิชาเอกดนตรีศึกษาในวิทยาลัยครู. ปรินญานินพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญชลี บรรจงศิริ. (2540). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกพลศึกษา
พุทธศักราช 2529 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2534) กรมพลศึกษา. ปรินญาณินพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
(นิเทศการศึกษและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เกลื้อ เพชรสน. (2524). การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2521 ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในจังหวัดราชบุรี. ปรินญาณินพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
(การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เชมพัทธ์ วัชรวิทย์. (2541). การประเมินหลักสูตรวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาลในหลักสูตร
ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. 2537. ปรินญาณินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
(การวิจัยและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ถนอมวงศ์ เข็้อธีรเสถียร. (2526). การศึกษาและการประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับ ป.กศ.ชั้นสูง
พ.ศ. 2519 ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ. ปรินญาณินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การสอนภาษาอังกฤษ).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธเรศ ขำเกิด. (2524). การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช
2521 ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา. ปรินญาณินพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (การสอนสังคมศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นราภรณ์ ชันธบุตร. (2539). การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ปรินญาณินพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เบญจมาศ เกตุพิชัย. (2525). การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
พุทธศักราช 2521 ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ในเขตการศึกษา6. ปรินญาณินพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต. (การสอนภาษาอังกฤษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปทุมมา แก้วพริ้ง. (2537). การประเมินการใช้หลักสูตรสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1,2 ในหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูสังคมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี. ปรินญา
ณินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พวงเล็ก อุดระ. (2523). การประเมินผลหลักสูตรระดับปริญญาตรี วิชาเอกภาษาไทย ของวิทยาลัยครูใน
กรุงเทพมหานคร 3 แห่ง. ปรินญาณินพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (การสอนภาษาไทย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภรณ์ โอฬาริกชาติ. (2518). การประเมินผลหลักสูตรศึกษาศาสตร-เกษตร ในโครงการปรับปรุงวุฒิครู
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ปรินญาณินพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. (เกษตรศาสตร์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รัชนีวรรณ พิมพ์ปฐุ. (2541). การประเมินการนำหลักสูตรคอมพิวเตอร์ไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. ปรินญาณินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (วิจัยและประเมินผล
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ราตรี ตันทวานิช. (2541). การประเมินหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 วิธีเรียนทางไกล ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดภูเก็ต. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วาสนา ลิมเจริญกิจ. (2539). การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตร วิชาเอกนาฏศิลป์และการละคร ระดับปริญญาตรี ของสถาบันราชภัฏจันทรเกษมและสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย. (การบริหารศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิมลศรี ตรีสุวรรณ. (2527). การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พุทธศักราช 2524 ของครูผู้สอนในโรงเรียนรัฐบาล เขตการศึกษา 9. ปรินญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศักดิ์ชาย สงวนวงษ์. (2524). การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์. ปรินญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศักดิ์พันธ์ ปัญญาอินทร์. (2530). การประเมินหลักสูตรสังคมศึกษาเรื่องพระพุทธศาสนาในทัศนะของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดน่าน. ปรินญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สนั่น จันทราชา. (2528). การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี. ปรินญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สนอง สงเคราะห์. (2524). การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุนิสา พัฒนาจารานนท์. (2542). การประเมินหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ปรินญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรรณพ สิทธิมงคล. (2527). การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของครูผู้สอนและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนกลาง กลุ่มที่5. ปรินญาณิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัมพวัน อติวัฒน์สิทธิ์. (2536). การประเมินการใช้หลักสูตรสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของผู้สอนสังคมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- เกียรติศักดิ์ เผือกพันธ์. (2541). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (พลศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- จุไรพรรณ ชาวเมื่อน้อย. (2537). การประเมินผลการใช้หลักสูตรคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน).
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เตือนใจ แจ่มใส. (2543). การประเมินการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540: ศึกษา
เฉพาะกรณีในโรงเรียนพณิชยการกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
(หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทิพย์วรรณ แพงบุปผา. (2538). การประเมินหลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ แขนงงานเลือก กลุ่มงาน
เกษตร เรื่องการเลี้ยงสัตว์ในโรงเรียนโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน).
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิคม รัตนจันทร์. (2542). การประเมินผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2531 (ฉบับปรับปรุง
พ.ศ. 2533) กลุ่มวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดชัยภูมิ. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (สังคมศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เนาวรัตน์ อันทรบุตร. (2545). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ระบบทวิภาคี ใน
วิทยาลัยอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและ
การสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ยุพาพร หรเสริฐ. (2538). การประเมินหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. ปรินญานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัตนา ลิ้มรัตน์. (2538). การประเมินหลักสูตรวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พุทธศักราช 2521 (ฉบับ
ปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วณิช นิรันทรานนท์. (2535). การประเมินหลักสูตรปริญญาตรีในวิทยาลัยพลศึกษา. ปรินญานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริพงษ์ เพ็ญศิริ. (2544). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา พุทธศักราช 2534
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน).
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมชาติ บุญโท. (2541). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์
พุทธศักราช 2535 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น. ปรินญานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมพงษ์ สังข์ประสิทธิ์. (2525). การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช
2521 ของครูผู้สอนและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นและ
จังหวัดเลย. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- สรวิทย์ สีดานบุตร. (2528). การประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกเกษตรกรรม พ.ศ. 2515 ตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขตเกษตร กาลสินธุ์และวิทยาเขตเกษตรสุรินทร์. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน).
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุกัญญา พรหมเนรมิต. (2540). การประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล (ภาคพิเศษ) คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา).
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภรณ์ ศศิพงษ์ปรีชา. (2537). การประเมินหลักสูตรทันตภิบาล พุทธศักราช 2529: การศึกษาเฉพาะกรณีภาควิชาทันตภิบาล วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน).
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- นพวรรณ จำนวน. (2545). การประเมินผลของหลักสูตรทันตแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (วิจัยและสถิติการศึกษา).
เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิตยา กระจุกฤทธิ์. (2547). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา).
เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นุชลี สุทธานนท์กุล. (2547). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านร่องน้ำ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา).
เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุษยรัตน์ บุญทวีบุตร. (2530). การประเมินหลักสูตรรายวิชาบังคับกลุ่มสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในเขตการศึกษา 8. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน).
เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรารธนา โกวิยางกูร. (2543). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (วิจัยและสถิติการศึกษา).
เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรินทร์ ศรีสวัสดิ์. (2546). การประเมินหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (วิจัยและสถิติการศึกษา).
เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พภาณี มณีบัณฑิต. (2528). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูงสุศึกษา พุทธศักราช 2525 ในวิทยาลัยพลศึกษา. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา).
เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิภาวดี ไพเมื่อง. (2545). การประเมินหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา).
เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุจิตรา บำรุงกาญจน์. (2544). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 สาขาวิชาช่างยนต์ โรงเรียนเทคโนโลยีหมู่บ้านครูภาคเหนือ. ปรินิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (อาชีวศึกษา).

เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุดสาย ศรีศักดิ์. (2542). การประเมินหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญสำหรับเด็กด้อยโอกาสในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่. ปรินิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน).

เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เสาวนิตย์ เจริญชัย. (2530). การประเมินหลักสูตรปริญญาตรี วิชาเอกบริหารธุรกิจ พุทธศักราช 2519 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน).

เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อาบทิพย์ กาญจนวงศ์. (2536). การประเมินหลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้. ปรินิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา).

เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

หวาน พรหมผาง. (2540). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรครุเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) สาขาวิชาไฟฟ้า พุทธศักราช 2535 วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน. ปรินิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต.

(ครุศาสตร์ไฟฟ้า). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

อำภา กุลธรรมโยธิน. (2544). การประเมินหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น พุทธศักราช 2540 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ของวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดกรมอาชีวศึกษา. ปรินิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. (คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

มหาวิทยาลัยนเรศวร

กนิษฐา สุริยะคำวงศ์. (2538). การประเมินการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ปอ.) ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดในเขตมหาราช. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). พิษณุโลก:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

แก่นกาญจน์ ธรรมสอน. (2534). การประเมินหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533):

ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด

กำแพงเพชร. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เจนจิรา เจนนานิน. (2536). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกนาฏศิลป์ไทย พุทธศักราช 2529 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). พิษณุโลก:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ณัฐสิทธิ์ พินธุสาร. (2536). การประเมินการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) สาขาวิชาช่างยนต์ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตการศึกษา 7. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (อุตสาหกรรมศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นันทนา มุกดาออย. (2534). การประเมินการบริหารหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) วิชาภาษาอังกฤษ: ศึกษารายกรณีโรงเรียนมัธยมศึกษา (โรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร) สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (บริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรารธนา เครื่องบิน. (2536). การประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 หมวดวิชาภาษาไทย จังหวัดพิษณุโลก. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วรรณวิไล อินทรประดิษฐ์. (2536). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ที่เน้นชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณี วิทยาลัยพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (บริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศุภพงษ์ ปิ่นเวหา. (2533). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ ช่างอุตสาหกรรม: ศึกษาเฉพาะวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคเหนือ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สวาสดี ต่อพล. (2536). การประเมินหลักสูตรเทคโนโลยีหมู่บ้าน พุทธศักราช 2533 กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมชัย จรรย์ไพบูลย์. (2534). การประเมินผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตรในเขตการศึกษา 10. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สัญญา มีโพธิ์. (2541). การประเมินการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 สาขาวิชาช่างกลโรงงาน ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (อุตสาหกรรมศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุชาติพิทย์ ชลประทีน. (2536). การประเมินผลการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) ประเภทวิชาเกษตรกรรม: ศึกษาเฉพาะกรณี วิทยาลัยเกษตรกรรมกลุ่มภาคเหนือ สังกัดกรมอาชีวศึกษา. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อภิชาติ บุรณเขตต์. (2538). การประเมินผลการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2533) สาขาวิชาช่างกลโลหะ กลุ่มวิชาชีพช่างประกอบผลิตภัณฑ์ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (อุตสาหกรรมศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

อภิรักษ์ วงศ์รัตนชัย. (2548). การประเมินหลักสูตรเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเภสัชกรรมชุมชน ของมหาวิทยาลัยนเรศวร. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

มหาวิทยาลัยบูรพา

กฤษฎา เอมเจริญ. (2544). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.) พ.ศ. 2541 ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณริกา สมานกุลทอง. (2544). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2538. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

วรรณมา สมพงษ์ธรรม. (2543). การประเมินหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

วรรณช จิตต์เจียรนัย. (2546). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาศิลปกรรม พุทธศักราช 2538 ที่ใช้ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดกรมอาชีวศึกษา. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สาววิณี ภูวสุนทรเสถ. (2548). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยบูรพา ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กัมปนาท อาชา. (2545). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (เทคโนโลยีการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชัยณรงค์ คำพิงษ์. (2540). การประเมินหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพระปริยัติธรรมในภาคคณะสงฆ์ 9. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เทอดเกียรติ ชูรัฐรักษ์. (2541). การประเมินหลักสูตรกิจกรรมชุมนุมเกษตรกรรมนักเรียนมัธยมศึกษาแห่งประเทศไทย (ช.ก.ท.) ระดับหน่วย ปีการศึกษา 2540 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธรรมรงค์ ภูนาชัย. (2547). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ประยูทธ ทะสุนทร. (2540). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ระบบทวิภาคี สาขาวิชาช่างยนต์ ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 10. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรสิทธิ์ ทวยนันท์. (2537). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2534) วิทยาลัยการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิศิษฐ์ วรรณศรี. (2541). การประเมินโครงการเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- แพรวพรรณ จันทร์อัมพร. (2540). การประเมินหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ (งานเลือก) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภัทราวรรณ ฤทธิวงศ์. (2547). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวิจัยการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วนิดา เดชตานนท์. (2531). การประเมินหลักสูตรสภากาชาดฝึกหัดครู ฉบับเพิ่มเติมพุทธศักราช 2524 วิชาเอกการวัดผลการศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี ในสหวิทยาลัยอีสานใต้. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วันเพ็ญ ทะสุนทร. (2541). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง พุทธศักราช 2536 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีรศักดิ์ ดอนละคร. (2543). การประเมินผลหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2534: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศุภชาติ ทอดภักดี. (2548). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมิง เสมียนรัมย์. (2541). การประเมินการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ (ปอ.) พุทธศักราช 2533 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาผู้ใหญ่). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อมรลักษณ์ ศิลาจันท์. (2547). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อานิน สุขขณะล้ำ. (2548). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปรินิพนุญานินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มหาวิทยาลัยมหิดล

จารุณี จาดพุ่ม. (2542). การประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตรระดับต้น: ศึกษาเฉพาะกรณีวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนชัยนาท. ปรินิพนุญานินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (บริหารสาธารณสุข). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ดารณี ทุ่งกุล. (2543). การประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. ปรินิพนุญานินพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ทัศนพร ผาณิตบุศย์. (2529). การประเมินผลหลักสูตรประชากรศึกษา (คท552) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาคหกรรม พุทธศักราช 2524. ปรินิพนุญานินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ทองเพียร เปมายน. (2528). การประเมินผลการใช้รายวิชาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. ปรินิพนุญานินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (สิ่งแวดล้อมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประสิทธิ์ ขาวลำอังก์. (2525). การประเมินผลการใช้หลักสูตรประชากรศึกษา. ปรินิพนุญานินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สมยศ ไชคสถาพร. (2529). การประเมินผลการใช้หลักสูตรหน่วยประชากรศึกษา พุทธศักราช 2521 ชั้นประถมปีที่ 5 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินิพนุญานินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (ประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

อุบลรัตน์ ไพร์พัฒน์ชัย. (2536). การประเมินผลวิชาการบริหารการพยาบาล ในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตรของวิทยาลัยพยาบาลสุราษฎร์ธานี โดยแบบจำลองซีป (CIPP Model). ปรินิพนุญานินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ชูศรี ธนาประเสริฐสุข. (2541). การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2525. ปรินิพนุญานินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ต้องจิตต์ ก้อนในเมือง. (2541). การประเมินหลักสูตรวิชาธุรกิจในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). ปรินิพนุญานินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- พิมพ์พี คุ่มประดิษฐ์. (2540). การประเมินหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พุทธศักราช 2534. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัตนภรณ์ เปี่ยมพงษ์สานต์. (2540). การประเมินหลักสูตรวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เขตการศึกษา 12. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศักดิ์ศิลป์ สุดเสวต. (2537). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง พุทธศักราช 2529 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2534) วิชาเอกพลศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สายฝน คงเกลี้ยง. (2546). การประเมินหลักสูตรโครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสำหรับผู้จัดการยุคใหม่ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรัญญา จุลกานต์. (2543). การประเมินหลักสูตรภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 พุทธศักราช 2539 ในหลักสูตรประถมศึกษาพหุศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อังสนา ศิริประชา. (2538). การประเมินผลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อุทัยวรรณ พงษ์บริบูรณ์. (2541). การประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- เกษกานดา สุภาพจน์. (2533). การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา-การเลขานุการ ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พุทธศักราช 2529. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จตุพล อธิคม. (2543). การประเมินหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาญยุทธ์ นุชนงค์. (2546). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าศึกษาต่อวิทยาลัยเทคนิค เขตการศึกษา 12 สังกัดกรมอาชีวศึกษา. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ชูจิตร์ รินทะวงค์. (2541). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) พุทธศักราช 2534 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชำเลือง ตริเดชา. (2522). การประเมินผลหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.1) ในโรงเรียน **รัฐบาล เขตการศึกษา 5**. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงรัตน์ สุวรรณประทีป. (2547). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 สาขาวิชา **เทคโนโลยีโทรคมนาคม กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ**. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธวัชชัย เทียนประทีป. (2541). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม ของ **สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล**. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธารี วารีสัจด์. (2537). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทเกษตรกรรม พ.ศ. 2521 ของสถาบัน **เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตปทุมธานี**. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นงรัตน์ สุขสม. (2540). การประเมินผลหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) **กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สุขศึกษา) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช**. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทา ดีสมุทร. (2528). การประเมินผลหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 **ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การสอนภาษาอังกฤษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทา วิฑูฒิสักดิ์. (2516). การศึกษาและประเมินผลหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ ระดับ ป.กศ. ชั้นสูง พ.ศ. 2510 (วิชาโท) **ในวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา**. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิเทศสุขกิจ ทัพซ่าย. (2541). การประเมินการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2536 สาขาวิชาการศึกษา **โปรแกรมวิชาพลศึกษา ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) ในกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ**. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิภาวรรณ พุทธสงกรานต์. (2540). การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษสื่อสารธุรกิจ **พุทธศักราช 2532 ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม**. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นรินทร์ วัชโรดม. (2544). การประเมินผลหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาช่างยนต์ **สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พุทธศักราช 2542 วิทยาเขตในส่วนกลาง**. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- นิลวรรณ วรรณะลี. (2541). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย ของ **วิทยาลัยนาฏศิลป์ พุทธศักราช 2527**. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นุชนภา รื่นอบเชย. (2537). การประเมินหลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นวลอนงค์ บุญฤทธิ์พงศ์. (2539). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ระดับต้น กระทรวงสาธารณสุข. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บรรทม บัวเล็ก. (2536). การประเมินหลักสูตรสายวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม โปรแกรมวิชาก่อสร้าง ระดับอนุปริญญา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ ฉบับพุทธศักราช 2528 ของสภาการฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ : ศึกษาเฉพาะกรณี สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเรือง สมประจบ. (2541). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกหลักสูตร สาขางานเฉพาะเครื่องไม้ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญลักษณ์ ทิพย์ฤทธิ์. (2541). การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญศรี ไพรัตน์. (2516). การประเมินผลหลักสูตรวิชาการใช้ห้องสมุด (L. Sc. 101) ในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยวิชาการศึกษา. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญส่ง นิลแก้ว. (2530). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบญจวรรณ สุธรรมรักษ์. (2546). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการบริหารงานคหกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประไพพรรณ ชัยพันธเศรษฐ์. (2547). การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรม วิทยาลัยดุสิตธานี. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเสริฐ ศศิธรโรจนชัย. (2540). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สายวิชาคหกรรมศาสตร์ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2534 สาขาวิชาอุตสาหกรรมอาหาร สาขางานเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พินิตา กาญจนะหุต. (2531). การประเมินหลักสูตรรายวิชาพฤติกรรมการสอนภาษาไทย1 (ED 321) คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัทธรา เลิศประเสริฐศิริ. (2532). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิชาเอกสุขศึกษา
พุทธศักราช 2529 ในวิทยาลัยพลศึกษา. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิศวง เทียมมल्ली. (2538). การประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า พุทธศักราช 2530
ของมหาวิทยาลัยศรีปทุม. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรประภา แสงสินเจริญชัย. (2542). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการเงิน (ฉบับ
ปรับปรุง) พุทธศักราช 2536 ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
(การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรประเสริฐ พันธุ์สวัสดิ์. (2533). การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญณี นารายณ์ประทาน. (2513). การศึกษาและประเมินผลหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับ ป.กศ. ชั้นสูง พ.ศ.
2510 ในวิทยาลัยครูสองแห่งในจังหวัดพระนคร. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาอังกฤษ).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มยุรี พลาญกูร, พันเอกหญิง. (2529). การประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระ
มงกุฎเกล้า. ปรินูญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วริยา ปานปลุง. (2538). การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สหวิทยาลัย
รัตนโกสินทร์. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วราภรณ์ ตราชู. (2542). การประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ (หลักสูตร
ปรับปรุงใหม่) พุทธศักราช 2537 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหา
บัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วสันต์ รั้งองรัตน์. (2533). การประเมินผลหลักสูตรวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พุทธศักราช 2521 ในเขต
การศึกษา 1. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วสันต์ รัตนากร. (2541). การประเมินหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต วิชาเอกระบบสารสนเทศ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พุทธศักราช 2534. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (วัดผลการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วิชัย พรมาลัยรุ่งเรือง. (2544). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาช่างเทคนิค
พุทธศักราช 2535 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (วัดผลการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิโรจน์ อังกสิทธิ์. (2515). การศึกษาและประเมินผลหลักสูตรวิชาภูมิศาสตร์ ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
พุทธศักราช 2508. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (อุดมศึกษาและการฝึกหัดครู). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สรรพดี หันสันเทียะ. (2540). การประเมินผลหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา
ฉบับพุทธศักราช 2529 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหา
มหาบัณฑิต. (วิทยาศาสตร์ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมบุญร์ ชิตพงศ์. (2519). การประเมินผลหลักสูตรวิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของสถาบัน
ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. ปรินญาณิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (การวิจัยและพัฒนา
หลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพงษ์ ตั้งพงษ์. (2533). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกพลศึกษา **พุทธศักราช**
2529 ของกรมพลศึกษา. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมหญิง จันทูไทย. (2530). การประเมินหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษา ของสภาการฝึกหัดครู
(ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2524. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุทัศน์ีย์ สุขประเสริฐ. (2544). การประเมินหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญา
ณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนีย์ ประสมปลื้ม. (2535). การประเมินหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับปริญญาตรี สาขาศิลปศาสตร์ในวิทยาลัยครู
ภาคอีสาน. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาอังกฤษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพจน์ พุกกะวัน. (2515). การวิเคราะห์และประเมินผลหลักสูตรภาษาไทยระดับ ป.กศ. **พุทธศักราช 2508**.
ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุมนเทียร แก่นมณี. (2524). การประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาอังกฤษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรพล เกตุเกลี้ยง. (2538). การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกเทคโนโลยีการเกษตร ในสหวิทยาลัย
ทักษิณ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรางค์ ฐปนากร. (2537). การประเมินผลหลักสูตรประถมศึกษา **พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)**
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
(การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุวรรณณี มงคลรุ่งเรือง. (2540). การประเมินหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2533

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุนทรี่ แก้วมาลัยตระกูล. (2533). การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต วิชาเอกสุขศึกษา คณะพลศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อรัญญา คีลสัตยวงค์. (2541). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชา

เกษตรกรรม สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ของกรมอาชีวศึกษา ในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดภาคกลาง. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัจจิมา สวัสดิ์ชีวิน. (2532). การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตร์ วิชาเอกนาฏศิลป์และการละคร ระดับอนุปริญญา

ของสภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2528. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัจฉรา ผ่องพิทยา. (2538). การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป

(หลังอนุปริญญา) วิทยาลัยครูเทพสตรี. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาภากร บุญสม. (2536). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการเลขานุการ

ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช 2530. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชลัช ภิรมย์. (2531). การประเมินผลหลักสูตรวิชาเอกการรักษาความปลอดภัยและพลศึกษา ฉบับพุทธศักราช

2529 ในวิทยาลัยพลศึกษา. ปรินญาณินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เดชา ทวีไทย. (2533). การประเมินหลักสูตรรายวิชาพลศึกษาของหลักสูตรวิชาพื้นฐานทั่วไป มหาวิทยาลัย

ศิลปากร. ปรินญาณินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นราวัฒน์ จันทร์ภิบาล. (2548). การประเมินหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ วิทยาลัยสารพัดช่าง.

ปรินญาณินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พรณรงค์ สิงห์ลำราญ. (2548). การประเมินหลักสูตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. ปรินญาณินพนธ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พรพรรณ โชติพิฤกษ์วัน. (2548). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ช่วงชั้น

ที่ 1 และ 2 โรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. ปรินญาณินพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พระจตุพร สิทธิสูงเนิน. (2544). การประเมินหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต หมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระมหาสุธน วงศ์แดง. (2540). การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
(หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พาสนา ชลบุรีพันธ์. (2530). การประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัด
สมุทรปราการ ปีการศึกษา 2529. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิบูล ประดับศรี. (2548). การประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เพชรฯ สงวนแสง. (2536). การประเมินผลหลักสูตรวิชาศิลปะระยะสั้น สาขาวิชาช่างเครื่องยนต์ของโรงเรียนฝึกออาชีพ
กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง). นครปฐม:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุวลักษณ์ เล็งหวาน. (2546). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ วิทยาลัย
ชุมชนในวิทยาลัยพลศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รสรินทร์ อรอมรัตน์. (2546). การประเมินผลหลักสูตรวิชาสื่อสารการกีฬา. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
(หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิมนตรี เจริญศิลป์. (2535). การศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตร
และการนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศมานันท์ รัฐณะรัชต์. (2548). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศยามา ธรรมยุธา. (2546). การประเมินการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของโรงเรียนนาร่อง
และโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. ปรินญาณิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อารีย์ เจริญทอง. (2540). การประเมินหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศิลปากร. ปรินญาณิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการนิเทศ). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ธีรพจน์ แบนเนียน. (2547). การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต พุทธศักราช 2543 โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม แขนงเทคโนโลยีไฟฟ้าอุตสาหกรรม สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคเหนือ. ปรินซ์นิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (วิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

นิติ นาชิต. (2544). การประเมินการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2540 (เพิ่มเติม พ.ศ. 2541) สาขาวิชาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว. ปรินซ์นิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ยรรยงค์ ศัตตวรรัม. (2544). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 สาขาวิชาช่างก่อสร้าง. ปรินซ์นิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

วิไลพร สุวัฒน์พันธุ์กุล. (2537). การประเมินหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พุทธศักราช 2530. ปรินซ์นิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

สาธิต วรรณสุทธิ. (2546). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง. ปรินซ์นิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

เสาวภาคย์ แก้วนพคุณ. (2547). การประเมินหลักสูตรวิทยาลัยชุมชนสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ. ปรินซ์นิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

อาภาภรณ์ รักความสุข. (2546). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ. ปรินซ์นิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมพระนครเหนือ

กัลชณิซ แยมักคี. (2548). การประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาธุรกิจโรงแรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละอ. ปรินซ์นิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (บริหารอาชีวะและเทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

ชนิดา จันทระ. (2542). การประเมินหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. พุทธศักราช 2530. ปรินซ์นิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (ไฟฟ้า). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- ช่อทิพย์ โลหะกุลวิช. (2547). การประเมินผลหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเครื่องกล (ออกแบบแม่พิมพ์) พ.ศ. 2536 วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (บริหารอาชีพและเทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- นฤมล เก่งกริทาพล. (2547). การประเมินผลหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 ประเภทวิชาคหกรรม สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป สถาบันอาชีวศึกษากลุ่มภาคตะวันออก. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (บริหารอาชีพและเทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- บุญช่วย เจริญผล. (2546). การประเมินผลหลักสูตรสาขาวิชาไฟฟ้า (โครงการเงินกู้ธนาคารโลก) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (ไฟฟ้า). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ประวิทย์ สันต์แน่น. (2548). การประเมินผลหลักสูตรในโครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเอกชน กรณีศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างราชบุรี. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (ไฟฟ้า). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ประสิทธิ์ ประมงอุดมรัตน์. (2532). การประเมินผลหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิศวกรรมโยธา ภาควิชาครุศาสตร์โยธา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ศุภชัย ทรงศิลป์. (2543). การประเมินผลหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเครื่องกล ภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พุทธศักราช 2517. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (เครื่องกล). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- เศรษฐา เกตุน้อย. (2543). การประเมินผลหลักสูตรการศึกษา แผนกวิชาไปรษณีย์ พ.ศ. 2531 ของโรงเรียนการไปรษณีย์และโทรคมนาคม สังกัดการสื่อสารแห่งประเทศไทย กระทรวงคมนาคม. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (บริหารอาชีพและเทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุบรรณ ดาคำวัน. (2545). การประเมินผลหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาวิศวกรรมโยธา หลักสูตรพุทธศักราช 2541 ภาควิชาครุศาสตร์โยธา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (โยธา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อนุชัย ตั้งศุภพรชัย. (2546). การประเมินผลหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร พุทธศักราช 2536. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (บริหารอาชีพและเทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

อุไร อภิชิตบรรลือ. (2538). การประเมินผลหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต พ.ศ. 2533. ปรินูญานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย (เครื่องกล). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

รายงานการวิจัย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2528). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524: กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). รายงานการวิจัยเรื่องรายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตรปีการศึกษา 2533 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2536). รายงานการวิจัยเรื่องรายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตรปีการศึกษา 2533 ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). รายงานการวิจัยเรื่องรายงานผลการประเมินการใช้หลักสูตรปีการศึกษา 2535 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). รายงานการวิจัยเรื่องการรายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). รายงานการวิจัยเรื่องการรายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). รายงานการวิจัยเรื่องการรายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ปีการศึกษา 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์; และคนอื่นๆ. (2538). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัย สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

กาญจนา มณีแสง. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิตของมหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

จุฑารัตน์ บวรสิน. (2528). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรระดับปริญญาตรี วิชาเอกสุขศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ฉันทนา กล่อมจิต; และคนอื่นๆ. (2546). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนวและให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เตือนใจ เกตุษา. (2531). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลหลักสูตรปริญญาตรี วิชาเอกวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- เตือนใจ เกตุษา; สมจิตรา เรืองศรี; และเพ็ญศรี เศรษฐวงษ์. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตร
ปริญญาตรี วิชาเอกวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง.
- ทวีพงษ์ กลิ่นหอม. (2531). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอกพลศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตพลศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทัศนาศิลป์ ฉัตรชัย ; และคนอื่นๆ. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิพากร กาญจนราช; และคนอื่นๆ. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต
(หลักสูตรปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2536. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- น้อมองค์ งามประภาส. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุข
ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นุชวณา เหลืองอังกูร; และคนอื่นๆ. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เบญจวรรณ อธิจารุกุล; นงลักษณ์ ธัญญะวานิช; และวรรณวิภา ปสันธนาทร. (2529). รายงานการวิจัยเรื่องการ
ประเมินผลหลักสูตรสังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข). กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรีชา สัมฤทธิ์ผล.(2525). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต พุทธศักราช 2517 ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เปรมฤดี ทะคำสอน; และสงกรานต์ จันทนา. (2531). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาการ
**งานและอาชีพระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของครูผู้สอนในเขตการศึกษา 8: ศึกษา
 เฉพาะกรณีหมวดวิชาช่างอุตสาหกรรม**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัฒนา จันทนา. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน
สังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัฒนา จันทนา ; และคนอื่นๆ. (2538). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาเอกสังคม
ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรสุข หนูนิรันดร์ จุฑามาศ เทพชัยศรี และผาณิต บิลมาศ. (2535). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตร
**การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกพลศึกษาและสุขศึกษา พุทธศักราช 2527 ของมหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพฑูรย์ สีนลาวัฒน์; และคนอื่นๆ. (2531). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์.
 กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพบุลย์ อ่อนมั่ง; วินัส ปัทมภาสพงษ์; และอนันต์ มาลาวัฒน์. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรวิทยา
ศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภพ เลหาไพบุลย์; และคนอื่นๆ. (2527). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรภาควิชามัธยมศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- รัตนา สาคร. (2541). การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชากายภาพบำบัด พ.ศ. 2527 คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วนิดา เพ็ญกิงกาญจน์. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรปริญญาตรี สาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วนิดา เพ็ญกิงกาญจน์. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วราวัฒน์ นิลวาศ; อรวรรณ ทิตยวัชรณ; และอุษณีย์ คำประกอบ. (2546). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลการใช้หลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2541. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วัลย์ พานิช; อรรถพล อนันตวรสกุล; และรัชนิกร หงส์พนัส. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินและติดตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2538) สาขาวิชามัธยมศึกษา วิชาเอกสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาณี ลิ้มปัสวีลดี; ; และรัชนิกร หงส์พนัส. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินและติดตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2538) สาขาวิชามัธยมศึกษา วิชาเอกภาษาฝรั่งเศส. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชิต บัวแก้ว; และคนอื่นๆ. (2535). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีไฟฟ้าอุตสาหกรรม ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พุทธศักราช 2527. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วิชัย ดิสสระ. (2533). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกการมัธยมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิลาวัลย์ เสนารัตน์; นันทา เล็กสวัสดิ์; และอรพิน พรหมตัน. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลด้านการควบคุมการติดเชื้อ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิภา วโรตมะวิชญ. (2546). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริรัตน์ ปานอุทัย. (2547). การประเมินหลักสูตรการจัดการศึกษาและปัจจัยเกื้อหนุนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2529). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2534 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องรายงานการประเมินหลักสูตร
ภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมร เจนจิจะ. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอน
ภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรสาธาณสุขศาสตรบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี).
มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมบัติ ไชยวัฒน์; และคนอื่นๆ. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์; และคนอื่นๆ. (2522). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายชนม์ สัจจานิตย์. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรดุริยางคศาสตรบัณฑิต ฉบับปี พ.ศ. 2541
โครงการจัดตั้งคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุจิตรา เทียนสวัสดิ์; และคนอื่นๆ. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการพยาบาลสตรี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุชาติ ศรีโสภานภรณ์. (2546). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา
หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2541 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนทร ช่วงสุนิช; และคนอื่นๆ. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินและติดตามผลหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2538) สาขามัธยมศึกษา วิชาเอกวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุมิตรา อังวัฒน์กุล; และสุจิตรา สวัสดิวงศ์. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินและติดตามผลหลักสูตร
ครุศาสตรบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2538) สาขามัธยมศึกษา วิชาเอกภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณดี นิมมานพิสุทธิ. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
คณิตศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสาวนิตย์ เจริญชัย. (2546). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชา
อาชีวศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสาวภา อำนวย; พรทิพย์ อัจจิมารังษี; และประภัสสร ลูประสงค์. (2535). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผล
หลักสูตรธุรกิจศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อนุกุล พลศิริ; และคนอื่นๆ. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรปริญญาตรี วิชาเอกคหกรรมศาสตร์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อรุณทวดี พัฒนินบูลย์; และเดื่อนใจ เกตุษา. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรบัณฑิตศึกษาค
พิเศษ ตามโครงการความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ กับมหาวิทยาลัยรามคำแหง ระหว่าง พ.ศ. 2541-2545. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

ภาคผนวก ข
แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย (ข้อมูลทั่วไป)

ชื่อผู้วิจัย.....รหัสงานวิจัย.....
.....

เพศผู้วิจัย		ปีที่ทำวิจัยเสร็จ		สถาบันที่ผลิต
สาขาวิชาที่ผลิต		ประเภทของงานวิจัย		หน่วยงานต้นสังกัดผู้วิจัย
จำนวนหน้าทั้งหมด		จน. หน้าไม่รวมภาคผนวก		เนื้อหาสาระที่ประเมิน
ระดับชั้นเรียนที่ประเมิน		สถาบันที่ประเมิน ลส.		

เหตุผลการประเมิน	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

การรายงานจำนวนครั้งที่เคยประเมิน		การประเมินความต้องการจำเป็น		วิธีการประเมินความต้องการจำเป็น
การกำหนดคำถามการประเมิน		วิธีกำหนดคำถามการประเมิน		

ผู้ต้องการทราบผลการประเมิน	1	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23	24

วัตถุประสงค์การประเมิน	1	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15	16

การออกแบบการวิจัย		ระดับของการประเมิน		บทบาทของการประเมิน
แนวคิดของการประเมิน				

เหตุผลในการเลือกรูปแบบการประเมิน	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

สิ่งที่มุ่งประเมินในหลักสูตร		ช่วงเวลาในการประเมิน		การกำหนดตัวบ่งชี้
เกณฑ์การแปลผล				
แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร		การพัฒนาหลักสูตร		การประเมินหลักสูตร
รายละเอียดของหลักสูตร		งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ลส.		งานวิจัยฯ ประเด็นเพิ่มเติม

คู่มือลงรหัส (Code Book)

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
รหัสงานวิจัย	เลขรหัสงานวิจัย 3 หลัก
เพศผู้วิจัย	1 = ชาย 2 = หญิง 3 = ไม่ระบุ 4 = ชายและหญิง
ปีที่ทำงานวิจัยเสร็จ	เลข 2 ตัวท้ายของปี พ.ศ. ที่ทำวิจัยเสร็จ 99= ไม่ระบุ
สถาบันที่ผลิตงานวิจัย	1 = จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 = มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 3 = มหาวิทยาลัยขอนแก่น 4 = มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 5 = มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 6 = มหาวิทยาลัย นครสวรรค์ 7 = มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 8 = มหาวิทยาลัยมหิดล 9 = มหาวิทยาลัยรามคำแหง 10 = มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 11 = มหาวิทยาลัยศิลปากร 12 = สถาบันเทคโนโลยีพระจอม เกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 13 = สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 14 = มหาวิทยาลัย บูรพา 21 = รายงานวิจัยของจุฬาฯ 22 = รายงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 23 = รายงาน วิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น 24 = รายงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 25 = รายงานวิจัยของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 26 = รายงานวิจัยของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ 27 = รายงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม 28 = รายงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดล 29 = รายงานวิจัยของมหาวิทยาลัยรามคำแหง 30 = รายงานวิจัยของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 31 = รายงานวิจัยของมหาวิทยาลัยศิลปากร 32 = รายงานวิจัยของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง 33 = รายงานวิจัยของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 34 = รายงานวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพา 35 = รายงานวิจัยของกรมวิชาการ (เดิม)
สาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัย	0= ไม่ระบุ 1 = หลักสูตรและการนิเทศ 2 = การอุดมศึกษา 3 = สุขศึกษา 4 = การวัดและประเมินผล การศึกษา/วัดผลการศึกษา 5 = ศึกษาศาสตร์ 6 = การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร 7 = ธุรกิจศึกษา 8 = วิทยาศาสตร์ศึกษา 9 = พลศึกษา 10 = หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา 11 = อุตสาหกรรมศึกษา 12= บริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา 13 = การประถมศึกษา 14 = ภาษาอังกฤษ 15 = มัธยมศึกษา (การสอนภาษาอังกฤษ) 16 = บรรณารักษศาสตร์ 17= อุดมศึกษาและการฝึกหัดครู 18= การบริหารการศึกษา 19= ภาษาไทย 20= การศึกษาผู้ใหญ่/ การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง 21= หลักสูตรและการสอน 22= เทคโนโลยีทางการศึกษา 23= เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา 24= ไฟฟ้า 25= โยธา 26= จิตวิทยาการศึกษา 27= เครื่องกล 28= การศึกษาผู้ใหญ่ 29= ศิลปศึกษา 30= การสอนภาษาไทย 31= การสอนสังคมศึกษา 32= ครุศาสตร์เกษตร 33= การวิจัยและประเมินผลการศึกษา 34= นิเทศการศึกษาและพัฒนา หลักสูตร 35= ประชากรศึกษา 36= พยาบาลสาธารณสุข 37= วิจัยและสถิติการศึกษา 39= จิตวิทยา 40= สังคมศึกษา 41= บริหารสาธารณสุข 42= สิ่งแวดล้อมศึกษา 43= ครุศาสตร์ไฟฟ้า 44= วิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร 45= อาชีวศึกษา 46= คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ 47= บริหารอาชีวศึกษา 99 = ไม่ระบุ
ประเภทงานวิจัย	1 = ปรินูญานิพนธ์ระดับปริญญาโท 2 = ปรินูญานิพนธ์ระดับปริญญาเอก 3 = รายงานการวิจัย

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
หน่วยงานต้นสังกัด ของผู้วิจัย	0 = ไม่ระบุ 11 = พระสงฆ์ 12 = บริษัทเอกชน 13= ผู้ช่วยสมาชิกวุฒิสภา 21 = สพฐ (สปช./กรม สามัญศึกษาเดิม) 22 = ทบวงมหาวิทยาลัย 23= กรมอาชีวศึกษา 24= กรมการศึกษานอกโรงเรียน 25= โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร 26= กรมศิลปากร 27= กรมวิชาการ 28= กรมพลศึกษา 31 = โรงเรียนเอกชน 32= โรงเรียนสาธิตมอดินแดง มหาวิทยาลัยขอนแก่น 33= โรงเรียน พระปริยัติธรรม 51 = มหาวิทยาลัยศิลปากร 52 = วิทยาลัยดุสิตธานี 53 = สถาบันเทคโนโลยี ราชชนก 54 = มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 55 = มหาวิทยาลัยราชภัฏ 56 = มหาวิทยาลัย ศรีปทุม 58 = มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 59= มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ 60= สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 61 = มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 62= มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช 63= มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 64= มหาวิทยาลัยคริสเตียน 65= มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร 66= มหาวิทยาลัยมหิดล 67= มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 68= สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 69= มหาวิทยาลัยขอนแก่น 70= จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 71 = วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี 72 = วิทยาลัยเทคนิค 73= วิทยาลัยพลศึกษา 74= วิทยาลัยนาฏศิลป์ 75= วิทยาลัยอาชีวศึกษา 76 = วิทยาลัยพยาบาล 77= วิทยาลัยเกษตรกรรม 78= วิทยาลัยสารพัดช่าง 79= วิทยาลัยการอาชีพ 80= โรงเรียนกีฬา 91= การสื่อสารแห่งประเทศไทย 92= กระทรวงสาธารณสุข 101= มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 102= มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 103= มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 104= มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (เอแบค) 105= มหาวิทยาลัยรามคำแหง 106= มหาวิทยาลัยนเรศวร 107= มหาวิทยาลัยบูรพา 108= มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
จำนวนหน้างานวิจัย ทั้งหมด	ตัวเลขจำนวนเลขหน้า
จำนวนหน้างานวิจัย ไม่รวมภาคผนวก	ตัวเลขจำนวนเลขหน้า
เนื้อหาสาระที่ ทำการประเมิน หลักสูตร (วิชา)	11 = วิชาศึกษาทั่วไป 12= การศึกษาขั้นพื้นฐาน 13= หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (รวมทุกวิชา) 14= หลักสูตรพระปริยัติธรรม (สามัญ) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 15= หลักสูตรประถมศึกษา (รวม) 16= หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ 17= หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 18= หลักสูตร สถานศึกษา 19= หลักสูตรระดับมัธยมศึกษา (มัธยมศึกษาตอนต้น+มัธยมศึกษาตอนปลาย) 21 = ภาษาอังกฤษ 22 = ภาษาอังกฤษสื่อสารธุรกิจ 23= การสอนภาษาอังกฤษ 24 = มัธยมศึกษา (เอกฝรั่งเศส) 31 = บริหารธุรกิจ (การจัดการโรงแรม) 32 = บริหารธุรกิจ (ธุรกิจศึกษา) 33 = บริหารธุรกิจ (ธุรกิจศึกษา-การเลขานุการ) 34 = คอมพิวเตอร์ธุรกิจ 35 = บริหารธุรกิจ (ระบบ สารสนเทศ) 36 = ศิลปศาสตร์ (การจัดการทั่วไป) 37 = อุตสาหกรรมท่องเที่ยว 38= การเงิน 39= บริหารธุรกิจ (บริหารโรงแรม) 40= การจัดการธุรกิจท่องเที่ยว 41 = คหกรรมศาสตร์ (อุตสาหกรรมอาหาร) 42 = การบริหารงานคหกรรมศาสตร์ 43 = อาหารและโภชนาการ (คหกรรม ศาสตร์) 44= คหกรรมศาสตร์ทั่วไป 45= คหกรรมศาสตร์ (หลักสูตรศึกษาศาสตร์) 51 = สุขศึกษา 52 = พลศึกษา 53 = สปช. สุขศึกษา 54= สื่อสารการกีฬา 55= พลศึกษาและสุขศึกษา

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
เนื้อหาสาระที่ทำการประเมินหลักสูตร (วิชา)	<p>56= รักษาความปลอดภัยและพลศึกษา 57= การฝึกและการจัดการกีฬา 58= รักษาความปลอดภัย</p> <p>61 = เกษตรศาสตร์/เกษตรกรรม 62= วิทยาศาสตร์บัณฑิต (เทคโนโลยีการเกษตร)</p> <p>63= กิจกรรมชุมนุมเกษตร 64= ส่งเสริมการเกษตร 71= วิศวกรรมศาสตร์ (วิศวกรรมไฟฟ้า)</p> <p>72 = วิศวกรรมศาสตร์ (วิศวกรรมอุตสาหกรรม) 73 = เทคโนโลยีโทรคมนาคม 74 = ช่างไฟฟ้ากำลัง</p> <p>75= อุตสาหกรรม (เทคโนโลยีเครื่องกล-ออกแบบแม่พิมพ์) 76= ช่างยนต์ 77= ช่างก่อสร้าง</p> <p>78= วิศวกรรมศาสตร์ (วิศวกรรมเครื่องกล) 79= วิศวกรรมโยธา 80= ช่างซ่อมตัวถังและสีรถยนต์</p> <p>81 = แพทยศาสตร์ 82= กายภาพบำบัด 83= ทันตภิบาล 84= เภสัชศาสตร์ 85= ทันตแพทยศาสตร์</p> <p>85= เภสัชศาสตร์ 91 = ช่างเทคนิค 92 = ศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร-งานเฉพาะเครื่องไม้)</p> <p>93 = ศิลปหัตถกรรม 94= ออกแบบผลิตภัณฑ์ 95= นิเทศศิลป์ 96= ออกแบบตกแต่งภายใน</p> <p>101= นาฏศิลป์การละคร 102= นาฏศิลป์ไทย 103= ดุริยางคศาสตร์ 104= ศิลปกรรม</p> <p>105= หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง 106= ดนตรีศึกษา 107= ศึกษาศาสตร์ (ศิลปศึกษา)</p> <p>111= สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ 121= กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 122= สังคมศึกษา</p> <p>123= ภูมิศาสตร์ 124= พระพุทธศาสนา 125= สังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข</p> <p>126= ประชากรศึกษา 127= การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 131= การวัดและประเมินผลการศึกษา 132= บริหารการศึกษา 133= พฤติกรรมการสอนภาษาไทย</p> <p>134= การศึกษาระดับบัณฑิต (รวม) 135= มัธยมศึกษา 136= เอกสังคมศึกษา 137= อาชีวศึกษา</p> <p>138= เทคโนโลยีทางการศึกษา 139= การสอนภาษาไทย 140= การสอนสังคมศึกษา</p> <p>141= วิทยาศาสตร์ศึกษา 142= กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ 143= สาขามัธยมศึกษา (เอกวิทยาศาสตร์) 151= คณิตศาสตร์ 152= คณิตศาสตร์ศึกษา 153= คณิตศาสตร์ช่างอุตสาหกรรม</p> <p>161= การใช้ห้องสมุด 162= บรรณารักษศาสตร์ 163= บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์</p> <p>171= ภาษาไทย 181= พยาบาล 182= สาธารณสุข 183= สาธารณสุขชุมชน (ผดุงครรภ์อนามัย)</p> <p>184= วิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล 185= ประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล</p> <p>186= วิชาการบริหารการพยาบาล 187= พยาบาลศาสตร์ (พยาบาลสตรี) 191= เศรษฐศาสตร์</p> <p>201= คอมพิวเตอร์ 202= เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ 211= เทคโนโลยีหมู่บ้าน 212= หลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ 213= การศึกษานอกโรงเรียน 221= วิชาไปรษณีย์ 231= การงานพื้นฐานอาชีพ (งานเล็ก) 232= การงานและอาชีพ 233= การงานและอาชีพ (ธุรกิจ) 241= ช่างกลโรงงาน</p> <p>242= ช่างกลโลหะ 243= ช่างอิเล็กทรอนิกส์ 244= (อุตสาหกรรม) เครื่องกล 245= การไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ 246= ไฟฟ้า 247= เทคโนโลยีไฟฟ้าอุตสาหกรรม 261= การประถมศึกษา 262= วิจัยการศึกษา 263= หลักสูตรและการสอน 264= คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต /การศึกษามหาบัณฑิต/ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต 265= การแนะแนวและให้คำปรึกษา 266= ศึกษาศาสตร์-เกษตร</p> <p>267= เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา 268= วิจัยและสถิติการศึกษา 269= หลักสูตรวิชาชีพครู 270= บริหารอาชีวศึกษา 281= จิตวิทยาพัฒนาการ 282= จิตวิทยาการศึกษา 291= บริหารธุรกิจ (บัญชี)</p> <p>292= บริหารธุรกิจสำหรับผู้จัดการยุคใหม่ 293= บริหารธุรกิจ (บริหารธุรกิจ) 294= เลขานุการ</p>

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
ระดับชั้นเรียนที่ทำ การประเมิน หลักสูตร	<p>11 = ประถมศึกษาปีที่ 1 12 = ประถมศึกษาปีที่ 2 ... 17 = ประถมศึกษาตอนต้น 18 = ประถมศึกษาตอนปลาย 19 = ประถมศึกษาในภาพรวม 20 = ช่วงชั้นที่ 2 101 = ประถมศึกษาปีที่ 1+2</p> <p>21 = มัธยมศึกษาปีที่ 1 22 = มัธยมศึกษาปีที่ 2 ... 27 = มัธยมศึกษาตอนต้น 28 = มัธยมศึกษาตอนปลาย 29 = มัธยมศึกษาในภาพรวม 30 = การศึกษาขั้นพื้นฐาน 31 = ปวช.1 32 = ปวช.2</p> <p>33 = ปวช.3 34 = ปวช.ในภาพรวม 35 = ประกาศนียบัตร (หลังจบ ม.3 เรียน 1 ปี) 36 = หลังจบ ปวช. + 1 ปี 41 = ปวส.1 42 = ปวส.2 43 = ปวส.ในภาพรวม 44 = อนุปริญญา 45 = ป.กศ.สูง (เทียบเท่าอนุปริญญา) 46 = ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง (เทียบเท่า ปวช.) 47 = ป.กศ. 48 = ประกาศนียบัตรพยาบาลระดับต้น 49 = ประกาศนียบัตรพยาบาล 50 = ประกาศนียบัตรครุเทคนิคชั้นสูง</p> <p>51 = ปริญญาตรี 61 = ปริญญาโท 71 = ปริญญาเอก 81 = หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น 82 = หลักสูตรประกาศนียบัตรอาชีพ 83 = ประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์ 84 = หลักสูตรการสาธารณสุขชุมชน (ผดุงครรภ์อนามัย) หลังจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 + 2ปี 85 = ประกาศนียบัตรทันตภิบาล</p> <p>86 = ประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล (อนุปริญญา) 87 = หลักสูตรวิชาชีพครู</p>
หลักสูตรของ สถาบัน	<p>1 = มหาวิทยาลัยศรีปทุม 2 = วิทยาลัยดุสิตธานี 3 = มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ</p> <p>4 = มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 5 = มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ 6 = มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ (เอแบค)</p> <p>7 = มหาวิทยาลัยเอกชน (เกษมบัณฑิต+กรุงเทพ+รังสิต) 11 = สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล</p> <p>12 = กรุงเทพมหานคร 13 = การสื่อสารแห่งประเทศไทย 21 = มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ</p> <p>22 = มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 23 = สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ</p> <p>24 = มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 25 = มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 26 = มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย</p> <p>27 = มหาวิทยาลัยศิลปากร 28 = มหาวิทยาลัยรามคำแหง 29 = มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี</p> <p>30 = มหาวิทยาลัยบูรพา 31 = มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร 32 = มหาวิทยาลัยมหิดล</p> <p>33 = มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 34 = มหาวิทยาลัยขอนแก่น 35 = จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p> <p>36 = มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 37 = มหาวิทยาลัยนเรศวร 38 = มหาวิทยาลัยกฎราชวิทยาลัย</p> <p>39 = สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 41 = กรมอาชีวศึกษา</p> <p>42 = กรมวิชาการ 43 = กรมศิลปากร 44 = สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี</p> <p>45 = กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 46 = สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>47 = กรมการศาสนา 48 = กรมพลศึกษา 49 = วิทยาลัยชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ) 51 = มหาวิทยาลัยราชภัฏ</p> <p>52 = วิทยาลัยพลศึกษา 61 = กระทรวงสาธารณสุข 62 = วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า 63 = วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก 71 = หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเอกชน</p>

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
เหตุผลในการประเมินหลักสูตร	
1. ยังไม่เคยมีการประเมิน	
2. เคยมีการประเมินมาแล้ว ครั้งนี้เป็น การประเมินอีกครั้ง	
3. ไม่ระบุ	
4. การประเมินหลักสูตรยังมีน้อย	
5. ครอบคลุมการใช้หลักสูตร (มีผู้สำเร็จการศึกษา)	
6. นโยบายประกันคุณภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ	
7. เพื่อทราบประสิทธิภาพหลักสูตร	
8. เพิ่งมีการใช้หลักสูตรเป็นปีแรก/ยังไม่ครอบคลุมการใช้หลักสูตร	
การรายงานจำนวนครั้งที่เคยทำการประเมินหลักสูตร	ตัวเลขจำนวนครั้งที่เคยประเมินหลักสูตร 99 = ไม่มีการรายงานจำนวนครั้งที่ประเมิน
การประเมินความต้องการจำเป็นในการประเมินหลักสูตร	1=มี 0=ไม่มี
วิธีการประเมินความต้องการจำเป็น	1 = สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร 2= วิเคราะห์จากประสบการณ์การทำงานในหลักสูตร 3 = สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและวิเคราะห์จากประสบการณ์การทำงานในหลักสูตร 4= สัมมนาผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร
การกำหนดคำถามการประเมิน	1=มี 0=ไม่มี
วิธีการระบุคำถามการประเมิน	0 = ไม่มีการระบุคำถามการประเมิน 1 = ระบุในความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 2= ระบุโดยแยกมาเป็นหัวข้อ
ตัวแปรผู้ต้องการทราบผลการประเมิน	
1. ผู้บริหาร	1 = ใช่ 0 = ไม่ใช่ 9 = ไม่ระบุ
2. ผู้ที่พัฒนาหลักสูตร	1 = ใช่ 0 = ไม่ใช่ 9 = ไม่ระบุ
3. ครู-อาจารย์	1 = ใช่ 0 = ไม่ใช่ 9 = ไม่ระบุ
4. นักเรียน/นักศึกษา	1 = ใช่ 0 = ไม่ใช่ 9 = ไม่ระบุ
5. ผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตร	1 = ใช่ 0 = ไม่ใช่ 9 = ไม่ระบุ
6. ฝ่ายวิชาการ	1 = ใช่ 0 = ไม่ใช่ 9 = ไม่ระบุ

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
วัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตร	
1. เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	
2. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน	
3. เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตรอื่น	
4. เพื่อทราบข้อดีและข้อบกพร่องของหลักสูตร	
5. เพื่อเป็นการประกันคุณภาพการศึกษา	
6. เพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคุณภาพและข้อบกพร่องของผู้สำเร็จการศึกษา	
การออกแบบการวิจัย	1 = เชิงบรรยาย 2 = เชิงเอกสาร 3 = เชิงทดลอง 4 = วิจัยและพัฒนา 5 = เชิงคุณภาพ 6 = เชิงประเมิน
ระดับของการประเมินหลักสูตร	1 = ประเมินเป็นรายวิชา 2 = ประเมินทั้งหลักสูตร
บทบาทของการประเมินหลักสูตร	1 = เพื่อการสรุปรวม 2 = เพื่อความก้าวหน้า
แนวคิดของการประเมินหลักสูตร	1 = ยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก (Goal-Based Model) 2 = ยึดเกณฑ์หรือมาตรฐานเป็นหลัก (Criterion-Based) 3 = ยึดความต้องการตัดสินใจเป็นหลัก (Decision-Based Model) 4. = ผสมผสานแนวคิด
เหตุผลในการเลือกใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตร	
1. ไม่ระบุเหตุผล	
2. เป็นรูปแบบการประเมินทั้งระบบ ครบวงจร	
3. เป็นรูปแบบที่นิยมใช้	
4. เป็นรูปแบบการประเมินที่มีความต่อเนื่อง	
5. เป็นรูปแบบการประเมินทั้งแบบประเมินผลย่อยเพื่อปรับปรุงและประเมินผลรวมเพื่อตัดสิน	
6. เป็นรูปแบบการประเมินเพื่อช่วยในการตัดสินใจ	
7. ไม่มีรูปแบบการประเมินที่ใช่เฉพาะ ควรเป็นการผสมผสาน	
8. มีความครอบคลุม	
9. เน้นการตัดสินใจคุณค่า	
10. สอดคล้องกับระบบการเรียนการสอน/ความเป็นจริง	
สิ่งที่มุ่งประเมินในหลักสูตร	1 = ประเมินเอกสารหลักสูตร 2 = ประเมินการใช้หลักสูตร 3 = ประเมินสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร 4 = ประเมินระบบหลักสูตร
ช่วงเวลาในการประเมินหลักสูตร	1 = ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ 2 = ระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้ 3 = หลังการใช้หลักสูตร
การกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตร	1 = มีการกำหนด 0 = ไม่มีกำหนด

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
การศึกษาเอกสารและงานวิจัย	
(1) แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร	1 = มี 0 = ไม่มี
(2) การพัฒนาหลักสูตร	1 = มี 0 = ไม่มี
(3) การประเมินหลักสูตร	1 = มี 0 = ไม่มี
(4) รายละเอียดของหลักสูตร	1 = มี 0 = ไม่มี
(5) งานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมิน ลส.	1 = มี 0 = ไม่มี
(6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา เพิ่มเติมจากการประเมินหลักสูตร	1 = มี 0 = ไม่มี
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	
สถิติบรรยาย/พรรณนา	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
ค่าเฉลี่ย	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
มัธยฐาน	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
ฐานนิยม	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
ส่วนเบี่ยงเบนเฉลี่ย	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
ความแปรปรวน	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
S.E.	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
C.V.	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
ร้อยละ	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
เปอร์เซ็นต์ไทล์	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
เดชีล์	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
ควอไทล์	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
สถิติอ้างอิง/อนุมาน	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
t-test	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
Anova	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
Chi-square	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
Correlation	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
Regression	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้
Z-test	1 = ใช้ 0 = ไม่ใช้

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
จำนวนรายการอ้างอิง/บรรณานุกรม	
ไทย	จำนวนรายการอ้างอิง/บรรณานุกรมของไทย จำแนกตามเอกสาร/ตำรา/บทความ งานวิจัย อื่นๆ (การสัมภาษณ์)
ต่างประเทศ	จำนวนรายการอ้างอิง/บรรณานุกรมของต่างประเทศ จำแนกตามเอกสาร/ตำรา/บทความ งานวิจัย อื่นๆ (การสัมภาษณ์)

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
รหัสงานวิจัย	เลขรหัสงานวิจัย 3 หลัก
จำนวนแหล่งข้อมูล	จำนวนแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน
ประเภทของแหล่งข้อมูล	1 = ผู้บริหาร 2 = ครู-อาจารย์ 3 = นักเรียน 4 = นิสิต/นักศึกษา 5 = ผู้สำเร็จการศึกษา 6 = นายจ้าง 7 = ผู้เชี่ยวชาญ 8 = ผู้ประเมินนักศึกษาฝึกงาน 9 = ผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร (เจ้าของสถานประกอบการ+ครู-อาจารย์ก่อนเข้าเรียนหลักสูตร) 10 = ชุมชน (เจ้าของสถานประกอบการ+หน่วยงานราชการ) 11 = ผู้บริหาร+ครู-อาจารย์ 12* = ผู้สอนผู้สำเร็จการศึกษา 13 = หน่วยงานราชการ 14 = อาจารย์+ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร 15 = หัวหน้าหน่วยงานทางการศึกษา 16 = นักศึกษาสาขาอื่น (ที่ไม่ใช่สาขาที่ประเมิน) 17 = ผู้ร่วมงาน 18 = เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ กศน. 19 = กรรมการบริหารหลักสูตรและกรรมการสถานศึกษา 20 = ประชาชนในท้องถิ่น 21 = อาจารย์+ผู้สำเร็จการศึกษา 22 = ศิษยานุศิษย์ 23 = กรรมการสถานศึกษา 24 = กรรมการดำเนินงานหลักสูตร 25 = คณะกรรมการกำกับมาตรฐานวิชาการ 27 = ผู้ปกครองนักเรียน 28 = เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโครงการ/หลักสูตร 29 = ผู้บริหาร+ผู้แทนสถานประกอบการ 30 = ผู้พิพากษา 31 = อาจารย์ที่ปรึกษา (ที่ผู้เรียนไปศึกษาต่อ) 32 = ชุมชน+กรรมการสถานศึกษา+ผู้ปกครอง
ลักษณะแหล่งข้อมูล	1 = ประชากร 2 = กลุ่มตัวอย่าง
จำนวน	จำนวนที่ใช้ในการประเมิน
วิธีการได้มาของตัวอย่าง	1 = สุ่มอย่างง่าย 2 = สุ่มแบบหลายขั้นตอน 3 = สุ่มแบบแบ่งชั้น 4 = สุ่มแบบเป็นระบบ 5 = สุ่มแบบแบ่งกลุ่ม 6 = เจาะจง 7 = ใช้ประชากร 8 = ไม่ระบุ
จำนวนของการตอบกลับ	จำนวนของการตอบกลับ
ร้อยละที่รับการตอบกลับ	ร้อยละของการได้รับเครื่องมือกลับ

เครื่องมือที่ใช้

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
รหัสงานวิจัย	เลขรหัสงานวิจัย 3 หลัก
การจำแนกเครื่องมือ	1 = จำแนกตามผู้ตอบ (เช่น อาจารย์ นักศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ) 2 = จำแนกตามโครงสร้าง (เช่น วัตถุประสงค์ เนื้อหา โครงสร้าง คุณภาพผู้เรียน)
ประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร	1 = แบบสอบถาม 2 = แบบสอบ 3 = แบบสัมภาษณ์ 4 = แบบประเมิน 5 = แบบสังเกต 6 = แบบสำรวจ 7 = แบบวิเคราะห์เอกสาร 8 = แบบรวบรวมข้อมูลต้นตุนการศึกษา 9 = แบบวัดเจตคติ 10 = แบบวัดบุคลิกภาพ 1001 = แบบบันทึก 1101 = แบบตรวจสอบรายการ พฤติกรรมที่ใช้ประเมินผู้สำเร็จการศึกษา (Performance Checklist) 1201 = แนวคำถามการสนทนา กลุ่ม 11 = แบบสอบถาม (บถ)อาจารย์ 12 = บถ.นักศึกษา/นิสิต 13 = บถ.บัณฑิต/ผู้สำเร็จการศึกษา 14 = บถ.นายจ้าง/ผู้บังคับบัญชาบัณฑิต 15 = บถ.ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร/ผู้ทรงคุณวุฒิ 16 = บถ.ผู้บริหาร 17 = บถ.ผู้ประเมินนักศึกษาฝึกงาน 18 = บถ.ผู้บริหาร+ครู 19 = บถ.ชุมชน 20 = บถ.ผู้เกี่ยวข้องหลักสูตร 21 = บถ.หัวหน้าหน่วยงานทางการศึกษา 22 = บถ.อาจารย์+ ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร 23 = บถ. เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ กศน. 24 = บถ.กรรมการบริหารหลักสูตรและ กรรมการสถานศึกษา 25 = บถ.หน่วยงานราชการ 26 = บถ.ประชาชนในท้องถิ่น 27 = บถ.ศึกษานิเทศก์ 28 = บถ.กรรมการสถานศึกษา 29 = บถ.ผู้ร่วมงาน 30 = บถ.กรรมการ ดำเนินงานหลักสูตร 72 = บถ.คณะกรรมการกำกับมาตรฐานวิชาการ 73 = บถ.ผู้ปกครองนักเรียน 74 = บถ.เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโครงการ/หลักสูตร 75 = บถ. อาจารย์สอนผู้สำเร็จการศึกษา 76 = บถ.ผู้บริหาร+ผู้แทนสถานประกอบการ 77 = บถ.ผู้พิพากษา 78 = บถ.อาจารย์ที่ปรึกษา (ที่ผู้เรียน ไปศึกษาต่อ) 79 = บถ.ชุมชน+กรรมการสถานศึกษา+ผู้ปกครอง 31 = บถ.ด้านวัตถุประสงค์ 32 = บถ.ด้านโครงสร้าง 33 = บถ.ด้านเนื้อหา 34 = บถ.ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตาม หลักสูตร 35 = บถ. ด้านกระบวนการเรียนการสอน 36 = บถ.ด้านกรวัดและประเมินผล 37 = บถ.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียน (จริง) 38 = บถ.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียนด้านพุทธิพิสัย (จริง) 39 = บถ.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียนด้านจิตพิสัย (จริง) 40 = บถ.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียนด้านทักษะ พิสัย (จริง) 41 = บถ.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียน (คาดหวัง) 42 = บถ.คุณลักษณะอาจารย์ 43 = บถ. ด้านการบริหารหลักสูตร 45 = บถ.คุณลักษณะนักศึกษา 46 = บถ.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียน ด้านพุทธิพิสัย (คาดหวัง) 47 = บถ.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียนด้านจิตพิสัย (คาดหวัง) 48 = บถ.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียนด้านทักษะพิสัย (คาดหวัง) 49 = บถ.ด้านโครงสร้าง+เนื้อหา 50 = บถ.ด้านงบประมาณ 51 = บถ.ด้านสื่อการเรียนการสอน 52 = บถ.ด้านวัสดุฝึก 53 = บถ.ด้าน สถานที่เรียน 54 = บถ.ด้านตำราเรียน 55 = บถ.ด้านโรงฝึกงาน 56 = บถ.ด้านอุปกรณ์การเรียนการ สอน 57 = บถ.คุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษา 101 = บถ. เดลฟาย (ผู้เชี่ยวชาญ) 201 = แบบสอบจริยธรรมแพทย์ 202 = แบบสอบลักษณะผู้นำทางบัณฑิตแพทย์ทหาร 203 = แบบสอบวัดแนวทางการคิดแก้ปัญหา 204 = แบบสอบความถนัดตัวเลข 205 = แบบสอบทักษะ กีฬา แบบสัมภาษณ์ (บส) ตามแนวทางแบบสอบถาม เช่น 311 = บส.อาจารย์ ...

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
	<p>331 = บส.ด้านวัตถุประสงค์ 301 = บส.ด้านโครงสร้าง+วัตถุประสงค์ 311 = บส.อาจารย์ 312 = บส.นักศึกษา/นิสิต 313 = บส.บัณฑิต/ผู้สำเร็จการศึกษา 314 = บส.นายจ้าง/ผู้บังคับบัญชา บัณฑิต 315 = บส.ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร/ผู้ทรงคุณวุฒิ 316 = บส.ผู้บริหาร 317 = บส.ผู้ประเมิน นักศึกษาฝึกงาน 318 = บส.ผู้บริหาร+ครู 319 = บส.ชุมชน 320 = บส.ผู้เกี่ยวข้องหลักสูตร 321 = บส.หัวหน้าหน่วยงานทางการศึกษา 322= บส.อาจารย์+ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร 329 = บส.ผู้ร่วมงาน 330= บส.กรรมการดำเนินงานหลักสูตร 331 = บส.ด้านวัตถุประสงค์ 332 = บส.ด้านโครงสร้าง 333 = บส.ด้านเนื้อหา 334 = บส.ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตาม หลักสูตร 335 = บส. ด้านกระบวนการเรียนการสอน 336 = บส.ด้านการวัดและประเมินผล 337 = บส.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียน (จริง) 338 = บส.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียนด้านพุทธิพิสัย (จริง) 339 = บส.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียนด้านจิตพิสัย (จริง) 340 = บส.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียนด้านทักษะ พิสัย (จริง) 341 = บส.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียน (คาดหวัง) 342 = บส.คุณลักษณะอาจารย์ 343 = บส. ด้านการบริหารหลักสูตร 345 = บส.คุณลักษณะนักศึกษา 346 = บส.ด้านประสิทธิภาพ ผู้เรียนด้านพุทธิพิสัย (คาดหวัง) 347 = บส.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียนด้านจิตพิสัย (คาดหวัง) 348 = บส.ด้านประสิทธิภาพผู้เรียนด้านทักษะพิสัย (คาดหวัง) 349 = บส.ด้านโครงสร้าง+เนื้อหา 350 = บส.ด้านงบประมาณ 351 = บส.ด้านสื่อการเรียนการสอน 352 = บส.ด้านวัสดุฝึก 353 = บส.ด้านสถานที่เรียน 354 = บส.ด้านตำราเรียน 355 = บส.ด้านโรงฝึกงาน 356 = บส.ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน 357= บส.คุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษา 401= แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงาน แบบสังเกต 501= แบบสังเกตคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา 502= แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู-อาจารย์ 503= แบบสังเกตอุปกรณ์การเรียน ตำราเรียน สถานที่เรียน 504= แบบสังเกตกระบวนการสอน+ วัดผล 912= แบบวัดเจตคตินักเรียน</p>
ลักษณะของ เครื่องมือ	<p>0= ไม่ระบุลักษณะ 11 = มาตรฐานค่าลิเคิร์ท 5 ระดับ 12 = มาตรฐานค่าลิเคิร์ท 4 ระดับ 13 = มาตรฐานค่าออกสกุต์ 9 ระดับ 14 = มาตรฐานค่าโดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนแบบ รูบรีค Rubric 15= มาตรฐานค่าออกสกุต์ 7 ระดับ (Semantic Differential) 16= มาตรฐานค่า 3 ระดับ 17= ข้อ 11+16 18= มาตรฐานค่าออกสกุต์ 5 ระดับ 19= มาตรฐานค่า 7 ระดับ 20= มาตรฐานค่าออกสกุต์ 5 ระดับ (Semantic Differential) 21= มาตรฐานค่า 2 ระดับ 22= 16+21 31 = แบบมีโครงสร้าง 32 = แบบไม่มีโครงสร้าง 71 = แบบเติมคำ/เติมคำตอบ 72 = แบบหลายตัวเลือก 73= เลือกตอบ 81= ข้อ 11+71 82= 11+12+15 83= 11+12 84= 12+16 85= 72+16 86= 11+72 91= การปฏิบัติทักษะ</p>

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
การสร้าง	1 = ผู้วิจัยสร้างเอง 2 = ผู้วิจัยใช้เครื่องมือของผู้อื่น 3 = ปรับปรุงจากของผู้อื่น
จำนวนข้อ	จำนวนข้อ
การตรวจสอบคุณภาพ	1 = มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 0 = ไม่มีการตรวจสอบ
ประเภทความเที่ยง	1 = KR20 2 = KR21 3 = test-retest 4 = Cronbach Alpha 5= แบบสอดคล้องภายใน 6= ฮอยท์ (Hoyt) 7= สกอต (Scott) 8 = ไม่มีการตรวจสอบ 9 = ไม่ระบุ 10= แบบแบ่งครึ่งข้อสอบ
ค่าความเที่ยง	0.00 – 1.00 / 9.99 = ไม่ระบุ / 8.88 ไม่มีการตรวจสอบ
ประเภทความตรง	1 = Construct Validity 2 = Content Validity 3 = Face Validity 8 = ไม่มีการตรวจสอบ 9 = ไม่ระบุ
ค่าความตรง	ค่าความตรง (ถ้ามี) 9 = ไม่ระบุ / 8 ไม่มีการตรวจสอบ
ประเภทความยากง่าย	1= การวิเคราะห์รายข้อ 2 = จุดเตแฟน 3= 25% 8 = ไม่มีการตรวจสอบ 9 = ไม่ระบุ 4= เทคนิค 27%
ค่าความยากง่าย	9 = ไม่ระบุ / 8 ไม่มีการตรวจสอบ
ประเภทอำนาจจำแนก	1 = t-test เทคนิค 25% 2 = มีการตรวจสอบแต่ไม่ระบุวิธี 3 = เทคนิค 27% 4= จุดเตแฟน 5= อำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เพียร์สันระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม 6= การวิเคราะห์รายข้อ 8 = ไม่มีการตรวจสอบ 9 = ไม่ระบุ
ค่าอำนาจจำแนก	9.99 = ไม่ระบุ / 8.88 ไม่มีการตรวจสอบ

ผลการประเมิน

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
รหัสงานวิจัย	เลขรหัสงานวิจัย 3 หลัก
ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประเมินระดับ1	0 = รวมทุกด้าน 1 = ด้านบริบท 2 = ด้านปัจจัยนำเข้า 3 = ด้านกระบวนการ 4 = ด้านผลผลิต 5= ผลกระทบ 6= ไม่มีการจำแนกด้าน 7= ด้านเทคโนโลยี (เครื่องมือ) 8 = องค์ประกอบหลักสูตร 9= สภาพการใช้หลักสูตร 10 = ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 11= ปัจจัยหลักสูตร 12= ด้านสภาพการจัดการเรียนการสอน 13= ประสิทธิภาพผู้สำเร็จการศึกษา 14= ด้านจิตพิสัย 15= วิเคราะห์สิ่งนำเข้า (คาดหวัง) 16= วิเคราะห์ปฏิบัติงาน (คาดหวัง) 17= วิเคราะห์ผลการดำเนินงาน (คาดหวัง) 18= สิ่งนำเข้า (จริง) 19= ปฏิบัติการ (จริง) 20= ผลการดำเนินงาน (จริง) 21= องค์ประกอบด้านความรู้ความคิด 22= คุณลักษณะบัณฑิตตามวัตถุประสงค์ 23= การนำความรู้ไปใช้ 24= การปฏิบัติการของหลักสูตร 25= การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
ตัวบ่งชี้การประเมินระดับ2	
ผู้ให้ข้อมูล	1 = ผู้บริหาร 2 = ครู-อาจารย์ 3 = นักเรียน 4 = นิสิต/นักศึกษา 5 = บัณฑิต 6 = นายจ้าง 7 = ผู้เชี่ยวชาญ 8 = รวมเฉพาะด้าน 9 = ผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตร 10 = ผู้ประเมินนักศึกษาฝึกงาน 11 = ผู้บริหาร+ครู/อาจารย์ 12= ผู้สอนผู้สำเร็จการศึกษา 13= หน่วยงานราชการ 14= อาจารย์+ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร 15= หัวหน้าหน่วยงานทางการศึกษา 16= นักศึกษาสาขาอื่น 17= ผู้ร่วมงาน 18= เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ กศน. 19= กรรมการบริหารหลักสูตรและกรรมการสถานศึกษา 20= ประชาชนในท้องถิ่น 21= อาจารย์+ผู้สำเร็จการศึกษา 22= ศิษยานิเทศก์

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
ผู้ให้ข้อมูล (ต่อ)	<p>23 = กรรมการสถานศึกษา 24= กรรมการดำเนินงานหลักสูตร 25= คณะกรรมการกำกับมาตรฐาน วิชาการ 26 = ชุมชน 27= ผู้ปกครองนักเรียน 28= เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโครงการ/หลักสูตร 29= ผู้บริหาร+ผู้แทนสถานประกอบการ 30= ผู้พิพากษา 31= อาจารย์ที่ปรึกษา (ที่ผู้เรียนไปศึกษา ต่อ) 32= ชุมชน+กรรมการสถานศึกษา+ผู้ปกครอง 71= บัณฑิต+นักศึกษา 201 = ครูวุฒิต่ำกว่า ปริญญาตรี 202= ครูวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป 203 = ครูประสบการณ์ 0-10 ปี 204= ครูประสบการณ์มากกว่า 10 ปี 205= ครูประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี 206= ครูประสบการณ์ 5-10 ปี 207= ครูมีประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษก่อนหลักสูตร 2524 208 = ครูมีประสบการณ์การสอนภาษาอังกฤษเฉพาะหลักสูตร 2524 209 = ครูเข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร 210 = ครูที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร 211 = โรงเรียนขนาดใหญ่ 212= โรงเรียนขนาดกลาง 213= โรงเรียนขนาดเล็ก 214= ครูที่มีอายุน้อย 215= ครูที่มีอายุมาก 216= ครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อย 217= ครูที่มีประสบการณ์การสอนมาก 218= ครูวุฒิปริญญาตรี 219= ครูวุฒิปริญญาโท 220= ครูที่มีคะแนนการเข้าใจจุดมุ่งหมายหลักสูตร สูง 221= ครูที่มีคะแนนการเข้าใจจุดมุ่งหมายหลักสูตรต่ำ 222= ครูวุฒิ ป.กศ.สูง 223= ครูวุฒิ กศ.บ. 224= ครูที่มีประสบการณ์การสอน 0-5 ปี 225= ครูที่มีประสบการณ์การสอน > 5 ปี 226= อาจารย์วุฒิปริญญาเอก 227= อาจารย์เพศชาย 228= อาจารย์เพศหญิง 229= อาจารย์อายุไม่เกิน 35 ปี 230= อาจารย์อายุ 36-40 ปี 231 = อาจารย์อายุ 40 ปีขึ้นไป 232=อาจารย์จังหวัดขอนแก่น 233= อาจารย์จังหวัดเลย 234= อาจารย์ที่เริ่มสอนตั้งแต่หลักสูตรเก่า 235= อาจารย์ที่เริ่มสอนเฉพาะหลักสูตร 2521 236= อาจารย์ไม่ได้อยู่ระหว่างการอบรม/ศึกษาต่อ 237= อาจารย์อยู่ระหว่างการอบรม/ศึกษาต่อ 238= อาจารย์วุฒิปริญญา-เทียบเท่า 239= อาจารย์วุฒิตั้งแต่ อนุปริญญา/ป.กศ.ลงมา 240= ครูโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 241= ครูสังกัดกรมสามัญศึกษา 242= ครูสังกัดกรมอาชีวศึกษา 243= ครูสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน 301= นักเรียนโรงเรียน ขนาดใหญ่ 302= นักเรียนโรงเรียนขนาดกลาง 303= นักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก 304= นักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กมาก 305= นักเรียนที่เรียนจากครูที่มีความคิดเห็นประเมินหลักสูตร สูง 306= นักเรียนที่เรียนจากครูที่มีความคิดเห็นประเมินหลักสูตรต่ำ 307= นักเรียนที่เรียนกับครูวุฒิ ต่ำกว่าปริญญาตรี 308 = นักเรียนที่เรียนกับครูวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป 309= นักเรียนที่เรียนกับครู ประสบการณ์ < 5 ปี 310= นักเรียนที่เรียนกับครูประสบการณ์ 5-10 ปี 311= นักเรียนที่เรียนกับครู ประสบการณ์ > 10 ปี 312= นักเรียนที่เรียนหลักสูตรของ สสวท. 313= นักเรียนที่เรียนหลักสูตร ศธ. 314 = นักเรียนเพศชาย 315=นักเรียนเพศหญิง 316= นักเรียนที่ครูไม่เคยอบรมหลักสูตร 317= นักเรียนที่ครูมีประสบการณ์อบรมหลักสูตร 318=ผู้เรียนคณะอักษรศาสตร์ 319= ผู้เรียนคณะศึกษาศาสตร์ 320= ผู้เรียนคณะเภสัชศาสตร์ 321= ผู้เรียนคณะครุศาสตร์ 322=ผู้เรียนคณะอื่นๆ (ที่ไม่ใช่ครุศาสตร์) 323= ผู้เรียนอายุ 20-25 ปี 324= ผู้เรียนอายุ 26-30 ปี 325= ผู้เรียนอายุ 36-40 ปี 326= ผู้เรียนอายุ 41 ปีขึ้นไป 328= ผู้เรียนจังหวัดขอนแก่น 329= ผู้เรียนจังหวัดเลย 330= ผู้เรียนโครงการสายสามัญ (วิชาการ-วิทย์) 331= ผู้เรียนโครงการสาย อื่น (เกษตรกรรม อุตสาหกรรม ศิลปะ ฯลฯ) 332= ผู้เรียนช่วงชั้นที่ 1 333= ผู้เรียนช่วงชั้นที่ 2 334= ผู้เรียนภาคปกติ 335= ผู้เรียนภาคค่ำ 336= ผู้เรียนภาคพิเศษ</p>

ตัวแปร	ค่าตัวแปร
ผู้ให้ข้อมูล (ต่อ)	337= นักเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา 338= นักเรียนสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 339= นักเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา 340= นักเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน 501= ผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ 502= ผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะศึกษาศาสตร์ 503= ผู้สำเร็จจากคณะอื่น 504= ผู้สำเร็จการศึกษาอายุ 220-25 ปี 505= ผู้สำเร็จการศึกษา 26-30 ปี 506= ผู้สำเร็จการศึกษาอายุ 31-35 ปี 507= ผู้สำเร็จการศึกษาอายุ 36-40 ปี 508= ผู้สำเร็จการศึกษาอายุ 41 ปีขึ้นไป 509= ผู้สำเร็จการศึกษาเพศชาย 510= ผู้สำเร็จการศึกษาเพศหญิง 601= ผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 602= ผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
จำนวนผู้ให้ข้อมูล	จำนวนผู้ให้ข้อมูล
ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย (ทศนิยม 2 ตำแหน่ง)
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ทศนิยม 2 ตำแหน่ง)
การทดสอบสมมติฐาน	1 = มี 0 = ไม่มี
สถิติทดสอบ	1 = t 2 = F 3 = ไค-สแควร์ 4 = ค่า Z
ค่าสถิติทดสอบ	ค่าสถิติทดสอบ (ค่า t F ไค-สแควร์)
ผลการทดสอบ	1 = ไม่แตกต่างที่ระดับ .01 2 = ไม่แตกต่างที่ระดับ .05 3 = แตกต่างที่ระดับ .01 4 = แตกต่างที่ระดับ .05 5 = แตกต่างที่ระดับ < .01 6 = แตกต่างที่ระดับ > .05
กรณีใช้สถิติ F	ค่า SS_b , SS_w , SS_t , df_b , df_w , df_t
จำนวน scale เครื่องมือ	1 = 5 ระดับ 2 = 4 ระดับ 3 = 9 ระดับ 4 = 7 ระดับ 5 = คะแนนสอบเต็ม...คะแนน 6 = 3 ระดับ 7 = เต็ม 60 คะแนน 8 = เต็ม 44 คะแนน 9 = เต็ม 110 คะแนน 10 = เต็ม 50 คะแนน 11 = เต็ม 68 คะแนน 12 = เต็ม 204 คะแนน 13 = เต็ม 108 คะแนน 14 = เต็ม 86 คะแนน 15 = เต็ม 286 คะแนน 16 = เต็ม 112 คะแนน 17 = เต็ม 76 คะแนน 18 = เต็ม 234 คะแนน 19 = เต็ม 84 คะแนน 20 = เต็ม 150 คะแนน 21 = เต็ม 100 คะแนน 22 = เต็ม 120 คะแนน 23 = T-Score 24 = เต็ม 30 คะแนน 25 = เต็ม 70 คะแนน 26 = เต็ม 28 คะแนน 27 = เต็ม 56 คะแนน 28 = เต็ม 40 คะแนน 29 = เต็ม 66 คะแนน 30 = เต็ม 25 คะแนน 31 = เต็ม 2 ระดับ/ คะแนน 32 = เต็ม 12 คะแนน 33 = เต็ม 15 คะแนน 34 = เต็ม 20 คะแนน 35 = เต็ม 60 คะแนน

ภาคผนวก ค

แบบประเมินอภิमानงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

(ปรับปรุงจากเกณฑ์การประเมินอภิมานของ Stufflebeam (1999) และ นางลักษณวี วิรัชชัย; และวารรณี เจตจำนงนุช (2548))

ชื่อผู้วิจัย.....รหัสงานวิจัย.....

ชื่องานวิจัย.....

รายการประเมิน		1	0
มาตรฐานด้านการใช้ประโยชน์ (Utility Standards)			
U1	การระบุผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Identification)		
1	มีการระบุผู้มีส่วนได้เสียในการประเมินอย่างชัดเจน		
2	มีการระบุถึงการร่วมกับตัวแทนต่างๆ ในระดับผู้นำ (เช่น ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษา) เพื่อระบุผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ		
3	มีการระบุเกี่ยวกับการปรึกษาผู้มีส่วนได้เสียเพื่อระบุถึงสารสนเทศที่จำเป็น		
4	มีการระบุถึงการให้ผู้มีส่วนได้เสียได้ระบุผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ		
5	มีการระบุถึงเตรียมการให้ผู้มีส่วนได้เสียได้มีส่วนร่วมในการประเมินและตรงตามข้อตกลง (หรือสัญญา) ที่เป็นทางการของการประเมิน		
6	วางแผนการประเมินให้ยืดหยุ่น เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมได้		
U2	ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน (Evaluator Credibility)		
1	ผู้ประเมินมีความสามารถ (หรือผู้ประเมินมีความรู้ในเรื่องที่ประเมิน)		
2	ผู้ประเมินเป็นผู้ที่ผู้มีส่วนได้เสียไว้วางใจ (หรือผู้ประเมินเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร)		
3	ผู้ประเมินสามารถเข้าไปถึงความสนใจของผู้มีส่วนได้เสีย (ผู้ประเมินสามารถพูดถึงเรื่องที่มีผู้มีส่วนได้เสียต้องการ/สนใจ)		
4	ผู้ประเมินสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสมเกี่ยวกับความแตกต่างทางเพศ สถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ เชื้อชาติ วัฒนธรรมและภาษา		
5	ผู้ประเมินช่วยให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้าใจในแผนและกระบวนการประเมิน		
6	ผู้ประเมินรับฟังข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้มีส่วนได้เสีย		
U3	การคัดเลือกและขอบเขตของสารสนเทศ (Information Scope and Selection)		
1	มีการระบุเกี่ยวกับจัดลำดับความสำคัญของคำถามที่มีความสำคัญมากที่สุด		
2	ยอมให้มีการเพิ่มคำถามการประเมินเข้าไปในช่วงระหว่างการประเมิน		
3	รวบรวมสารสนเทศให้เพียงพอสำหรับตอบคำถามการประเมินที่สำคัญที่สุดของผู้มีส่วนได้เสียได้ถูกต้อง		
4	รวบรวมสารสนเทศให้เพียงพอเพื่อประเมินคุณค่าของหลักสูตร		
5	รวบรวมสารสนเทศให้เพียงพอเพื่อประเมินความคุ้มค่าของหลักสูตร		
6	จัดสรรภาระงานประเมินให้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญของสารสนเทศที่จะใช้		

หมายเหตุ 1 คือ มีการระบุไว้ในรายงานวิจัย/ปริญญานิพนธ์ 0 คือ ไม่มีการระบุไว้ในรายงานวิจัย/ปริญญานิพนธ์

รายการประเมิน		1	0
U4	การระบุคุณค่า (Values Identification)		
1	มีการพิจารณาแหล่งทางเลือกต่างๆ เพื่อตีความข้อค้นพบในการประเมิน รวมถึงความต้องการของสังคม ความต้องการจำเป็นของผู้รับการประเมิน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พันธกิจของสถาบัน และเป้าหมายของหลักสูตร		
2	จัดหาหลักฐานที่ชัดเจนและเชื่อถือได้เป็นฐานในการตัดสินคุณค่า		
3	มีการนำเสนอพื้นฐานในการตัดสินคุณค่าที่มีความชัดเจน		
4	จำแนกความแตกต่างอย่างเหมาะสมระหว่างมิติ นำหนัก คะแนนจุดตัดที่เกี่ยวกับคุณค่า		
5	นำคุณค่าของผู้มีส่วนได้เสียเข้ามาร่วมพิจารณาด้วย		
6	นำเสนอการตีความทางเลือกบนพื้นฐานความขัดแย้ง แต่ก็ยังอยู่บนพื้นฐานคุณค่าที่น่าเชื่อถือได้อย่างเหมาะสม (หรือมีเหตุผลอย่างหนักแน่นเหมาะสม)		
U5	ความชัดเจนของรายงาน (Report Clarity)		
1	จัดทำรายงานประเมินตามความเหมาะสม เช่น มีบทคัดย่อ บทสรุปผู้บริหาร รายงานประเมินฉบับสมบูรณ์ รายงานทางเทคนิค		
2	ระบุความต้องการจำเป็นของผู้ใช้ผลการประเมิน		
3	ให้ความสำคัญกับรายงานเพื่อตอบคำถามตามที่กำหนดในสัญญาและนำเสนอสารสนเทศที่สำคัญในรายงานประเมินแต่ละฉบับ		
4	เขียนและ/หรือนำเสนอข้อค้นพบให้เข้าใจง่ายและตรงไปตรงมา		
5	ใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพในการสื่อสารกับผู้ฟังที่มีลักษณะต่างกัน		
6	มีการใช้ตัวอย่างเพื่อช่วยผู้อ่านเข้าใจในข้อค้นพบกับการปฏิบัติจริง		
U6	การรายงานทันเวลาและการเผยแพร่ (Report Timeliness and Dissemination)		
1	ร่วมมือกับผู้รับการประเมินเพื่อระบุ เข้าถึง และรายงานผู้ต้องการใช้ผลประเมินทุกกลุ่ม		
2	จัดทำรายงานระหว่างช่วงการประเมิน ในช่วงเวลาที่เหมาะสมแก่ผู้ใช้ผลการประเมิน		
3	มีการแลกเปลี่ยนสารสนเทศกับผู้เกี่ยวข้อง (เช่น คณะกรรมการบริหารหลักสูตร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และผู้มีส่วนได้เสียกับหลักสูตร) ในช่วงเวลาที่เหมาะสม		
4	จัดส่งรายงานฉบับสุดท้ายเมื่อผู้ใช้ผลการประเมินต้องการ		
5	ในกรณีที่มีความเหมาะสม หัวข้อได้รับการตีพิมพ์ในสื่อสาธารณะ		
6	หากสัญญาการประเมินอนุญาตและมีความเหมาะสม มีเผยแพร่ข้อค้นพบการประเมินผ่านทางสื่อที่หาได้ง่าย		

รายการประเมิน		1	0
U7	ผลกระทบของการประเมิน (Evaluation Impact)		
1	ถ้ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ มีรายงานความก้าวหน้ากับผู้เกี่ยวข้องตลอดการประเมิน		
2	มีการระบุเกี่ยวกับการพยากรณ์และให้บริการเต็มตามศักยภาพเพื่อให้มีการนำผลการประเมินไปใช้		
3	นำเสนอรายงานความก้าวหน้าระหว่างการประเมิน		
4	มีการเสริมในรายงานที่เขียนไว้ด้วยการสื่อสารโดยใช้คำพูด		
5	ให้มีการจัดประชุมเพื่อสะท้อนผลเกี่ยวกับการทบทวนและใช้ผลการประเมิน		
6	จัดเตรียมสิ่งต่างๆ เพื่อช่วยเหลือการติดตามการตีความและการนำข้อค้นพบจากการประเมินไปใช้		
มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards)			
F1	กระบวนการปฏิบัติ (Practical Procedure)		
1	ลดภาระงานด้านข้อมูลและความขัดแย้งให้เหลือน้อยที่สุด		
2	ใช้คณะทำงานที่มีความสามารถและมีการฝึกอบรมคณะทำงาน		
3	เลือกวิธีการบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่และศักยภาพของคณะทำงาน		
4	มีการระบุตารางการปฏิบัติและปฏิบัติได้จริง		
5	ถ้ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ มีการระบุเกี่ยวกับการร่วมกับท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินการประเมิน		
6	ถ้ามีความเหมาะสม ดำเนินการประเมินให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติประจำ		
F2	ความคงอยู่รอดทางการเมือง (Political Viability)		
1	มีการดำเนินการล่วงหน้าเพื่อเตรียมการหรือรองรับกลุ่มผลประโยชน์ที่มีความแตกต่างกัน		
2	มีการระบุเตรียมพร้อมและต่อสู้กับแรงกดดัน และวางแผนปฏิบัติต่อสิ่งที่ขัดขวางและทำลายการประเมิน		
3	ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการประเมิน		
4	รายงานมุมมองต่างๆ ที่แตกต่างกัน		
5	ถ้ามีความเป็นไปได้ มีการใช้ประโยชน์จากพลังการเมืองในการประสานงานอย่างหลากหลายเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายของการประเมิน		
6	ยุติการประเมินที่มีการติดสินบน		
F3	ประสิทธิผลด้านต้นทุน (Cost Effectiveness)		
1	กำหนดการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ		
2	ใช้ประโยชน์จากการบริการที่มีอยู่ในหลักสูตร		
3	รายงานผลการตัดสินใจทุกครั้ง		
4	สนับสนุนการพัฒนา/ปรับปรุงหลักสูตร		
5	เสนอข้อมูลที่สามารถตรวจสอบความรับผิดชอบได้		
6	ก่อให้เกิดความเข้าใจใหม่ที่ลึกซึ้ง		

รายการประเมิน		1	0
มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards)			
P1	การเน้นความสำคัญด้านการบริการ (Service Orientation)		
1	ประเมินผลลัพธ์หลักสูตร โดยเปรียบเทียบกับความต้องการจำเป็นของผู้ถูกประเมิน		
2	ช่วยให้แน่ใจว่าผู้รับผลประโยชน์จากหลักสูตร ได้รับประโยชน์ที่ควรได้รับ		
3	ส่งเสริมการบริการที่เป็นเลิศ		
4	ระบุจุดเด่นของหลักสูตร ที่ต้องสร้างเสริมให้ดียิ่งขึ้น		
5	ระบุจุดที่ควรพัฒนาของโครงการหลักสูตรเพื่อแก้ไข		
6	เปิดเผยการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดอันตราย		
P2	การทำข้อตกลงอย่างเป็นทางการ (Formal Agreements) การเขียนข้อตกลงเกี่ยวกับ...		
1	เป้าหมายและคำถามการประเมิน		
2	ผู้สนใจ/ผู้ใช้ผลการประเมิน		
3	การตรวจสอบ		
4	การเปิดเผยรายงาน		
5	วิธีการและกำหนดการการประเมิน		
6	แหล่งทรัพยากรการประเมิน		
P3	สิทธิมนุษยชนของผู้ให้ข้อมูล/หน่วยตัวอย่าง (Rights of Human Subjects)		
1	ทำตามขั้นตอนอย่างถูกต้องและส่งเสริมสิทธิพลเมือง (Civil Rights)		
2	เข้าใจคุณค่าการมีส่วนร่วมในการประเมิน		
3	เคารพในความแตกต่างที่หลากหลาย		
4	ทำตามสัญญาที่ระบุ		
5	ซื่อสัตย์ต่อข้อตกลงที่เป็นความลับและไม่เปิดเผยชื่อผู้เกี่ยวข้อง		
6	ลดความเป็นอันตรายของผลที่ตามมาจากการประเมินให้เหลือน้อยที่สุด		
P4	ปฏิสัมพันธ์ของบุคคล (Human Interactions)		
1	มีความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่น สม่ำเสมอ ต่อเนื่องกับผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด		
2	ซื่อสัตย์ต่อสิทธิส่วนตัวของผู้เข้าร่วมในการประเมิน		
3	ชื่นชม เห็นคุณค่าของการเสียสละเวลา		
4	รับรู้ถึงความแตกต่างทางคุณค่าและวัฒนธรรมที่หลากหลายของผู้เข้าร่วมการประเมิน		
5	แสดงความนับถือ/สุภาพในการเจรจากับผู้มีส่วนได้เสียที่มีความแตกต่างกัน		
6	ไม่ละเลยหรือช่วยปิดบังเกี่ยวกับการขาดความสามารถ พฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม การฉ้อโกง การทุจริต และการทำผิดของผู้เข้าร่วม		

รายการประเมิน		1	0
P5	การประเมินอย่างเป็นธรรมและสมบูรณ์ (Complete and Fair Assessment)		
1	ประเมินและรายงานจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของหลักสูตร		
2	รายงานผลลัพธ์ต่างๆ ที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งที่เป็นและไม่เป็นวัตถุประสงค์ของหลักสูตร		
3	แสดงให้เห็นว่าจุดแข็งของหลักสูตรจะสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาจุดที่ควรพัฒนาได้อย่างไร		
4	เตรียมพร้อมอย่างเหมาะสมสำหรับข้อวิจารณ์ต่างๆ ของร่างรายงาน		
5	รายงานข้อจำกัดต่างๆ ของรายงานฉบับสุดท้าย		
6	ประมาณการและรายงานผลของข้อจำกัดต่างๆ ในการประเมินที่มีต่อการตัดสินใจคุณค่าของหลักสูตร		
P6	การเปิดเผยข้อค้นพบ (Disclosure of Findings)		
1	นิยามผู้ฟังที่มีสิทธิรับทราบผลการประเมินอย่างชัดเจน		
2	รายงานความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้สนับสนุนและขัดแย้งของหลักสูตร		
3	รายงานเกี่ยวกับข้อสรุปและข้อเสนอแนะที่มีสารสนเทศและสมดุล		
4	รายงานทุกข้อค้นพบเป็นลายลักษณ์อักษร เว้นแต่มีคำสั่งที่เป็นอย่างอื่นอย่างชัดเจน		
5	รายงานมีลักษณะตรงไปตรงมา เปิดเผยและสมบูรณ์		
6	มั่นใจว่ารายงานนั้นเข้าถึงผู้อ่าน		
P7	ความขัดแย้งของผลประโยชน์ (Conflict of Interest)		
1	ระบุความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ในช่วงเริ่มต้นของการประเมิน		
2	ถ้าเป็นไปได้และเหมาะสม ใช้ผู้ประเมินหลายคน		
3	เก็บรักษานบันทึกผลการประเมินสำหรับการทบทวน		
4	ถ้าเป็นไปได้ มีการทำสัญญากับผู้ให้ทุนสนับสนุน ไม่ใช่ทำสัญญากับโครงการที่ได้รับทุนสนับสนุน		
5	ให้ผู้ประเมินรายงานอย่างตรงไปตรงมาต่อผู้บริหารระดับสูง		
6	ใช้ผู้ที่มีศักยภาพสูงเฉพาะทางในการประเมิน แม้ว่าจะมีผลประโยชน์ขัดแย้ง โดยมีมาตรการจัดการกับความขัดแย้งอย่างเหมาะสม		
P8	ความรับผิดชอบในงบประมาณ (Fiscal Responsibility)		
1	ระบุรายละเอียดและจัดสรรงบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายต่างๆ ล่วงหน้า		
2	ตั้งงบประมาณให้ยืดหยุ่นเพียงพอที่จะจัดสรรงบประมาณใหม่ให้ทำการประเมินแบบเข้มได้		
3	รักษานบันทึกเอกสารที่ถูกต้องที่เกี่ยวข้องกับแหล่งต่างๆ ของเงินทุน ค่าใช้จ่าย การบริการและผลการประเมิน		
4	รักษานบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับการจัดสรรภาระงานและระยะเวลาในการประเมิน		
5	ประหยัดในการใช้ทรัพยากรการประเมิน		
6	รวบรวมสรุปการใช้จ่ายให้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานการประเมินตามความเหมาะสม		

รายการประเมิน		1	0
มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standards)			
A1	การจัดระบบเอกสารโครงการ (Program Documentation)		
1	รวบรวมคำบรรยายต่างๆ ของหลักสูตร จากแหล่งต่างๆ ที่หลากหลายและจากผู้ใช้และผู้มีส่วนได้เสียที่หลากหลาย		
2	จัดระบบการบันทึกเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานโครงการที่ได้จากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง		
3	วิเคราะห์ความแตกต่างของหน้าที่ บทบาทของโครงการระหว่างเอกสารที่ได้จากหลายแหล่ง		
4	วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างวัตถุประสงค์การดำเนินโครงการและการดำเนินการจริง		
5	บันทึกสาระของความเปลี่ยนแปลงในด้านเป้าหมายของโครงการในแต่ละช่วงเวลา		
6	นำเสนอรายงานวิชาการที่อธิบายการดำเนินการต่างๆ และผลลัพธ์ของหลักสูตร		
A2	การวิเคราะห์บริบท (Context Analysis)		
1	มีการบรรยายลักษณะสภาพเศรษฐกิจ องค์การ การเมือง สังคม และเทคนิคของบริบทโครงการ		
2	มีการระบุสถานการณ์ที่ไม่เป็นปกติอย่างสม่ำเสมอ		
3	มีการรายงานอิทธิพลที่มีต่อหลักสูตร ซึ่งอาจเป็นที่สนใจของผู้สนับสนุนโครงการ		
4	มีการประเมินผลกระทบต่างๆ ของบริบทที่มีต่อผลลัพธ์ของหลักสูตร		
5	มีการกำหนดและบรรยายถึงหลักสูตรของสถาบันอื่นซึ่งได้ดำเนินการในช่วงเวลาเดียวกันและในสภาพแวดล้อมเดียวกัน		
6	มีการบรรยายถึงการรับรู้ของผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับคงอยู่ ความสำคัญและคุณภาพของหลักสูตร		
A3	การบรรยายวัตถุประสงค์และกระบวนการ (Described Purposes and Procedures)		
1	มีการตรวจสอบและบรรยายว่าวัตถุประสงค์ของการประเมินยังคงอยู่เช่นเดิม หรือเปลี่ยนแปลงตามเวลาที่ผ่านไป		
2	ปรับวิธีดำเนินการประเมินให้ทันสมัยอย่างเหมาะสมเพื่อเอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของการประเมิน		
3	บันทึกวิธีการประเมินที่ปฏิบัติจริง		
4	ตีความข้อค้นพบการประเมิน โดยคำนึงถึงประสิทธิผลของกระบวนการดำเนินงานตามที่กำหนด		
5	บรรยายวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของการประเมินในรูปแบบทสรูปและรายงานการประเมินเต็มรูปแบบ		
6	ถ้าเป็นไปได้ ร่วมกับผู้ประเมินอิสระในการตรวจสอบและประเมินวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของการประเมิน		

รายการประเมิน		1	0
A4	แหล่งสารสนเทศที่รับรองได้ (Defensible Information Sources)		
1	เมื่อมีการตรวจสอบความตรงแล้ว ใช้ข้อมูลที่รวบรวมไว้ และตรงประเด็น		
2	ใช้แหล่งข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายอย่างเหมาะสม		
3	จัดทำเอกสารและรายงานแหล่งสารสนเทศต่างๆ		
4	จัดทำเอกสาร รับรองความถูกต้อง และรายงานวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ		
5	รวบรวมเครื่องมือต่างๆ ในการเก็บข้อมูลในดัชนีเทคนิค (ภาคผนวก) ของรายงานการประเมิน		
6	มีเอกสารประกอบและรายงานลักษณะของการมีอคติในข้อมูลที่ได้รวบรวมมา		
A5	สารสนเทศที่มีความตรง (Valid Information)		
1	เน้นการประเมินไปตามคำถามหลัก		
2	ประเมินและรายงานว่ากระบวนการที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนต้องการข้อมูลสารสนเทศประเภทใด		
3	บรรยายว่าข้อมูลในแต่ละขั้นตอนนั้นให้คะแนน วิเคราะห์ และตีความอย่างไร		
4	รายงานและแสดงเหตุผล รับรองความถูกต้องของการอ้างอิงทั้งในกรณีเฉพาะและภาพรวม		
5	ประเมินและรายงานความสมบูรณ์ของข้อมูลสารสนเทศเป็นชุดเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ต้องการในการตอบคำถามแต่ละขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงาน		
6	กำหนดประเด็นสารสนเทศที่มีความหมาย โดยระบุประเด็นสารสนเทศปกติและสารสนเทศใหม่ โดยใช้วิธีการประเมินเชิงคุณภาพ		
A6	สารสนเทศที่มีความเที่ยง (Reliable Information)		
1	ระบุและรับรองความถูกต้องเรื่องความเที่ยงของสารสนเทศทั้งระดับและประเภทความเที่ยง		
2	ถ้าเป็นไปได้ เลือกเครื่องมือวัดที่มีการใช้มาแล้ว และได้รับยอมรับของค่าความเที่ยง		
3	รายงานค่าความเที่ยงของเครื่องมือ โดยประเมินและรายงานปัจจัยต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อความเที่ยง ซึ่งรวมทั้งคุณลักษณะต่างๆ ของผู้สอบ เงื่อนไขต่างๆ ของการรวบรวมข้อมูลและอคติของการประเมิน		
4	ตรวจสอบและรายงานความคงที่สม่ำเสมอในการให้คะแนน การจัดประเภทและการลงรหัส		
5	ฝึกอบรมและตรวจพิจารณาคะแนนข้อมูลและนักวิเคราะห์ ให้สามารถวิเคราะห์ผลได้ตรงกัน		
6	ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อระบุและควบคุมแหล่งต่างๆ ของความคลาดเคลื่อน		
A7	สารสนเทศที่เป็นระบบ (Systematic Information)		
1	กำหนดขั้นตอน วิธีการดำเนินงานและกลไกในการควบคุมคุณภาพของสารสนเทศการประเมิน		
2	ตรวจสอบความถูกต้องของการป้อนข้อมูล		
3	ตรวจทานและตรวจสอบตารางต่างๆ ของข้อมูลที่ได้จากคอมพิวเตอร์		
4	มีการจัดระบบและควบคุมแหล่งจัดเก็บของสารสนเทศการประเมิน		
5	ควบคุมอย่างเข้มงวดในการเข้าถึงข้อมูลการประเมินตามร่างต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้		
6	ให้ผู้รวบรวมข้อมูลตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่รวบรวมได้		

รายการประเมิน		1	0
A8	การวิเคราะห์สารสนเทศเชิงปริมาณ (Analysis of Quantitative Information)		
1	เริ่มต้นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสำรวจข้อมูลเพื่อให้แน่ใจถึงความถูกต้องและเพิ่มความเข้าใจธรรมชาติของข้อมูลให้มากขึ้น		
2	รายงานข้อจำกัดของวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทุกขั้นตอนกระบวนการ รวมทั้งรายงานสภาพที่ข้อมูลไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น		
3	ใช้วิธีการวิเคราะห์ที่หลากหลายเพื่อตรวจสอบความคงที่ของผลการวิเคราะห์และยืนยันข้อค้นพบ		
4	ตรวจสอบการกระจายและแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางของข้อมูล		
5	ระบุและตรวจสอบตัวเบี่ยงเบนต่างๆ (Outlier) และมีการพิสูจน์ความถูกต้องของค่าเหล่านั้น		
6	ระบุและวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทางสถิติ		
A9	การวิเคราะห์สารสนเทศเชิงคุณภาพ (Analysis of Qualitative Information)		
1	กำหนดขอบเขตของข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน		
2	กำหนดประเด็นเพียงพอที่จะตอบสนอง การสร้างความเข้าใจ และเป็นหลักฐานในการตอบคำถามการประเมิน		
3	จัดแบ่งข้อมูลที่ได้มา เข้าตามหมวดหมู่ประเด็นการวิเคราะห์ที่ตรวจสอบความตรง		
4	ตรวจสอบความถูกต้องของข้อค้นพบโดยรวบรวมหลักฐานที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสีย		
5	สร้างข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่างๆ โดยแสดงให้เห็นถึงความหมาย		
6	รายงานข้อจำกัดของข้อมูลที่น่ามาอ้างอิง วิเคราะห์และสรุปอ้างอิง		
A10	บทสรุปที่ถูกต้อง (Justified Conclusion)		
1	จำกัดการสรุปต่างๆ ตามช่วงเวลา บริบท วัตถุประสงค์ คำถาม และกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสม		
2	รายงานสรุปผลที่เป็นทางเลือก และอธิบายถึงเหตุผลที่ไม่ยอมรับสรุปผลที่เป็นทางเลือกนั้น		
3	อ้างอิงสารสนเทศซึ่งสนับสนุนข้อสรุปทุกครั้งที่มีการสรุป		
4	ระบุและรายงานผลข้างเคียงของหลักสูตร		
5	เตือนถึงการตีความหมายที่ผิด		
6	ยอมรับและรายงานผลการพิจารณารายงานประเมินฉบับร่างตามความเหมาะสม		
A11	การรายงานที่ยุติธรรม (Impartial Reporting)		
1	เชิญผู้รับบริการโครงการที่เกี่ยวข้องมาร่วมพิจารณาเพื่อรับประกันให้ได้รายงานที่ยุติธรรม ไม่มีอคติ		
2	มีมาตรการป้องกันการบิดเบือนรายงานทั้งโดยเจตนาและไม่ได้เจตนา		
3	ถ้าเหมาะสมและเป็นไปได้ รายงานมุมมองต่างๆ ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมด โดยเฉพาะมุมมองที่ตรงข้ามกับข้อค้นพบ		
4	เพิ่มผู้ประเมินที่เป็นกลางเข้าไปในการประเมิน แม้จะเป็นการประเมินในช่วงท้าย (หากทำได้) เพื่อช่วยชดเชยการตัดสินใจและข้อเสนอแนะของผู้ประเมินที่มีอคติที่มีอยู่ในการประเมินช่วงแรก		
5	บรรยายถึงขั้นตอนต่างๆ ที่ใช้ในการประเมินเพื่อควบคุมอคติที่อาจเกิดขึ้น		
6	เข้าร่วมในการนำเสนอต่างๆ ที่เป็นสาธารณะเพื่อช่วยในการป้องกันและแก้ไขการบิดเบือนต่างๆ โดยกลุ่มผู้สนใจอื่นๆ		

รายการประเมิน		1	0
A12	การประเมินอภิมาน (Meta evaluation)		
1	ตั้งงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการดำเนินการประเมินอภิมานภายใน และทำการประเมินอภิมานภายนอก (หากสามารถทำได้)		
2	ออกแบบหรือนิยามมาตรฐานที่นักประเมินใช้เป็นแนวทางในการประเมิน		
3	บันทึกข้อบ่งชี้สารสนเทศที่ต้องใช้อย่างสมบูรณ์เพื่อตัดสินใจในการประเมินเทียบกับมาตรฐาน		
4	ถ้าเหมาะสมและเป็นไปได้ ทำสัญญาจ้างนักประเมินอภิมานอิสระ		
5	ประเมินสิ่งที่สำคัญในการประเมิน ประกอบด้วย เครื่องมือ การรวบรวมข้อมูล การสร้างระบบข้อมูล การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการรายงาน		
6	จัดทำและรายงานผลการประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้าและผลการประเมินอภิมานเชิงสรุปพร้อมต่อผู้มีสิทธิรับรู้ผลการประเมิน		

ตารางสรุปคะแนน

หลักเกณฑ์การแปลคะแนน

ดีเลิศ (Excellent)	ดีมาก (Very Good)	ดี (Good)	พอใช้ (Fair)	ไม่ดี (Poor)
6 ข้อ	5 ข้อ	4 ข้อ	2-3 ข้อ	0-1 ข้อ

ด้านการใช้ประโยชน์	ความถี่	จำนวน	ตัวคูณ	รวมคะแนน	ด้านความเป็นไปได้	ความถี่	จำนวน	ตัวคูณ	รวมคะแนน
ดีเลิศ (6)			*4		ดีเลิศ (6)			*4	
ดีมาก (5)			*3		ดีมาก (5)			*3	
ดี (4)			*2		ดี (4)			*2	
พอใช้ (2-3)			*1		พอใช้ (2-3)			*1	
ไม่ดี (0-1)			*0		ไม่ดี (0-1)			*0	
รวม	7	7			รวม	3	3		

ดีเลิศ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดี	ดีเลิศ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดี
26-28	19-25	14-18	7-13	0-6	11-12	8-10	6-7	3-5	0-2

ด้านความเหมาะสม	ความถี่	จำนวน	ตัวคูณ	รวมคะแนน	ด้านความถูกต้อง	ความถี่	จำนวน	ตัวคูณ	รวมคะแนน
ดีเลิศ (6)			*4		ดีเลิศ (6)			*4	
ดีมาก (5)			*3		ดีมาก (5)			*3	
ดี (4)			*2		ดี (4)			*2	
พอใช้ (2-3)			*1		พอใช้ (2-3)			*1	
ไม่ดี (0-1)			*0		ไม่ดี (0-1)			*0	
รวม	8	8			รวม	12	12		

ดีเลิศ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดี	ดีเลิศ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดี
30-32	22-29	16-21	8-15	0-7	45-48	33-44	24-32	12-23	0-11

ภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรจำแนกตาม ตัวแปรปรับ และผลการวิเคราะห์เพื่ออธิบายความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมิน หลักสูตรจำแนกตามตัวแปรปรับ

การวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรว่าต่างจาก
ศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วยโมเดลเชิงเส้นตรงระดับลดหลั่น (เพื่อศึกษาความผันแปรของ
อิทธิพลสุ่ม (Random Effect)) จากโมเดลศูนย์ (Null Model) โมเดลของการวิเคราะห์ดังนี้

Within-unit Model

$$\text{Quali}_{ij} = \beta_{0j} + R_{ij}$$

Between-unit Model

$$\beta_{0j} = \gamma_{00} + U_{0j}$$

ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรหรือ
โมเดลศูนย์ (Null Model) พบว่า ค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรมีความแปรปรวนทั้งในระดับค่า
คุณภาพผลการประเมินและในระดับแนวคิดการประเมินหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
เมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบความแปรปรวนอย่างสุ่ม (U_0) ของค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมิน
หลักสูตรพบว่ามีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่าไค-สแควร์เท่ากับ 16.75047 เมื่อ
พิจารณาค่าความสัมพันธ์ภายในชั้น (Intra Class Correlation) แสดงให้เห็นว่า ร้อยละ 5.907 ของ
ความแปรปรวนในค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรเป็นความแปรปรวนระหว่างกลุ่มแนวคิดการ
ประเมินหลักสูตร ส่วนที่เหลือร้อยละ 94.093 เป็นความแปรปรวนระหว่างค่าคุณภาพผลการประเมิน
หลักสูตรภายในกลุ่มแนวคิดการประเมินหลักสูตร รายละเอียดดังตาราง ง.1

ตาราง ง.1 ผลการทดสอบความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร (โมเดลศูนย์)

ค่าคุณภาพผลการ ประเมินหลักสูตร	Random Effect						
	Between Unit Variance (U)	Within Unit Variance (R)	Total Observe Variance	df	C ²	p	Intra Class Corr.
Quali intercept, b_0	2.88162	45.90065	48.78227	3	16.75047	.001	.059

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรจำแนกตามตัวแปรปรับ

หลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบความแปรปรวนของค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร พบว่าค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรมีความแปรปรวนแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรจำแนกตามตัวแปรปรับด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรปรับที่ทำให้ค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ **ตัวแปรสถาบันที่ผลิตงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร** (กลุ่มงานประเมินที่ผลิตจากมหาวิทยาลัยใหม่ (1.742) มีค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่ากลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผลิตจากมหาวิทยาลัยดั้งเดิม (-1.741)) **ตัวแปรเพศผู้ประเมินหลักสูตร** (กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผลิตโดยผู้ประเมินเพศหญิง (1.702) มีค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่ากลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผลิตโดยนักประเมินไม่ระบุเพศ (.189) กลุ่มงานประเมินที่ผลิตโดยนักประเมินเพศชาย (-2.413) และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ผลิตโดยทีมนักประเมิน (-3.324) และเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรรายคู่พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันจำนวน 2 คู่ ดังตารางภาคผนวก ง.3)

ตัวแปรปีที่ทำงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเสร็จ (กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ทำเสร็จในปี 2543-2548 (2.673) มีค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่ากลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ทำเสร็จในปี 2538-2542 (-.131) ปี 2533-2537 (-.773) ปี 2518-2522 (-.977) ปี 2513-2517 (-2.142) ปี 2528-2532 (-2.599) และปี 2523-2527 (-5.925) และเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรรายคู่พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันจำนวน 2 คู่ ดังตารางภาคผนวก ง.3) **ตัวแปรระดับการประเมินหลักสูตร** (กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ทำการประเมินทั้งหลักสูตร (.661) มีค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่ากลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ทำการประเมินเป็นรายวิชา (-2.190)) **ตัวแปรแนวคิดการประเมินหลักสูตร** (กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ใช้แนวคิดยึดการตัดสินใจ (1.078) มีค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่ากลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ใช้แนวคิดยึดเกณฑ์/มาตรฐาน (.743) ใช้แนวคิดยึดจุดมุ่งหมายหลักสูตร (-1.061) และแนวคิดแบบผสมผสาน (-2.587) และเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรรายคู่พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันจำนวน 1 คู่ ดังตารางภาคผนวก ง.3) และ**ตัวแปรช่วงเวลาในการประเมินหลักสูตร** (กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ทำการประเมินหลักสูตรในช่วง

หลังการใช้หลักสูตร (.493) มีค่าเฉลี่ยค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรที่ทำการประเมินหลักสูตรในระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้ (-2.844))

ในส่วนของตัวแปรปรับที่ทำให้ค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ **ตัวแปรเนื้อหาที่ประเมินหลักสูตร** (กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรมีประเมินเนื้อหาเกี่ยวกับการสนับสนุนการสอน (1.782) มีค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่ากลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ประเมินเนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน (1.439) และเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาชีพ (-.797) และเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรรายคู่พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันจำนวน 1 คู่ ดังตารางภาคผนวก ง.3) **ตัวแปรระดับชั้นเรียนของหลักสูตร** (กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรระดับปริญญา (.911) มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่ากลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรระดับอาชีวศึกษา (-.436) และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (-1.822) และเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรรายคู่พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันจำนวน 1 คู่ ดังตารางภาคผนวก ง.3))

ตัวแปรสิ่งที่มีุงประเมินในหลักสูตร (กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่มีุงประเมินทั้งระบบหลักสูตร (.442) มีค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่ากลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่มีุงประเมินสัมฤทธิผลของหลักสูตร (-.181) และมุงประเมินการใช้หลักสูตร (-2.568) และเมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรรายคู่พบว่า มีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันจำนวน 1 คู่ ดังตารางภาคผนวก ง.3) **ตัวแปรจำนวนแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร** (กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ใช้แหล่งข้อมูลในการประเมินหลักสูตรมากกว่าหรือเท่ากับ 4 แหล่ง (.961) มีค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่ากลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ใช้แหล่งข้อมูลการประเมินน้อยกว่า 4 แหล่ง (-1.168)) **ตัวแปรอัตราการตอบกลับของแหล่งข้อมูล** (กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่มีอัตราการตอบกลับของแหล่งข้อมูลน้อยกว่าร้อยละ 90 (1.235) มีค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่ากลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่มีอัตราการตอบกลับของแหล่งข้อมูลมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 90 (-.641)) และ**ตัวแปรจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร** (กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ใช้เครื่องมือในการประเมินหลักสูตรมากกว่าหรือเท่ากับ 4 ฉบับ (.739) มีค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรสูงกว่ากลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ใช้เครื่องมือในการประเมินน้อยกว่า 4 ฉบับ (-1.245))

นอกจากนี้ในการทดสอบความแปรปรวนของค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร ผู้วิจัยได้ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นในเรื่องของความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนพบว่า กลุ่มตัวแปรปรับ

ส่วนใหญ่มีความแปรปรวนเท่ากัน ยกเว้นตัวแปรปีที่ทำงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเสร็จ ตัวแปรช่วงเวลาในการประเมินหลักสูตร ตัวแปรจำนวนแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน ตัวแปรอัตราการตอบกลับของแหล่งข้อมูล และตัวแปรจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังตารางภาคผนวก ง.2

ตารางภาคผนวก ง.2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรจำแนกตามตัวแปรปรับ

ตัวแปรปรับ	ค่าตัวแปร	คุณภาพผลการประเมินหลักสูตร			Test of Homogeneity var.		Anova	
		n	Mean	SD.	F	p	F	p
สถาบันที่ผลิต	มหาวิทยาลัยดั้งเดิม	133	-1.741	7.348	1.215	.271	17.868**	.000
	มหาวิทยาลัยใหม่	133	1.742	6.028				
เพศผู้ประเมิน	ชาย	83	-2.413	7.110	.509	.676	8.288**	.000
	หญิง	149	1.702	6.571				
	ไม่ระบุ	17	.189	6.731				
	คณะผู้ประเมิน (ชายและหญิง)	17	-3.324	4.790				
ประเภทงานประเมิน	ปริญญาโทปริญญาโท	206	-.267	6.772	1.086	.339	2.209	.112
	ปริญญาโทปริญญาเอก	5	-4.233	5.386				
	รายงานการวิจัย	55	1.388	7.456				
ปีที่ทำงานประเมินหลักสูตรเสร็จ	2513-2517	5	-2.142	4.249	2.390*	.029	5.981**	.000
	2518-2522	6	-.977	3.464				
	2523-2527	18	-5.925	9.246				
	2528-2532	30	-2.599	7.358				
	2533-2537	46	-.773	4.857				
	2538-2542	69	-.131	5.904				
	2543-2548	92	2.673	7.104				
สาขาวิชาที่ผลิตงานประเมินหลักสูตร	กลุ่มหลักสูตรและการสอน	81	-1.244	7.274	1.691	.152	1.538	.192
	กลุ่มสนับสนุนการสอน	49	.925	6.877				
	กลุ่มวิชาชีพ	39	.191	4.403				
	กลุ่มนโยบาย/การบริหาร	40	-.719	7.565				
	กลุ่มอื่นๆ เช่น รายงานการวิจัย	57	1.349	7.277				

ตารางภาคผนวก ง.2 (ต่อ)

ตัวแปรปรับ	ค่าตัวแปร	คุณภาพผลการประเมิน หลักสูตร			Test of Homogeneity var.		Anova	
		n	Mean	SD.	F	p	F	p
หน่วยงาน ต้นสังกัด ผู้ประเมิน หลักสูตร	ส.คกก.การอุดมศึกษา (สกอ.)	118	.318	6.870	1.096	.363	1.028	.402
	ส.คกก.การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	43	-1.265	8.224				
	หน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่ ก.ศึกษาธิการ	27	1.176	4.683				
	ส.คกก.การอาชีวศึกษา (สอศ.)	16	-2.099	6.728				
	ส.ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	21	1.588	6.471				
	อื่นๆ เช่น เอกชน	41	-.355	7.131				
สถาบัน เจ้าของ หลักสูตรที่ ประเมิน	ส.คกก.การอุดมศึกษา (สกอ.)	142	.758	6.891	1.517	.198	1.841	.121
	ส.คกก.การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	8	-.005	11.612				
	หน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่ ก.ศึกษาธิการ	33	.916	4.923				
	ส.คกก.การอาชีวศึกษา (สอศ.)	27	-1.125	6.049				
	ส.ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	56	-1.917	7.402				
จน.หน้า ทั้งหมด	มากกว่า/เท่ากับ 186 หน้า	118	-.070	6.971	.474	.492	.022	.882
	น้อยกว่า 186 หน้า	148	.057	6.922				
จน.หน้า ไม่รวม ภาคผนวก	มากกว่า/เท่ากับ 121 หน้า	117	-.642	6.777	1.171	.280	1.800	.181
	น้อยกว่า 121 หน้า	149	.505	7.031				
เนื้อหาที่ ประเมิน	กลุ่มหลักสูตรและการสอน	88	1.439	6.865	1.006	.367	3.289*	.039
	กลุ่มสนับสนุนการสอน	6	1.782	4.242				
	กลุ่มวิชาชีพ	172	-.797	6.937				
ระดับชั้น เรียนที่ ประเมิน	ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	64	-1.822	7.886	.879	.417	3.699*	.026
	ระดับอาชีวศึกษา	50	-.436	5.730				
	ระดับปริญญา	152	.911	6.738				
จำนวน ครั้งที่ ประเมิน	ยังไม่เคยมีการประเมิน	171	.554	6.115	2.951	.054	2.201	.113
	1 ครั้งหรือมากกว่า	8	1.684	4.410				
	ไม่มีการรายงาน	87	-1.243	8.371				
การประเมิน ความต้องการ จำเป็น	ไม่มี	243	.156	7.126	3.766	.053	1.418	.235
	มี	23	-1.643	4.116				

ตารางภาคผนวก ง.2 (ต่อ)

ตัวแปรปรับ	ค่าตัวแปร	คุณภาพผลการประเมิน หลักสูตร			Test of Homogeneity var.		Anova	
		n	Mean	SD.	F	p	F	p
การกำหนด คำถามการ ประเมิน	ไม่มี	162	.065	7.411	1.184	.278	.036	.850
	มี	104	-.100	6.142				
ระดับของการ ประเมิน	ประเมินเป็นรายวิชา	58	-2.190	7.552	.197	.658	7.594**	.006
	ประเมินทั้งหลักสูตร	208	.611	6.639				
บทบาทของ การประเมิน	เพื่อการสรุปรวม	250	.032	6.903	.041	.840	.087	.768
	เพื่อความก้าวหน้า	16	-.497	7.572				
แนวคิดการ ประเมิน หลักสูตร	แนวคิดยึดจุดมุ่งหมายหลักสูตร	22	-1.061	7.274	.931	.426	4.819**	.003
	แนวคิดยึดเกณฑ์/มาตรฐาน	4	.743	5.162				
	แนวคิดยึดการตัดสินใจ	175	1.078	6.450				
	แนวคิดผสมผสาน	65	-2.587	7.535				
สิ่งที่มุ่ง ประเมิน ในหลักสูตร	ประเมินการใช้หลักสูตร	38	-2.568	8.901	2.832	.061	3.113*	.046
	ประเมินสัมฤทธิ์ผลของ ลส.	5	-.181	5.920				
	ประเมินระบบหลักสูตร	223	.442	6.495				
ช่วงเวลาใน การประเมิน	ระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้	33	-2.844	8.716	4.071*	.045	7.063**	.008
	หลังการใช้หลักสูตร	232	.493	6.432				
การกำหนด ตัวบ่งชี้การ ประเมิน	ไม่มีการกำหนดตัวบ่งชี้	199	-.276	7.290	3.549	.061	1.256	.263
	มีการกำหนดตัวบ่งชี้	67	.821	5.705				
จำนวนแหล่ง ข้อมูลที่ใช้	มากกว่าหรือเท่ากับ 4 แหล่ง	146	.961	5.594	7.908**	.005	6.340*	.012
	น้อยกว่า 4 แหล่ง	120	-1.168	8.145				
อัตราการตอบ กลับ	มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 90	175	-.641	7.514	5.390*	.021	4.445*	.036
	น้อยกว่าร้อยละ 90	91	1.235	5.472				
จำนวนเครื่อง มือที่ใช้	มากกว่าหรือเท่ากับ 4 ฉบับ	167	.739	5.610	13.598**	.000	5.174*	.024
	น้อยกว่า 4 ฉบับ	99	-1.245	8.608				

หมายเหตุ * $p < .05$ ** $p < .01$

ตารางภาคผนวก ง.3 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรรายคู่

ตัวแปรปรับ	คู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
สถาบันที่ผลิตงานประเมิน	มหาวิทยาลัยใหม่ > มหาวิทยาลัยดั้งเดิม (.000)
เพศผู้ประเมิน	หญิง > ชาย (.000), คณะนักประเมิน (ชายและหญิง) (.036)
ปีที่ทำงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเสร็จ	ปี 2543-2548 > ปี 2523-2527 (.000), ปี 2528-2532 (.027)
เนื้อหาที่ประเมิน	กลุ่มหลักสูตรและการสอน > กลุ่มวิชาชีพ (.048)
ระดับชั้นเรียนที่ประเมิน	ระดับปริญญา > ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (.029)
ระดับการประเมิน	ประเมินทั้งหลักสูตร > ประเมินรายวิชา (.006)
แนวคิดการประเมิน	แนวคิดยึดการตัดสินใจ > แนวคิดผสมผสาน (.004)
สิ่งที่มุ่งประเมินในหลักสูตร	ประเมินระบบหลักสูตร > ประเมินการใช้หลักสูตร (.046)
ช่วงเวลาในการประเมินหลักสูตร	หลังการใช้หลักสูตร > ระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้ (.008)
จำนวนแหล่งข้อมูลที่ใช้	มากกว่าหรือเท่ากับ 4 แหล่ง > น้อยกว่า 4 แหล่ง (.012)
อัตราการตอบกลับของแหล่งข้อมูล	น้อยกว่าร้อยละ 90 > มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 90 (.036)
จำนวนเครื่องมือที่ใช้	มากกว่าหรือเท่ากับ 4 แหล่ง > น้อยกว่า 4 แหล่ง (.024)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เพื่ออธิบายความแปรปรวนของค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรจำแนกตามตัวแปรปรับ

การวิเคราะห์ในตอนที่ 2 นี้เป็นการวิเคราะห์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่ออธิบายความแปรปรวนของค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร ทั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน กล่าวคือ ตอนที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปรับกับค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร และตอนที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ตัวแปรปรับที่ใช้อธิบายค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดในแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 2.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปรับกับค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปรับคุณลักษณะการประเมินหลักสูตรกับตัวแปรคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรนั้นเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องจำนวน 15 ตัวแปร ประกอบด้วยตัวแปรตาม คือ ค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร ในส่วนของตัวแปรอิสระจำนวน 14 ตัวแปร สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรดัมมี่ (Dummy Variable) จำนวน 9 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรสถาบันที่ผลิตงานประเมินจากมหาวิทยาลัยดั้งเดิม ตัวแปรงานประเมินระดับปริญญาโท ตัวแปรสาขาที่ผลิตงานประเมินที่เกี่ยวกับการศึกษา ตัวแปรระดับของการประเมินทั้งหลักสูตร ตัวแปรบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม ตัวแปรแนวความคิดการประเมินเน้นการตัดสินใจ ตัวแปรสิ่งที่มีุงประเมินระบบหลักสูตร ตัวแปรระยะเวลาในการประเมินหลังการใช้หลักสูตร และตัวแปรการกำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมินหลักสูตร และกลุ่มที่สองซึ่งเป็นตัวแปรต่อเนื่องจำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรปีที่ทำงานประเมินเสร็จ ตัวแปรจำนวนแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร ตัวแปรอัตราการตอบกลับของแหล่งข้อมูล ตัวแปรจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร และตัวแปรคุณภาพการประเมินนิเทศ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปรับกับตัวแปรคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันโปรดักโมเมนต์ (Pearson Product Moment Correlation) พบว่า ในภาพรวมอิสระมีความสัมพันธ์กับค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรค่อนข้างต่ำ โดยมีพิสัยของค่าความสัมพันธ์ระหว่าง $-.252$ ถึง $.331$ ทั้งนี้พบว่าตัวแปรปรับที่มีความสัมพันธ์กับค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.01$ มีจำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรสถาบันที่ผลิตงานประเมินจากมหาวิทยาลัยดั้งเดิม ($-.252$) ตัวแปรปีที่ทำงานประเมินเสร็จ ($.331$) ตัวแปรระดับของการประเมินทั้งหลักสูตร ($.167$) ตัวแปรแนวความคิดการประเมินเน้นการตัดสินใจ ($.216$) ตัวแปรระยะเวลาในการประเมินหลังการใช้หลักสูตร ($.186$) และตัวแปรจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร ($.188$) สำหรับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $.05$ มีจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรสาขาที่ผลิตงานประเมินที่เกี่ยวกับการศึกษา ($.152$) และตัวแปรสิ่งที่มีุงประเมินระบบหลักสูตร ($.145$) รายละเอียดดังตารางภาคผนวก ง.4

ตารางภาคผนวก ง.4 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรคุณลักษณะงานประเมินหลักสูตรกับค่าระดับคุณภาพการประเมินหลักสูตร (N=266)

ตัวแปรคุณลักษณะงานประเมิน	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.มหาวิทยาลัยดั้งเดิม	1.000														
2.ปีที่ทำงานประเมินเสร็จ	-.385**	1.000													
3.งานประเมินระดับ ป.โท	.198**	-.072	1.000												
4.สาขาผลิต “การศึกษา”	.110	-.124*	.606**	1.000											
5.ระดับประเมิน “ทั้ง ลส.”	-.200**	.423**	-.198**	.407**	1.000										
6.บทบาทประเมิน “สรุปรวม”	-.095	.212**	-.099	.100	.173**	1.000									
7.แนวคิด “ตัดสินใจ”	-.151*	.432**	.255**	.192**	.348**	.151*	1.000								
8.มุ่งประเมิน “ระบบ ลส.”	-.235**	.303**	-.042	.239**	.386**	.490**	.372**	1.000							
9.เวลาประเมิน “หลังใช้ ลส.”	-.158*	.231**	-.045	.215**	.316**	.566**	.294**	.841**	1.000						
10.กำหนดตัวบ่งชี้	-.078	.204**	.230**	-.058	.181**	.038	.272**	.067	.067	1.000					
11.จำนวนแหล่งข้อมูล	.048	.218**	.098	.079	.345**	.106	.353**	.285**	.244**	.337**	1.000				
12.อัตราการตอบกลับ	-.013	-.114	.213**	-.146*	-.128*	-.157*	.081	-.095	-.120	.119	.060	1.000			
13.จำนวนเครื่องมือ	-.050	.335**	.138*	.235**	.459**	.195**	.477**	.372**	.347**	.228**	.646**	.009	1.000		
14.คะแนนการประเมิน”	.129	.182**	.274**	-.070	.058	-.023	.288**	-.029	-.008	.336**	.449**	.130*	.342**	1.000	
15.คุณภาพผลการประเมิน ลส.	-.252**	.331**	-.072	.152*	.167**	.018	.216**	.145*	.186**	.069	.090	-.072	.188**	.048	1.000
Mean	.500	38.045	.774	.571	.782	.940	.658	.838	.872	.252	4.293	90.927	3.602	45.391	.0005
S.D.	.501	7.691	.419	.496	.414	.238	.475	.369	.335	.435	2.355	11.550	1.509	5.410	6.931

**p < .01, * p < .05

ตอนที่ 2.2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตัวแปรปรับที่ใช้อธิบายค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อศึกษาว่าตัวแปรปรับตัวใดที่สามารถอธิบายค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยคัดเลือกตัวแปรปรับมาทำการวิเคราะห์จำนวน 14 ตัวแปร ทั้งนี้ในการวิเคราะห์นั้นผู้วิจัยแบ่งตัวแปรปรับออกเป็นกลุ่มย่อยจำนวน 3 ชุด และใช้วิธีการ Enter ใส่ตัวแปรเข้าไปในสมการถดถอยทีละชุด โดยตัวแปรชุดที่ 1 ประกอบด้วย กลุ่มลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ สถาบันที่ผลิตงานประเมินจากมหาวิทยาลัยดั้งเดิม ปีที่ทำงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเสร็จ งานประเมินระดับปริญญาโท และสาขาที่ผลิตงานประเมินที่เกี่ยวกับการศึกษา ตัวแปรชุดที่ 2 ประกอบด้วย ตัวแปรชุดที่ 1 และตัวแปรกลุ่มวิธีการประเมินหลักสูตร ประกอบด้วย 9 ตัวแปร ได้แก่ ระดับของการประเมินทั้งหลักสูตร บทบาทการประเมินแบบสรุปรวม แนวคิดการประเมินเน้นการตัดสินใจ สิ่งที่มีประเมินระบบหลักสูตร ระยะเวลาในการประเมินหลังการใช้หลักสูตร การกำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมินหลักสูตร จำนวนแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร ร้อยละของการตอบกลับของแหล่งข้อมูล และจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร ตัวแปรชุดที่ 3 ประกอบด้วย ตัวแปรชุดที่ 1 ชุดที่ 2 และตัวแปรกลุ่มคุณภาพการประเมิน ประกอบด้วยตัวแปรเพียงตัวเดียวคือ คุณภาพการประเมินอภิमानตามเกณฑ์ของ Stufflebeam

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตัวแปรปรับที่ใช้อธิบายค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรพบว่า ชุดของตัวแปรกลุ่มลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร (โมเดลที่ 1) สามารถทำนายค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้ร้อยละ 13.0 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .361 ตัวแปรในโมเดลที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญ คือ ตัวแปรสถาบันที่ผลิตงานประเมินจากมหาวิทยาลัยดั้งเดิมและตัวแปรปีที่ทำงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเสร็จ และพบว่าชุดของตัวแปรทำนายในโมเดลที่ 1 สามารถร่วมกันทำนายค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาถึงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตัวแปรปรับที่ใช้อธิบายค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรพบว่า ชุดของตัวแปรกลุ่มลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรและกลุ่มวิธีการประเมินหลักสูตร (โมเดลที่ 2) สามารถทำนายค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้ร้อยละ 18.3 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .428 ตัวแปรในโมเดลที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญ คือ ตัวแปรสถาบันที่ผลิตงานประเมินจากมหาวิทยาลัยดั้งเดิม ตัวแปรปีที่ทำงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเสร็จ ตัวแปรบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม และตัวแปรระยะเวลาในการประเมินหลังการใช้หลักสูตร และพบว่าชุดของตัว

แปรทำนายในโมเดลที่ 2 สามารถร่วมกันทำนายค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตัวแปรปรับที่ใช้อธิบายค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรพบว่า ชุดของตัวแปรกลุ่มลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร กลุ่มวิธีการประเมินหลักสูตร และกลุ่มคุณภาพการประเมิน (โมเดลที่ 3) สามารถทำนายค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้ร้อยละ 18.3 โดยมีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .428 ตัวแปรในโมเดลที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยต่อค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญ คือ ตัวแปรสถาบันที่ผลิตงานประเมินจากมหาวิทยาลัยดั้งเดิม ตัวแปรปีที่ทำงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรเสร็จ ตัวแปรบทบาทการประเมินแบบสรุปรวม และตัวแปรระยะเวลาในการประเมินหลังการใช้หลักสูตร และพบว่าชุดของตัวแปรทำนายในโมเดลที่ 3 สามารถร่วมกันทำนายค่าคุณภาพผลการประเมินหลักสูตรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดปรากฏดังตารางภาคผนวก ง.5

ตารางภาคผนวก ง.5 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ใช้ อธิบายค่าระดับคุณภาพผลการประเมินหลักสูตร

ตัวแปร	r	โมเดล 1			โมเดล 2			โมเดล 3		
		b	S.E.	b	b	S.E.	b	b	S.E.	b
ค่าคงที่		-7.898	2.498		-2.991	4.694		-3.019	5.661	
มหาวิทยาลัยดั้งเดิม	-.252	-1.985*	.882	-.143	-2.105*	.907	-.152	-2.106*	.918	-.152
ปีที่ทำงานประเมินเสร็จ	.331	.244**	.057	.270	.210**	.065	.233	.210**	.067	.233
งานประเมินระดับ ป.โท	-.072	.105	1.221	.006	-.832	1.312	-.050	-.832	1.314	-.050
สาขาผลิต "การศึกษา"	-.095	-.720	1.052	-.050	-.520	1.092	-.036	-.521	1.108	-.036
ระดับประเมิน "ทั้ง ลส."	.167				-.889	1.244	-.053	-.888	1.250	-.053
บทบาทประเมิน "สรุปรวม"	.018				-4.754*	2.060	-.163	-4.754*	2.064	-.163
แนวคิด "ตัดสินใจ"	.216				1.412	1.090	.097	1.411	1.100	.097
มุ่งประเมิน "ระบบ ลส."	.145				-4.048	2.118	-.215	-4.045	2.140	-.215
เวลาประเมิน "หลังใช้ ลส."	.186				6.813**	2.332	.329	6.812**	2.338	.329
กำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน	.069				.024	1.027	.001	.022	1.041	.001
จำนวนแหล่งข้อมูลที่ใช้	.090				-.082	.234	-.028	-.083	.244	-.028
อัตราการตอบกลับ	-.072				-.030	.036	-.050	-.030	.036	-.050
จำนวนเครื่องมือที่ใช้	.188				.491	.390	.107	.491	.392	.107
คะแนนการประเมิน	.048							.001	.091	.001
R		.361			.28			.402		
R ²		.130			.183			.162		
Adjusted R ²		.117			.141			.115		
F		9.751**			4.341**			3.465**		
p		.000			.000			.000		

**p < .01, * p < .05, N=266

อนึ่งผู้วิจัยทำการตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ของตัวแปรปรับในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยพิจารณาค่า Tolerance และค่า VIF (Variance Inflation Coefficient) พบว่า ไม่มีตัวแปรใดที่มีค่า VIF เกิน 10 หรือมีค่า Tolerance ต่ำกว่า .10 จึงสามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรไม่มีปัญหาเรื่องภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) และสามารถใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้ รายละเอียดปรากฏดังตารางภาคผนวก ง.6

ตารางภาคผนวก ง.6 การตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ตัวแปร	โมเดล 1		โมเดล 2		โมเดล 3	
	Tolerance	VIF	Tolerance	VIF	Tolerance	VIF
มหาวิทยาลัยดั้งเดิม	.820	1.219	.755	1.325	.739	1.354
ปีที่ทำงานประเมินเสร็จ	.841	1.190	.615	1.626	.597	1.674
งานประเมินระดับ ป.โท	.612	1.633	.516	1.937	.516	1.937
สาขาผลิต “การศึกษา”	.625	1.601	.564	1.773	.550	1.817
ระดับประเมิน “ทั้ง ลส.”			.588	1.701	.584	1.712
บทบาทประเมิน “สรุปรวม”			.647	1.545	.647	1.546
แนวคิด “ตัดสินใจ”			.580	1.725	.572	1.747
มุ่งประเมิน “ระบบ ลส.”			.255	3.919	.251	3.985
เวลาประเมิน “หลังใช้ ลส.”			.256	3.908	.256	3.912
กำหนดตัวบ่งชี้การประเมิน			.780	1.282	.764	1.310
จำนวนแหล่งข้อมูล			.513	1.950	.475	2.104
อัตราการตอบกลับ			.888	1.126	.886	1.129
จำนวนเครื่องมือ			.449	2.225	.448	2.234
คะแนนการประเมิน					.639	1.565

ภาคผนวก จ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม HLM

Program: HLM 6 Hierarchical Linear and Nonlinear Modeling
 Authors: Stephen Raudenbush, Tony Bryk, & Richard Congdon
 Publisher: Scientific Software International, Inc. (c) 2000
techsupport@ssicentral.com
www.ssicentral.com

 Module: HLM2S.EXE (6.00.24282.2)
 Date: 15 March 2007, Thursday
 Time: 14: 0:47

SPECIFICATIONS FOR THIS HLM2 RUN

Problem Title: no title

The data source for this run = test150307

The command file for this run = whlmtemp.hlm

Output file name = C:\Documents and Settings\acer\Desktop\hlm2.txt

The maximum number of level-1 units = 266

The maximum number of level-2 units = 4

The maximum number of iterations = 100

Method of estimation: restricted maximum likelihood

Weighting Specification

 Weight
 Variable
 Weighting? Name Normalized?
 Level 1 no
 Level 2 no
 Precision no

The outcome variable is QUALI

The model specified for the fixed effects was:

Level-1	Level-2
Coefficients	Predictors
-----	-----
INTRCPT1, B0	INTRCPT2, G00

The model specified for the covariance components was:

Sigma squared (constant across level-2 units)

Tau dimensions

INTRCPT1

Summary of the model specified (in equation format)

Level-1 Model

$$Y = B0 + R$$

Level-2 Model

$$B0 = G00 + U0$$

Iterations stopped due to small change in likelihood function

***** ITERATION 11 *****

Sigma_squared = 45.90065

Tau

INTRCPT1,B0 2.88162

Tau (as correlations)

INTRCPT1,B0 1.000

Random level-1 coefficient Reliability estimate

INTRCPT1, B0 0.625

The value of the likelihood function at iteration 11 = -8.865512E+002

The outcome variable is QUALI

Final estimation of fixed effects:

Fixed Effect	Coefficient	Standard Error	T-ratio	Approx. d.f.	P-value
For INTRCPT1, B0					
INTRCPT2, G00	-0.622450	1.073445	-0.580	3	0.602

The outcome variable is QUALI

Final estimation of fixed effects

(with robust standard errors)

Fixed Effect	Coefficient	Standard Error	T-ratio	Approx. d.f.	P-value
For INTRCPT1, B0					
INTRCPT2, G00	-0.622450	0.899683	-0.692	3	0.538

The robust standard errors are appropriate for datasets having a moderate to large number of level 2 units. These data do not meet this criterion.

Final estimation of variance components:

Random Effect	Standard Deviation	Variance Component	df	Chi-square	P-value
INTRCPT1, U0	1.69753	2.88162	3	16.75047	0.001
level-1, R	6.77500	45.90065			

Statistics for current covariance components model

Deviance = 1773.102381
 Number of estimated parameters = 2

Program: HLM 6 Hierarchical Linear and Nonlinear Modeling
 Authors: Stephen Raudenbush, Tony Bryk, & Richard Congdon
 Publisher: Scientific Software International, Inc. (c) 2000

techsupport@ssicentral.com

www.ssicentral.com

 Module: HLM2S.EXE (6.00.24282.2)

Date: 15 March 2007, Thursday

Time: 14: 3: 3

SPECIFICATIONS FOR THIS HLM2 RUN

Problem Title: no title

The data source for this run = test150307

The command file for this run = whlmtemp.hlm

Output file name = C:\Documents and Settings\acer\Desktop\hlm2.txt

The maximum number of level-1 units = 266

The maximum number of level-2 units = 4

The maximum number of iterations = 100

Method of estimation: restricted maximum likelihood

Weighting Specification

 Weight
 Variable
 Weighting? Name Normalized?
 Level 1 no
 Level 2 no
 Precision no

The outcome variable is QUALI

The model specified for the fixed effects was:

Level-1 Level-2
 Coefficients Predictors

INTRCPT1, B0 INTRCPT2, G00
 #% OLD_UNIV slope, B1 INTRCPT2, G10
 #% SUMMATIV slope, B2 INTRCPT2, G20
 #% AFTER slope, B3 INTRCPT2, G30

'#' - The residual parameter variance for this level-1 coefficient has been set to zero.

'%' - This level-1 predictor has been centered around its grand mean.

The model specified for the covariance components was:

Sigma squared (constant across level-2 units)

Tau dimensions

INTRCPT1

Summary of the model specified (in equation format)

Level-1 Model

$$Y = B0 + B1*(OLD_UNIV) + B2*(SUMMATIV) + B3*(AFTER) + R$$

Level-2 Model

$$B0 = G00 + U0$$

$$B1 = G10$$

$$B2 = G20$$

$$B3 = G30$$

Iterations stopped due to small change in likelihood function

***** ITERATION 15 *****

Sigma_squared = 42.92383

Tau

INTRCPT1,B0 1.54896

Tau (as correlations)

INTRCPT1,B0 1.000

Random level-1 coefficient Reliability estimate

 INTRCPT1, B0 0.533

The value of the likelihood function at iteration 15 = -8.731458E+002

The outcome variable is QUALI

Final estimation of fixed effects:

Fixed Effect	Coefficient	Standard Error	Approx. T-ratio	d.f.	P-value

For INTRCPT1, B0					
INTRCPT2, G00	-0.340070	0.854354	-0.398	3	0.717
For OLD_UNIV slope, B1					
INTRCPT2, G10	-3.021256	0.817676	-3.695	262	0.000
For SUMMATIV slope, B2					
INTRCPT2, G20	-3.772985	2.050682	-1.840	262	0.066
For AFTER slope, B3					
INTRCPT2, G30	3.911864	1.507232	2.595	262	0.010

The robust standard errors cannot be computed for this model.

Final estimation of variance components:

Random Effect	Standard Deviation	Variance Component	df	Chi-square	P-value

INTRCPT1, U0	1.24457	1.54896	3	8.91854	0.030
level-1, R	6.55163	42.92383			

Statistics for current covariance components model

 Deviance = 1746.291700
 Number of estimated parameters = 2

Program: HLM 6 Hierarchical Linear and Nonlinear Modeling
 Authors: Stephen Raudenbush, Tony Bryk, & Richard Congdon
 Publisher: Scientific Software International, Inc. (c) 2000

techsupport@ssicentral.com

www.ssicentral.com

 Module: HLM2S.EXE (6.00.24282.2)

Date: 15 March 2007, Thursday

Time: 15: 8:42

SPECIFICATIONS FOR THIS HLM2 RUN

Problem Title: no title

The data source for this run = test150307_02

The command file for this run = whlmtemp.hlm

Output file name = C:\Documents and Settings\acer\Desktop\hlm2.txt

The maximum number of level-1 units = 266

The maximum number of level-2 units = 4

The maximum number of iterations = 100

Method of estimation: restricted maximum likelihood

Weighting Specification

 Weight
 Variable
 Weighting? Name Normalized?
 Level 1 no
 Level 2 no
 Precision no

The outcome variable is QUALI

The model specified for the fixed effects was:

Level-1 Level-2
 Coefficients Predictors

```

      INTRCPT1, B0   INTRCPT2, G00
$      MEAN_AFT, G01
#% OLD_UNIV slope, B1   INTRCPT2, G10
$      MEAN_AFT, G11
#% SUMMATIV slope, B2   INTRCPT2, G20
$      MEAN_AFT, G21
#% AFTER slope, B3   INTRCPT2, G30
$      MEAN_AFT, G31

```

'#' - The residual parameter variance for this level-1 coefficient has been set to zero.

'%' - This level-1 predictor has been centered around its grand mean.

'\$' - This level-2 predictor has been centered around its grand mean.

The model specified for the covariance components was:

Sigma squared (constant across level-2 units)

Tau dimensions

INTRCPT1

Summary of the model specified (in equation format)

Level-1 Model

$$Y = B0 + B1*(OLD_UNIV) + B2*(SUMMATIV) + B3*(AFTER) + R$$

Level-2 Model

$$B0 = G00 + G01*(MEAN_AFT) + U0$$

$$B1 = G10 + G11*(MEAN_AFT)$$

$$B2 = G20 + G21*(MEAN_AFT)$$

$$B3 = G30 + G31*(MEAN_AFT)$$

Iterations stopped due to small change in likelihood function

***** ITERATION 11 *****

Sigma_squared = 42.11208

Tau

INTRCPT1,B0 0.51610

Tau (as correlations)

INTRCPT1,B0 1.000

 Random level-1 coefficient Reliability estimate

INTRCPT1, B0 0.346

The value of the likelihood function at iteration 11 = -8.550602E+002

The outcome variable is QUALI

Final estimation of fixed effects:

Fixed Effect	Coefficient	Standard Error	Approx. T-ratio	d.f.	P-value

For INTRCPT1, B0					
INTRCPT2, G00	-0.107320	0.629742	-0.170	2	0.881
MEAN_AFT, G01	9.415284	5.652252	1.666	2	0.228
For OLD_UNIV slope, B1					
INTRCPT2, G10	-3.409274	0.852554	-3.999	258	0.000
MEAN_AFT, G11	11.389851	8.089556	1.408	258	0.160
For SUMMATIV slope, B2					
INTRCPT2, G20	-1.549861	2.256686	-0.687	258	0.493
MEAN_AFT, G21	49.246725	19.643826	2.507	258	0.013
For AFTER slope, B3					
INTRCPT2, G30	2.121827	1.737969	1.221	258	0.224
MEAN_AFT, G31	-18.795764	15.006715	-1.252	258	0.212

 The robust standard errors cannot be computed for this model.

Final estimation of variance components:

Random Effect	Standard Deviation	Variance Component	df	Chi-square	P-value
---------------	--------------------	--------------------	----	------------	---------

INTRCPT1,	U0	0.71840	0.51610	2	1.97954	>.500
level-1,	R	6.48938	42.11208			

Statistics for current covariance components model

Deviance = 1710.120470

Number of estimated parameters = 2

ภาคผนวก จ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL)

DATE: 2/ 7/2007

TIME: 19:46

L I S R E L 8.30

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by

Scientific Software International, Inc.

7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100

Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.

Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140

Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2000

Use of this program is subject to the terms specified in the

Universal Copyright Convention.

Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\THESIS.LPJ:

PATH ANALYSIS FOR QUALI MODEL

DA NI=5 NO=266 MA=KM

LA

YEAR OLD_UNIV SUMMATIV AFTER QUALI

KM

1.000

-.385 1.000

.212 -.095 1.000

.231 -.158 .566 1.000

.331 -.252 .018 .186 1.000

ME

38.0450 .5000 .9400 .8720 .0005

SD

7.6910 .5010 .2380 .3350 6.9300

SE

5 3 4 1 2/

MO NX=2 NY=3 GA=FU,FI BE=FU,FI

FR GA(2,1) GA(1,1) GA(1,2)

FR BE(1,2) BE(3,2) BE(1,3)

PD

OU SE TV EF SS MI RS FS ND=3

PATH ANALYSIS FOR QUALI MODEL

Number of Input Variables 5

Number of Y - Variables 3

Number of X - Variables 2

Number of ETA - Variables 3

Number of KSI - Variables 2

Number of Observations 266

PATH ANALYSIS FOR QUALI MODEL

Covariance Matrix to be Analyzed

	QUALI	SUMMATIV	AFTER	YEAR	OLD_UNIV
QUALI	1.000				
SUMMATIV	0.018	1.000			
AFTER	0.186	0.566	1.000		
YEAR	0.331	0.212	0.231	1.000	
OLD_UNIV	-0.252	-0.095	-0.158	-0.385	1.000

Means

	QUALI	SUMMATIV	AFTER	YEAR	OLD_UNIV
	0.001	0.940	0.872	38.045	0.500

PATH ANALYSIS FOR QUALI MODEL

Parameter Specifications

BETA

	QUALI	SUMMATIV	AFTER

QUALI	0	1	2
SUMMATIV	0	0	0
AFTER	0	3	0

GAMMA

	YEAR	OLD_UNIV
	-----	-----
QUALI	4	5
SUMMATIV	6	0
AFTER	0	0

PHI

	YEAR	OLD_UNIV
	-----	-----
YEAR	7	
OLD_UNIV	8	9

PSI

Note: This matrix is diagonal.

QUALI	SUMMATIV	AFTER
-----	-----	-----
10	11	12

ALPHA

QUALI	SUMMATIV	AFTER
-----	-----	-----
13	14	15

PATH ANALYSIS FOR QUALI MODEL

Number of Iterations = 7

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

BETA

QUALI	SUMMATIV	AFTER
-----	-----	-----

QUALI -- -0.162 0.194
 (0.070) (0.069)
 -2.316 2.828

SUMMATIV -- -- --

AFTER -- 0.566 --
 (0.051)
 11.134

GAMMA

YEAR OLD_UNIV

 QUALI 0.269 -0.133
 (0.063) (0.061)
 4.300 -2.167

SUMMATIV 0.212 --
 (0.060)
 3.518

AFTER -- --

Covariance Matrix of Y and X

QUALI SUMMATIV AFTER YEAR OLD_UNIV

 QUALI 0.983
 SUMMATIV 0.016 1.000
 AFTER 0.141 0.566 1.000
 YEAR 0.309 0.212 0.120 1.000
 OLD_UNIV -0.232 -0.082 -0.046 -0.385 1.000

Mean Vector of Eta-Variables

QUALI SUMMATIV AFTER

 0.001 0.940 0.872

PHI

	YEAR	OLD_UNIV
YEAR	1.000	
	(0.087)	
	11.467	
OLD_UNIV	-0.385	1.000
	(0.066)	(0.087)
	-5.827	11.467

PSI

Note: This matrix is diagonal.

QUALI	SUMMATIV	AFTER
0.844	0.955	0.680
(0.074)	(0.083)	(0.059)
11.467	11.467	11.467

Squared Multiple Correlations for Structural Equations

QUALI	SUMMATIV	AFTER
0.141	0.045	0.320

Squared Multiple Correlations for Reduced Form

QUALI	SUMMATIV	AFTER
0.113	0.045	0.014

Reduced Form

	YEAR	OLD_UNIV
QUALI	0.258	-0.133
	(0.062)	(0.061)
	4.199	-2.167

SUMMATIV 0.212 --

(0.060)

3.518

AFTER 0.120 --

(0.036)

3.355

ALPHA

QUALI SUMMATIV AFTER

-10.191 -7.126 0.340

(2.384) (2.293) (0.070)

-4.274 -3.107 4.873

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 3

Minimum Fit Function Chi-Square = 6.927 (P = 0.0742)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 6.820 (P = 0.0779)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 3.820

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 15.533)

Minimum Fit Function Value = 0.0261

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0145

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.0591)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0696

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.140)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.251

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.155

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.122 ; 0.181)

ECVI for Saturated Model = 0.114

ECVI for Independence Model = 0.832

Chi-Square for Independence Model with 10 Degrees of Freedom = 208.866

Independence AIC = 218.866

Model AIC = 40.820

Saturated AIC = 30.000

Independence CAIC = 241.783

Model CAIC = 118.740

Saturated CAIC = 98.752

Normed Fit Index (NFI) = 0.967

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.934

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.290

Comparative Fit Index (CFI) = 0.980

Incremental Fit Index (IFI) = 0.981

Relative Fit Index (RFI) = 0.889

Critical N (CN) = 435.066

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.0433

Standardized RMR = 0.0434

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.990

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.949

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.198

PATH ANALYSIS FOR QUALI MODEL

Fitted Covariance Matrix

	QUALI	SUMMATIV	AFTER	YEAR	OLD_UNIV
QUALI	0.983				
SUMMATIV	0.016	1.000			
AFTER	0.141	0.566	1.000		
YEAR	0.309	0.212	0.120	1.000	
OLD_UNIV	-0.232	-0.082	-0.046	-0.385	1.000

Fitted Means

	QUALI	SUMMATIV	AFTER	YEAR	OLD_UNIV
	0.001	0.940	0.872	38.045	0.500

Fitted Residuals

	QUALI	SUMMATIV	AFTER	YEAR	OLD_UNIV
QUALI	0.017				
SUMMATIV	0.002	0.000			
AFTER	0.045	0.000	0.000		
YEAR	0.022	--	0.111	--	
OLD_UNIV	-0.020	-0.013	-0.112	--	--

Fitted Residuals for Means

	QUALI	SUMMATIV	AFTER	YEAR	OLD_UNIV
	0.000	0.000	0.000	--	--

Summary Statistics for Fitted Residuals

Smallest Fitted Residual = -0.112

Median Fitted Residual = 0.000

Largest Fitted Residual = 0.111

Stemleaf Plot

```

- 1|1
- 0|
- 0|2100000000
  0|224
  0|
  1|1

```

Standardized Residuals

	QUALI	SUMMATIV	AFTER	YEAR	OLD_UNIV
QUALI	2.514				
SUMMATIV	0.241	--			
AFTER	2.543	--	--		
YEAR	2.234	--	2.234	--	
OLD_UNIV	-1.907	-0.241	-1.874	--	--

Summary Statistics for Standardized Residuals

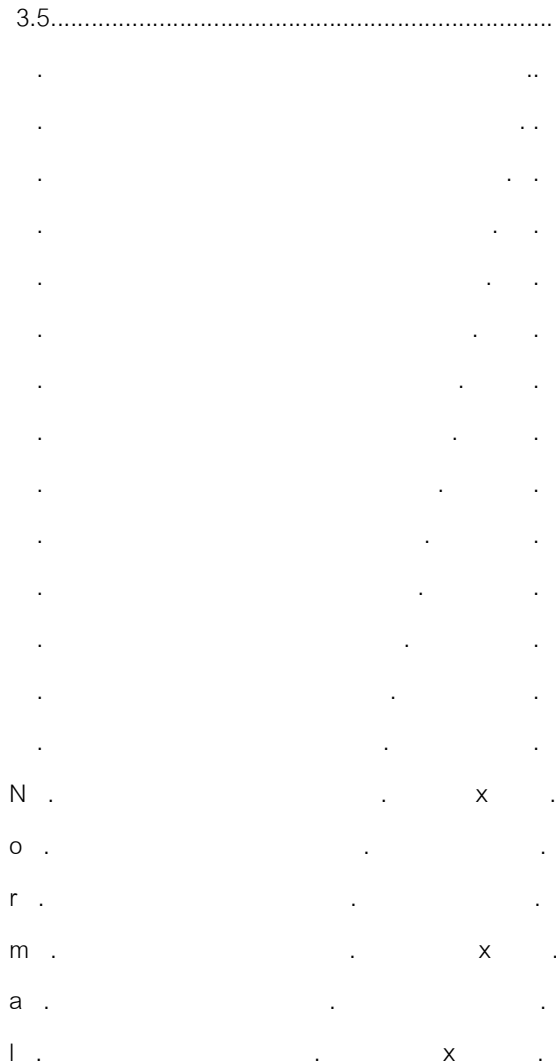
Smallest Standardized Residual = -1.907
Median Standardized Residual = 0.000
Largest Standardized Residual = 2.543

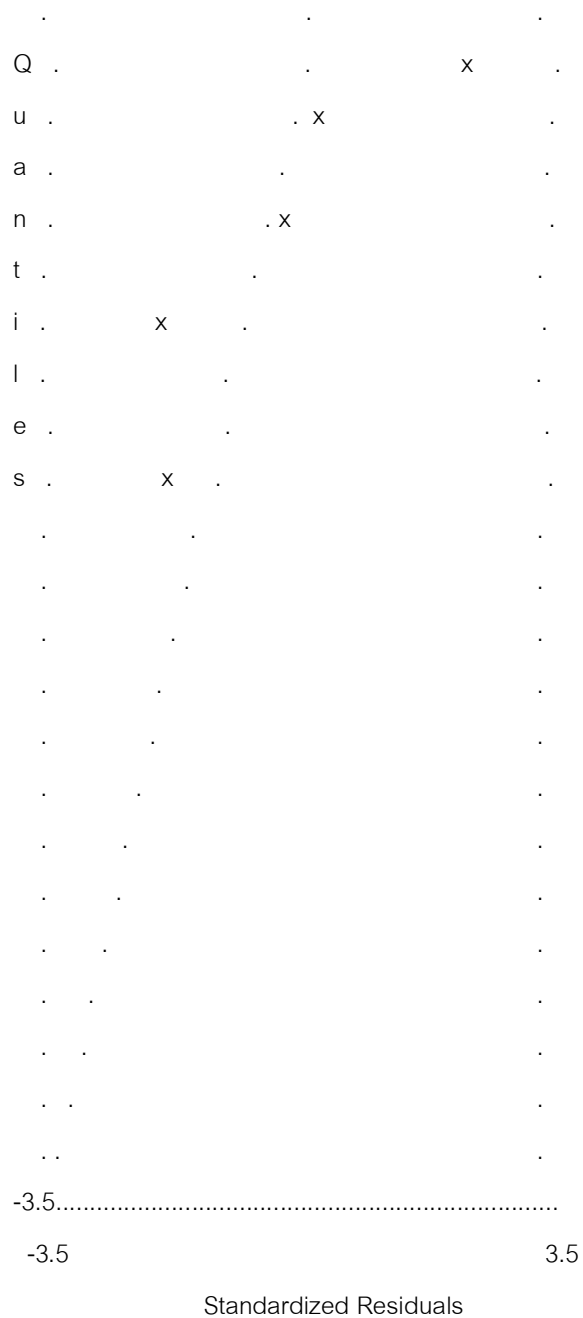
Stemleaf Plot

- 1|99
- 0|20000000
0|2
1|
2|2255

PATH ANALYSIS FOR QUALI MODEL

Qplot of Standardized Residuals

PATH ANALYSIS FOR QUALI MODEL
 Modification Indices and Expected Change

Modification Indices for BETA

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
QUALI	--	--	--
SUMMATIV	0.132	--	4.993
AFTER	6.547	--	--

Expected Change for BETA

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
	-----	-----	-----
QUALI	--	--	--
SUMMATIV	-0.172	--	-0.770
AFTER	0.387	--	--

Standardized Expected Change for BETA

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
	-----	-----	-----
QUALI	--	--	--
SUMMATIV	-0.174	--	-0.770
AFTER	0.390	--	--

Modification Indices for GAMMA

	YEAR	OLD_UNIV
	-----	-----
QUALI	--	--
SUMMATIV	--	0.058
AFTER	4.993	4.232

Expected Change for GAMMA

	YEAR	OLD_UNIV
	-----	-----
QUALI	--	--
SUMMATIV	--	-0.016
AFTER	0.116	-0.105

Standardized Expected Change for GAMMA

	YEAR	OLD_UNIV
	-----	-----
QUALI	--	--
SUMMATIV	--	-0.016
AFTER	0.116	-0.105

No Non-Zero Modification Indices for PHI

Modification Indices for PSI

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
	-----	-----	-----
QUALI	--		
SUMMATIV	--	--	
AFTER	--	4.993	--

Expected Change for PSI

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
	-----	-----	-----
QUALI	--		
SUMMATIV	--	--	
AFTER	--	-0.524	--

Standardized Expected Change for PSI

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
	-----	-----	-----
QUALI	--		
SUMMATIV	--	--	
AFTER	--	-0.524	--

Modification Indices for THETA-EPS

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
	-----	-----	-----
QUALI	--		
SUMMATIV	--	4.993	
AFTER	--	4.993	--

Expected Change for THETA-EPS

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
	-----	-----	-----
QUALI	--		

SUMMATIV -- 0.925
 AFTER -- -0.524 --

Modification Indices for THETA-DELTA-EPS

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
	-----	-----	-----
YEAR	--	2.220	2.479
OLD_UNIV	--	0.281	1.718

Expected Change for THETA-DELTA-EPS

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
	-----	-----	-----
YEAR	--	-0.106	0.072
OLD_UNIV	--	0.024	-0.061

Modification Indices for THETA-DELTA

	YEAR	OLD_UNIV
	-----	-----
YEAR	0.058	
OLD_UNIV	0.058	--

Expected Change for THETA-DELTA

	YEAR	OLD_UNIV
	-----	-----
YEAR	0.164	
OLD_UNIV	0.063	--

No Non-Zero Modification Indices for ALPHA

No Non-Zero Modification Indices for KAPPA

Maximum Modification Index is 6.55 for Element (3, 1) of BETA

PATH ANALYSIS FOR QUALI MODEL

Factor Scores Regressions

Y

	QUALI	SUMMATIV	AFTER	YEAR	OLD_UNIV
QUALI	1.000	0.000	0.000	0.000	0.000
SUMMATIV	0.000	1.000	0.000	0.000	0.000
AFTER	0.000	0.000	1.000	0.000	0.000

X

	QUALI	SUMMATIV	AFTER	YEAR	OLD_UNIV
YEAR	0.000	0.000	0.000	1.000	0.000
OLD_UNIV	0.000	0.000	0.000	0.000	1.000

PATH ANALYSIS FOR QUALI MODEL

Standardized Solution

BETA

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
QUALI	--	-0.163	0.196
SUMMATIV	--	--	--
AFTER	--	0.566	--

GAMMA

	YEAR	OLD_UNIV
QUALI	0.271	-0.134
SUMMATIV	0.212	--
AFTER	--	--

Correlation Matrix of Y and X

	QUALI	SUMMATIV	AFTER	YEAR	OLD_UNIV
QUALI	1.000				
SUMMATIV	0.016	1.000			

AFTER	0.142	0.566	1.000		
YEAR	0.312	0.212	0.120	1.000	
OLD_UNIV	-0.234	-0.082	-0.046	-0.385	1.000

PSI

Note: This matrix is diagonal.

QUALI	SUMMATIV	AFTER
-----	-----	-----
0.859	0.955	0.680

Regression Matrix Y on X (Standardized)

	YEAR	OLD_UNIV
	-----	-----
QUALI	0.260	-0.134
SUMMATIV	0.212	--
AFTER	0.120	--

PATH ANALYSIS FOR QUALI MODEL

Total and Indirect Effects

Total Effects of X on Y

	YEAR	OLD_UNIV
	-----	-----
QUALI	0.258	-0.133
	(0.062)	(0.061)
	4.199	-2.167
SUMMATIV	0.212	--
	(0.060)	
	3.518	
AFTER	0.120	--
	(0.036)	
	3.355	

Indirect Effects of X on Y

YEAR OLD_UNIV

----- -----
 QUALI -0.011 --
 (0.013)
 -0.853

SUMMATIV -- --

AFTER 0.120 --
 (0.036)
 3.355

Total Effects of Y on Y

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
QUALI	--	-0.052	0.194
	(0.059)	(0.069)	
	-0.879	2.828	

SUMMATIV -- -- --

AFTER -- 0.566 --
 (0.051)
 11.134

Largest Eigenvalue of B*B' (Stability Index) is 0.350

Indirect Effects of Y on Y

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
QUALI	--	0.110	--
	(0.040)		
	2.741		

SUMMATIV -- -- --

AFTER -- -- --

PATH ANALYSIS FOR QUALI MODEL

Standardized Total and Indirect Effects

Standardized Total Effects of X on Y

	YEAR	OLD_UNIV
QUALI	0.260	-0.134
SUMMATIV	0.212	--
AFTER	0.120	--

Standardized Indirect Effects of X on Y

	YEAR	OLD_UNIV
QUALI	-0.011	--
SUMMATIV	--	--
AFTER	0.120	--

Standardized Total Effects of Y on Y

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
QUALI	--	-0.052	0.196
SUMMATIV	--	--	--
AFTER	--	0.566	--

Standardized Indirect Effects of Y on Y

	QUALI	SUMMATIV	AFTER
QUALI	--	0.111	--
SUMMATIV	--	--	--
AFTER	--	--	--

The Problem used 8288 Bytes (= 0.0% of Available Workspace)

Time used: 0.008 Seconds

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินอภิमान

1. อาจารย์ ดร.วรรณิ เจตจำนงนุช

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบร่างรูปแบบการประเมินหลักสูตร

1. ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. อาจารย์ ดร.ชูศักดิ์ ชัมภลชิต

อดีตอาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

4. รองศาสตราจารย์ ดร. สมสรร วงษ์อยู่น้อย

สำนักทดสอบทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

5. รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษมันต์ วัฒนานรงค์

ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

6. รองศาสตราจารย์ กาญจนา คุณารักษ์

อดีตรองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร

7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบูลย์ อ่อนมั่ง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

8. อาจารย์ ดร.นุชวรา เหลืองอังกูร

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เดชา ทวีไทย

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นवलอนงค์ บุญฤทธิพงศ์

ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก ข

รายละเอียดตัวบ่งชี้การประเมินหลักสูตรจำแนกตามรูปแบบการประเมินหลักสูตร

รูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นนั้นมีตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินแตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ปรากฏในตารางภาคผนวก ข.1 ดังนี้

เครื่องหมาย **ü** หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการประเมินอภิमान

เครื่องหมาย + หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่อาจเพิ่มเติม ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสาร

เครื่องหมาย - หมายถึง ไม่มีตัวบ่งชี้ในรูปแบบการประเมินนั้นๆ

รูปแบบการประเมินที่ 7 หมายถึง รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่เน้นแนวคิดการตัดสินใจเป็นหลัก ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการประเมินที่ 8 หมายถึง รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่เน้นแนวคิดการตัดสินใจเป็นหลัก ในระดับอุดมศึกษา สาขาสังคมศาสตร์

รูปแบบการประเมินที่ 9 หมายถึง รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่เน้นการตัดสินใจเป็นหลัก ในระดับระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์

รูปแบบการประเมินที่ 10 หมายถึง รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่เน้นผสมผสานแนวคิด ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการประเมินที่ 12 หมายถึง รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่เน้นผสมผสานแนวคิด ในระดับอุดมศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์

ตารางภาคผนวก ข.1 รายละเอียดตัวบ่งชี้การประเมินจำแนกตามรูปแบบการประเมิน

สารสนเทศตัวบ่งชี้การประเมิน	รูปแบบการประเมินที่				
	7	8	9	10	12
1. ด้านบริบทหลักสูตร					
1.1 ด้านวัตถุประสงค์หลักสูตร					
1. ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์หลักสูตร	ü	ü	ü	ü	ü
2. วัตถุประสงค์หลักสูตรบ่งบอกคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาด้านพุทธิพิสัย	ü	ü	ü	ü	ü
3. วัตถุประสงค์หลักสูตรบ่งบอกคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาด้านจิตพิสัย	ü	ü	ü	-	ü
4. วัตถุประสงค์หลักสูตรบ่งบอกคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาด้านทักษะพิสัย	ü	ü	ü	-	ü
5. วัตถุประสงค์หลักสูตรสอดคล้องของกับองค์ประกอบการประเมินด้านอื่น	ü	ü	ü	ü	ü
6. วัตถุประสงค์หลักสูตรสามารถนำไปปฏิบัติได้	+	+	+	+	+
7. ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์หลักสูตรในการสร้างองค์ความรู้	ü	ü	ü	ü	ü

ตารางภาคผนวก ข.1 (ต่อ)

สารสนเทศตัวบ่งชี้การประเมิน	รูปแบบการประเมินที่				
	7	8	9	10	12
1.2 ด้านโครงสร้างหลักสูตร					
1. ความเหมาะสมของการกำหนดสัดส่วนหมวดวิชา/รายวิชา/ลักษณะวิชา	ü	ü	ü	+	ü
2. ความเหมาะสมของการกำหนดรายวิชา	ü	ü	ü	-	-
3. ความเหมาะสมของการกำหนดหน่วยกิต	ü	ü	ü	-	-
4. ความเหมาะสมของมาตรฐานโครงสร้างหลักสูตร	ü	ü	ü	-	-
5. ความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรกับองค์ประกอบการประเมินด้านอื่น	ü	-	-	-	-
6. ความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรต่อความสำเร็จผู้เรียน	ü	ü	ü	-	-
1.3 ด้านเนื้อหาวิชาหลักสูตร					
1. ความสอดคล้องของเนื้อหากับองค์ประกอบการประเมินด้านอื่น	ü	ü	ü	ü	ü
2. ความเหมาะสมของเวลา/หน่วยกิตกับเนื้อหา	ü	ü	ü	ü	ü
3. ความครบถ้วนของเนื้อหา	ü	ü	ü	ü	-
4. ความทันสมัยของเนื้อหา	ü	ü	ü	ü	ü
5. เนื้อหาวิชาสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้	ü	ü	ü	ü	ü
6. ความถูกต้องของเนื้อหา	ü	-	ü	-	-
2. ด้านปัจจัยสนับสนุนในหลักสูตร					
2.1 ด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตร					
1. ความเพียงพอของอุปกรณ์ฯ	ü	ü	ü	ü	ü
2. ความเหมาะสมของอุปกรณ์ฯ	ü	ü	ü	+	ü
3. ความสะดวกในการบริการของอุปกรณ์ฯ	ü	ü	ü	+	+
4. ความเพียงพอของเอกสารตำรา	ü	ü	ü	ü	ü
5. . ความเหมาะสมของเอกสารตำรา	ü	ü	ü	ü	ü
6. ความสะดวกในการบริการของเอกสารตำรา	+	ü	ü	+	+
7. ความเพียงพอของสถานที่	ü	ü	ü	+	ü
8. . ความเหมาะสมของสถานที่	+	ü	ü	+	+
9. ความสะดวกในการบริการของสถานที่	+	ü	ü	+	+
10. ความเพียงพอของงบประมาณ	ü	ü	ü	+	+

ตารางภาคผนวก ข.1 (ต่อ)

สารสนเทศตัวบ่งชี้การประเมิน	รูปแบบการประเมินที่				
	7	8	9	10	12
3. ด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร					
3.1 ด้านคุณลักษณะผู้สอน					
1. ความเหมาะสมของการวางแผนและการเตรียมการสอน	ü	ü	ü	+	+
2. ความเหมาะสมของคุณลักษณะผู้สอนด้านพุทธิพิสัย	ü	ü	ü	-	-
3. ความเหมาะสมของคุณลักษณะผู้สอนด้านจิตพิสัย	ü	ü	ü	ü	-
4. ความเหมาะสมของคุณลักษณะผู้สอนด้านทักษะพิสัย	ü	ü	ü	-	-
5. ความเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน	ü	ü	ü	+	ü
3.2 ด้านคุณลักษณะผู้เรียนก่อนและ/หรือระหว่างเรียนในหลักสูตร					
1. ความเหมาะสมของคุณลักษณะผู้เรียนด้านพุทธิพิสัย	ü	ü	ü	-	-
2. ความเหมาะสมของคุณลักษณะผู้เรียนด้านจิตพิสัย	ü	ü	ü	-	-
3. ความเหมาะสมของคุณลักษณะผู้เรียนด้านทักษะพิสัย	+	+	ü	-	-
4. ความเหมาะสมของข้อกำหนดคุณสมบัติในการคัดเลือกเข้าศึกษาในหลักสูตร	ü	ü	ü	-	-
3.3 ด้านการบริหารหลักสูตร					
1. ความเหมาะสมของการบริหารหลักสูตรด้านทรัพยากร	-	ü	ü	-	-
2. ความเหมาะสมของการบริหารหลักสูตรด้านบุคลากร	ü	ü	ü	-	-
3. ความเหมาะสมของการบริหารหลักสูตรด้านการบริการวิชาการ	ü	ü	ü	-	-
4. ด้านกิจกรรมการเรียนในหลักสูตร					
4.1 ด้านกระบวนการเรียนการสอน					
1. ความเหมาะสมของการวางแผนด้านการเรียนการสอน	ü	ü	ü	+	ü
2. ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอน	ü	ü	ü	ü	ü
3. ความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนกับองค์ประกอบการประเมินด้านอื่น	ü	ü	ü	+	ü
4.2 ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา					
1. ความเหมาะสมของวิธีการในการวัดและประเมินผลการเรียน	ü	ü	ü	ü	ü
2. ความเหมาะสมของเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดและประเมินผล	ü	ü	ü	-	-
3. ความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล	ü	ü	ü	+	+
4. ความเหมาะสมของช่วงเวลาในการวัดและประเมินผล	ü	ü	ü	-	-
5. ด้านผลผลิตหลักสูตร					
5.1 ด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา					
1. ความเหมาะสมของคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาด้านพุทธิพิสัย	ü	ü	ü	ü	ü
2. ความเหมาะสมของคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาด้านจิตพิสัย	ü	ü	ü	ü	ü
3. ความเหมาะสมของคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาด้านทักษะพิสัย	ü	ü	ü	+	ü

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม
วันเดือนปีเกิด	27 พฤษภาคม 2520
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	33/87 หมู่ 14 บางหว้า ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2542	การศึกษาระดับบัณฑิต (เทคโนโลยีทางการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2544	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2550	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ